BALANȚA

Ion Băieșu

BDP

Pagină intenționat goală

Faceți cinste cu-o cafea?

PayPal

VĂ MULȚUMESC!!!

ALTE CĂRȚI GRATUITE
găsiți AICI și AICI

Contact:
blu.duaine@gmail.com

Pagină intenționat goală

Ion Băieșu

BALANȚA

1980

Pagină intenționat goală

Format electronic și copertă:
ANTON BUDILEANU

UUID: *2ee505ec-5ecb-4427-8a09-b6082147abea*
Data versiunii curente: *07-05-2021*

Pagină intenționat goală

CUPRINS

DESPRE AUTOR XI
Capitolul I 1
Capitolul II 19
Capitolul III 41
Capitolul IV 67
Capitolul V 109
Capitolul VI 129
Capitolul VII 149
Capitolul VIII 171
Capitolul IX 200
Capitolul X 231

Pagină intenționat goală

DESPRE AUTOR

Ion Băieșu (pe numele său real Ion Mihalache) a fost un scriitor român, dramaturg și autor de scenarii pentru televiziune și film.

Fiul unui păstor sărac dintr-un sat de lîngă Buzău, tînărul Ion a absolvit Liceul Comercial din Buzău în 1951. După absolvire, a lucrat la țară, pentru o întreprindere comercială de stat. În 1957 a plecat la București pentru a urma cursurile Școlii Literare „Mihai Eminescu" și, ulterior, a lucrat pentru mai multe ziare din București și Petroșani.

Debutul său literar a avut loc în 1956 cu o serie de nuvele sub titlul „Necazuri și bucurii". A adoptat pseudonimul literar *Ion Băieșu* deoarece numele său real coincidea cu acela al lui Ion Mihalache, important politician conservator român, indezirabil regimului comunist.

Lucrările sale includ numeroase povestiri satirice și umoristice, inclusiv piesele sale cele mai de succes *Tanța și Costel* și *Preșul*. A lansat de asemenea și celebrul cuplu comic „Tanța și Costel", în interpretarea a doi mari actori români, Coca Andronescu și Octavian Cotescu.

În 1985 lansează cu succes romanul său *Balanța*, povestea unui psiholog, Nela, și a unui medic, Mitică Bostan. A scris mai apoi și scenariul pentru filmul omonim, regizat în 1992 de Lucian Pintilie.

Pagină intenționat goală

CAPITOLUL I

Nela visa vrăbii. Se făcea că ședea culcată goală într-o curte, la soare. Îi era deosebit de plăcut, razele se jucau călduț pe trupul ei, cînd, deodată, tăbărîră peste ea niște vrăbii vesele, care începură s-o ciugulească de zor. Ea se gîdila, încerca să se apere cu mîinile, rîzînd („duce-ți-vă naibii, nebunelor!"), vrăbiile o ciuguleau însă în continuare cu tot mai mult spor, îndemnîndu-se una pe alta: „ciugulește, ciugulește, ciugulește", iar ochișorii lor sclipeau de plăcerea ciugulitului; apoi Nela își dădu seama cu groază că păsărelele nevinovate nu numai că o gîdilau insuportabil, dar rupeau din carnea ei bucățele mici cît grăunța de porumb, pe care nu le înghițeau, ci le puneau alături, formînd grămăjoare perfect rotunde. Încercă să miște mîna, dar atît de multe vrăbii se așezaseră pe ea, ca pe o creangă, și atît de violent ciripeau, încît se simți învinsă și începu să plîngă. „Doamne", se căina ea, „uite că se poate muri și de vrăbii, ce haz nebun vor face cunoscuții cînd vor povesti că am murit mîncată de niște păsărele." Apoi, o vrabie mai îndrăzneață îi ciuguli ochii și atunci nu mai suportă durerea și umilința și se trezi. Între timp, zvîrcolindu-se, căzuse jos din pat și, cu toate că era conștientă de stupizenia poziției în care se afla, ea continuă să rămînă așezată pe burtă, jos, pe parchet, gîndindu-se ce-ar putea însemna un vis cu vrăbii. Avusese în liceu o prietenă care descifra vise și care-i spusese odată că păsărele mici care apar în vise aduc nenorocire, mai exact, moarte. Da, era clar că individa nu se înșela și că semnul adus de vrăbii se va împlini. „Fir-ați ale dracului de vrăbii, că de trei nopți numai pe voi vă visez."

Peste vreo cinci minute deschise anevoie ochii și privi ceasul de la mînă. Era șase fără cinci, se simțea cumplit de obosită, o dureau oasele, carnea, ochii, degetele de la picioare și chiar părul, dar trebuia

să se scoale, n-avea încotro, trebuia să-i facă o injecție tatălui, care era bolnav și alături de care dormise în același pat, pînă cînd căzuse pe parchet. Aprinse veioza, intră în bucătărie și puse seringa la fiert. În vreme ce apa clocotea, ea continua să doarmă în picioare. Cînd flacăra aragazului începu să sfîrîie din cauza apei care o stropea, se trezi și pregăti seringa pentru injecție, adică sparse o fiolă de morfină și trase lichidul înăuntru. Intră în dormitor și, continuînd să moțăie, dezveli trupul bolnavului pe jumătate și înfipse acul adînc în carnea moale și dospită de boală. Apoi așeză seringa pe noptieră, stinse lumina și se culcă pe pat, avînd grijă să lase un oarecare spațiu între corpul ei și al tatălui, ca să nu-l stingherească. Înainte de a adormi definitiv, întinse o mînă, automat, spre mîna lui, ca să-i ia pulsul, dar, pînă să-și dea seama dacă inima îi bate normal sau nu, adormi adînc.

Se trezi peste un anumit timp, auzind soneria telefonului. Speriată, ca și cum telefonul îi dăduse un anumit semnal de alarmă, se aplecă repede peste bolnav și își lipi urechea de partea stîngă a pieptului lui. Inima nu bătea. Rămase o clipă uimită, dar, pentru că telefonul continua să sune, se ridică și se îndreptă spre aparat, cu gîndul să-l trîntească de parchet. Curiozitatea o învinse și puse receptorul la ureche, strîngînd fălcile și închizînd ochii, ca și cum ar fi resimțit o durere fizică insuportabilă.

— Alo! Cine este? întrebă ea, cu voce schimbată.

— Domnișoara Nela? se auzi în telefon un glas plăcut de bărbat.

Nela recunoscu glasul doctorului Vulpescu și-și reveni.

— Da, domnule doctor, eu sînt.

— S-a întîmplat ceva?

— Nu. De ce?

— Pentru că sun de cîteva zile fără întrerupere și nu-mi răspunde nimeni.

— De obicei închid telefonul.

— Cum se simte tatăl dumneavoastră?

— Tatăl meu se simte foarte bine.

— I-ați făcut tratamentul pe care i l-am prescris?

— Desigur. Se simte excelent în urma lui. Excelent.

Nela se rezemă. Avea amețeli.

— Mă bucur enorm că se simte bine. Eram îngrijorat.

— N-aveți de ce. V-am spus că se simte foarte bine. Tocmai jucam șah. M-a făcut mat.

— Nu, serios?! se miră doctorul, rîzînd.

— Pe cuvînt.

Urmă o scurtă pauză.

— A mîncat normal?

— Da. Aseară, de pildă, a mîncat o friptură și doi mici. A băut chiar și o bere. Vedeți ceva rău în asta?

— O sticlă întreagă?

— Nu. Un pahar.

— Perfect. Dacă are poftă de mîncare și de băutură este nemaipomenit. Totul e să nu exagereze.

— Desigur.

— Atunci, duduiță, cînd să vă mai sun?

Nela se clătină din nou și i se înroșiră urechile. Se enervase cumplit. Avea mîncărimi pe piele.

— Cînd doriți, domnule doctor. Vă stau la dispoziție.

— Pot să-mi permit să vă invit într-o seară la un film?

— Depinde ce fel de film.

— Un film bun, desigur. American. Sau să ieșim afară din București, la o bucată de iarbă verde.

— Cu mare plăcere. Eventual, după aceea, dacă doriți, pot să merg la dumneavoastră acasă sau în altă parte pentru a face tot ce doriți cu mine. Să știți că am un corp aproape perfect, ca să nu mai spun că sînt și virgină.

Vocea de la celălalt capăt al firului tăcu. Nela așteptă cîteva clipe răspunsul. Nu se auzea decît o respirație ușoară.

— Imbecilule! urlă Nela, dar nu primi nici de data aceasta un răspuns.

Aceeași respirație precipitată, de ființă obosită sau lovită în cap, năucită.

— Impostorule! Află că tata e mort, cretinule! Cînd vii să-ți iei onorariul pentru sfaturile și ierburile tale împuțite? Am să te dau pe mîna Miliției, escrocule, nu-mi scapi tu!

Apoi scoase, brusc, firul telefonului din priză și izbi aparatul de perete pînă cînd acesta se sparse în mai multe bucăți. Alergă în dormitor. Tatăl zăcea cu fața în sus, cu ochii deschiși și cu părul alb aranjat pe creștet, de parcă, înainte de a se săvîrși din viață, se pieptănase.

— Tată, ce frumos ești! îi spuse Nela cu o voce caldă, duioasă, îngenunchind lîngă pat și ținîndu-i strîns o mînă între mîinile ei. De ce nu m-ai trezit, dragule? Cînd ți-ai dat seama că ți-e foarte rău trebuia să mă trezești. Tată, am dormit îngrozitor de greu și am visat vrăbii! Dacă n-aș fi visat vrăbii... Dacă aș fi visat altceva...

Trase pătura de pe el și-i ascultă încă o dată inima, apoi începu să-i maseze pieptul cu amîndouă mîinile, zgîlțîindu-i trupul din toate încheieturile, ceea ce nu presupunea cine știe ce efort deoarece slăbise foarte mult în ultimele luni de boală, nu mai avea decît circa patruzeci de kilograme. După ce făcu de vreo douăzeci de ori mișcarea respectivă, Nela îl ascultă din nou cu urechea lipită de piept. Inima continua să tacă.

— Ești, totuși, destul de cald, spuse ea, ridicîndu-și părul care îi căzuse pe față. Înseamnă că ai murit cel mult de o oră. Dar cum de nu te-ai zvîrcolit deloc, cum de n-ai gemut? Trebuia să mă fi trezit, tată, de ce nu m-ai trezit? Știai foarte bine că sînt îngrozitor de obosită, că eram nedormită de o săptămînă și că nu mai sînt stăpînă pe mine. Tu ai fost în stare, sînt convinsă de asta, să mori în liniște ca să nu mă deranjezi pe mine, ca să nu-mi strici odihna. Ai fost în stare de așa ceva! Și nici măcar nu pot să plîng! Nu sînt în stare să scot o lacrimă... Și trebuia să te întreb ceva extrem de important, mai aveam de vorbit și de lămurit niște lucruri. Ah, somnul, somnul, care ne mănîncă o treime din existență, numai în somn ni se întîmplă toate nenorocirile. În somn sîntem jefuiți, uciși, jigniți, măcar dacă am dormi cu rîndul, dar noi ne culcăm toți deodată, ca vitele, și lăsăm tot pămîntul pustiu.

Înveli cadavrul cu pătura și se așeză lîngă el, lungindu-se deasupra așternutului. Se uită fără să vrea în oglinda atîrnată pe peretele de vizavi și descoperi cu silă că arăta surprinzător de bine față de evenimentul pe care îl trăia: era roz la față, rotundă, grăsuță, cu pielea întinsă și calmă.

— Nerușinata de mine! Uite ce bine arăt, tată, ce odihnită, în timp ce tu te răcești... Nu, nu trebuie să te dai mai încolo. Am loc.

Stau așa puțin, ca să mă gîndesc. La ce ar trebui, de fapt, să mă gîndesc, nu mă gîndesc... Dacă ai murit înseamnă că trebuie să ne despărțim și nu-mi pot da seama acum ce semnificație are despărțirea asta... Nu știu deloc ce-i cu tine în clipa asta... și unde o să te duci, unde... Nu știu nimic, absolut nimic. Tocmai asta trebuia să discutăm și să punem la punct înainte de a pleca: adică să știu unde te duci, unde să te caut. Nu mi-ai dat nici o explicație, nu mi-ai spus ce-o să fac cînd o să rămîn singură. Acum o să-mi pun tot felul de întrebări stupide, iar dacă tu mă auzi, o să te enervezi... Nu știu, nu știu ce să fac...

Cineva sună la intrare și Nela tresări, se duse la baie și se spălă cu apă pe față. Apoi ascultă, concentrîndu-se. Da, nu se înșela, cineva suna la ușă. „Cine ar putea fi?” se întrebă ea, încet. „Dacă e doctorul Vulpescu și-i deschid, va trebui să-l omor. Dacă-i văd mutra lui de șarpe cu clopoței, acum, trebuie să-l dau cu capul de pereți. Deci, nu trebuie să deschid”.

Se duse lîngă ușa și urlă:

— Nu deschid! Nu deschid!

Se întoarse în dormitor, luă o carte de pe noptieră și o deschise, ca să facă ceva și să nu mai fie atentă la sunetul neîntrerupt, strident, aproape isteric, al soneriei. Cînd nu mai putu suporta, lăsă cartea pe pat, se duse la ușă și întrebă cu glasul îngroșat de mînie:

— Cine-i?

— Eu, Marcel.

— Ce vrei?

— Deschide și-ți spun pe urmă ce vreau. Tata e acasă? Cum se simte?

— E în oraș. Se simte bine.

— Dar de ce nu-mi deschizi?

— Sînt dezbrăcată.

— Și ce dacă ești dezbrăcată?

— Sînt cu un bărbat.

— Ești o tîmpită.

— Tata mi-a spus că nu dorește să te mai vadă. Ți-a interzis să vii la înmormîntarea lui.

— Asta nu te privește pe tine. Cînd se întoarce?

— La sfîrșitul lumii.

Plecă în dormitor. De afară se auzeau pașii lui Marcel coborînd scările. Își apucă tîmplele cu palmele și le strînse cu toată puterea. Nu o durea capul, dar simțea nevoia să împingă înăuntru ceva care insista să iasă afară și s-o sperie. Nu știa despre ce e vorba, dar era limpede că, acolo, în cap, se afla ceva care, dacă ar ieși și i-ar apărea în față, situația ei ar deveni cu adevărat îngrozitoare.

— Stai, nu ieși! urlă ea. Nu ieși! Stai puțin! Așteaptă!

Începu să plîngă, dar fără lacrimi, și se așeză cu tot trupul peste cadavrul tatălui. Îl sărută pe față și-l mîngîie pe păr.

— Tată, am ceva în cap care vrea să iasă afară și mă sperie! strigă ea, izbucnind în plîns. Mi-e frică! Respiră!

Îi deschise buzele cu degetele, dar acestea se închiseră la loc, pocnind ca o supapă, sec.

I se făcu rău și se duse la baie să vomite, dar nu avea ce, nu mîncase de patru sau cinci zile. Ultima oară mîncase la spital din aceeași porție cu el, ca să-i facă poftă, deși mîncarea de pui cu orez n-avea nici un gust. Găsi în bucătărie un rest de coniac într-o sticlă și sorbi o înghițitură. Se îmbătă, brusc, și se întoarse lîngă patul tatălui, clătinîndu-se. Se întinse alături de el, istovită. Îi ținea o mînă deasupra inimii și se uita pe tavan, fix, fără să clipească. Curînd adormi sau leșină. Se trezi peste o oră. Era calmă. Ascultă încă o dată inima tatălui. Era, oare, posibil să fi fost doar în comă, adică să nu fi murit definitiv? Ideea aceasta o îngrozi o clipă, cunoștea un caz din familie, un băiat de 18 ani, văr primar, care murise și pe care familia era gata să-l înmormînteze, dar care se dovedise apoi viu. Cunoscuse și un alt caz, soțul unei colege, scriitor pentru copii, care făcuse o operație, fusese declarat mort, depus la morgă, i se făcuseră și formele de înmormîntare, pentru ca, apoi, să se descopere că era viu.

— Așa-i că nu ești mort?

Așteptă cinci minute răspunsul cu urechea pe pieptul lui, apoi se ridică, se pieptănă grăbită și-și puse balonzaidul pe deasupra rochiei. Plecă pe ușă, dar își aduse aminte de ceva și se îndreptă spre bibliotecă, de unde luă un volum de studiu, îl deschise la pagina o sută și scoase de acolo un plic. Apoi se uită încă o dată în jur și plecă,

verificînd de două ori dacă ușa este închisă și dacă cheile sînt la ea. Ieșind în stradă, cercetă cu atenție cerul, apoi se urcă într-un taxi și-i spuse șoferului să meargă înainte. Trebuia să-și aducă aminte încotro voia să meargă. Șoferul porni spre centrul orașului, apoi ea îi spuse adresa unui spital situat pe malul Dîmboviței, în apropierea podului Mihai Vodă. Ajunsă la poarta spitalului, plăti taximetrul și intră în curte. Portarul o întrebă unde merge, ea îi spuse că merge la profesorul cutare, portarul îi spuse că profesorul respectiv nu e în spital, iar ea îi răspunse că este, știe asta precis, și strecură portarului în palmă un bilet de tramvai vechi, portarul crezu că e o bancnotă, o vîrî în buzunar, lăsînd-o să treacă. Mai tîrziu, vrînd să verifice, chinuit de curiozitate, dacă i s-a dat o hîrtie de zece lei sau douăzeci și cinci de lei, portarul se căută prin buzunare, nu găsi decît biletul de tramvai, crezu că acest bilet era de-al lui și continuă să caute, intrigat, banii, se enervă – în sfîrșit, amănuntul nu are importanță.

Nela știa unde este cabinetul profesorului și se duse direct într-acolo, sigură fiind că, dacă portarul îi spusese că acesta nu e în spital, profesorul era acolo precis.

Profesorul era, într-adevăr, în cabinet, angajat într-o discuție cu mai mulți medici. Nela așteptă lîngă ușă, în picioare, iar profesorul, crezînd, probabil, că e vreo studentă care căzuse la examen și care, din fanatism sau disperare, insistă să mai fie ascultată încă o dată, ca să nu piardă bursa, nu-i spuse nimic, o lăsă să aștepte. După ce termină discuția și medicii plecară, o invită să ia loc în fața lui. Era complet chel și avea un profil comic, de guzgan, probabil și din cauza mustăcioarei mici și zbîrlite.

— Despre ce e vorba? întrebă el cu un glas rece, obosit.

Nela trase mult aer în piept, ca să nu i se facă rău din cauza fumului de țigară.

— Despre tatăl meu, pe care l-ați operat acum șase luni.

— Ce fel de operație?

— Cancer la vezică.

Profesorul își strînse buzele a mirare și dezinteres.

— Cum îl cheamă pe tatăl dumitale?

— Pop. Lucra în Ministerul Chimiei.

— Da, îl cunosc din ilegalitate. Cum se simte?

— Nu prea bine. Mai precis, a murit. Mi-ați garantat atunci că trăiește încă trei ani.

— Și n-a trăit? întrebă profesorul sincer sau prefăcîndu-se că e sincer, dar că nu a înțeles bine ce i-a spus ea.

— Nu. De altfel, a mai fost operat încă o dată.

— Cine l-a operat?

— Un medic din provincie care pretindea că a descoperit secretul cancerului. Numele lui e Vulpescu.

— Medicii ăștia din provincie sînt băieți buni, în general, dar au un singur defect: în fiecare an ei descoperă secretul cancerului. Din nenorocire, nu țin secretul doar pentru ei. De pildă – dar vă rog să nu difuzați – acum cîteva zile, un tînăr medic din Ploiești mi-a prezentat o comunicare de optzeci de pagini în care demonstra că orice cancer la vezică este un fleac pentru el, îl vindecă sută la sută.

— Unde e? La Ploiești? întrebă Nela, palidă, ridicîndu-se de pe scaun.

— Da, dar de ce vă mai interesează acum?

Nela căzu pe scaun ca și cum ar fi îmbrîncit-o cineva.

— Exact. Uitasem că a murit. Dacă aș fi știut de el înainte, l-aș fi căutat.

— Ăsta e și norocul lor. La disperare, oamenii sînt dispuși să creadă în ei și să se lase maltratați inutil. De fapt, pentru ce ați venit la mine?

— De fapt, pentru ce am venit? puse și ea întrebarea, ca să cîștige un oarecare timp. Uitați despre ce este vorba. Dar mai întîi v-aș ruga să mă ascultați cu atenție. Acum zece zile tata știa că va muri foarte curînd. Știa că are cancer chiar de cînd l-ați operat dumneavoastră.

— Cine i-a spus?

— Chiar dumneavoastră i-ați dat de înțeles.

— Nu cred. Nu am obiceiul. Totuși, este posibil ca un om cu experiența lui de viață să fi dedus și singur situația în care se afla.

— În sfîrșit, nu am venit să vă reproșez asta. Faptul că știa de boală i-a făcut într-un fel bine, pentru că a devenit mai supus și mai lucid. Vă reproșez un singur lucru: că mi-ați promis că va mai trăi trei ani, iar el a murit după șase luni. Dar nici asta nu mai are importanță

acum. Nici faptul că ați acceptat un cadou de trei mii de lei de la mine, fiica unui om pe care pretindeți că l-ați cunoscut în ilegalitate și cu care ați fost prieten. De altfel, dumneavoastră pretindeți că ați fost ilegalist cu adevărat? Pentru că tatăl meu mi-a spus cu totul altceva despre dumneavoastră.

Profesorul își aprinse o țigară și aruncă primul fum, cu indiferență, peste creștetul ei.

— În primul rînd, spuse el, calm, cei trei mii de lei i-au pretins colaboratorii mei, pe care nu-i pot împiedica să ia bani de la bolnavi. Eu am o leafă mare, nu am greutăți familiale și nu iau bani de la bolnavi. Primesc doar țigări bune și cîte o sticlă cu, pe care le iau din politețe. În al doilea rînd, din moment ce se recunoaște oficial, e normal să pretind că am fost ilegalist. Am scris articole în presa democrată, am cotizat la „Ajutorul roșu”, adică am săvîrșit gesturi controlabile. În general, am făcut lucruri mai folositoare decît tatăl dumitale, care a avut o atitudine anarhică și gratuită, atunci cînd, în loc să plece pe front și să acționeze concret împotriva războiului și a hitlerismului, și-a pus mîna sub tren.

Nela se ridică brusc în picioare și întinse o mînă spre profesor, fără să-și dea seama de ce: ca să-l lovească sau ca să-i astupe gura. Profesorul se retrase speriat, mutîndu-și scaunul lîngă perete, adică luîndu-și față de Nela o distanță care să-l pună în siguranță.

— Vă rog foarte mult, spuse el, pe un ton care nu indica nici un fel de supărare. Să discutăm calm. Deși sînteți într-o situație specială, totuși...

— Ce înseamnă „totuși”?

— Să vă păstrați demnitatea.

Nela se așeză pe scaun. Buzele i se învinețiseră și vibrau de indignare.

— Tatăl meu, dacă vrei să știi, spuse ea încet, șuierînd cuvintele, a fost cel mai bun, cel mai viteaz și mai drept de pe pămînt. Niciodată nu și-a călcat în picioare nici măcar o fărîmă din convingeri. El și-a pus mîna sub tren ca să nu renunțe la o idee, ca să fie sincer pînă la capăt cu el însuși! Alții puteau, dar el nu putea să se ducă pe frontul acela și să tragă în direcția respectivă! De ce spuneți că a fost anarhist? A-ți tăia o mînă este anarhism? Sinuciderea e tot anarhism, după părerea dumneavoastră stupidă?

Profesorul zîmbi îngăduitor, calm, aproape duios. Din clipa aceea nu-i mai era frică de Nela, ea pătrunsese pe un teren necunoscut, alunecos, devenise o pradă ușoară pentru el, mai stăpîn pe nuanțele și înțelepciunea vieții.

— Mă rog, spuse el, stingînd țigara.

— Ce înseamnă „mă rog”?

— Am spus „mă rog” în sensul: să nu idealizăm. Dumneata ești fiica lui, poți să-l idealizezi, dar eu nu pot să-l idealizez, n-am acest drept, chiar dacă e mort. Am fost și eu de față cînd a făcut acest gest. Motivul e discutabil.

— Spuneți tot, îl îndemnă ea încremenită pe scaun, cu mîinile încrucișate pe piept.

— În orice caz, nu le dau dreptate celor care spun că, de fapt, ar fi vrut să fugă și că ar fi căzut fără să vrea cu mîna sub tren. Categoric că și-a pus mîna sub tren pe deplin conștient. Discut, totuși, aspectul filozofic și moral al cazului. Sînt convins că și-a pus mîna sub tren din frică de moarte. Ca să evite frontul, unde exista pericolul morții. Au fost multe cazuri. Mulți își tăiau cîte un deget, adică degetul care trebuia să-l țină pe trăgaci, ca să fie reformați. Între timp, însă, Curtea Marțială începuse să-i condamne pe cei care-și tăiau degetul fie la moarte, fie la muncă silnică pe viață. Tatăl dumitale știa, desigur, asta, și atunci și-a tăiat toată mîna, dovedind un curaj de-a dreptul demențial. De altfel, gestul disperat al unui om fricos este egal cu gestul conștient al unui mic viteaz. În sfîrșit, dumneata crezi ce vrei despre el, eu nu pot să spun că nu l-am prețuit, că nu mi-a fost drag și că nu m-a impresionat destinul lui nefericit. Nefericit în sensul că nu s-a putut realiza în viață din cauza caracterului lui imposibil.

— Nu era un caracter imposibil, era un om sincer, care n-a spus în viața lui nici o minciună, nu spunea decît adevărul. Era un mare naiv, un copil, era și firesc să fie învins și nefericit. De ce vă mirați și de ce vă e milă de el că a fost înfrînt?

— De fapt, pentru ce ați venit? întrebă profesorul pe un ton voit oficial, dînd semne că e grăbit.

— Cu zece zile înainte de a muri, tata și-a făcut testamentul. Vă rog să-mi dați voie să vă citesc acest testament.

— Nu mă interesează. Spuneți-mi esențialul.

— Esențialul este că tatăl meu dorește ca corpul lui să nu fie înmormîntat. El cere să se folosească din trupul lui tot ce se poate folosi pentru diferite transplanturi sau experiențe medicale, iar restul să fie ars la crematoriul spitalului. Dorința lui este ca, în primul rînd, să-l folosiți dumneavoastră pentru cercetări, ca să vedeți cum a evoluat boala după ce l-ați operat sau tot ce vă interesează într-un asemenea caz.

Chelia profesorului transpira abundent.

— De fapt, el nu este un caz. Este sau, mai bine zis, a fost un bolnav obișnuit. Știu exact cum a evoluat boala lui, nu am pentru ce să-l aduc aici și să-l deschid.

— Nici pe studenții dumneavoastră nu-i interesează un astfel de caz?

— Pe ei poate că i-ar interesa. Deși, vă spun, e o extravaganță. Nu cred să fi cerut el așa ceva. Dar chiar dacă a cerut...

Nela scoase din geantă o hîrtie și o desfăcu, înfrigurată, căutînd cu privirea un anumit paragraf.

— Vreți să citiți aici?

Profesorul refuză.

— Nu-i nevoie, vă cred. Dar eu nu fac așa ceva, din principiu. Am destule cadavre pentru cercetări. Iar ca să fac acum formalități pentru introducerea în spital a unui cadavru din afară ar însemna să devin cel puțin suspect pentru foarte multă lume.

— De ce să deveniți suspect? întrebă ea, jignită.

— Printre altele, s-ar putea spune că-mi recunosc singur un eșec. Ceea ce nu este adevărat.

— Deci nu considerați cazul tatălui meu un eșec?

— V-am spus că tatăl dumneavoastră nu e un caz.

— Și nu vreți să-l primiți?

— Nu. Vă dau cuvîntul meu de onoare că nu am ce face cu el.

— Bine! spuse Nela, și se ridică. Nu cred că mai avem ce vorbi.

În sfîrșit, după atîtea zile, putu să plîngă cu lacrimi. Și, pentru că se abținuse prea mult, acum îi curgea din ochi o mare cantitate de lichid incolor. Profesorul apăsă pe butonul soneriei și ceru două cafele. Ieși din spatele biroului, îi cuprinse umerii cu mîinile și o așeză cu forța pe scaun.

— Nu plîng din slăbiciune, preciză ea, ci pentru că sînt foarte obosită.

— O să vi se aducă imediat o cafea.

— Mulțumesc. Am băut acasă.

Profesorul își aprinse o țigară. Devenise atent și omenos.

— Aș vrea totuși să vă ajut cu ceva. Țineți neapărat să-i îndepliniți ultimele dorințe?

— Bineînțeles.

— Există, totuși, o soluție, spuse profesorul, gînditor, apoi formă un număr de telefon. Alo! strigă el în aparat. Spune-mi, duduie, profesorul Cerchez a venit? Poți să-mi faci o clipă legătura cu el? Așteaptă un moment să primească legătura, apoi continuă. Eu sînt. Te salut. Spune-mi, ai cinci minute libere? Da, acum, în clipa asta. Te rog foarte mult. Îți trimit o cunoștință apropiată. Nu e vorba de un consult, altceva. O primești? Da? Mersi. Vine imediat.

— Despre ce este vorba? întrebă ea, după ce el închise telefonul.

— Profesorul cu care am vorbit este oftalmolog, v-aș ruga să mergeți la el și să-i propuneți, dacă e posibil, să folosească corneele tatălui dumneavoastră pentru un transplant. Dar duceți-vă imediat, pentru că pe urmă pleacă la cursuri.

— Mergeți și dumneavoastră cu mine? întrebă Nela de la ușă.

— Nu, duceți-vă singură. Pe urmă treceți din nou pe la mine. E la etajul unu, camera paisprezece.

Nela ieși și se întoarse peste cinci minute.

— Ce-a spus?

— Că nu folosește cornee decît dacă sînt recoltate la o oră după deces și nu de la bolnavi de cancer.

— Da, exact. Uitasem.

Între timp fuseseră aduse cafelele.

— Serviți, o invită el.

Băură încet și în liniște. Nela arăta îngrozitor de palidă. Mîna cu care ținea ceașca îi tremura.

— Nu cumva aveți febră? o întrebă el.

— Nu am, îi răspunse ea, sever.

— Familia este de acord cu acest testament?

— Restul familiei nu știe că tata a murit. El a cerut să nu fie anunțat nimeni cînd va muri.

— De ce?

— V-am spus: pentru că nu dorea să fie înmormîntat. Nu putea suporta ceremoniile. Spuneți-mi, cunoașteți pe cineva la Institutul de Igienă?

— De ce?

— Aș putea să-i rog pe ei să ia cadavrul pentru schelet. Mi se pare că ei furnizează schelete pentru școli și facultăți ca material didactic.

— Ce să facă cu scheletul?

— Să-l utilizeze ca material didactic.

— Acestea se fac din material plastic.

— Nu știam. Deci, după părerea dumneavoastră, nu există nici o soluție în această problemă?

— Nu cred, răspunse el, sorbind ultima picătură de cafea. Părerea mea este că cel mai firesc ar fi să apreciem cu toții noblețea în sine a gestului lui și să-l ardeți la crematoriu, fără nici un fel de ceremonie. Mi-ar face plăcere dacă m-ați invita să-l conduc pe ultimul lui drum.

— Vă exprimați foarte ciudat. Adică v-ar face plăcere să asistați la înmormîntarea lui?!

Profesorul o privi năuc. Nu înțelegea despre ce e vorba și de ce i se pare ei ciudat că i-ar face plăcere să ia parte la înmormîntarea unui prieten. În cele din urmă, clipi de cîteva ori și ajunse singur la concluzia că spusese o tîmpenie.

— Nu m-am exprimat bine. Voiam să spun...

— Da, spuse ea, ridicîndu-se, înțeleg ce vreți să spuneți. Am plecat. Bună ziua.

— Puteți să-mi lăsați numărul de telefon? întrebă el în timp ce o conducea la ușă.

— Pot să vă las numărul, dar nu am telefon.

— Poate că, totuși, aș putea să vă ajut cu ceva, deși nu prea văd cum.

Ajungînd în stradă, se întrebă unde ar putea să se ducă și dacă e bine să meargă pe jos sau să ia o mașină. Căută în geantă să vadă dacă are bani, dar nu mai avea decît cinci lei și se așeză pe o bancă într-un părculeț.

Era o zi călduroasă, foarte plăcută. Soarele o reconforta și-i crea senzația că toată întîmplarea pe care o trăise în acea dimineață e un paradox, dacă nu cumva pur și simplu o stupizenie. În definitiv, ce importanță avea faptul că cineva murise și că acel cineva era tatăl ei? Tot în același timp, probabil, că muriseră și alți tați, eveniment la care ea reacționase cu totală indiferență.

Vizavi, în parc, era o piață în care se vindeau și fructe. Văzu o grămadă de mere și se repezi spre ea cuprinsă de o poftă nebună. Vînzătorul tocmai oprise vînzarea întrucît avea un control.

— Nu vindem, îi răspunse el.

— Vreau numai două.

— Poți să vrei și unul și jumătate. Nu vînd pînă nu termin controlul.

— Sînt gravidă! strigă ea. Vrei să avortez din cauza ta?

Speriat, cel care făcea controlul încuviință să i se vîndă cîteva mere. Nela plecă cu ele în brațe și începu să le mănînce cu poftă. În fața unei porți văzu o fetiță palidă, îmbrăcată în alb, care aștepta pe cineva. Nela îi puse un măr în mînă, cel mai frumos și mai roșu dintre toate.

— Îmi mai aduci și mîine unul? o întrebă fetița, mușcînd cu lăcomie din fructul primit pe neașteptate.

— Nu, îi răspunse Nela. Ăsta e primul și ultimul.

Pe bulevardul 6 Martie auzi un tropot în spatele ei, apoi cineva o apucă de braț. Era Gelu, un băiat foarte înalt, blond și baschetbalist, ieșit din comun de frumos. Atît de frumos, încît devenea repede antipatic. Ea nu-l iubea, dar el o iubea, nu pentru că era frumoasă la nivelul lui, ci pentru că îl depășea net din punct de vedere intelectual. Scîrbit de atîtea femei frumoase cîte umblau după el, îl atrăgeau cele foarte deștepte. Îl cunoscuse la cinematograf, în timp ce rula un film japonez. Gelu rîdea la scenele cele mai dramatice, fără nici un motiv. Enervată, ea îl întrebase, deranjată, deoarece rîdea chiar în urechea ei: „Dacă sînteți atît de idiot, de ce veniți la cinematograf și nu vă duceți la circ, ca să rîdeți?”. El o așteptase la ieșire, ca s-o bată, dar, în aceeași

seară, se îndrăgostise de ea. Nela îl găsise cumsecade, politicos, naiv și supus, și îl acceptase.

— Unde dracu-ai fost de atîtea zile? o întrebă el, sărutînd-o pe ceafă, din mers.

— M-ai căutat?

— Înnebunit.

— Am stat în casă cu tata. N-am vrut să răspund la telefon.

— Dar știai foarte bine că am să te sun.

— Știam, dar eram foarte indiferentă.

— Hai să bem o cafea.

Intrară într-un băruleț de zi, foarte răcoros, și comandară două cafele. El era extrem de bine dispus și mirosea violent a levănțică de frizerie.

— Știi că o să joc într-un film?

— Nu.

— M-a recomandat cineva unui regizor și m-a ales pentru un rol destul de serios. Șaisprezece zile de filmare în Munții Apuseni. E un film istoric. Ce părere ai?

— N-am nici o părere.

— Am aici întîlnire cu regizorul la ora unsprezece. Ce face taică-tu? Poți să mai rămîi puțin? Vreau să-mi spui ce părere îți face regizorul. Te iubesc groaznic. Tu mă iubești?

— Nu. Dacă o să te iubesc, am să-ți spun la timp. Nu trebuie să mă bați la cap.

— Ești nervoasă?

— Da.

— Arăți groaznic de palidă.

Nela îl privi cu atenție cîteva clipe și se întrebă din nou dacă un om atît de desăvîrșit din punct de vedere fizic ar putea fi, totuși, printr-o excepție, și deștept. Ca să-și verifice încă o dată îndoiala, îl întrebă:

— Gelule, ție ți-e frică de moarte?

— Nu.

— Mie mi-e frică. Ce sfat îmi dai?

— Să trăiești.

„Nu e chiar atît de prost”, gîndi ea. „Păcat însă că nu are simțul umorului”. După care începu să rupă scobitorile de pe masă, uimită

cît de mult reușise s-o detașeze simpla prezență a acestui bărbat de marile evenimente intime. „Dacă el ar tăcea cinci minute mi-aș recăpăta luciditatea."

În clipa în care li se aduseră cafelele apăru și regizorul, un tip slăbuț, cu barbă și cu o figură oarecum distinsă și intelectuală. Era însoțit de un alt tînăr, pe care îl prezentă ca operatorul lui. Acesta din urmă, aflat evident sub influența alcoolului, o remarcă pe Nela cu interes.

— Dumneata ai fi bună de film, afirmă el, după ce o măsură cu privirea de jos în sus, în întregime.

— De care film, întrebă ea, color sau alb-negru?

— Nu glumesc, aveți un cap interesant.

— Da, dar am piciorul cam subțire, spuse ea și ridică un picior pînă la nivelul mesei.

— Vi se pare, nu e deloc subțire. Nu? întrebă operatorul pe regizor și pipăi fără jenă pulpa.

— E chiar foarte suplu, aprecie acesta. Și, de fapt, nu piciorul e hotărîtor. Un operator bun poate face dintr-un picior subțire un picior gros și invers.

Regizorul spunea toate astea pe un ton foarte serios, privind piciorul respectiv cu aerul unui ortoped.

— De fapt, eu nu înțeleg un lucru, întrebă Nela, lăsînd, în sfîrșit, piciorul jos. Dumneavoastră pe ce bază alegeți actrițele și actorii? Aveți un criteriu anume sau vă bizuiți pe intuiție și interese personale?

— Cum se face că aveți o părere atît de proastă despre noi? De ce vă luați după opinii de prost gust? Poate că nu chiar toți regizorii își bagă în filme nevestele și amantele.

— Dar n-am spus așa ceva și nici nu mă interesează astfel de amănunte. Pe mine mă interesează faptul că scoateți niște filme infecte. Sînteți complet lipsiți de talent.

— Toți? întrebă regizorul, calm și grav, cu o iritare ascunsă numai pe jumătate.

— Aproape.

Gelu o ciupi pe sub masă de șold, ca să se oprească. Regizorul dorea însă să întindă discuția și întrebă:

— Nu înțeleg cum puteți vorbi cu atîta siguranță despre un domeniu în care nu vă pricepeți. Ce meserie aveți?

— A absolvit psihologia, răspunse Gelu în locul ei.

— V-ar conveni, zise regizorul, privind-o crunt, dacă aș afirma că psihologia noastră este la pămînt?

— Din întîmplare, chiar acesta este adevărul. Dar dumneavoastră ați putea să nu vă pricepeți la psihologie, pentru că asta este o știință, în timp ce filmul este o artă, și la artă ne pricepem toți.

— Păi tocmai din cauza asta nu se pot face filme bune, pentru că ne pricepem toți.

— Mă rog, probabil că există și motive de genul acesta, dar filmele dumneavoastră nu-mi plac. Ultimul care l-ați făcut, acela cu bătrînul țăran care nu se înțelege cu fiii săi, era groaznic de fals. Dar probabil că și scenariul era fals.

— Dialogurile da, interveni Gelu, dar, din punct de vedere al meseriei regizorale, filmul era foarte bun.

— În sfîrșit, spuse Nela, tristă și obosită, după care se ridică și plecă, fără să dea nici o explicație.

Urcă pînă la Universitate, luă un taxi și ajunse lîngă Piața Filantropia, unde, în colț, se află o agenție de pompe funebre. O întîmpină cu privirea un bărbat foarte gras și brunet.

— Mi-a murit tata, spuse Nela cu calm. Aș vrea să-l ard în secret, într-un loc ascuns, eventual într-un crematoriu de instituție sau la un spital, dacă există așa ceva. Dumneavoastră vă pricepeți mai bine.

Bărbatul cel gras și brunet nu se arătă nedumerit.

— Nu efectuăm astfel de servicii, răspunse el, după care dispăru într-o cameră alăturată, unde începu să formeze un număr de telefon. Nela crezu că încerca să facă, totuși, ceva pentru ea, dar individul vorbea cu cineva care, probabil, era nevastă-sa. Se ridică și ieși fără să închidă ușa. Taxiul o aștepta. Se urcă și ajunse în fața casei în cinci minute. Cînd să coboare, își aduse aminte că nu are bani la ea și-l rugă pe șofer să vină pînă sus. Cînd ajunse sus, găsi ușa deschisă și clanța spartă. Alergă înăuntru și descoperi patul în care lăsase cadavrul tatălui ei gol. Nela scoase un țipăt răgușit. Șoferul intră în panică.

— Doamnă, ce s-a întîmplat?

— Mi l-a furat pe tata! strigă ea, cu o disperare vecină cu demența. Mi l-au furat! Asta nu o puteau face decît mama sau frate-miu!

Șoferul o luă la fugă pe scări, speriat.

— Să anunț Miliția? întrebă el din mers.
— Nu. Lăsați că mă descurc singură, mulțumesc.
Nela luă repede o coală de hîrtie și începu să scrie, înfrigurată:

Tovarășe procuror, subsemnata Pop Ioana vă aduc la cunoștință că astăzi, în jurul prînzului, mi s-a furat de la domiciliu cadavrul tatălui meu iubit. Considerînd că acest fapt este incalificabil și că...

CAPITOLUL II

Trenul mergea încet, chiar foarte încet, deși afară nu era chiar atît de întuneric. O lună plină și perfect rotundă lumina destul de puternic întinderile de apă dintr-o parte și din alta a căii ferate. Vagoanele nu erau luminate, se defectase ceva, probabil tabloul cu siguranța. Nela se afla într-un compartiment în care se înghesuiau încă opt bărbați, dintre care unul, de vreo șaisprezece ani, se așezase în brațele altuia care părea a-i fi frate mai mare, stînd cînd pe unul din picioarele acestuia, cînd pe celălalt. Toți fumau fără încetare, inclusiv cel de șaisprezece ani, țigări proaste, care scoteau un fum gros și insuportabil de grețos. Nela își acoperi fața cu pardesiul agățat deasupra, în felul acesta se ferea de fum, dar nici aer de respirat nu mai avea. Pe culoar nu se putea duce pentru că era plin de călători care ședeau în picioare sau pe valize și geamantane, fumînd și ei necontenit, inclusiv o femeie cocoșată și gravidă. „Cum a putut să rămînă asta gravidă?” se întrebă Nela, enervată. Cei din compartiment, neavînd somn, vorbeau fără încetare, povestind cu glas încet istorii catastrofice despre inundații, incendii, cutremure, alunecări de pămînt.

— Vă spun eu, zise cel care-și ținea fratele în brațe, un tip slab și galben la față, inundațiile sînt în directă legătură cu Luna. Luna face ce vrea cu noi și cu magnetismul nostru. De ce? Luna are tot interiorul plin cu metale, altfel nu s-ar omorî americanii s-o cucerească. Metalele alea dinăuntru, care s-ar putea să fie metale pe care noi încă nu le cunoaștem și nici nu le bănuim...

— Asta așa e, îl aprobă un tip de la fereastră, care scuipa tot timpul într-o batistă, umplîndu-i de greață pe cei din jur, s-a scris despre chestia asta în ziar, ceea ce-l enervă pe povestitorul anterior.

— Domnule, eu ce vă spun aici n-am luat din presa noastră, care scrie numai despre știți dumneavoastră cine, despre situația din Namibia și despre cultura porumbului, care rămîne necules pînă în ianuarie. Eu cunosc toate astea din surse foarte serioase. Apele pămîntului sînt dirijate direct de Lună. De pildă, mareele. Ziua, apele unei mări sînt nemișcate, pentru ca noaptea, cînd e lună plină, ele să înceapă să se ducă și să vină, cuprinse de o neliniște extraordinară. Norii, la fel, sînt influențați de Lună. Trec pe deasupra noastră nori încărcați de apă și nu se descarcă, în schimb, se descarcă în altă parte sau invers. Depinde dacă au nimerit într-o rază magnetică plecată din Lună spre noi.

Povestitorul cel palid era atît de vehement, încît nu admitea să fie contrazis, după fiecare frază se uita în ochii fiecăruia, provocator. De aceea, un bătrîn care ședea exact vizavi de el schimbă vorba, intimidat.

— Cînd au fost inundațiile de acum zece sau unșpe ani, unui frate de-al meu, care era cantonier, i-au luat apele casa. El dormea, nevastă-sa dormea, copiii la fel, cînd, deodată, se trezește, simțind o mișcare și un zgomot. „Fă, ce se întîmplă?” a întrebat-o el pe nevastă-sa. „Se aude ceva”. „Se aude apa”, a zis ea, „nu știi că aseară se umflase?” „Da’ de ce se mișcă casa?” „O fi cutremur.” „Cutremur de-o juma’ de oră?!” Frate-miu s-a îmbrăcat, s-a urcat în pod, a scos niște țigle din acoperiș și s-a suit sus, lîngă horn. Și ce-a văzut, deși era noapte? Casa mergea pe apă, chiar prin mijlocul șuvoiului.

— Și? întrebă cineva cu glasul pițigăiat, de sub perdeaua ferestrei, unde se adăpostea de curent.

— A plutit casa pînă dimineața, pînă au văzut-o oamenii și au anunțat armata.

— Și nu s-a răsturnat?

— Nu s-a răsturnat, pentru că apa o luase cu temelie cu tot și greutatea era jos. Plus că era cufundată cam vreun metru jumate în apă. Ședea ca un hopa-Mitică.

— Și?

— Au venit soldații, au agățat-o cu căngile, au tras-o la mal, au urcat-o pe un trauler, au dus-o înapoi zece kilometri, de unde plecase, și-au pus-o la loc. Nu i s-au stricat decît dușumelele, pe care i le-a plătit ADAS-ul. Culmea e că copiii n-au știut nimic, au dormit tot timpul.

Apa nu e așa rea ca focul. Prin apă înoți, un marinar de pe Titanic a înotat o zi și-o noapte și s-a salvat, dar ce te faci cu focul, care te arde și te face scrum? Cît rezisti la foc?

— La noi, zise pițigăiatul din spatele perdelei, cînd a venit viitura o învățătoare tocmai trecea pe punte ca să ajungă la școală și-a luat-o apa cu punte cu tot. Au căutat-o părinții pînă au albit și n-au găsit-o. Peste două luni, o babă aduna crengi pe malul rîului, trage de o creangă, trage, creanga nu voia să iasă din nisip, cînd colo, baba se uită și zice: „Mă, ce creangă o fi asta, că văz că la vîrf e vopsită cu roșu". Ea trăgea de mîna învățătoarei, care era dată cu ojă pe unghii.

Trenul se smuci de cîteva ori, apoi se opri.

— Am ajuns în vreo gară? întrebă cineva.

— Pe dracu'! Sîntem în cîmp. O fi terminat locomotiva cărbunii.

Toți bărbații își aprinseră cîte o țigară, luînd foc unii de la alții; chibrituri n-avea decît unul și ceilalți așteptau să-i vină lui chef de fumat. Se lăsă o liniște perfectă și îndelungă. Din compartimentul de alături se auzeau două sforăituri distincte, iar de-afară se auzea cum plouă.

— Fraților, zise pițigăiatul, ploaia asta nu se mai oprește, ne îneacă.

— Nu ne îneacă, îi răspunse bărbatul care ședea lîngă Nela și pe care o înghiontea mereu cu cotul, era prea gras și n-avea loc, se sufoca de înghesuială. Inundațiile și seceta sînt fenomene obișnuite și normale. Așa zic savanții.

— Care e savantul care a spus chestia asta, ca să-l bag eu în mă-sa?! se enervă tipul care-și ținea fratele pe genunchi. Normal e cînd e normal, cînd e bine!

— Eu știu un lucru: cînd e ploaie prea multă sau cînd e secetă, nu e război. Dumnezeu nu dă două nenorociri deodată. Așa cum nu-ți dă două boli deodată. Azi te doare aici, îți trece – și-abia mîine te doare în altă parte.

Bărbatul care-și ținea fratele pe genunchi simți din nou nevoia să pună lucrurile la punct.

— Războiul modern nu ține seama de nici un fenomen al

naturii. Înainte, da, războiul avea nevoie de vreme bună, ca să poată merge tancurile, caii, infanteria, ca să zboare avioanele. Acum rachetele zboară pe orice vreme, totul e să apeși un buton. Șade un soldat la pupitru și moțăie, vede pe ecranul radarului niște ciori, crede că sînt rachete și declanșează războiul atomic.

— Păi ce, e de capul lui? Nu trebuie să întrebe pe superiori? interveni bătrînul, enervîndu-se brusc.

— Cînd să-i întrebe? Dacă nu acționează într-un minut, rachetele inamice l-au distrus. Totul e în mîna lui. Sau mai luăm o variantă: cade un meteorit peste orașul Moscova, rusul de la pupitru crede că americanii au atacat și apasă pe buton.

Pițigăiatul se enervă și tuși îngrozitor timp de un minut.

— Fii, domnule, serios, că nu-i așa! Au telefoane directe între ei. Sună și-i răspunde americanul: „Dragă, ai dat tu cu bomba în mine?” „Exclus”, zice americanul. „Ia verifică”, zice rusul. „Am verificat”, zice, „la mine totul e normal. Întreabă-l pe chinez, pe indian, pe evreu sau pe român”. Adică nu se lasă o treabă de-astea la mîna unui nătăfleață, discută ăi mari între ei, verifică și, dacă e meteorit, e meteorit, se trimit telegrame de condoleanțe.

Trenul făcu o tentativă scurtă de pornire, apoi începu să dea înapoi, iute. Bărbatul cu fratele în brațe se sperie.

— Ce dracu’, ăștia l-au scăpat la vale?

Trenul se opri, zvîcnind brusc, și o sacoșă căzu la picioarele Nelei, stropind-o cu un lichid vîscos.

— Bravo! strigă pițigăiatul. Aveam în ea patruzeci de ouă. Le-a luat dracu’.

— Arunc-o pe fereastră, îl sfătui cineva.

— N-o arunc deloc. Acasă nu tot le sparg pentru omletă?

Trenul rămase încremenit încă o jumătate de oră și aproape toți călătorii adormiră pe bănci, pe valize sau în picioare. Nela ațipi și ea, dar se auzi un tropăit pe culoare, glasuri autoritare ale unor bărbați și ușile compartimentelor care se deschideau cu zgomot.

— Toată lumea coboară! strigă un conductor înalt și slab. Se face transbordarea!

— Ce se face? întrebă fratele cel mic pe fratele cel mare.

— Transbordarea.

— Ce-i aia?

— Dacă ești prost, n-o să te fac eu acuma deștept. Transbordarea înseamnă că ne mutăm în alt tren.

— De ce?

— O să vezi tu de ce.

Călătorii începuseră să-și ia bagajele și să coboare, dar Nela nu se mișcă de la locul ei, ca și cum nu auzise comunicarea conductorului. De fapt, nici ea nu știa exact ce înseamnă o transbordare, mersese cu trenul doar de patru ori în viață: o dată la Sinaia, într-o tabără de pionieri, o dată la Paris, cu maică-sa, cînd avea paisprezece ani, și de două ori la mare, dar niciodată nu trebuise să schimbe trenul.

După vreo jumătate de oră, cînd rămase singură în compartiment, apăru același conductor înalt și slab, care o privi uluit.

— Păi dumneata ce faci?

Nela îi răspunse cu calm:

— Stau.

— Păi nu cobori?

— Nu.

— De ce?

— Unde să mă duc?

— În trenul celălalt. Noi nu putem merge mai departe, apele au rupt terasamentul. Vino și dumneata să vezi.

Între timp se luminase și Nela putu să vadă pe fereastră (trenul era într-o curbă) oamenii mergînd prin apă pînă la genunchi pe calea ferată inundată. Ploua liniștit și intens.

— Și unde e trenul celălalt?

— Vine imediat.

Nela se așeză din nou pe banchetă și se gîndi cîteva clipe.

— Nu cobor, se decise ea. Merg înapoi cu trenu-ăsta.

Conductorul o refuză categoric.

— Nu se poate, trebuie să cobori.

— De ce trebuie să cobor?

— Pentru că așa am dispoziție de la șeful de tren. Trebuie să coboare toată lumea.

— Foarte bine. Eu nu cobor.

Conductorul se enervă și plecă fără să închidă ușa compartimentului. Se întoarse peste cinci minute cu un tip mărunt, gras și țigănos, îmbrăcat civil.

— Dînsa nu vrea să coboare, îi comunică conductorul civilului.

Acesta zîmbi onctuos.

— De ce nu vrea domnița să coboare? Îi-e frică de apă?

Conductorul răspunse în locul ei, ca și cum ar fi fost translator.

— Dînsa dorește să se întoarcă înapoi cu acest tren.

— O fi vrînd dînsa să se întoarcă cu acest tren înapoi, îi comunică civilul conductorului ca și cum chestiunea trebuia mai întîi lămurită între ei, dar biletul e numai pentru dus, nu și pentru întors.

— Cumpăr un alt bilet, îi spuse Nela cu același calm dus pînă la placiditate.

— Nu se poate, se împotrivi civilul. Acest tren, din această clipă, este scos din circulație, nu știm unde mergem, nu știm unde ajungem, fii dumneata amabilă și coboară.

Nela nu răspunse și nu făcu nici o mișcare, privea pe fereastră întinderea de apă care se sfîrșea la cîțiva kilometri depărtare, la marginea unei liziere de culoare maro. Cei doi așteptară cîteva clipe, apoi civilul îi ordonă conductorului:

— Ia-i bagajele și du-i-le afară.

Sus, în plasă, se aflau două imense geamantane din imitație de piele legate la mijloc cu cîte o curea. Conductorul coborî unul dintre ele cu dificultate.

— Cred că are pămînt înăuntru, spuse el, gemînd sub povară.

Apoi luă geamantanul, ieși pe culoar, coborî din vagon și-l depuse afară, pe marginea terasamentului. Veni înapoi, îl luă și pe celălalt și-l duse în același loc. Sus, în plasa pentru bagaje, se mai afla și o pungă din plastic pe care era imprimată o reclamă pentru țigările americane Marlboro.

— Iau și sacoșa? întrebă conductorul.

— Ia-o.

După ce ieși conductorul cu sacoșa, civilul o apucă pe Nela de mînă.

— Hai, coboară! îi spuse acesta, sever.

— Nu înțeleg cu ce vă incomodează prezența mea? întrebă Nela pe un ton cîtuși de puțin indignat.

— Prezența dumitale ne incomodează prin faptul că acest tren trebuie să se întoarcă gol. Așa ni s-a comunicat. Iar dacă dumneata nu te supui, poți s-o pățești. În țară e stare de necesitate și toate pedepsele sînt duble.

— Bine, acceptă Nela, pedepsiți-mă dublu, dar nu mă scoateți din tren.

Conductorul se întorsese, dar, văzînd că șeful său poartă o discuție cu Nela, rămase pe culoar.

— Pamfil, îi ordonă civilul, scoate-o afară!

După care civilul se întoarse cu spatele și plecă. Conductorul o privi pe Nela cîteva clipe, cîntărind-o din ochi, apoi scuipă în palme și o luă în brațe, hotărît, Nela nu se împotrivi cîtuși de puțin, ba chiar i se agăță conductorului de gît cu amîndouă mîinile, ca să-i ușureze sarcina. Străbătură culoarul pînă la ușa de ieșire din vagon, pe care Nela o deschise împingînd-o cu piciorul, apoi coborîră treptele una cîte una, cu grijă, conductorul dovedind o dexteritate uimitoare, n-o lovise de nimic, n-o bruscase și n-o zdruncinase cîtuși de puțin, dimpotrivă, o așezase pe unul dintre geamantane încet, ușor, ca pe un obiect foarte fragil. Pamfil răsufla greu, istovit.

— Mulțumesc, îi spuse Nela. Îmi pare rău că v-ați deranjat.

— Nu face nimic, spuse conductorul, aproape vesel. Ăsta e serviciul, facem de toate.

Nela ședea pe geamantan în continuare, fără să schițeze vreo intenție oarecare pentru viitorul apropiat.

— Și ce-o să faci acum? o întrebă Pamfil. Cum o să duci geamantanele astea? Ce-ai în ele, pietroaie?

— Niște cărți.

— Unde te duci?

— Mă duc la post.

Conductorul era realmente îngîndurat. Se uitară amîndoi de-a lungul liniei. Apa o acoperise pe o distanță de vreo sută de metri, trecînd din partea dreaptă spre stînga și formînd într-un anumit punct un șuvoi destul de puternic. Ceilalți călători trecuseră cu toții dincolo de apă și se înșiraseră pe linia ferată.

— Trenul n-a venit, spuse conductorul cu un glas sumbru, dar cum o să duci geamantanele?

— Nu știu, răspunse Nela, abătută. Mi-e imposibil să le car. La gară, cînd am plecat, mi le-a urcat cineva. În plus de asta, mie mi-e frică să merg prin apă. Mi-e frică de șerpi.

— De unde să fie șerpi aici?

— De ce să nu fie?

— Oricum, șerpii de apă nu mușcă.

— E suficient să văd unul, că și leșin.

Nela scoase un pachet de Kent din poșetă și-și aprinse o țigară. Îi oferi și conductorului.

— Nu sînt fumător, dar iau una ca s-o am la cafea.

Puse țigara în buzunarul de sus al vestonului și plecă fără să spună nimic. Nela vru să-l strige, dar se răzgîndi. Ar fi vrut și ea o cafea, dar omul făcuse și așa destule sacrificii, o fi avînd și alte treburi. Planul ei era deja conturat: cînd va pleca trenul înapoi, se va agăța de ultimul vagon, lăsînd bagajele în cîmp. Din mers nu puteau s-o arunce, totul era să ajungă în prima gară, să nu rămînă în cîmp, singură și lipsită de ajutor. Avea oroare de natura dezlănțuită, cînd tuna și fulgera își punea pătura peste cap și plîngea, pe viscol nu ieșea din casă pentru că făcea urticarie, iar cînd era ceață o copleșeau stări deprimante și gînduri de sinucidere. Bine că avea două sandviciuri în sacoșă și două pachete cu țigări, cu astea putea trăi cîteva zile.

La una dintre ferestrele vagonului apăru civilul care hotărîse alungarea ei din compartiment.

— Ce faci? o întrebă acesta, fără nici o urmă de ironie.

— Mulțumesc, bine, răspunse Nela. Doriți o țigară?

— Nu. Nu fumez. Ce ai de gînd?

— Nimic. Stau.

— De ce nu vre să te duci dincolo? Peste o juma' de oră, o oră maxim, vine trenul celălalt.

— Nu pot să car bagajele și mi-e frică să trec prin apă.

— Dar nici în cîmp nu poți să rămîi. În două, trei ore s-ar putea să vină apa peste dumneata.

— N-are decît.

Tipul dispăru, iar peste cinci minute apăru conductorul îmbrăcat cu o pelerină de ploaie, dar fără pantaloni și încălțat cu niște pantofi de tenis rupți și murdari, însoțit de un bărbat bondoc, dar zdravăn, îmbrăcat identic, cu deosebirea că pelerina îi ajungea pînă la călcîie, ceea ce însemna că nu era a lui. Conductorul veni lîngă Nela, o privi cu reproș și-i spuse supărat doar pe jumătate:

— Duduie, șeful de tren ne-a trimis să te transportăm dincolo. Băiatu-ăsta (și arătă spre celălalt, adică tipul bondoc, care era, de fapt, cam de aceeași vîrstă cu el) o să-ți ducă geamantanele, iar eu o să te duc pe dumneata. Hai, urcă.

Conductorul se aplecă, adică se făcu capră. Nela nu înțelegea despre ce e vorba.

— Să mă urc în spinarea dumitale?

— Dar unde? În cap?!

Nela i se agăță cu mîinile de gît și se urcă în spinarea lui. Conductorul îi apucă picioarele și i le ridică la orizontal, apoi porni. În spatele lor venea bondocul, purtînd cele două geamantane. Peste cîțiva metri intrară în zona inundată, călcînd cu zgomot prin apa tulbure, mîloasă, acoperită cu paie, ierburi uscate, frunze și alte gunoaie scîrboase. Undeva, aproape, pluteau două găini moarte.

— Fii atent, Pamfile, spuse cel din spate, calcă pe traverse, altfel poți să te împiedici și să cazi în nas.

— Traversele alunecă mai rău, deșteptule, calcă între ele, pe pietriș.

Cînd ajunseră aproape de șuvoi, apa le ajunse pînă la genunchi și înaintarea devenea din ce în ce mai anevoioasă. Conductorul o sălta pe Nela mereu, iar ea nu știa ce să facă ca să fie mai ușoară, încerca să respire mai rar, ca și cum, trăgînd aer în piept, trupul ei s-ar fi îngreuiat cu cine știe cît. În spatele lor se auzi un zgomot puternic, indicînd prăbușirea unui obiect masiv în apă. Pamfil se opri, dar nu se întoarse, era riscant.

— Ce-ai pățit, Grigore? Ai căzut?

Nela întoarse capul pe jumătate și-l văzu pe bondoc ieșind cu greu de sub apă, gemînd de durere. Își freca un genunchi la care se lovise; basca pe care o purtase sub gluga pelerinei plutea pe apă. În schimb, geamantanele nu se mai vedeau.

— Luați-o înainte, că vin și eu, le spuse Grigore, după care începu să înjure scîrbos. Am alunecat pe un cocean de porumb, fir-ar mama mea a dracului. Mi-am belit genunchiul.

— Am niște spirt în sacoșă, îi spuse Nela, vinovată. Vreți să dați pe rană?

— Lui îi trebuie pe dinăuntru, comunică Pamfil, conductorul, și porni mai departe. I-am spus să nu calce pe traverse, dar prostul tot prost rămîne. Probabil a scăpat și geamantanele în apă.

— Nu-i nimic.

— Ce-aveai în ele?

— Cărți și lucruri.

— Înseamnă că s-au făcut fleașcă.

Conductorul o strîngea prea tare de pulpele picioarelor, carnea o durea crîncen, dar Nela nu îndrăzni să protesteze.

— Acuma știi care ar fi culmea? Să mă împiedic și eu, ca să facem o baie împreună.

Nela refuză să comenteze o astfel de posibilitate, sperînd ca cei circa douăzeci de metri care mai erau pînă la marginea uscatului de partea cealaltă să fie străbătuți cu bine. Ploaia se înteți și, în același timp, începu să bată un vînt rece și subțire, care-i dădea frisoane. De durere în pulpe și de frig, lacrimile îi curgeau pe obraji, gîdilîndu-i pielea.

Cînd ajunseră în dreptul șuvoiului, locul cel mai periculos, conductorul se opri cîteva clipe, îngrijorat.

— Aici e aici, zise el, și nu mă mai strînge atît de tare de gît, că mă sugrumi. Dacă alunec, ne-a luat dracu'.

În spatele lor, la cîțiva pași, se auzea venind Grigore, fluierînd. Nela întoarse puțin capul și observă că acesta avea cu el un singur geamantan, pe care-l ducea pe umăr.

— Grigore, îi strigă Pamfil, treci în față!

— De ce? întrebă acesta.

— Așa, ca să tai apa-n două și să ne faci pîrtie.

Grigore trecu pe lîngă ei și înainta spre șuvoi, fluierînd în continuare. Apa îi ajungea de mijloc, era nevoit să meargă foarte încet, cu picioarele crăcănate, ca să nu fie împins într-o parte.

— Unde-i geamantanu-ălălalt? îl întrebă Pamfil.

— L-am dat la pești, îi răspunse Grigore fără să se oprească. Peste cîteva clipe apa îi ajungea doar pînă la genunchi, semn că trecuse de locul primejdios.

— Hai și noi! strigă, voios, conductorul, și se avîntă spre șuvoi, încurajîndu-se singur: Așa, Pamfile, așa, așa! Nu te lăsa, nu te lăsa! Țin-te bine, moș Martine, că ți-oi da miere cu pîine, și tărîțele din ciur, și trei picioare în cur... Ha, ha, ha, ha, tot așa, tot așa...

În aceeași clipă, conductorul făcu o mișcare bruscă pe spate, scăpă picioarele Nelei, ridică mîinile, ca să-și recîștige echilibrul, le învîrti prin aer ca pe-o elice de elicopter, dar nu reuși și se prăbuși în apă. Nela căzu pe spate, cufundîndu-se în întregime. Conductorul se ridică imediat (se sprijinise într-o mînă și într-un genunchi și nu căzuse decît pe jumătate în apă) și se uită în jurul său ca s-o descopere pe Nela. Dincolo, la vreo zece metri, Grigore rîdea ca un dement.

— Taci, fir-ai al dracului de bou! urlă Pamfil.

Ceilalți călători, care se aflau pe uscat, înșirați pe linia ferată, urmăreau scena în tăcere și cu gravitate, nimeni nu îndrăznea să se amuze. Între timp, Nela ieșise din apă și începu să vomite.

— Ai înghițit apă, constată conductorul. Să faci niște vaccinuri, să nu iei vreo tifoidă sau vreun tetanos.

Apoi o luă de braț și porniră pe jos prin șuvoi. Se mai clătinară de cîteva ori, dar trecură fără alt incident către zona lipsită de pericol. Grigore o luase la picior și ajunsese deja pe uscat, unde explica unui grup de călători mai curioși ce și cum se întîmplase. Nela se simțea foarte rău, sughița, avea amețeli, o durea capul.

— Domnule Pamfil, șopti ea, nu mă mai țin pe picioare.

— Hai că ajungem imediat și te întinzi nințel. Ce să facem? Asta-i situația, putea să fie și mai rău, unii și-au pierdut viața, averea.

— Mi-am pierdut un pantof, îi comunică ea, fără nici o urmă de umor.

— Dă-l dracului! Ține-te bine de mine.

Cum călcă pe uscat, adică în afara zonei inundate (pămîntul era îmbibat de apă peste tot), Nela se aruncă pe linia ferată, lipsită de orice putere. Cineva îi puse o pătură sub cap, iar altcineva, un bărbat cu barbă, îi dădu să guste dintr-o sticlă cu votcă.

— Ia, fetiță, îi spuse acesta, ridicîndu-i capul, că alcoolul ne ia durerea și ne dă speranța.

Nela deschise ochii și trase o gură de votcă, uitîndu-se la cel care îi ținea capul și sticla. Votca îi răspîndi imediat prin trup un val de căldură, o senzație de bine și de optimism.

— Mai dați-mi, zise ea și mai luă o înghițitură. Sînteți preot?

— Da, răspunse bărbatul, care era foarte tînăr și foarte frumos. Vreți să vă rugați?

— Nu. Sînt atee. Așa se spune?

— Cred că da.

— Știți cînd vine trenul?

— Nu știu, dar sperăm să vină repede.

Nela își reveni și-i văzu pe cei doi bărbați care o trecuseră prin apă stînd lîngă ea și așteptînd ceva.

— Vă mulțumesc, le spuse Nela, încet. Acum mă simt mai bine.

Cei doi se priviră semnificativ, apoi Grigore se aplecă spre ea și-i șopti:

— Ne dați și nouă ceva pentru osteneală?

Conductorul, oarecum jenat, îi spuse Nelei, rîzînd:

— El e țigan, nu i-e rușine să ceară.

Nela deschise geanta pe care o purtase tot timpul pe umăr. Aceasta era udă pe dinăuntru, dar portofelul cu acte și bani scăpase nevătămat. Le dădu o sută de lei. Grigore insistă:

— Asta-i pentru mine. El, care, vorba-aia, v-a purtat în cîrcă, nu merită o atenție în plus?

Nela îi dădu și conductorului o sută, după care cei doi o luară la fugă prin apă, înapoi, spre trenul care-i aștepta, zbenguindu-se ca niște ștrengari. După ce trecură de șuvoi, căutară prin apă celălalt geamantan și-l luară cu ei, fără să se sinchisească de cei care-i urmăreau.

— Doamne, Doamne! zise, mîhnit, tînărul preot. Cîtă nerușinare! În comuna mea, țiganii stau pe marginea rîului și trag cu căngile lucrurile și animalele oamenilor năpăstuiți.

— La noi, spuse o fetiță de vreo zece ani, Miliția a tras în ei cu armele și tot nu s-au speriat.

— Nu s-au speriat? o întrebă Nela, mirată.

Fata avea o mutricică extrem de gravă și matură, care o înduioșă. Căută ceva prin geantă, găsi un ruj și i-l dădu. Aceasta îl ascunse repede în buzunar, fără să vadă ce e și continuă să vorbească.

— Nu s-au speriat, s-au dus mai la vale și-au scos oi, boi, cai, porci. Au scos și un măgar. Știți ce bine înoată măgarul?

— Nu.

— Toate animalele înoată, în afară de găini și curci.

Se auzi semnalul unei locomotive. Toți călătorii tresăriră. Credeau că vine trenul care urma să-i ia, dar era trenul care-i abandonase și care pornise, acum, înapoi. Șeful de tren striga ceva către cei rămași dincoace de apă, dar nimeni nu înțelegea nimic.

— Ce-o fi vrînd să spună? întrebă fetița. Poate ne dă o veste.

— Nu ne dă nici o veste, îi răspunse preotul cel tînăr. Își bate joc de noi.

Într-adevăr, șeful de tren, împreună cu Pamfil și alți cîțiva rîdeau de se prăpădeau și făceau semne obscene către cei rămași.

Ploaia se intețise. Bătea un vînt rece și pătrunzător. Nelei îi clănțăneau dinții de frig.

— Domnișoară, îi spuse preotul, în condițiile în care ne aflăm, dumneata o să faci o pneumonie. Trebuie să-ți schimbi neapărat îmbrăcămintea.

Din fericire, deschizînd geamantanul care-i rămăsese, Nela descoperi cîteva rochii și pulovere, un taior și niște ciorapi care nu apucaseră să se ude.

— Dar unde să mă schimb? întrebă ea, privindu-l pe preot ca pe un salvator.

— E foarte simplu, spuse acesta, părînd a face parte din acea categorie de oameni care găsesc soluții pentru orice împrejurare dificilă. Chemăm mai multe femei care să stea în jurul dumitale și să te acopere de privirile celorlalți.

Preotul adună repede zece femei care se instalară ca un gard viu împrejurul Nelei. Aceasta se dezbrăcă în pielea goală, aruncă hainele ude cu silă (cineva i le șterpeli imediat), după care începu să le îmbrace pe cele aflate în geamantan. Își puse pe ea chiloții și un furou, după care realiză că gardul viu din jur dispăruse. Trenul care trebuia să-i ia venise pe neașteptate și toate femeile fugiseră să-și ia bagajele

și să-și caute loc în vagoane, care, de fapt, nu erau decît patru. Preotul nu o părăsi pe Nela, o ajută să se îmbrace, să-și strîngă boarfele și să se urce în tren. În compartimente nu mai exista nici un loc liber, iar pe culoar nu se putea circula din cauza celor care blocaseră trecerea cu trupurile și bagajele lor. Tot preotul găsi o soluție: să se instaleze în WC, unde se mai afla o femeie cu doi copii. Nela își pusese pe ea un taior uscat, dar frigul îi intrase pînă în oase, îi era extrem de frig, avea frisoane, îi clănțăneau dinții. Femeia o invită să bea dintr-o sticlă cu țuică, dar Nela o refuză categoric.

— Prefer să beau orice, chiar și gaz, dar țuica mi-e insuportabilă. Miroase îngrozitor.

— Domnișoară, îmi pare rău, zise femeia, fără a se arăta jignită de refuz, țuica trebuie să miroasă a țuică. Noaptea o să fie tare grea, dar tot e mai bine decît afară, în ploaie.

În clipa următoare trenul porni foarte încet, ca o ființă extrem de obosită, aproape neputincioasă. Preotul își făcu cruce.

— Doamne-ajută.

Nela se așeză pe geamantan, istovită, și gemu de cîteva ori, ca să se ușureze de suferință.

— Ce ne mai trebuia nouă inundație? se văită femeia, clătinînd din cap, un cap foarte mic, cu părul alb și cu pielea zbîrcită, plină de negi.

— Unde te duci? o întrebă preotul.

— Mă duc să-mi caut bărbatul. A plecat de-acasă de un an jumate după servici și n-a mai venit.

— Bani ți-a trimis?

— Mi-a trimis două luni, pe urmă – nimic. Nici bani, nici scrisoare. L-am căutat cu Miliția, l-am dat în judecată, degeaba, nu dă nimeni de el. Dacă nu-l găsesc ei, îl găsesc eu. L-am căutat în toată Moldova, i-am dat de urmă la Comănești, dar plecase de-o lună.

— Așa fac toți bărbații fugari: stau o lună, două undeva, apoi schimbă orașul și serviciul.

— Îl găsesc eu, părinte, pînă la urmă, nu mă las, trebuie să-l găsesc.

— S-o fi încurcat cu alta.

— Sigur că s-a-ncurcat. C-o moldoveancă. Are și ea doi copii. Lasă doi copii acasă și ia alta cu doi copii, cine să-i mai înțeleagă pe bărbații din ziua de azi?

Unul dintre copii (Nelei i se păru că sînt gemeni) urinase pe el, dar femeia nu se arăta dispusă să-i schimbe hainele.

— N-are nici pe dracu', aici e cald.

Copiii erau foarte murdari și palizi, păreau speriați de tot ce se întîmplă în jurul lor și nu scoteau nici un un cuvînt; le curgeau mucii din nas pînă în gură, ceea ce nu părea să-i deranjeze cîtuși de puțin.

— Dacă-l descoperi, poți să-l bagi la pușcărie, o sfătui Nela.

— Și pensia alimentară de unde-o mai iau? întrebă femeia. Eu vreau s-o prind pe-aia, pe moldoveanca-aia nenorocită, să-i smulg părul din cap și s-o trimit înapoi la bărbat-su acasă. Al meu nu e om rău, dar e așa de prost, că dacă-i zice cineva „vino încoace", el se duce. Mai ales, dacă bea un pic, poți să-l frămînți ca pe o cocă. Acasă, la noi în sat, cînd se îmbăta, mulți își băteau joc de el, îl chemau să le taie lemnele sau să le măture prin bătătură. Bărbații nu sînt de vină niciodată cînd greșesc, de vină sînt numai femeile. Bărbatul încearcă, e datoria lui de bărbat, dar femeia trebuie să știe care e rostul ei și să-l oprească de la păcat. Nu-i așa, părinte? Pedeapsa femeii este întotdeauna dublă, întrucît ea e cea care a primit.

— Într-adevăr, spuse preotul, răspunderea femeii este întotdeauna dublă, întrucît ea e cea care a primit misiunea divină de a naște.

În WC, mirosul devenise din ce în ce mai greu de suportat și Nela îl invită pe preot afară, pe culoar, ca să poată fuma o țigară. Fuma și el, dar Carpați.

— De ce v-ați făcut preot, părinte? îl întrebă Nela, după ce încercase, fără succes, să-l tenteze cu un Kent.

Înainte de a răspunde, acesta scoase dintr-o sacoșă sticla de votcă și i-o întinse Nelei, care trase un gît și i-o dădu înapoi; preotul bău și el.

— Voiam să știu dacă e o chestiune de vocație sau un capriciu al destinului.

— Nu știu dacă e neapărat o vocație, deși s-ar putea, într-adevăr, să fie o chemare, o coincidență fericită a posibilităților mele

spirituale cu conjunctura istorică și socială. Încă de mic eram o ființă calmă și serioasă, dădeam sfaturi celorlalți și-i îndemnam să fie cuminți. Din pricina asta mi se spunea „moșul”. Ori, știți și dumneavoastră că preotul sau rabinul sînt considerați înțelepții și sfătuitorii localității, la bine și la rău, dar mai ales la rău, cînd oamenii vin să le ceară părerea. Întîmplarea a făcut ca la această calitate a mea să se adauge o oroare organică față de militărie, toată adolescența halucinam de spaimă că voi ajunge să țin o armă în mînă sau că voi trage cu tunul și atunci mi-am dat seama că singura soluție ca să scap de acest coșmar e să mă fac preot.

— Credeți cu adevărat în existența lui Dumnezeu, a lui Cristos, în lumea cealaltă?

— Sînt obligat să cred.

— Nu sînteți obligat, după părerea mea. Mulți oameni nu cred în profesia lor. Am un fost coleg de liceu care s-a făcut și el preot și care e ateu declarat. Are însă o voce superbă.

— Cred, în primul rînd, în puterea de influențare a religiei asupra oamenilor.

— Vă referiți la aspectul moral?

— În primul rînd. Religia a îndemnat oamenii să-și iubească aproapele. Asta nu e puțin dacă ne gîndim cît de puțin contează viața unui om în ochii celor care nu cred în Dumnezeu. Omul are în el o sumedenie de contradicții și ciudățenii, porniri de răutate, nebănuite și neînchipuite, nu-i trebuie prea mult ca să ajungă pînă la bestialitate. Copilul de cinci ani al unui vecin de-al meu se furișează pe sub gard și-mi sugrumă păsările. Face asta cu o plăcere fioroasă, m-a apucat spaima și greața cînd l-am văzut cu mîinile pline de sînge și cu fața inundată de fericire. Frica de Dumnezeu și de pedepsele lui îi poate opri pe mulți să facă rău.

Nela mai ceru o gură de votcă și-și aprinse o țigară; îi trecuse frigul, se simțea bine, iar discuția cu preotul i se părea o binefacere, uita unde se află și prin ce trecuse.

— Aspectul moral al religiei, spuse ea, e discutabil, părinte, după cum bine știți, materialiștii o învinuiesc că dezarmează oamenii în lupta socială, îi videază de voință și acțiune. Interesant, însă, e

altceva: că în epoca noastră, atît de avidă după raționalism, religia se ține încă foarte bine pe picioare, milioane de oameni merg la biserică, se închină, se botează, se cunună și se înmormîntează cu preot. Ce e religia, după părerea dumneavoastră? Dar vă rog să-mi vorbiți sincer, nu facem aici propagandă, ci speculații.

Preotul îndrăzni să ia și el un Kent de la Nela și, după felul cum trăgea din ea, adînc și cu patimă, se vădea un fumător învederat, care știe să savureze o țigară bună.

— Dar de ce vreți să știți părerea mea personală? întrebă el, privind-o încruntat.

— Din curiozitate, îi răspunse Nela. Eu nu sînt mistică, nu mi-am făcut în viața mea o cruce, nu cred în Dumnezeu și în lumea cealaltă, dar fenomenul religios mă interesează și mă impresionează. Cînd am auzit prima oară o slujbă de înmormîntare am plîns de emoție.

Preotul se gîndi intens, privind îndelung pe fereastră. Peisajul era dezolant: cîmpuri înnămolite, petice murdare de apă și stoluri de ciori, enorm de multe ciori.

— După părerea mea intimă, dragă domnișoară, religia e o poezie.

— Interesant. Asta n-am mai auzit.

— Da, religia e una dintre cele mai sublime poezii pe care le-a cunoscut umanitatea. Poezia Necunoscutului, a Incertitudinii, a Speranței. Gîndiți-vă ce fantastic își imaginează religia lumea cealaltă: paradisul în care totul este ușor, suav și plăcut mirositor, unde liniștea și calmul sînt desăvîrșite și definitive; infernul unde totul e întunecat și sufocant, ființele sînt desfigurate de suferință și lipsă de speranță. Sau legenda uluitoare a lui Cristos, care a existat, desigur, e imposibil să nu fi existat, dar ce literatură fabuloasă a creat mitul lui! În *Biblie* se spune că Dumnezeu s-ar fi exprimat despre el așa: „Acesta este Fiul meu prea iubit, în care Îmi găsesc plăcerea”. Superb, nu?

— Într-adevăr, acceptă Nela. Și eu sînt o cititoare pasionată a *Bibliei*. Recitind-o, recent, m-a frapat un lucru: nu ni se spune nimic despre copilăria și adolescența lui Iisus. După întoarcerea din Egipt el e deja matur, începe să dea pilde și să facă minuni.

— *Biblia*, dacă ați observat, este extrem de laconică și esențializată. Întîmplările cele mai teribile sînt spuse într-o frază.

— Cine ar fi putut să scrie Biblia? Apostolii în nici un caz, erau analfabeți. Fără îndoială e opera unui scriitor de geniu care a adunat și colaționat toate legendele care circulau oral. Sau e o operă colectivă.

— Mai degrabă.

— Vă mai întreb ceva. Cum se face că religiozitatea e mai puternică în copilărie și la bătrînețe și aproape inexistentă în adolescență? Nu cumva aceasta se asociază vîrstelor slabe și ignorante? Nu cumva...

Nela simți în clipa respectivă o mînă puternică, mare, bărbătească, care i se plimba pe fese, mîngîietoare; apoi, aceasta coborî pe piciorul drept și încercă să i se strecoare sub fustă. Din instinct, vru să-i dea o palmă preotului, dar se răzgîndi la timp. Mîinile acestuia erau amîndouă prinse de mînerul metalic al ferestrei, deci nu el putea fi agresorul, bine că nu făcuse gestul. Nela era atît de înghesuită, încît nu se putea întoarce cu nici un chip și atunci lovi cu piciorul celălalt înapoi, scurt și îndesat. Se auzi un geamăt și apoi un țipăt subțire, strident:

— Ce dai, dom'le, ce dai?

Nela nu răspunse, iar cel din spate continuă să strige, revoltat:

— Ce ți-am făcut? Ți-am rupt o mînă, ți-am scos un ochi? Stai de o oră cu fundu-n nasul meu și eu n-am voie să pun mîna pe el?!

Nela reuși să se întoarcă și descoperi în spatele ei un bărbat tînăr și neras, care ședea pe un sac încărcat cu boarfe. Era beat, mirosea a țuică.

— De ce-ai dat, fă, curvo, în mine? o întrebă el, cu un glas umil și plîngăcios. Organismu-ăsta ți l-a dat Dumnezeu numai pentru tine, nu e bun obștesc, n-avem voie să-l privim și noi cu ochiul sau să-l atingem cu mîna?

Preotul, care urmărise discuția foarte atent, îl lovi brusc pe cel de jos cu piciorul în coaste. Acesta gemu, se văită cîteva minute, dar nu îndrăzni să mai protesteze.

— Veți avea mult de furcă cu bărbații în această zonă, îi spuse preotul Nelei. Sînt de o sălbăticie și un cinism incredibil. În parohia mea am niște cazuri de care mi-e și jenă să vorbesc. De aceea să nu vă mirați dacă o să vedeți multe femei triste, dezamăgite, resemnate.

Trenul își încetini mersul, se apropia de o haltă așezată în plin cîmp. Un controlor strigă din capătul celălalt al vagonului:

— Eliberați compartimentele, se urcă navetiștii!

În haltă se aflau circa cincizeci de bărbați uzi fleașcă, cu șepci și cu băști pe cap, care porniră spre tren cu figurile încruntate, enervați că descopereau vagoanele pline cu lume.

— Ăștia unde se mai urcă, părinte? întrebă Nela.

— Trebuie să se urce, sînt muncitori la Combinatul chimic. Trenul e, de fapt, al lor.

Scandalul se iscă repede: călătorii care se aflau pe scări fură bruscați, împinși înăuntru sau aruncați pe peron. Ajunși pe culoar, navetiștii călcau totul în picioare, înaintînd în valuri spre compartimente. Trecerea era însă deosebit de anevoioasă, agresorii și agresanții se loveau cu pumnii și picioarele, reciproc, în timp ce controlorul, imobilizat undeva, la mijlocul culoarului, striga tot timpul, isteric:

— Faceți loc! Faceți loc!

Deși se lipise cît se poate de strîns de peretele vagonului, Nela primi și ea cîțiva pumni de la navetiști, ceea ce o făcu să urle de mînie:

— De ce ne loviți, nenorociților? Sîntem sinistrați!

Drept răspuns, primi încă un pumn în ceafă din partea unui navetist care, deși tînăr, nu avea nici un dinte în gură.

— Dacă sînteți sinistrați, ce căutați în trenul clasei muncitoare? La ADAS, fiv-ar rasa a dracului!

Cineva de pe peron aruncă cu o sticlă în fereastra unui compartiment, făcînd-o țăndări, după care mai mulți bărbați năvăliră înăuntru unul peste altul, obligîndu-i pe intruși să se refugieze pe culoar, îngroziți. Ultimul care se urcă în compartiment pe fereastră era un țigan cu acordeonul, gras, chioșpaliu și fără dinți în gură. Navetiștii beau țuică dintr-o sticlă de un kil și chiuiau; cîțiva dintre ei jucau șeptic.

— Cîntă, mă! urlă unul, și lăutarul umplu imediat burduful acordeonului cu aer. Cîntă-mi *Maria, Maria*, că spăl briceagu-n tine. De la ce nuntă vii?

— De la niște adventiști din Ciocănești.

— Zi-l p-ăla cu emoragia.

— Îl zic.

Lăutarul era foarte tînăr, poate nu împlinise șaptesprezece ani, dar avea o voce groasă și tremolată, cei din jur i se uitau în gură, vrăjiți.

Mărioară, fă-mi o turtă
Și așază-mi-o pe burtă.
Turta să fie de grîu
Și s-o strîngi tare c-un brîu.
Maria, Maria,
Oprește-mi emoragia!

C-aseară cînd am plecat
De la tine de sub pat
Soțul tău s-a deșteptat
Și-n stomac m-a-njunghiat.
Maria, Maria,
Oprește-mi emoragia!

La halta următoare se urcară încă aproximativ cincizeci de navetiști, părea de necrezut ca trenul să mai poată primi atîta lume, oamenii ședeau literalmente unii peste alții, mulți se agățaseră pe scări sau pe acoperișul vagoanelor, în ploaie și vînt.

— Nu trebuia să plecăm din WC, oftă preotul. Aici vom fi striviți.

— Mai avem mult? întrebă Nela, rîzînd în hohote, spre stupefacția preotului.

— De ce rîdeți?

— Tipul din spate a reușit să-mi bage mîna sub fustă și mă gîdilă îngrozitor.

— L-aș lovi cu piciorul, dar nu ajung.

— Nu-i nimic, lăsați-l în pace. Mai e mult?

— Două stații. Cunoașteți pe cineva din localitate?

— Pe nimeni, dar sper să mă descurc.

Preotul aprinse încă o țigară, trăgea din ea cu lăcomie, parcă s-ar fi ascuns de cineva.

— Din păcate, eu trăiesc într-o comună oarecum îndepărtată, iar cînd vin în oraș soția mă însoțește întotdeauna. Acum am fost la București la înmormîntarea unei rude și e un miracol că m-a lăsat singur, dacă nu avea copilul febră mare, venea cu mine.

— E geloasă?

— Da, o gelozie care a luat forme monstruoase, de-a dreptul schizofrenice. Mă pîndește și în biserică, mai ales în zilele de împărtășanie sau de mărturisire, îmi dă să port numai lenjerie cu petice, ruptă, murdară, ca să-mi fie rușine să mă dezbrac undeva. M-a compromis de nenumărate ori în comună ocărînd toate profesoarele, tinere sau bătrîne, îmi trimite anonime la Episcopie, am fost anchetat de nenumărate ori.

— Și nu puteți divorța?

— Nu. La noi, la preoți, e interzis. În afară de asta, e copilul la mijloc, un copil debil, bolnăvicios, astenic, de care mi-e o milă nesfîrșită. Și dacă ați ști, stimată domnișoară, ce ființă minunată era soția mea înainte de căsătorie, ce drăgălașă și blîndă era, blondă, surîzătoare, cu obrajii roșii de tinerețe. Pentru ca, după naștere, să se urîțească și să se înrăiască îngrozitor. Are obsesia siluetei, nu mănîncă decît zarzavaturi, n-a pus carne în gură de ani de zile, dimineața, în zori, umblă desculță prin iarba udă de rouă ore întregi, mi-a mărturisit că vrea să trăiască mai mult decît mine pentru ca nu cumva, murind ea înainte, s-o înșel. Așa că vă propun să ne luăm la revedere înainte de a coborî pe peron, unde ea mă așteaptă. Altfel, ați avea parte de un scandal nemeritat.

Cînd trenul sosi în gară și lumea coborî, Nela nu-și mai găsi geamantanul, dar, obosită peste măsură, nu era în stare să regrete. Porni prin oraș, cercetînd străzile, clădirile, magazinele (monumente nu existau), apoi intră într-o cofetărie și bău două cafele fierbinți. La prînz, se prezentă la inspectoratul județean de învățămînt. Inspectoarea-șefă, o femeie foarte grasă, mirosind violent a transpirație, văzînd-o palidă, nefardată, cu hainele mototolite, își făcu pe loc o impresie nefavorabilă despre ea și-i schimbă repartiția: de la liceul numărul unu, din centru, la liceul numărul doi, într-un cartier înnămolit și rău famat.

— Fetițo, să fii cuminte și să te ții de treabă, că, altfel, te dau de-a dura.

Nela nu suporta femeile grase și cu mustăți, drept pentru care simți nevoia s-o jignească fără întîrziere:

— Am să vă urmez sfatul, considerîndu-vă ca o mamă și ca un tată la un loc.

Apoi plecă la liceul numărul doi, unde se prezentă directorului și celorlalte cadre didactice, majoritatea femei, rele și prost îmbrăcate.

La întoarcere (deja se resemnase), trecînd printre niște blocuri, ca să scurteze drumul, patru tineri o imobilizară și o duseră cu forța într-o baracă părăsită ca s-o violeze.

CAPITOLUL III

Era ora două noaptea, Nela nu mai putea de somn, dar maiorul de Miliție insista să obțină amănunte, poate nu tocmai dintr-o curiozitate profesională.

— Deci, mai întîi ți-au rupt bluza, da?

— Da.

— Pe urmă, fusta, da?

— Da.

— Pe urmă? Ai rămas doar în furou, da?

— Nu aveam furou.

— Deci ai rămas în chiloți?

— Da.

— Și sutien?

— Da.

— Te trîntiseră la pămînt?

— Nu la pămînt, pe un pat.

— Și?

— Atunci i-am dat unuia cu piciorul în gură.

— Aha! Foarte bine. Și?

— Unul mi-a dat un pumn în cap și am leșinat.

— Aha. Și?

— Cînd m-am trezit era un bărbat lîngă mine.

— Unul dintre ăia?

— Nu, altul. Era plin de sînge. Cred că se bătuse cu ei.

— Și ce-a făcut respectivul?

— M-a condus pînă la stația de autobuz. Dar autobuze nu mai veneau la ora respectivă, așa că am venit cu o ocazie. Vreau să specific că nu mi-am mai găsit decît un singur pantof. La ora asta sînt aproape desculță.

Maiorul era și el istovit, bea tot timpul cafea dintr-o ulcică de pămînt și fuma fără încetare. Avea părul alb, deși nu părea trecut de cincizeci de ani, era slab, palid, minat fizicește, se întîmpla ca, după ce vorbea la telefon, să piardă firul discuției cu Nela și s-o roage s-o ia iarăși de la început. Oricum, părea un om cumsecade și răbdător, glasul lui era întotdeauna egal, nu se mira și nu se enerva, iar ochii arătau stinși și uscați, secați de viață și strălucire.

— Orașul nostru, începu el să-i explice Nelei pentru a doua oară, este foarte eterogen din punct de vedere social. Peste șaptezeci la sută dintre locuitori provin din mediul rural, veniți aici ca să lucreze la Combinatul chimic, la Combinatul de prelucrarea lemnului și la Fabrica de ciment. Mulți sînt veniți din Moldova, mai precis din nordul Moldovei, și aceștia sînt cei mai periculoși din punct de vedere moral. Ei săvîrșesc optzeci și cinci la sută dintre infracțiuni, restul aparțin elevilor de liceu sau de la școlile profesionale, care au predilecție să-și violeze profesoarele și să-i bată pe profesori. Treisprezece la sută din populație este alcătuită din țigani, dintre care trei sferturi nu muncesc, fură sau sînt în închisori. Acționează mai puțin în oraș, jefuiesc, de obicei, iaseurile și ceapeurile, fură grîu, porumb, nutrețuri, zarzavaturi și legume, mai ales roșii și gogoșari. Încercăm să acționăm asupra lor cu toată severitatea, dar e greu, ei vin cîte două sute deodată, iar noi sîntem zece, douăzeci, de tras nu avem voie să tragem în ei, așa că se întîmplă uneori să ne rîdă în nas. E o mare problemă cu țiganii, după părerea mea nația noastră e în pericol ca în cincizeci de ani să devină minoritară în propria sa țară, dacă nu se iau unele măsuri. Am fost alaltăieri într-o descindere și am găsit o familie de țigani care avea unsprezece copii, nevasta fiind gravidă cu al doisprezecelea. Locuiau douăzeci de persoane într-un apartament de două camere, în baie țineau un purcel și un ied, iar în bucătărie aveau o crescătorie de rîme și viermi pentru pescari. Dar să revenim la problema noastră, adică la indivizii cu violul, despre care spuneam că în mod sigur sînt moldoveni veniți pe șantiere, abrutizați de alcool. Indivizii cîștigă foarte bine și din cauza asta beau foarte mult. Dacă ar fi după mine, v-o spun foarte sincer, eu aș interzice alcoolul, și nu numai pe plan național, ci mondial. Din moment ce e interzis hașișul, de ce să nu lichidăm, domnule, și alcoolul, care aduce numai nenorociri? Alcoolul îl face pe om iresponsabil, mai ales dacă are

în el și o anumită doză de prostie și tembelism. Unii dintre cei veniți aici după lucru și-au părăsit nevestele și copiii fără nici o remușcare, trăiesc în promiscuitate și imoralitate, nu mai au nici o rușine. Am găsit trei tineri care – vă rog să mă scuzați – trăiau cu aceeași femeie, care le spăla și le gătea și care le era și amantă, contra a două mii de lei pe lună. Sînt foarte periculoși cînd te iei de ei. Mai mulți sectoriști au fost bătuți și tăiați cu cuțitele, șefului nostru de la Moravuri, maiorul Ghindă, au vrut să-i răpească copilul, ca să se răzbune, iar procurorului Tocilescu, care le-a cerut pedepse maxime, i-au dat cu o rangă în cap, noaptea, nenorocindu-l pe viață.

Nela auzea monologul ofițerului pe jumătate, era aproape adormită, i se închideau ochii din minut în minut. Oboseala i se răspîndise atît de profund în trup, încît în clipele acelea de ațipire avea timp să viseze, visă înmormîntarea tatălui, momentul cînd coborîse în subsolul crematoriului ca să-i aranjeze părul și cravata înainte de a fi introdus în cuptor, visă cum i-a adunat scamele de pe costum, cum l-a sărutat pe frunte și pe ochi și i-a dat sfaturi: să fie cuminte dincolo, să nu-și facă griji, ea nu-l va uita niciodată, iar de revăzut se vor revedea în mod sigur etc. Despărțirea de el a durat o jumătate de oră, pînă cînd muncitorii manipulanți și fochistul crematoriului au scos-o de-acolo cu forța, așteptau încă doi morți să fie incinerați, ce dracu', se enervase șeful crematoriului, dacă am pierde atîta timp cu fiecare, unde am ajunge? Maiorul înțelese că Nela nu mai rezistă și trecu la ultimele întrebări.

— Problema e să aflăm cine e bărbatul plin de sînge care a apărut în baracă și care, probabil, ți-a salvat viața. Ți-a dat vreun nume?

— Nu.

— Dar l-ai recunoaște?

— Cred că da.

— Poate că vine însuși să reclame ce s-a întîmplat, cum a ajuns acolo și cine erau cei care l-au bătut. De prins îi vom prinde precis, dar te sfătuiesc să nu apari la tribunal, ia-ți un avocat, prietenii lor s-ar răzbuna pe dumneata în mod sigur. A doua chestiune: să te duci chiar mîine de dimineață la medic pentru un certificat care să dovedească violul. Acum treci alături și scrie declarația. Dacă ești foarte obosită, după cum văd că ești, poți să te întinzi puțin, e un pat acolo, o pernă și-o pătură, iar dacă mai ai ceva țigări, lasă-mi-le mie.

Nela se duse în camera alăturată, o cameră a ofițerului de serviciu, și se culcă imediat, nu mai era în stare să scrie declarația, o dureau cumplit mîinile și picioarele, o durea capul în locul unde fusese lovită cu pumnul și avea bănuiala că un deget de la mîna dreaptă era fracturat.

Se trezi peste două ore, amorțită, cu dureri și mai cumplite de cap. Alături se certau doi bărbați cu voci groase, vorbind în același timp. Ofițerul de serviciu încerca să-i potolească:

— Nu urlați, că nu sînteți în cîmp! Mă doare capul.

— Eu, zise una dintre vocile groase, mă scol în fiecare dimineață la cinci ca să-mi ud florile de pe balcon.

— De ce la cinci? întrebă ofițerul.

— Asta e ora mea de sculare. La cinci mă sculam cînd aveam servici, la cinci mă scol și-acuma, cînd sînt pensionar.

— Și?

— Îmi ud florile, ca de obicei, la care dînsul, care stă sub mine cu un etaj, iese pe balcon și-mi zice: „Bulfinski, fir-ai tu al dracului cu neamul tău de basarabeni cu tot și cu bașoldina de nevastă-ta, că nu știu ce și nu știu cum."

Interveni și cealaltă voce groasă:

— Întîi să zică ce-a zis mai înainte.

— Ce-am zis?

— Că e dreptul tău să uzi florile, că nimeni nu te poate opri și că o să mă uzi în cap în fiecare dimineață și seară pînă mi-or crește crengi și frunze pe corp. Ai zis sau n-ai zis?

Nela se stropi cu apă pe obraji, ca să se trezească, apoi își studie fața în oglinda murdară și crăpată de deasupra chiuvetei. Arăta mizerabil, era foarte palidă și slabă, ochii aveau cearcăne vinete, iar nasul i se ascuțise ca un ardei iute. „Trebuie să mă duc la spital să zac cîteva zile, să-mi revin." După ce scrise o declarație de vreo zece rînduri, deschise ușa și intră în biroul ofițerului de serviciu. Acesta le făcu semn celor doi pensionari să tacă și-o luă deoparte.

— Cum te simți?

— Prost. Mă duc la spital. Asta e declarația.

— Bine. Mă găsești exact peste douăzeci și patru de ore tot

aici. Vii cu certificatul. La spital te duci la directorul-adjunct și spui că vii din partea mea. Sîntem veri. Îl cheamă Butușină.

— Mulțumesc.

Ieșind în stradă, Nela văzu peste tot steaguri, lozinci și portrete, soldați care se înșiruiau pe trotuare, milițieni și tarabe cu crenvurști, muștar, covrigi și prăjituri. Ceru un Crenvurst unei vînzătoare, dar aceasta o refuză categoric:

— Nu servim decît după manifestație.

Deși nu-i era foame cu adevărat, Nela se enervă cumplit și o bruscă verbal pe vînzătoare, o tînără grasă, cu un coc imens în vîrful capului, la care muncise, probabil, cîteva ore.

— Dumneata trebuie să servești cînd vreau eu, nu cînd vrei dumneata!

— Nea Gogule! strigă către un bărbat solid, îndesat, cu o burtă rotundă, care aranja niște cartoane cu prăjituri pe o masă alăturată.

— Ce e? întrebă acesta, văzîndu-și de treabă mai departe.

— Vezi mata ce vrea parașuta asta.

— Ce dorește duduia? întrebă nea Gogu fără să se întrerupă din lucru.

— Vreau un crenvurșt.

— Așa de dimineață? Pe burta goală? Nu e bine. Nu e bine deloc. Te duci dumneata, iei un steag, un panou, un portret sau împingi un car alegoric cu realizări pe primul semestru și, pe urmă, după ce-ai strigat „ura” cu toți plămînii, sincer și convingător, vii și te servim cu un crenvurșt. Hai, valea!

Nela avea în ea o încărcătură nervoasă pe care nu o mai putea controla, așa că începu să urle și să țipe, îl insultă pe bărbatul cu numele de Gogu și pe vînzătoarea cu coc blond, făcîndu-i ordinari, hoți, pungași, șnapani, îmbuibați de pe urma bieților consumatori, cu saltelele pline de bani și bijuterii etc.

— V-aș împușca pe toți, bandiților! Lumea n-are ce mînca și voi vă îngrășați ca niște porci!

Firește, apăru imediat un ofițer de Miliție însoțit de doi plutonieri care o luară de braț și o urcară într-o mașină care staționa foarte aproape. În stația de radio de la bord o voce enervată striga mereu: „Echipajul trei, treci în spatele tribunei! Treci în spatele tribunei!”

— Se poate, măi, fetițo, să ne faci tu nouă greutăți tocmai în zi festivă, cînd lumea se bucură de sărbătoare?! Ia să vedem buletinul. Bucureșteancă?!

— Da.

— Și ce cauți pe-aici?

— Să mă plimb.

Ofițerul avea fața ascuțită și gura subțire, fără buze, ochii mici, răi și o voce metalică, antipatică. Nela își propuse să-l enerveze și să-l jignească, deși ar fi vrut să scape cît mai repede și să ajungă la spital, să se odihnească.

— Ascultă, interveni ea, dumneata ce dorești, de la mine? Am cerut un crenvurșt, am fost refuzată și jignită. Vrei să-i dau despăgubiri vînzătoarei, să fac pușcărie pentru asta, ce vrei?

După care îi smulse buletinul din mînă, deschise ușa mașinii și ieși. Unul din plutonieri îl întrebă pe ofițer:

— O aducem înapoi?

— Nu. Mergem cu mașina după ea, să vedem ce face și ce-are de gînd. Din cîte se vede, tipa e desculță.

Nela ajunse într-o piață construită modern, din beton și sticlă, dar în care se afla o singură babă care vindea niște mere mici și acre, cu trei lei grămăjoara. După ce-și umplu buzunarele cu mere, se duse la spital (era tot în centru) și ceru să vorbească cu directorul-adjunct. În tot acest timp, mașina Miliției o urmărise îndeaproape.

— Adu-mi aminte ca, după defilare, îi spuse ofițerul plutonierului de la volan, să vin din nou aici. Vreau să văd cine-i putoarea asta.

Directorul-adjunct Butușină era într-o ședință care dura de o oră și care, după spusele secretarei, o individă lipsită de orice bunăvoință, urma să mai dureze încă o oră. Nela spuse că o să aștepte, ceea ce o enervă pe secretară deoarece avea unele convorbiri telefonice secrete pe care era nevoită să le cifreze din cauza ei.

— Mda... O să-ți spun mai tîrziu. Ai răbdare... În principiu, da... sigur... să vedem...

De cîteva ori, secretara îi făcu șefului ei legătura telefonică cu diferiți solicitatori din afară, unul dintre aceștia fiind maiorul de serviciu de la Miliție („da, tovarășe maior, imediat”), așa că directorul-adjunct

Butușină, atunci cînd termină ședința și o invită pe Nela înăuntru, știa despre ce e vorba.

— O să vă instalez într-o rezervă, ca să aveți condiții mai bune. O să aranjez, de asemeni, să vă vadă imediat un medic specialist pentru certificatul necesar Miliției. Doriți o cafea?

— Nu. Aș vrea să mă odihnesc. Sînt epuizată.

— E și normal, zise Butușină. Poftiți cu mine.

Nela abia atunci observă că directorul-adjunct avea în locul piciorului drept o proteză care scotea un scîrțîit ciudat, de piele frecată pe lemn sau cauciuc.

Trecînd pe culoare și ajungînd mai apoi în rezervă (care nu era decît un salon mai mic, cu cinci paturi, în fiecare pat aflîndu-se cîte două bolnave), Nela observă că lumea o privește cu o curiozitate lacomă, ceea ce însemna că tot spitalul aflase pentru ce venise aici. Butușină fu amabil pînă la capăt și eliberă un pat pentru ea, mutînd o bolnavă jos, pe saltea. Aceasta încercă să protesteze, dar directorul-adjunct o repezi, necruțător:

— Dacă nu-ți convine, îți fac imediat formele de ieșire! Imediat! Stai aici de-o lună de zile, de parcă ai fi la mă-ta acasă, dormit și mîncare pe gratis!

— Păi dacă mă doare, domnu' director?! se văită femeia, speriată de perspectiva de a fi scoasă din spital.

— Și pe noi nu ne doare? Ne doare pe toți, dar asta nu înseamnă că trebuie să stăm toată viața în spitale, pe banii statului. Am auzit că pensia o pui la CEC.

— Păi unde s-o pun? S-o țin aici, ca să mi-o fure?

— Stai jos și taci din gură! strigă Butușină, violent. Domnișoară profesoară, îi șopti apoi Nelei, instalați-vă comod. O să vă ducă sora-șefa imediat la medicul de gardă.

Nela încercă să-i strecoare un pachet de Kent (ultimul pe care îl mai avea), dar Butușină refuză, speriat:

— Lăsați, vă rog, ne vede lumea.

După ce plecă directorul-adjunct, scîrțîind sinistru din proteză, se lungi pe pat îmbrăcată și adormi pe loc. Cînd se trezi, peste cîteva ore, femeia care ședea jos, pe saltea, o informă, respectuoasă, că a căutat-o doctorul Bostan.

— A zis să vă duceți la dînsul imediat ce vă treziți. Are cabinetul la capătul culoarului, ultima ușă pe stînga.

Nela nu se grăbi să facă vizita cerută de doctorul Bostan, mai lenevi în pat o vreme, încercînd să sintetizeze și să grupeze întîmplările din ultima săptămînă. Va să zică, mai întîi murise tatăl, al cărui cadavru fusese furat de către fratele ei (în complicitate cu mama lor, cu care Nela nu vorbea de patru ani), aceștia încercaseră să-l înmormînteze fără știrea ei, a urmat un scandal cu palme și cuvinte grele. Apoi plecarea din București, pe o ploaie torențială, condusă de Gelu, care plînsese ca un idiot în gară, făcîndu-se de rîs în fața hamalilor și cerîndu-i insistent să-i dea voie s-o conducă pînă la destinație. Acum îi părea rău că nu acceptase propunerea lui, dacă ar fi fost lîngă ea n-ar fi avut atîtea necazuri în tren și n-ar fi fost maltratată de huligani imediat ce-a ajuns în oraș. Oricum, nu regreta prea mult că trăise aceste întîmplări neprevăzute, viața ei începuse să devină aproape interesantă. Celelalte femei din salon vorbeau în șoaptă, ca să n-o deranjeze, faptul că o adusese aici însuși directorul-adjunct și că trecuse prin ceea ce trecuse le impusese respect și condescendență. Era limpede, însă, că toate ar fi vrut să intre în vorbă cu ea ca să afle amănunte, își stăpîneau cu greu întrebările, sperînd să înceapă ea o destăinuire sau măcar să zică ceva, să le ceară un sfat sau o cană cu apă.

— Doriți ceva? o întrebă femeia de pe saltea. Vreți să vă dau un măr?

— Nu, mulțumesc, răspunse Nela, am și eu.

— Dacă doriți ceva, să-mi spuneți, nu trebuie să vă dați jos.

Nela îi mulțumi, înclinînd capul ușor.

— Îmi pare rău că v-ați pierdut patul din cauza mea. Am să plec repede și vi-l dau înapoi.

— Nu trebuie să vă grăbiți, eu mă simt bine și-aici, nu e curent, nu mă deranjează nimeni. Pînă ieri am stat în patu-ăsta în care sînteți dumneavoastră cu o babă care s-a chinuit trei zile să moară. Mă scula, săraca, din ceas în ceas, ca să mă duc în curte să văd dacă n-a venit fi-sa sau fi-su, dar n-a venit nici unul, domnișoară, fi-su a fugit în străinătate, iar fi-sa e plecată la mare cu un neamț, n-au avut cum s-o găsească, a trebuit s-o înmormînteze vecinii. Tare amărîtă a murit, săraca. Dumneavoastră cum vă simțiți?

— Mă simt bine, răspunse Nela, încet; ar fi vrut ca celelalte femei, care ședeau cu urechile ciulite spre ele, să nu audă discuția și să nu ia parte la aceasta.

Între timp, femeia își trăsese salteaua mai aproape de patul Nelei și se ridicase pe jumătate, ajungînd cu capul chiar lîngă perna ei. Era, în chip evident, mîndră că tocmai ea, dintre toate bolnavele din salon, avea privilegiul de a sta de vorbă cu tînăra profesoară despre care vorbea acum tot orașul.

— Dar ce căutați dumneavoastră, domnișoară profesoară, printre blocuri la oră de noapte, nu știați că pe-aici mișună derbedeii și huliganii?

— Nu știam, abia atunci sosisem în oraș.

— Și de ce n-ați țipat?

— Am țipat.

— Și v-ați zbătut?

— M-am zbătut pînă cînd m-a lovit unul în cap și-am leșinat.

Femeia dădu din cap nemulțumită, considera că Nela nu acționase suficient în favoarea ei, faptul că leșinase trecea ca o greșeală copilărească.

— Aici, la noi, a mai fost un caz recent, ați auzit de el?

— Nu.

— Cazul cu dentista, care făcea naveta într-o comună, la douăzeci de kilometri. Venea într-o zi spre casă și o pune naiba să facă semn la o mașină mică s-o ia, pierduse cursa IRTA. În mașină erau trei bărbați serioși și cu cravate, unul inginer, unul avocat și unul inspector, însurați și cu copii. Discută cu ea, o servesc cu țigări, îi spun glume, ea rîde, drăguță, simpatică, ca, la un moment dat, ăla de la volan, inginerul, să facă la dreapta pe un drum de țară și, după vreo trei, patru kilometri, să intre într-o pădurice de salcîmi. Ea își dă seama ce au ei de gînd, mai ales că erau băuți, și le zice: „Dom'le, faceți ce vreți cu mine, dar nu mă omorîți, că am un copil mic și o mamă paralizată". Mă rog, bărbații își satisfac plăcerea fizică, după care ea le zice: „Dom'le, acuma că tot s-a întîmplat, nu mă lăsați aici în pădure, că leșin de frică, poate să mă mănînce sau să mă sperie vreun animal, vă dau orice, numai luați-mă măcar pînă în șosea". Ei: „Vai, doamnă, dar se poate, sîntem oameni civilizați, cum o să vă lăsăm singură, noaptea, în pădure?" Și pleacă

mai departe spre oraș, scot o sticlă de vin din portbagaj, beau toți patru, ea începe să facă haz de ei, care, oricum, se jenau după întîmplare și, cînd intră în oraș, le zice: „Dom'le, eu sînt singură acasă, bărbat n-am, că sînt divorțată, iar copilul e cu mama la țară".

Pe Nela nu o amuza atît întîmplarea, cît stilul în care povestea femeia, predilecția ei spre amănunte cu semnificație ascunsă, accentuarea anumitor cuvinte din dialoguri, cărora le sporea semnificația și ponderea.

— Păi parcă spuneai că mama ei era paralizată.

— Și ce dacă era paralizată, nu putea să plece la țară cu copilul?

— Ba da. Spune mai departe.

— Și zice ea: „Copilul e la țară, sînt singură, veniți pe la mine să bem o cafea și să mai stăm de vorbă, poate mai serviți și un pahar cu vin, că mă plictisesc singură". Bărbații acceptă, iau cu ei cîteva sticle cu vin și urcă sus, în apartament. Dentista le zice să se facă comozi și se duce la bucătărie pentru cafele, toți ceruseră să fie mai amare, le aduce cafelele, ei beau și adorm.

— Ce fac? întrebă Nela, surprinsă.

— Dentista le pusese în cafele ceva de adormit și toți trei au căzut buștean, puteai să tai lemne pe ei. Pe urmă...

— A chemat Miliția.

Celelalte femei știau, desigur, povestea, dar o ascultau, totuși, cu încordare, interlocutoarea Nelei avea o vocație epică certă, precum și darul de a grada conflictul, dîndu-i suspansul necesar.

— Nu. Mai întîi a scos un bisturiu, le-a scos la toți boașele, adică i-a castrat ca pe animale, și pe urmă a chemat Miliția și-a zis: „Dom'le, asta s-a întîmplat și asta am făcut, arestați-mă".

Femeia făcu o pauză, așteptînd reacția Nelei, dar Nela se gîndea la cu totul altceva: își adusese aminte că nu are pantofi și că de la Miliție pînă la spital umblase desculță, nu trebuia să se mire că o usturau tălpile.

— A fost proces mare de tot, continuă femeia, nemulțumită că Nela nu apreciază finalul povestirii. O mie de femei au venit în fața tribunalului și au făcut manifestație, ca să n-o condamne. Și n-au

condamnat-o. I-au condamnat pe ei. Și condamnați, și castrați! Eu așa aș face cu toți bărbații care violează femeile cu forța, i-aș castra.

O femeie care se afla la celălalt capăt al salonului – grasă, cu părul cenușiu, legată în jurul mijlocului cu un imens bandaj – se dădu jos din pat și veni spre Nela, șoptindu-i conspirativ:

— Doamnă profesoară, dar nenorocirea care a pățit-o o femeie serioasă, coafeză la Higiena, o știți? E mai groaznică decît tot ce v-ați închipui, așa ceva nu poate trece printr-o minte omenească.

Nela nu arătă nici un fel de interes față de cazul coafezei de la Higiena, dar femeia bandajată era extrem de îndîrjită, voia să demonstreze o dată în plus pînă unde merge bestialitatea masculină.

— Coafeza avea un băiat de optsprezece ani, elev la liceu, mare vagabond și derbedeu, fuma, bea, juca barbut, ce nu făcea?! Într-o zi, a jucat zaruri cu alți trei golani, și-a pierdut banii, plus casetofonul dat de taică-su, bicicleta, blugii, tot ce-avea. Ăilalți derbedei i-au dat împrumut niște bani și i-au zis: „Mă, dacă îi pierzi și p-ăștia, ce ne dai?" „V-o dau pe mama", a zis el.

— Și-a pierdut, spuse Nela, la sigur.

— Da, a pierdut. A venit acasă, maică-sa era în bucătărie, făcea niște prăjituri, el a chemat-o și i-a zis: „Mamă, uite, asta și asta", după care el a ținut-o și ăia trei au batjocorit-o.

Și pentru că Nela nu reacționa în nici un fel, femeia se indignă.

— Ce, nu credeți?

— Ba da, acceptă Nela. E posibil.

— Sigur că e posibil, din moment ce taică-su l-a omorît cu mîna lui și-a înnebunit, iar maică-sa a luat verde de Paris. Au înmormîntat-o în același coșciug cu băiatul. Coșciug dublu nu s-a mai pomenit pe-aici de cînd lumea.

Între timp, în salon intrase doctorul Bostan – mărunțel și slăbuț, cu o privire isteață și nerăbdătoare. Cînd îl văzură, toate bolnavele își traseră păturile peste ele, prudente. Doctorul se îndreptă spre Nela, care abia atunci îl recunoscu: era bărbatul pe care îl descoperise lîngă ea, cînd se trezise în baracă, și care o condusese pînă la stația de autobuz.

— Încetați cu poveștile astea idioate, strigă el către bolnave. Să nu crezi nimic, îi spuse, apoi, Nelei, toate sînt invenții. Vino cu mine.

Mergînd pe culoar, alături de el, Nela observă că e mai mic de statură decît ea și că are un cucui în creștetul capului, dobîndit, probabil, în timpul încăierării din baracă. Intrară în cabinet, care nu era decît o cămăruță foarte mică în care erau înghesuite o măsuță, o canapea acoperită cu o foaie de plastic maro și un scaun de metal. Nela îi ceru o țigară, dar doctorul o anunță că nu are și că la el în cabinet nu se fumează. Îi oferi însă o cafea, care era deja pusă la fiert pe reșou.

— Eu sînt doctorul Dumitru Bostan, de fapt mi se spune Mitică și sînt urolog, Aseară treceam întîmplător prin locul respectiv, mă întorceam de la un pacient și, dintr-o curiozitate pe care nu mi-o explic, m-am uitat pe fereastra barăcii. Văzînd despre ce-i vorba, am împins ușa cu umărul, tipii s-au speriat, unul a fugit, ceilalți doi au încercat să mă lovească cu o scîndură, eu am fost mai iute, am dat primul, a fugit și al doilea, a rămas al treilea, care era cel mai solid, dar eu am făcut box în adolescență, așa că nu m-am speriat, am dat cu pumnul, a dat și el, am dat din nou și l-am nimerit la ficat, în fine, a fugit și ăsta. După care te-ai trezit, și asta e tot.

Nela îl privea puțin năucită, Mitică vorbise atît de repede (era și bîlbîit) încît nu înțelesese mare lucru.

— Pe unul dintre nenorociții ăia îl cunosc, e frate cu o femeie de servici de la noi, a mai fost în pușcărie de două ori. Cînd a fugit, m-a amenințat că mă spintecă cu prima ocazie, dar o să am grijă să-l calc eu primul în picioare. Din fericire pentru dumneata, am sosit la timp, nu ți s-a întîmplat nimic, nici măcar în poșetă n-au avut timp să-ți umble. Așa că nu văd de ce ai sta în spital, te supără ceva?

— Eram foarte obosită și pur și simplu nu aveam unde dormi.

— Asta e cu totul altceva.

— Din tot ce mi-ai spus deduc că trebuie să-ți fiu recunoscătoare. În ce mod aș putea s-o fac?

— Nu fi idioată! Norocul tău e c-am trecut pe-acolo.

— Oricum, îți mulțumesc că te-ai bătut pentru mine. Mi-aduc aminte că erai plin de sînge.

— Nu contează. Săptămîna trecută m-am bătut cu un măcelar, aici, în spital. După ce mi-a dat vreo zece pumni în cap, m-a luat de guler și m-a aruncat pe fereastră de la etajul unu. Noroc c-am căzut pe o grămadă de nisip.

— Ce-a avut cu tine?

— Înjurase o soră – era beat – și eu, care treceam pe-acolo, tot întîmplător, ca să vezi că la mine toate se petrec întîmplător, i-am dat o palmă. Abia după aceea am văzut că tipul avea aproape doi metri. Ascultă, tu ai ceva special de făcut azi?

— Nu. De ce?

— Sîmbăta eu plec, întotdeauna, în excursie prin împrejurimi, dorm pe unde apuc, mănînc ce găsesc și mă întorc duminică seara cu nervii vindecați. Vii cu mine?

— Vin. Cu condiția să-mi cumperi o pereche de bascheți. Mi-am pierdut toate bagajele, n-am cu ce mă încălța.

Peste două ore erau în afara orașului, pe un drum de țară îngust, care urca printre vii și porumburi spre vîrful unui deal împădurit. Mitică purta în spinare un rucsac enorm, în care se aflau un cort, doi saci de dormit căptușiți cu puf de pinguin, o butelie de aragaz pentru voiaj și o saltea pneumatică, iar ea căra două sacoșe de plastic în care se aflau o cratiță, două farfurii și două căni de aluminiu, un salam, niște cîrnați, ouă, sare, pîine. Doctorul se făcuse și mai mic sub povară, de sub pantalonii scurți, de doc, ieșeau două picioare subțiri și păroase, era de neimaginat de unde atîta putere fizică în acest om mărunt și slab. Nela, care nu suporta bărbații frumoși, considerîndu-i artificioși și cinici, simțise din prima clipă o atracție irezistibilă față de el, o fascina siguranța cu care se mișca printre ceilalți oameni, detașarea și calmul cu care privea lumea și pe el însuși, nimic nu părea să-l sperie și să-l oprească din drumul lui. „Cred că ăsta-i omul care-mi trebuie” își spuse ea chiar în clipa în care hotărîse să plece cu el în excursie, „ce noroc că mi-a apărut în cale de la început.”

I se făcu poftă de struguri și îl rugă să se oprească, apoi intră în vie și alese doi ciorchini mari, cu boabe lunguiețe și negre.

— Tu nu vrei? îl întrebă.

— Nu. Nu mai suport strugurii de cînd eram mic. Păzeam oile pe izlaz, mi s-a făcut sete și foame la un moment dat și m-am dus într-o vie să iau cîțiva ciorchini de struguri. Proprietarul era, însă, la pîndă, m-a prins și mi-a vîrît strugurii cu forța pe gît. M-am sufocat, am dat ochii peste cap și-am leșinat. Noroc c-a trecut o femeie pe-acolo și mi-a scos ciorchinii din gît. Seara i-am spus tatii ce-am pățit, cu speranța

c-o să mă răzbune. Ce crezi c-a zis? „Bine ți-a făcut!" Țăranii nu concep ca cineva să le atace avutul fără să fie pedepsit.

— Crezi c-o să pățesc și eu la fel?

— N-ar fi exclus. Țăranii de pe-aici au un simț al proprietății cumplit, sînt zgîrciți și rapaci pînă la sălbăticie. Acum o săptămînă mi-am instalat cortul pe o pajiște, lîngă o livadă cu pruni. Voiam să fac focul și-am luat niște crengi uscate dintr-o grămadă adunată la marginea livezii. A apărut proprietarul cu doi cîini, pe care i-a asmuțit pe mine, și cu un par, ca să-mi rupă șira spinării. Cîinii mi-au sfîșiat pantalonii, dar pe el l-am bătut pînă l-am umplut de sînge. Pe urmă l-am întrebat: „Măi, țăran nenorocit, de ce paștele mă-tii stai tu aici și păzești livada zi și noapte? Să zicem că eu ți-aș fi furat un kil de prune, care face doi, trei lei. Tu, dacă te duci undeva și muncești, iei șaizeci-șaptezeci de lei. Îți convine ție afacerea asta?" „Da", mi-a zis țăranul, „îmi convine, pentru că eu, dacă văd o urmă de picior străin printre prunii mei, nu mai dorm o săptămînă de necaz și mă îmbolnăvesc de tebece."

Îi plăcea cum povestea Mitică, istoriile lui aveau un conflict în creștere și o poantă finală cu haz. De altfel, constată ea, în această zonă geografică oamenii aveau cu toții harul povestirii, istoriile circulau rapid de la unul la altul.

— Știi ceva? îi spuse Nela, înghițind boabele parfumate, una cîte una, cu repeziciune. Eu n-am stat pînă acum niciodată de vorbă cu un țăran autentic, tot ce știu despre ei e din literatură sau din auzite. Spune-mi și mie: care e misterul acestui individ social?

— Nu e nici un mister. Țăranul a fost țăran atîta vreme cît a avut pămînt și atîta vreme cît avea misiunea de a hrăni țara. Cînd i s-a luat pămîntul, nu trebuia să fie prea inteligent ca să-și dea seama că singura lui salvare e să fugă la oraș. Din producător de pîine a ajuns cumpărător de pîine.

— Vrei să spui că progresul industrial nu i-a făcut nici un bine?

— Din punctul lui de vedere, da. Pentru noi, orășenii, însă, a fost un dezastru. Ai trecut prin piață? Nu găsești nimic, e pustiu.

— Într-adevăr.

— M-am dus acum o lună pe-acasă, era tata bolnav. Primul lucru care m-a dezamăgit a fost curtea. Curtea copilăriei mele, pe care

păşteau bobocii de gîscă şi pe care mă tăvăleam eu cu căţelul şi cu pisoiul era acum cheală de orice verdeaţă, plină de gunoaie, de găinaţuri şi motorină, ceea ce m-a scos pur şi simplu din minţi. „De unde a apărut motorina asta care a împuţit toată curtea?" am întrebat-o pe mama. „Nepot-tu, Culiţă", zice, „şi-a cumpărat o motoretă Mobra şi toată ziua o şurubăreşte." Dimineaţa, la patru, tot satul dîrdîia de zgomotul motoretelor Mobra, plecau ţăranii navetişti la lucru, tremura pămîntul sub ei. S-a dus dracului liniştea satului, simplitatea şi naivitatea ţăranului, care acuma (l-am văzut cu ochii mei) vine şi cumpără ceai de sunătoare de la Plafar, i-e lene să se ducă pe cîmp să-l culeagă. Femeile de la mine din sat se internează în spital ca să le facă chiuretaje, nu mai vor copii, moşii de optzeci de ani îşi fac analize şi iau pastile de Gerovital.

— Şi nu e normal?

— O fi, dar pe mine ţăranu-ăsta nu mă mai interesează. El stă la sat numai formal, lucrează la oraş şi trăieşte de pe urma oraşului, zona rurală s-a deteriorat definitiv şi şi-a pierdut liniştea şi poezia. În tinereţea lui, tata a fost cioban, avea două sute de oi ale lui, o sută de capre şi douăzeci de ţapi. Acum mai are o oaie şi-o capră. Ţin minte că toată noaptea ciobanii se luptau cu lupii, care dădeau asalt după asalt asupra stînii. Culmea ştii care era? Că nu cîinii erau sprijinul lor de bază, ci ţapii, care erau de netrecut, din pricina coarnelor. Vreau să-ţi mai spun o chestie: la ora actuală nu mai există picior de lup în toată ţara. Arată-mi un lup şi-l mănînc de viu!

Nela izbucni în hohote de rîs, rîse vreo cîteva minute în şir, înecîndu-se cu boabele de strugure, nu se mai putea opri. Mitică era atît de indignat din cauza dispariţiei lupilor, încît îi ieşiseră ochii din orbite.

— Ştii de ce rîd? îi spuse ea, fără să se poată opri din rîs. Mi te-am imaginat muşcînd dintr-un lup viu. Tu muşti din el, lupul muşcă din tine, tu din el, el din tine, pînă vă terminaţi unul pe altul. O scenă mitologică.

— Eşti o tîmpită, se supără Mitică, enervat de-adevăratelea. Eu vorbesc serios şi tu te gîndeşti la prostii. Ca să te lămureşti definitiv în legătură cu accesul omului la natură te anunţ că, prin nu ştiu ce decret sau haş-ce-me, e interzis să faci focul nu numai în pădure, ci şi pe cîmp. Dacă ar mai exista haiduci în ziua de azi, i-ar lua dracu' de-atîta hrană rece, ar muri de ulcer.

Cînd soarele era la asfințit, ajunseră pe un izlaz de culoare cărămizie, de pe care animalele și seceta lichidaseră și ultimul fir de iarbă. Mitică se hotărî să instaleze aici cortul, operațiune în care devenise extrem de versat și pe care o executa cu plăcere și iuțeală. În acest timp, îi povesti ultimul lui conflict cu Butușină, directorul-adjunct al spitalului, care, după părerea lui, era un invalid cu desăvîrșire abject, un monstru cu picior de lemn, al cărui unic scop în viață era să-l distrugă pe el.

— În momentul de față, spuse Mitică, după ce înfipse ultimul pripon în pămînt, s-a decis să mă bage la pușcărie.

— Și? Are șanse? se interesă Nela, care continua să nu-l ia în serios.

— Da, în principiu are foarte multe șanse, legea e de partea lui.

— Despre ce-i vorba?

— Să-ți spun despre ce-i vorba. Îți spun cu amănunte, pentru că timp avem destul, eu obișnuiesc să mă culc după miezul nopții, între timp, tu ai putea să aprinzi aragazul și să pui la fiert o supă de pachet. Pe urmă, pui de două cafele. Deci, să-ți spun povestea cu Butușină. Tipul e invalid de război, ceea ce o să te mire, pentru că nu are nici cincizeci de ani, în timp ce războiul s-a terminat de treizeci și cinci de ani. Butușină n-a fost pe front ca soldat, ci ca copil de trupă, era ajutor de telefonist al unei companii. Care a fost nenorocul lui? L-a lovit o schijă în picior și-a devenit erou, decorat, popularizat și propulsat. La naționalizare, a ajuns directorul unei făbricuțe care făcea godine și fiare de călcat, apoi activist de sindicat și secretar de raion de partid. A urmat ghinionul vieții lui: trimis la o școală de partid, s-a descoperit că e analfabet. Nu știa decît să se iscălească și să citească cuvintele scrise cu litere mari. L-au luat ăia de la școala de partid la refec: „Cum e posibil, tovarășe, de ce n-ai spus?”, el că: „burghezia e de vină”, „Dar de ce nu te-ai dus la școala de alfabetizare?” În fine, se află adevărul: din cauza bubuiturilor de tun și a exploziilor el rămăsese cu un traumatism, cum citea mai mult de un rînd dintr-o carte sau dintr-un ziar îl apucau durerile de cap și-i curgeau lacrimi din ochi, chestie absolut adevărată, o știu de la nevastă-sa, care a fost soră la noi. Asta nu l-a împiedicat să aibă mici funcții de răspundere care nu-l obligau să lucreze cu acte, adică acolo unde era nevoie de un om care să știe să vorbească la telefon și să dea

dispoziții. Aici, la noi, la spital toți știau că el e în continuare semianalfabet, dar nimeni nu îndrăznea să se lege de asta, o considerau ca pe o infirmitate fizică de care nu e omenește să-i vorbești infirmului în față. La o adunare generală de partid de alegeri, Butușină este ales președinte al comisiei de numărătoare a votului. După numărarea voturilor, președintele comisiei trebuia să citească procesul-verbal. Butușină îl dă altcuiva să-l citească. Eu mă ridic și zic: „Nu, legal e să-l citească tovarășul Butușină, pentru că de-aia e președintele comisiei". Cel ce conducea ședința, un instructor de la orășenesc, nu știa că Butușină e analfabet și l-a obligat să citească procesul-verbal. Toți au înlemnit în sală. Butușină a transpirat pînă la deshidratare, s-a bîlbîit groaznic, în timp ce eu rîdeam de mă prăpădeam.

— Ești un cinic.

— Așa mi-a zis și el: „Domnule, ești un cinic, știai că sînt invalid de război". „Dragă dacă ești invalid, du-te la cooperativa «Avîntul meșteșugarilor» și fă rogojini, nu sta aici ca director-adjunct analfabet. „Nu-i nimic", mi-a zis el, „o să mi-o plătești."

— Și? S-a ținut de cuvînt?

— Bineînțeles. În momentul de față am două procese cu el. Unul pentru că l-am înjurat și altul pentru că l-am îmbrîncit.

— Ați ajuns pînă acolo?

— Da. Să vezi cum. Eu sînt singurul chirurg urolog din spital și am cerut să am un salon al meu cu vreo zece paturi. N-au vrut să-mi dea: lipsă de spațiu și de personal etc. Într-o zi, descopăr o cameră destul de spațioasă care avea scris pe ușă „Magazia de materiale sportive și de propagandă". Care erau materialele sportive și de propagandă? Două șahuri, cîteva popice, trei steaguri decolorate și niște pancarde vechi rămase de la ultima defilare de 23 August. Am scos toate boarfele astea afară, am făcut curat și mi-am instalat acolo opt paturi. Butușină a făcut spume la gură de furie, mi-a zăvorît ușa, eu i-am spart lacătele, el m-a reclamat la Miliție, eu l-am amenințat că-i înfig bisturiul în burtă, el m-a dat în judecată și așa mai departe. Ieri m-a reclamat că-mi hrănesc cîinele cu mîncare furată de la gura bolnavilor. E un cîine pe care fac niște experiențe pentru lucrarea de doctorat. În concluzie, la ora actuală, singurul scop în viață al lui Butușină e să mă distrugă.

— Adică cum?

— Adică ori să mă bage la pușcărie, ori să mă oblige să plec din localitate. Hazul trebii care e? Că tipul mi-e, realmente, simpatic și-mi face plăcere să mă lupt cu el, are un stil de a se descurca în viață absolut incredibil. Să-ți dau un exemplu: Silvia, fiică-sa, în vîrstă de douăzeci și patru de ani, a dat pînă acum examen de cinci ori la medicină și-a căzut. Butușină nu mai are speranță s-o vadă la facultate, dar ține cu orice preț s-o mărite cu un doctor. Cum am apărut în localitate, a și pus ochii pe mine: mi-a făcut rost de o cameră cu chirie la o soră de-a lui, mă invita la masă la ei, ieșeam împreună la restaurant, la iarbă verde, Silvica tot timpul pe lîngă mine, tot timpul luminoasă și cu zîmbetul pe față, mă sorbea din ochi de drag ce-i eram, cînd vorbeam se uita la mine ca la o icoană, extaziată, de parcă i-aș fi spus cele mai frumoase cuvinte de pe lume. Într-o dimineață, cînd mă trezesc, o descopăr în camera mea, stînd pe un scaun, și privindu-mă fix, cu ochii mari, fără să clipească. „Ce faci aici?" am întrebat-o. „Nimic", mi-a răspuns ea, în șoaptă, „te priveam." Peste cîteva zile iar m-am trezit cu ea lîngă patul meu, țintuindu-mă cu privirea ei albastră și somnambulă, și-am intrat la idei: dom'le, idioata asta ori s-a îndrăgostit de mine, ori e schizofrenică. Din întîmplare, aflu că tipa juca teatru, că exact aceeași tactică o aplicase cu alți trei doctori, înaintea mea, fără succes. Așa că i-am spus: „Silvica dragă, nu mai veghea la capul meu, cheltuindu-ți frumoasele nopți ale tinereții, deoarece eu nu mă însor decît atunci cînd o să ies la pensie și cînd tu o să fii babă". A doua zi, Butușină m-a anunțat să-mi caut altă locuință și, totodată, mi-a pus în față o notă de plată amănunțită: cît au costat fripturile și șprițul din seara cutare de la restaurant, pîinea, gogoșarii, cît a costat partea mea din mielul mîncat la iarbă verde în ziua cutare etc., m-a executat pînă la ultimul leu. Gestul mi-a plăcut extraordinar de mult, omul e dintr-o bucată, nu se lasă păcălit nici măcar cu un capăt de ață și nu acceptă înfrîngerea. Pînă la urmă a logodit-o pe Silvica cu un doctor anestezist. E cam urît și bețiv, dar important e că și-a atins scopul.

Între timp, supa de pachet dăduse în clocot și avusese timp să se și răcească.

— N-are rost să mai folosim farfurii, propuse Nela, mîncăm direct din cratiță.

— În condițiile astea, îi răspunse el, serios, părerea mea e c-ar trebui să ne unim existențele pentru o bucată de vreme.

— Nu se zice așa, îl corectă ea, ci: să ne unim singurătățile.

— Ceea ce nu înseamnă, Doamne ferește, că te cer în căsătorie, chestia asta nu-mi stă în caracter.

Nela nu știa dacă să-l ia sau nu peste picior.

— Totul rămîne de văzut, important e ca ți-a venit ideea. Ce părere ai de supă?

Imediat după masă, frîntă de oboseală, Nela adormi buștean, lăsîndu-l pe Mitică, singur, cu cafeaua în față, melancolic și îngîndurat. Se trezi peste un timp, speriată. Visase că a început războiul: pe deasupra cortului lor trăgeau chinezii cu săgeți atomice, iar o altă putere militară (necunoscută) răspundea cu rachete care lăsau o dîră de nisip. Mitică tot nu dormea, era afară.

— Ce se întîmplă? întrebă ea, speriată. Visez sau e altceva?

— Fii calmă, niște elicoptere zboară deasupra noastră. Sîntem căutați.

Nela ieși afară și văzu pe cer trei umbre cu coadă zburînd pe deasupra lor, producînd un zgomot insuportabil. De pe un deal din apropiere, niște reflectoare puternice luminau izlazul, cercetîndu-l metru cu metru, pînă cînd cortul intră în vizorul celor care-i căutau.

— Crezi că pe noi ne caută? întrebă Nela, intrînd cu adevărat în panică.

— Bănuiesc.

— Te rog, nu glumi cu mine.

— Nu glumesc.

— Dar de ce să ne caute?

— S-ar putea să fie mîna lui Butușină.

De astă dată glumise și, ca s-o liniștească, o apucă cu mîna dreaptă de după umeri. Peste cîteva clipe, unul dintre elicoptere coborî la cincizeci de metri de ei; din elicopter ieșiră doi ofițeri îmbrăcați cu pelerine, purtînd fiecare cîte un binoclu agățat de gît.

— Ce dracu' înseamnă asta? întrebă Nela, scoasă din minți. Nu înțeleg nimic. Absolut nimic. Chiar crezi că e război?

— Nu știu, răspunse Mitică nedumerit, dar nu speriat. E posibil orice. După părerea politologilor americani, cel de-Al Treilea Război

Mondial a început de vreo douăzeci de ani. Pe noi, cel mult ar putea să ne ia prizonieri. Știi vreo limbă străină?

Unul dintre ofițeri le lumină fețele cu o lanternă foarte puternică; Nela nu suportă lumina rece și dureroasă, care străpungea creierul, și-și acoperi ochii cu mîna.

— Ce faceți dumneavoastră aici? întrebă ofițerul cu lanterna. Vocea lui, foarte nazală, semăna leit cu a actorului Beligan.

— Sîntem excursioniști, răspunse Mitică, patetic, și făcu un pas înainte, ca un personaj revoluționar care-și sfidează călăii, intenția lui fiind, evident, parodică, ceea ce o făcu pe Nela să-și recapete calmul. „Important e", își spuse ea, „că vorbesc românește."

— Dar ce s-a întîmplat? întrebă Mitică. A început războiul?

— Încă nu, răspunse ofițerul, serios, dar noi trebuie să fim pregătiți ca să-l întîmpinăm. Vă rugăm să părăsiți această zonă deîndată. Nu v-a avertizat nimeni că aici e interzis accesul persoanelor civile? Nu v-ați întîlnit cu niște ostași care păzesc zona?

— Nu. Am venit printre vii.

— Atunci înseamnă că v-au scăpat din vedere. Strîngeți cortul și plecați imediat.

— Ar mai fi timp ca să vă oferim cîte o cafea, propuse Nela, care își revenise complet din spaima prin care trecuse. Nu durează mai mult de cinci minute.

Ofițerul cu lanterna privi spre celălalt, care tăcuse și care-i dădu încuviințarea, înclinînd capul.

— O cafea nu ne-ar strica, într-adevăr, la nesomnul de două nopți pe care-l avem în noi.

Cei doi ofițeri se așezară pe iarbă, iar Nela puse cafeaua la fiert.

— Faceți manevre, din cîte înțeleg, zise Mitică, iar noi vă incomodăm. Cum ați reușit să ne depistați?

— Din întîmplare. Înainte cu o oră de începerea tragerilor facem un ultim raid cu elicopterul prin zonă. Colegul meu v-a zărit cortul.

— Și ce se întîmpla dacă nu ne zăreați?

— Vă striveam sub șenilele tancurilor sau vă aruncam în aer cu o ghiulea.

— Chestia asta ar fi fost foarte neplăcută, în primul rînd pentru noi, spuse celălalt ofițer, care nu vorbise pînă atunci și care se așeză primul. Cei doi își aprinseră cîte o țigară și nu dădeau semne că se grăbesc. S-ar fi ivit o sumedenie de complicații: de ce v-am călcat, cum v-am călcat etc.

— E foarte plăcut ceea ce faceți dumneavoastră, își dădu Nela cu părerea, în timp ce păzea cafeaua. Sînteți niște copii care se joacă de-a războiul. Trebuie să fie tare amuzant să te faci că ataci un inamic fictiv cu tancuri și tunuri adevărate, iar el să se prefacă învins. Nu vă distrează chestia asta?

— Pînă la un punct, răspunse primul ofițer, cu vocea lui nazală și subțire. Pe urmă începe oboseala, grijile. O manevră e reușită doar atunci cînd totul merge ca ceasul, în noaptea asta trebuia să începem la ora zero, dar, din cauză că ni s-au împotmolit niște tancuri într-o mlaștină, o să pornim spre dimineață, cînd toată lumea e nedormită și obosită. O manevră e mai grea, uneori, decît un război adevărat, pentru că în război nu trebuie să faci atît de multe calcule abstracte. Eu, continuă el, ridicîndu-și privirea spre Nela, care îi dădea ceașca cu cafea, te cunosc pe dumneata. Am fost colegi de grădiniță și am locuit pe aceeași stradă din București. Mă numesc Bebe.

— Nu-mi aduc aminte de colegii de grădiniță, îi răspunse Nela, așezîndu-se și ea alături de cei trei bărbați, ca să-și bea cafeaua. Nu-i mai țin minte nici pe cei de la școala elementară, despre care am amintiri urîte.

— Tatăl dumitale era colonel, continuă ofițerul, avea funcție mare, îi venea mașina la scară.

— A murit acum cinci zile.

— Condoleanțe și Dumnezeu să-l ierte. Îmi amintesc că n-avea o mînă. După ce v-ați mutat într-o vilă foarte frumoasă de pe strada Paris, cu brazi în curte, mama mea a venit să-l roage ceva pentru mine, un medicament străin, niște injecții pentru stimularea creșterii, mamei i se părea că sînt prea mic. Injecțiile erau foarte dureroase, iar eu mă rugam în gînd ca tatăl dumitale să ne refuze. Dar nu ne-a refuzat, era un om săritor și cumsecade, a stat cu noi de vorbă vreun ceas, pe o terasă mare, cu flori, cu balansoare și mese acoperite cu umbrele

de soare în culori fosforescente. Dumneata te dădeai într-un leagăn și mîncai căpșuni cu frișcă.

— Nu-mi amintesc nimic.

— Vă spun toate astea ca să vă demonstrez ce memorie bună am și ca să vă conving că nu v-ați schimbat prea mult. Dar ce-ar fi să punem cîte un strop de coniac în aceste cafele?

Ofițerul scoase din buzunar o sticlă plată, americană, în care la origine fusese whisky, și turnă în fiecare ceașcă.

— Ce profesie aveți dumneavoastră? se interesă el, după ce trase un gît de coniac din sticlă, fără să le ofere și celorlalți. Luna de pe cer se făcuse roșie pînă la incandescență.

— Eu sînt medic, iar domnișoara e profesoară, răspunse Mitică.

— Dacă sînteți medic, atunci poate ne dați și nouă o explicație. Colegul meu, care tace tot timpul, și nu tace fără motiv, a avut o nenorocire în familie. I-a murit un băiețel de trei ani jumate, fără nici un motiv serios. Seara a avut febră treizeci și nouă de grade, iar dimineața s-a învinețit la față și a murit în brațele mamei lui, în drum spre spital. I s-a făcut autopsie și nu s-a găsit nimic. Ce explicație puteți da acestei întîmplări, domnule doctor?

— Aproape sigur că e vorba de o infecție a meningelui. De cîțiva ani circulă un virus care are predilecție să se așeze pe creier.

Ofițerul celălalt, tăcutul, tatăl copilului mort, se șterse pe obraz cu mîneca, ceilalți abia atunci observînd că el plînge cu lacrimi.

— Ce credeți că am făcut? continuă colegul lui, volubil și vorbăreț, fericit că găsise pe cineva care să-l asculte. Am aflat că aici în împrejurimi, adică în satul de alături... Cum îi zice, Costică?

— Potoceni, răspunse colegul lui, încetînd să mai plîngă.

— Exact. Am aflat că acolo există un popă, popa Dumitru, vestit în toată țara ca ghicitor. Ne-am dus la el...

— De fapt, nu e ghicitor, îl contrazise celălalt ofițer. E ceva mai mult. Un sfătuitor.

— Da, e mai mult decît un ghicitor, e un fel de sfătuitor, are dreptate colegul, un înțelept la care lumea merge să ceară sfaturi în diferite probleme de viață.

— Și ce v-a zis?

— Ne-a zis ce ne-ai zis și dumneata. C-a avut ceva la cap.

— Aș vrea să merg și eu la preotul ăsta, spuse Nela. Ne duceți și pe noi? Bineînțeles, nu acum. Mîine dimineață.

— Desigur. Dacă nu vă supărați, putem să mai stăm de vorbă? Misiunea noastră e îndeplinită, iar carburantul trebuie economisit.

— Cu plăcere, spuse Nela, fericită că musafirii erau simpatici și vorbăreți.

— Domnule doctor, iertați-mă, vreau să vă întreb ceva. Vorbise ofițerul cel tăcut, avea o voce dogită și urîtă, probabil din cauza plînsului, care-l surprinsese neplăcut pe Mitică. Aș vrea să-mi spuneți la ce vîrstă apare sentimentul morții.

— Asta ar putea să vă spună dînsa, răspunse Mitică, întorcîndu-se spre Nela, crispat și jenat; abia atunci realiza situația în care se afla: uitase s-o întrebe pe tovarășa lui de drum cum o cheamă. Dînsa, adăugă Mitică, a terminat psihologia, e în materie.

— Sentimentul morții apare după vîrsta de șase ani, anunță Nela, scurt.

— Băiețelul meu, care avea trei ani și jumătate, în ultimele sale clipe de viață s-a agățat de gîtul mamei sale și-a strigat: „Mama, nu vreau să mor!” Apoi a apucat-o cu mînuța de obraz, a strîns-o puternic și a închis ochii, liniștit. Fața lui era calmă și frumoasă.

— A fost o reacție instinctuală, o alarmă a organismului aflat în ultima stare de disperare, spuse Nela. Noi, oamenii, nu murim frumos, de obicei. Frumos, adică decent și senin, mor numai animalele. Elefanții și măgarii se ascund cînd își presimt sfîrșitul. Cîinii sînt mai patetici, se uită în ochii stăpînului, cer ajutor. În schimb, leul nu îngăduie lîngă el decît leoaica, pe care o chinuie groaznic în timpul agoniei lui de cîteva zile și nopți, o mușcă și o zgîrie, din invidie. Soția dumneavoastră cum suportă nenorocirea?

— Nu știu. Am fost atît de laș încît am plecat în manevră, deși comandantul îmi dăduse o permisie de zece zile. Mi-e frică s-o văd. E gravidă în luna a șasea.

Ofițerul vorbăreț îi făcu semn lui Mitică să ia o gură de coniac, dar acesta refuză.

— Cînd era mama gravidă cu mine, spuse Mitică, mi-au murit doi frați în aceeași zi. Venise o zăpadă timpurie, în noiembrie, și ei s-au dat cu sania, desculți. Și, totuși, mama m-a născut normal.

— Probabil era țărancă.

— Bineînțeles.

La ora patru și jumătate se făcuse ziuă, o zi frumoasă, senină, ceea ce-i bucură pe ofițeri: manevrele se puteau desfășura cu ușurință. Între timp, Mitică strînsese cortul și-l așezase lîngă elicopter.

— Atunci să mergem, zise primul ofițer, și se ridică, clătinîndu-se. Vă lăsăm în drum. Băuse, pe neobservate, toată sticla de coniac. Fiți fără grijă, îi șopti el lui Mitică, o să conducă colegul. Eu o să moțăi puțin.

În elicopter, Nelei i se făcu rău, amețise. Mitică o ținea de mîini, foarte strîns, și-i șoptea:

— Ține-te bine, că mă faci de rîs.

— Mi-e frică, striga ea, cu vocea sugrumată.

— Spune cum te cheamă.

— Nela.

— Mersi. Uite c-am ajuns.

Elicopterul coborî în centrul satului, apoi plecară, pe jos, pe ulița principală. Părintele Dumitru culegea strugurii din grădină, ajutat de o femeie. Nu se arătă surprins de sosirea ofițerilor, își vedea de treabă, calm, în decursul anilor fusese vizitat de tot felul de oameni, inclusiv de un șef de stat străin. Era sigur pe el, poate nițel cam infatuat; în clipa cînd Mitică se apropie și-i întinse mîna, ridică un deget, sentențios.

— Dumneata ești doctor!

— Da, recunoscu Mitică. Iar dumneavoastră, părinte, suferiți de gută.

— Adevărat! Te-am recunoscut că ești doctor, pentru că te-ai uitat imediat la picioarele mele umflate. Vă invit să luăm o gustare.

Ofițerii nu mai puteau întîrzia, își luară rămas-bun și se ridicară cu elicopterul în aer, asurzind întreaga localitate pentru cîteva minute. Preotul o luă înainte, spre casă, ținîndu-se de stîlpii de beton care susțineau vița-de-vie. Era gras și greoi, cu ochii mici, iscoditori și răi. Nela înțelese imediat că Mitică îl antipatizează și-i șopti în treacăt:

— Te rog să nu-l jignești.

Preoteasa (și ea foarte grasă, aproape obeză) avea micul dejun pregătit: ouă fierte, unt de casă, dulceață de mure, ceai și pîine prăjită. Preotul și Mitică mîncau cu lăcomie; preoteasa ținea regim, Nela avea grețuri.

— Fiul meu, preciză preotul, după ce termină de mîncat, este și el medic. La București. E chirurg.

Mitică nu răspunse.

— Doriți să vă ghicesc?

Mitică se întoarse brusc spre preot; era nervos, se înroșise la față.

— Ce să ne ghiciți?

— Viitorul.

— Mie nu, părinte. În nici un caz! Și, dacă vreți să fiu sincer pînă la capăt, vă spun că faceți un mare păcat ghicind oamenilor viitorul. De ce să știu ce mi se va întîmpla mîine sau poimîine? La ce îmi folosește?

— Sînt oameni care vor să știe ce-i așteaptă.

— Foarte rău că le spuneți. Viața e interesantă și frumoasă tocmai pentru că e imprevizibilă. Ce plăcere mai am să trăiesc dacă știu că mîine va începe războiul și că voi fi scrum? Sau că îmi va cădea o cărămidă în cap, c-o să mă calce o basculantă, c-o să fac un cancer sau un infarct? De ce să aflu dinainte o bucurie sau o durere?

Preotul era un hulpav, nu se săturase, mînca pîine goală. Pe fața lui se așezase un surîs permanent de satisfacție. Mitică îl supăra, dar îl și mulțumea.

— Dragă domnule doctor, eu nu ghicesc numai viitorul. Pot să ghicesc și trecutul, și prezentul.

— Asta le știm fiecare.

— E adevărat. Dar eu nu ghicesc propriu-zis. Eu descifrez anumite întîmplări și-i ofer omului explicația și semnificația. E un dar pe care mi l-a făcut Dumnezeu și pe care eu îl pun în slujba unor oameni amărîți. Poate credeți că m-am îmbogățit de pe spinarea lor? Nu. Pentru banii pe care-i încasez, le tai chitanță, după care-i vărs epitropiei bisericii. Din banii cîștigați de mine s-a turnat asfalt în comună. Tot din banii mei s-a ridicat căminul cultural și se face un pod. Acum cincisprezece ani a venit la mine prim-secretarul regiunii, un om prost

și rău, care m-a acuzat că-i îndemn pe oameni să nu se înscrie în gospodăriile colective, ceea ce era o minciună. I-am spus că eu nu fac politică, dar el m-a lovit de față cu soția și mi-a strigat: „Ba da, faci, și pentru asta am să te distrug". Doi ani am fost la Canal, excavatorist, ajutorul meu era un celebru istoric, profesor universitar și academician, vine des pe la mine, îi scria mereu scrisori lui Hrușciov, credea că el o să-i salveze viața, nu bănuia că toate scrisorile lui erau arse chiar în lagăr. Deținuții veneau și mă rugau să le ghicesc: ce-mi face nevasta, ce fac copiii, o să scap de-aici, cînd o să scap? Pentru asta am fost bătut și băgat la arest, copiii mei au fost dați afară din școli, iar nevastă-mea prășea cu ziua la alții și vindea cireșe și vișine la piață, ca să aibă ce mînca. Dumneata ai ceva împotriva mea, din principiu, dar eu nu fac decît bine. Azi-noapte m-a sculat o femeie amărîtă ca să mă întrebe ce se întîmplă cu fata ei care a fugit de-acasă de-o săptămînă, m-am uitat în ochii ei și i-am spus că fata o să se mărite, o să facă un copil și-o să-i fie bine. Ea mi-a dat zece ouă și-a plecat fericită.

Nela îl asculta fascinată, preotul avea o voce frumoasă și plăcută.

— Părinte, îi spuse ea, aș vrea să stau de vorbă cu dumneavoastră între patru ochi. Nu despre mine, ci despre tatăl meu.

— Poftiți alături.

Nela se întoarse peste cinci minute, abătută, cu ochii plînși. Preotul nu-i spusese nimic încurajator și refuză să primească vreo răsplată. Cînd ieșiră în curte și porniră spre poartă, acesta se apropie de Mitică și-i șopti, discret:

— Din cîte simt eu, dumneata o să ai, în curînd, niște belele grozave.

— Știu îi răspunse Mitică, întorcîndu-i spatele, enervat. Mi-am ghicit singur.

CAPITOLUL IV

Mitică aștepta în biroul secretarei lui Butușină de cinci minute, plimbîndu-se ca un leu în cușcă și înjurînd tot timpul printre dinți. Secretarei îi era frică de el, ședea pe jumătate ascunsă sub mașina de scris, cu două săptămîni în urmă îi aruncase cu un măr în cap.

— Ce face, dragă, acolo? Ce face? strigă Mitică, în culmea furiei. Între timp, își mușcase o buză, care îi sîngera. De ce s-a închis pe dinăuntru?

Secretara știa despre ce e vorba, dar nu voia să spună. Mitică își aduse aminte.

— A, da, exact, uitasem. E ora la care își schimbă proteza.

— Păi vedeți?! prinse secretara curaj. Vedeți că știți?

În aceeași clipă, Butușină apăru în cadrul ușii, încruntat și rău dispus.

— Poftim, tovarășe doctor.

Mitică intră și rămase în picioare lîngă ușă.

— Ia loc.

— Mulțumesc. Sînt grăbit. Despre ce e vorba?

Deși nu era fumător, Butușină își aprinse o țigară străină, cu filtru. Era limpede că avea nevoie de timp.

— Dragă tovarășe doctor...

— Fără „dragă”, îl repezi Mitică, imediat. Treci la subiect.

— Dumneata ai programată pentru mîine la ora opt sala de operații numărul doi.

— Da.

— Ce operație dorești să faci?

— Mă privește.

— Tovarășul director a plecat la reciclare. Cît lipsește dînsul, eu răspund de spital. Se interzice operația de mîine. Mai precis, se amînă.

Mitică se uită în tavan, ca să se calmeze, apoi zîmbi, crispat.

— Butușină!

— Da.

— Ce păcat că ești invalid!

— De ce?

— În clipa asta mi-ar face o mare plăcere să te bat.

Butușină trase adînc din țigară. Se făcuse palid, îi era frică.

— Încearcă.

— Nu încerc pentru că ești infirm. Ești infirm nu pentru că n-ai un picior. Ești infirm psihic. Adică ești rău, cîinos, bestial, dar s-ar putea ca monstruozitatea asta psihică să-ți vină de la invaliditatea fizică. Ia zi, de ce voiai să-mi oprești operația de mîine?

— După părerea unor medici, care au consultat și ei pacientul, acesta nu e operabil.

— Adică, în lipsa mea, ai făcut o comisie care l-a consultat pe Titi, da?

— Da.

— Care au fost măgarii care și-au permis așa ceva?

— Mă privește.

— Auzi? Vă bag în paștele mamii voastre pe toți! Cu bolnavii mei fac ce vreau eu, nu ce vreți voi! Aici, la voi, n-am de la cine primi lecții, toți sînteți niște rahați și niște nulități, niște asasini! Porcilor!

Mitică ieși și trînti ușa cu atîta putere, încît o bucată de tencuială căzu în capul secretarei.

— Domnu' doctor, strigă aceasta, indignată, mi-ați spart capul!

— Gura! o repezi Mitică, privind-o fioros. Pentru asta primești leafă.

În salon Mitică îl găsi pe Titi dînd consultații unui vecin de pat. În calitatea lui de vechi pacient al spitalului știa aproape totul despre trupul omenesc.

— Uite, îi explica el vecinului de pat, un bătrîn foarte slab, cu ochii ascunși în fundul capului, radiografia asta arată ceva negru pe plămînul drept, ceva cam cît o portocală.

— Cît e o portocală? întrebă bătrînul.

— Păi mata nu știi cît e o portocală?

— Dacă la noi nu crește...

— O portocală e cît un măr. Ei, mărul ăsta trebuie extirpat din plămîni, înțelegi? Trebuie scos de-acolo.

— Cu ce?

— Cum „cu ce”? Cu cuțitul.

Bătrînul era decis.

— Eu la cuțit nu mă duc. Vreau să mor așa.

— Tataie, faci cum vrei. Ești liber să-ți alegi moartea care îți convine. Dar vreau să-ți atrag atenția că, dacă te operezi, poți să mori adormit, iar dacă nu te operezi, mori sufocat, din lipsă de oxigen.

— Domnu' doctor Titi – zise Mitică, cu o ironie evidentă, care nu scăpă celorlalți bolnavi – veniți, vă rog, pînă la cabinet. Îmi pare rău că v-am întrerupt din consultație.

— Nu face nimic, zise Titi, voios, oricum era pe gratis.

În cabinet, Mitică avea un ceai pe masă, pregătit de Suzi, asistenta lui, o fată roșcată și vulgară, spaima bolnavilor, înjurăturile ei erau celebre prin fantezia și savoarea lor.

— Suzi, îi zise Mitică, scurt, lasă-ne singuri. Și mersi pentru ceai.

După ce ieși Suzi, Mitică îl privi lung pe Titi, sorbind din cană. Cei doi se cunoșteau atît de bine, încît se înțelegeau dintr-o privire.

— Ce e, dom' doctor, s-a întîmplat ceva? întrebă Titi, îngrijorat.

— Da. Una bună și una rea.

— Ziceți-o p-aia rea mai întîi.

— Păi asta e, că nu știu care e rea și care e bună. Prima ar fi că mă paște pericolul de a mă îndrăgosti și, implicit, de a mă însura.

— Asta nu e chiar așa de grav. Ce vîrstă aveți?

— Treizeci și unu.

— Tocmai potrivit. Și a doua?

— A doua e că la noapte vreau să te operez de vezică.

Titi păli. Era luat prin surprindere.

— De ce la noapte?

— În primul rînd, pentru că sînt de gardă. În al doilea rînd, pentru că eu operez mai bine noaptea. În al treilea rînd, pentru că idiotul de Butușină mi-a interzis să te operez și vreau să rezolv chestia

cînd nu e el aici. Altfel, mi-e frică să nu-l pleznesc. Zi-i lui Suzi să-ți facă o clismă, ia două somnifere și stai toată ziua la pat. Mai vorbim deseară. Ți-e frică?

Titi se ridică să plece. Se opri și răspunse fără să se întoarcă:

— Trebuie să mă gîndesc. Vă spun mai tîrziu.

La prînz, Nela veni de la școală direct la spital, ca să mănînce împreună: doi cîrnați grași și slinoși, o cutie de pateu de ficat și cîteva căpățîni de usturoi. Era tot ce se găsea în alimentare și la piață.

— Ascultă, îl întrebă Nela, în timp ce mîncau în camera de gardă, tu cum dracu' de ești așa de sărac, ditamai chirurgul? N-ai o casă, n-ai o mașină, n-ai nimic.

— Am o cameră cu chirie, două costume de haine și-o bicicletă. Cît vrei să am dintr-o leafă de trei mii, din care cinci sute pe lună le dau părinților?

— Ciubucuri nu iei?

— Nu. N-am luat pînă acum nici măcar o ciocolată.

— De ce?

— Nu vreau.

— Faci pe integrul?

— Nu. Pur și simplu de-al dracului. Ca să nu semăn cu ăilalți. Dacă aș vrea, aș scoate pe puțin două, trei mii pe zi. Plus gîște, rațe, vînat, miere de albine, brînză, miei, ouă, carne, curcani, fazani. Știi ce mi-a oferit un primar pe care l-am operat la prostată? Trei purcei vii. Mi i-a adus direct la spital, într-un sac.

— Și ce-ai făcut cu ei?

— Le-am dat drumul pe stradă.

— Și s-au dus?

— Nu. S-au întors. Pe urmă, i-am făcut cadou spitalului.

Mitică mînca cu o poftă animalică, adică repede, fără să mestece.

— De ce mănînci așa de repede?

— De nervi. Tot ce fac, fac repede. N-am răbdare, parcă mă mînă cineva cu biciul din spate. Tot timpul mă chinuie ideea c-o să trăiesc puțin.

— Ți-e frică de moarte?

— Nu, dar aș vrea să trăiesc măcar vreo șaizeci de ani, sînt curios să văd ce se mai întîmplă pe lume în următorii treizeci de ani.

— N-o să se întîmple nimic. Adică nimic interesant.

— Crezi?

— Precis. Secolul ăsta va fi plicticos și stupid. Abia spre sfîrșitul lui o să iasă o sfîrîială.

— Te referi la un război mondial?

Nela se ridică și începu să alerge prin cameră. Mîncase un cățel de usturoi și îi ardea gura.

— Nu e vorba de război, zise ea, după ce înghiți o bucată de miez de pîine, războaiele vor fi locale, nu mondiale, și vor dura încă o sută de ani de-acum încolo. Începînd din anul două mii va începe, însă, o foamete crîncenă, care o să dureze circa cincizeci de ani, pînă cînd se va descoperi hrana sintetică la proporții industriale.

— De unde știi toate astea?

— O parte le-am citit, o parte mi le imaginez.

Mitică adună resturile de mîncare într-un ziar și le aruncă pe fereastră, deasupra unei grămezi de moloz.

— Există un proverb foarte inteligent: „Cîinele moare de drum lung și prostul de grija altuia". Fiecare generație trebuie să se gîndească, mai întîi, la necazurile ei. A trăi în mizerie și spaimă cu gîndul la viitor e o prostie. Așteaptă-mă. Mă duc prin saloane. Pe urmă ne plimbăm prin grădină. Vreau să-ți cer un sfat.

La cîteva minute după ce plecă Mitică, în cabinet intră Suzi, asistenta. Aceasta se opri lîngă ușă și-i zise Nelei, fără să scoată din gură țigara Kent pe care o fuma:

— Ascultă, fă, parașută ordinară! După ce te-au făcut poștă toți golanii din oraș, ai tăbărît pe iubitul meu?!

Nela o privi fără prea mare surprindere.

— Cu mine vorbești?

— Chiar cu tine. Ce-ai zice dacă te-aș părui nițel și te-aș scoate cu șuturi pînă în stradă?

— Încearcă, zise Nela, prefăcîndu-se indiferentă, deși habar n-avea cum s-ar fi putut descurca în cazul în care individa și-ar fi înfipt mîinile în părul ei. Te avertizez că știu carate și că zbori prin fereastră

în clipa în care te apropii de mine la mai puțin de doi pași. Să nu zici că nu te-am avertizat.

Suzi nu era, însă, omul care să se sperie de o bătaie, dimpotrivă, ea căuta astfel de ocazii cu lumînarea, chiar dacă ieșea învinsă, nu ar fi fost prima oară cînd se încaieră cu colegele sau chiar cu pacientele, bucuria ei era să se judece la tribunal sau în ședințe, unde provoca scandaluri insuportabile, urlînd „Nenorociților, căcănarilor, impotenților! Vă răfuiți cu o biată femeie singură și distrusă, vreți să mă duceți la sinucidere?" Ultima oară fusese amanta unui doctor bătrîn de la Sanepid pe care îl teroriza și care îi murise în brațe; nevasta acestuia nu venise la înmormîntare de frica ei.

Norocul Nelei: Mitică întră în cabinet în clipa în care Suzi se îndrepta spre ea pas cu pas, gata de încăierare; o apucă de păr și-i trase două palme nu atît ca s-o pedepsească, ci ca s-o trezească din transă.

— Suzi!

— Da, dom' doctor, zise aceasta, supusă și umilă.

— Dacă te legi de fata asta, mori de mîna mea. Ai înțeles?

— Am înțeles.

— Te calc în picioare și zbori din spital pentru totdeauna. Cu mine nu-ți merge.

— Știu.

— Te cunosc prea bine.

— Vă rog să mă iertați.

— La noapte operez. Poți să mă ajuți?

— Da.

— Să fii aici la ora unu.

Suzi ieși, calmă și supusă.

— Te-ai speriat? o întrebă Mitică pe Nela, care era palidă.

— Da. Nu suport violența fizică. Dar, mă rog, probabil că o păruială de la o femeie nu-mi strica. Trebuie trăită și o chestie ca asta.

— Săraca, e nebună.

— Schizofrenică?

— Erotomană și mitomană. În schimb, ca asistentă e cea mai bună din spital. O dată pe săptămînă, însă, trebuie pleznită preventiv. De aia îmi știe de frică. Dar și ține la mine. Vii să ne plimbăm prin grădină?

— Da.

Spitalul n-avea, propriu-zis, o grădină a lui, ci doar o curte plină cu gunoaie și moloz (se făcea o aripă nouă și se repara alta), care era despărțită printr-un gard vechi și putred de o livadă întinsă și părăsită, proprietatea fostului director al spitalului, un vestit chirurg care murise în lagăr, la Canal, cu douăzeci de ani în urmă. Prunii (mai erau și cîțiva cireși, meri și nuci) erau pe jumătate uscați, iarba și bălăriile creșteau necosite cu anii, aici era raiul cîinilor, pisicilor și al elevilor chiulangii. Mitică luase cu el o pătură pe care o așezară sub un nuc, după care se întinseră în direcții diferite: el spre răsărit, ea spre miazănoapte, așezîndu-și capul pe picioarele lui.

— Ce ziceai că vrei să-mi spui? îl întrebă Nela.

— La noapte am o operație pe care o fac pentru prima oară.

— Mă lași și pe mine să mă uit?

— Dacă nu ți-e frică.

— Nu mi-e frică. Despre ce e vorba?

— Îi scot unui bolnav vezica urinară și-i fac alta dintr-o bucată de intestin gros.

— Are cancer?

— Da.

— Și e complicat?

— Da, dar știu s-o fac. O fac mai bine decît profesorul meu de la București, care s-a ramolit.

— Ziceai că vrei să-mi ceri un sfat.

— Ai răbdare. Bolnavul e un tip formidabil. De el vream să-ți zic. Îl cheamă Titi, are douăzeci și opt de ani și șapte boli incurabile. Stă de patru ani în spital, știe medicină cît un medic și are o minte uluitoare. Îl iubesc ca pe fratele meu. Ce fac, îl operez sau nu?

— Ce șanse are dacă îl operezi?

— Dacă îmi reușește operația mai trăiește trei ani. Din păcate, are trei insuficiențe: hepatică, respiratorie și cardiacă. Îmi poate muri pe masă.

— Și dacă nu-l operezi?

— Mai trăiește doar cîteva luni.

Nela își schimbă poziția, mutîndu-și capul pe burta lui Mitică,

oasele picioarelor lui erau tari ca niște lemne și, din cauza asta, îi amorțise ceafa.

— Trebuie să vorbești cu el și să-i ceri asentimentul.

— Știe tot și face ce zic eu. Are o încredere oarbă în mine. Ce zici?

Nela se gîndi îndelung.

— Nu știu ce să zic. Totul depinde de el. Adică depinde ce valoare au pentru el doi ani și jumătate în plus.

— Pentru orice om chiar și o singură zi de viață în plus are o valoare incomensurabilă.

— Nu-i chiar așa, îl contrazise Nela. Tatăl meu, de pildă, voia să moară mai repede, se săturase de suferință. Viața are rost atîta vreme cît ești stăpîn pe tine, pe gîndirea și pe simțurile tale.

— Titi mi-a mărturisit că vrea să trăiască oricît de mult e posibil. De ce crezi că vrea să trăiască? Din curiozitate. E curios să știe tot ce se întîmplă pe lume, chiar și propria sa moarte îl interesează foarte mult, are un caiet în care își notează tot ce simte în fiecare zi. Trebuie să pun neapărat mîna pe acest caiet, mi-a mărturisit că are un mare secret scris acolo, ceva foarte important pentru umanitate. Mi-a promis că mi-l lasă moștenire.

— Bănuiești despre ce e vorba?

— Probabil a dezlegat misterul cancerului. Ori ceva de ordin filozofic. Sau amîndouă. Hai să mergem.

Cum intrară în spital, Suzi îi întîmpină, alarmată.

— Unde ați fost? Aveți o urgență.

Nela porni spre ieșire.

— Vii deseară să mă iei? îl întrebă ea.

— Da. Odihnește-te pînă atunci.

Nela nu se duse acasă (adică la locuința lui Mitică, unde se mutase), ci înapoi, la școală, unde urma să aibă o discuție cu directorul, la cererea ei. Îl găsi pe acesta jucînd volei cu elevii din ultima clasă, era îmbrăcat în pantaloni de trening, cu bustul gol, leoarcă de transpirație. Văzînd-o, directorul, un bărbat sub patruzeci de ani, durduliu, cu chelie și cu ochii mici, șireți, îi făcu semn să vină pe o bancă, alături.

— E ceva care durează, ca să mergem în birou, sau putem rezolva aici, pe loc? întrebă el, gîfîind.

— Durează, spuse Nela, sufocată de mirosul violent de transpirație.

— Atunci așteptați-mă în birou pînă se termină setul. Nu mai durează mult, e deja doișpe la doișpe.

Nela așteptă aproape o jumătate de oră pînă cînd veni directorul care, între timp, se spălase la cișmeaua din curtea școlii și se îmbrăcase într-un costum surprinzător de elegant.

— Vă ascult, îi spuse el, privindu-i tot timpul, fascinat, picioarele și sînii, foarte rar își ridica privirea spre fața ei, atitudinea lui fiind dictată fie de o insolență fățișă, fie de timiditate. Nela îi aduse la cunoștință că are de gînd să-și pregătească doctoratul și că, în acest scop, intenționează să întreprindă un experiment psihologic cu un grup de copii superdotați.

— Adică, de fapt, ce vreți să faceți cu acești copii? întrebă el, transpirînd abundent pe frunte, Nela descoperind, astfel, că tipul e un timid glandular.

— V-am spus: un studiu asupra comportamentului lor. Vreau să demonstrez că există vocații care pot fi cultivate prin exercițiu și antrenament intelectual de la vîrste foarte fragede.

— Fiți mai explicită.

— Că aceștia trebuie să profite de un regim educațional preferențial.

Directorul era evident derutat, se uită pe fereastră, îndelung, apoi își pironi iar privirea spre genunchii bronzați și rotunzi ai tinerei profesoare.

— Știu și eu ce să zic? Trebuie să întreb organele superioare. Oricum, faceți-mi o propunere scrisă.

— Bine, am să vă fac. V-o aduc mîine, zise Nela și se ridică. Se ridică și el.

— V-ați găsit o locuință?

— Da. Deocamdată.

— Atunci e bine. Noi, oricum, nu puteam să vă ajutăm în această privință. Stați la o gazdă?

— Da, la o gazdă.

— Să ne lăsați și nouă adresa pentru cazuri de urgență.

Ajunsă acasă, se culcă pe salteaua pneumatică pe care i-o aranjase Mitică jos, pe podea (acesta refuzase s-o primească la el în pat, fără să ofere nici o explicație) și dormi pînă la miezul nopții, cînd veni acesta s-o trezească.

— Hai, zise el, grăbit. Peste o oră începe operația.

Mitică nu călătorea decît cu bicicleta, o urcă pe Nela în fața lui, pe cadru, și porni spre spital, vijelios. Era răcoare, bătea un vînt umed.

— Te-ai hotărît? întrebă ea, înfrigurată.

— El s-a hotărît. Mi-a lăsat caietul cu însemnări, după operație îl citim.

— Sînt foarte curioasă.

— Și eu. Aseară l-a căutat un tip misterios, dar nu l-am lăsat să-l deranjeze, dormea. Cred că era de la Securitate.

— Ce motive ar avea?

— Titi le ținea bolnavilor tot felul de conferințe ciudate și aiuristice, probabil că unul dintre ei l-a turnat.

În salon nu dormea nimeni, deși era trecut de miezul nopții, bolnavilor nu le era indiferentă soarta lui Titi, omul pe care îl acceptaseră benevol ca șef al salonului, care le știa pe toate și le sărea în ajutor, la orice oră din zi și din noapte, cu un sfat, cu o vorbă bună sau doar cu bunăvoința de a asculta mărturisirile unuia aflat în ultimele clipe de viață. Mitică îl duse în cabinetul lui, unde se afla și Nela, pentru un ultim control psihologic.

— Titi, fii sincer cu mine pînă la capăt. Intri în operație cu frică sau fără? Ai încredere în mine?

Titi o privi intimidat pe Nela.

— Dom' doctor, nu vă supărați, dar aș vrea să rămînem între patru ochi, zise el, continuînd apoi, după ce Nela ieși, la un semn discret al lui Mitică: n-aș vrea să mor.

— Închipuie-ți că și eu tot la asta mă gîndesc. Altfel de ce te-aș opera? Ca să fac exerciții pe tine?

— Cred că nu m-ați înțeles bine, zise el, dîndu-se mai aproape de fotoliul lui. Eu vă cunosc pe dumneavoastră de trei ani, de cînd ați venit aici, și știți ce mult vă iubesc. Eu nu vreau să mor din două motive. Unul că vă fac dumneavoastră un rău, în sensul că o să vi se reproșeze

faptul că nu v-a reușit operația, cunosc eu bine toate mișmașurile din spital. Butușină vă așteaptă la cotitură.

— Dă-l în mă-sa. Zi al doilea motiv.

— Nu vreau să mor nu pentru că mi-ar fi frică de moarte, eu sînt de șapte ani prin spitale și pot să vă spun că, odată, la Brîncoveanu, în București, am dormit cu un mort în același pat, pentru că nu venea nimeni să-l ia, și chestia nu m-a deranjat, mortul fiind prietenul meu și murise în brațele mele. Știți de ce nu vreau să mor? Eu am o treabă foarte serioasă pe lumea asta și nu vreau să plec de-aici pînă n-o rezolv.

— Poți să-mi spui despre ce-i vorba? Ai încredere în mine?

— Numai în dumneavoastră am încredere, dar acum n-am timp să vă spun tot. Vă spun dacă scap cu viață, pentru că am nevoie de ajutorul dumneavoastră. Dacă nu scap, o să găsiți în salteaua mea un caiet albastru. Am scris acolo tot ce vreau să fac și despre ce e vorba. Să aveți grijă de el, să nu se distrugă.

— Bine, Titi, îi zise Mitică, ridicîndu-se. Hai să mergem.

Cei doi mergeau pe culoar, spre sala de operație, în picioare, ca și cum s-ar fi dus la plimbare. Nela venea în urma lor în tăcere. Dintr-un salon, o femeie, căreia i se făcea, probabil, o injecție, țipa: „Nu așa adînc, nu așa adînc!"

— Titi, îi zise Mitică, să-mi spui pe urmă ce-ai visat în timpul operației.

— Cît o să dureze? se interesă el.

— Două ore jumate, maximum trei. Pe urmă o să rămîn lîngă tine pînă te trezești.

De fapt, operația dură patru ore. Mitică ar mai fi avut nevoie de încă un om, dar n-avea de unde să-l ia, operația era pe jumătate clandestină. La sala de reanimare îi făcu rost de o cămăruță separată, unde se ținea instrumentarul, și-l așteptă să-și revină, ceea ce se întîmplă abia spre dimineață. Prima întrebare a lui Titi a fost dacă i-a luat caietul de sub saltea.

— Nu l-am luat, am uitat, recunoscu Mitică.

— Duceți-vă acuma și luați-l, îl rugă Titi. Să nu dispară.

Mitică se duse în salon, își făcu de lucru pe la cîțiva bolnavi, apoi, încercînd să dea impresia că-i caută o pijama de-a lui Titi, desfăcu

salteaua și scoase caietul, fapt care nu scăpă neobservat de către unul dintre bolnavi și de către femeia care spăla podeaua în salon.

— Titi, fii fără grijă, caietul e la mine, îi spuse el, cînd se întoarse. Cum te simți?

— Bine. Foarte bine.

— Bravo. Operația a mers fără probleme, în afara unei aritmii și a tensiunii cam mici.

— Întotdeauna am avut tensiunea mică. Știați că eu sînt vegetarian? N-am mai mîncat carne de cînd eram copil.

Mitică începu să răsfoiască la întîmplare caietul lui Titi, oprindu-se la o pagină care avea titlul „Gînduri despre moarte".

— „Trăiește-ți fiecare clipă a vieții ca și cum ar fi ultima", citi el cu glas tare. „De îndată ce un om se naște, el e destul de bătrîn pentru a muri." „Viața autentică e aceea a cărei fiece clipă se știe promisă morții și o acceptă curajos, cinstit." „Moartea ne ia întotdeauna prin surprindere, ca un tîlhar." Titi, sper că chestiile astea nu sînt din capul tău.

— Nu, dom' doctor, le-am luat și eu din diferite cărți. Cînd citesc ceva care-mi place, scriu în caiet. Dumneavoastră nu vă place literatura?

— Ba da, dar nu prea am timp. Eu trebuie să citesc cărți și reviste de specialitate. Dar aș vrea să te întreb ceva, dacă nu te superi.

— Nu mă supăr.

— Din notațiile astea ale tale îmi dau seama că te preocupă moartea din punct de vedere filozofic. Te-ai gîndit vreodată la sinucidere?

— Nu, dom' doctor. Sinuciderea e o mare greșeală. Eu aș vrea să trăiesc oricum, chiar dacă aș avea un singur plămîn, un singur rinichi, o singură mînă și un singur picior. Știți de ce? V-am mai spus: din curiozitate. Mă interesează tot ce e în legătură cu viața mea, o să găsiți acolo în caiet notat tot ce mi s-a întîmplat pînă acum și tot ce-am gîndit. O să vedeți că pe mine nimic nu mă miră, dar nici nu mă lasă indiferent. Ce păcat că n-am putut să fac școală, dom' doctor, aș fi vrut să ajung doctor, ăsta a fost visul meu. De citit am citit destul, dar ce folos? Știți cîte cărți am citit pînă acum? O mie opt sute cincisprezece,

le am evidența exactă. Cărți de literatură, de medicină, de știință, de toate. Dar dacă n-am putut să fac școală, ce folos?

— De ce n-ai putut?

— N-am avut părinți. Mi-au murit amîndoi deodată, eram pe cîmp, la prașilă, a venit o ploaie cu piatră. O piatră care nu s-a pomenit în țara asta de sute sau poate de mii de ani. Bucățile de piatră care cădeau din cer aveau opt sute de grame și aveau colți ca ghioagele. Sfoara asta de ploaie cu piatră a mers pe o distanță de vreo zece kilometri numai la noi, în județul Buzău, din localitatea Berca, de la vulcanii noroioși, pînă la Rîmnicu-Sărat, a distrus toate acoperișurile caselor, a spart parbrizele mașinilor, a distrus complet recolta, a omorît vite, oamenii credeau că e sfîrșitul lumii, se trăgeau clopotele la biserică. Mama și tata au vrut să fugă sub un copac și tocmai copacul ăla a fost trăznit și i-a omorît. Dacă era cineva lîngă el să-i fi îngropat imediat, ca să li se scurgă curentul electric în pămînt, poate scăpau. Și atunci eu am rămas la un moș, un vecin care mi-era rudă, și care mă trimitea cu vitele, era sărac și el, ce interes avea să mă trimită la școală? Ședeam toată ziua pe cîmp cu o vacă, patru oi și o capră și, de plictiseală, vorbeam cu ele în așa fel încît ajunsesem să ne înțelegem, tot satul credea că animalele mele sînt dresate, așa de perfect ne înțelegeam. Cînd îi ziceam caprei: „Cleopatra, numără pînă la trei”, ea behăia de trei ori, iar vaca venea la comandă să-mi facă frizura cu limba. „Mamaca”, îi ziceam, „vreau cărarea pe dreapta”, și ea mi-o făcea pe dreapta, aș fi putut să deschid un circ cu ele. Animalele sînt foarte deștepte, adică au mari rezerve de inteligență nefolosite, omul n-are timp să se ocupe de ele, c-ar descoperi multe. Eu cred, ca să vă dau numai un exemplu, că problemele meteorologiei și ale cutremurelor s-ar putea rezolva în mare parte cu ajutorul păsărilor și animalelor dresate. Una dintre oile mele, Iozefina, venea și împingea cu capul ușa odăii în care dormeam, ca să mă trezească să mergem pe islaz, și eu știam că e ora cinci fix, nici un minut mai puțin sau mai mult. În caz că urma să plouă, nu venea.

— Titi, aș vrea să te odihnești puțin, avem noi timp de vorbit. Îmi spui lucruri foarte interesante, să nu crezi că nu mă pasionează să te ascult, dar să nu te obosești.

— Vă mai spun o singură chestie, și gata, puteți să vă duceți și dumneavoastră să vă odihniți.

— Nu, Titi, eu nu plec de lîngă tine. Dacă e să mă culc, mă întind alături. Ce vreai să zici?

— Dumneavoastră știți că noi, oamenii, ne asemănăm perfect cu animalele?

— Din ce punct de vedere?

— Din punct de vedere al caracterului.

— Cum așa?

— Omul își schimbă caracterul din șapte-n șapte ani, nu știați?

— Nu.

— La fiecare ciclu te comporți ca o anumită pasăre sau animal. De pildă, la douăzeci de ani ești păun, la treizeci ești leu, la patruzeci ești cămilă, la cincizeci ești șarpe, la șaizeci ești cîine, la șaptezeci ești maimuță...

— Și la optzeci? se interesă Mitică, încercînd să nu zîmbească.

— La optzeci nu știu, cred că nu mai ești nimic, devii ca un copil de cinci-șase ani, mintea nu mai are putere de judecată, ori vorbești mult și spui prostii, ori taci tot timpul. Moșul meu, cu o lună înainte de a muri, tăcea tot timpul, deși fusese un mare vorbăreț. „De ce taci, moșule?" îl întrebam. „Nu mai am ce spune, dragă Titi. Asta a fost tot." O, Doamne, Doamne, ce e și cu moartea asta, dom' doctor, de ce ne-o fi atît de frică de ea? Vă întreb ceva: filozofii, care sînt cei mai deștepți și lucizi oameni, au aceeași frică ca și noi? Ce-o fi gîndit oare Kant pe patul de moarte?

— Titi, astea sînt fleacuri, gînduri. După părerea mea, nu moartea trebuie să ne preocupe, ci viața, cu toate amănuntele ei de fiecare clipă. Salvarea noastră de spaima de moarte și de infinit stă în ocuparea fiecărei secunde cu concret pînă la refuz. Concretul, înțelegi, ăsta e tot misterul.

— Înțeleg, dom' doctor, dar nu cred că e bine. Concret-concret, dar cît? Dacă ne umplem viața cu prea multe fapte, nu ne mai rămîne spațiu pentru gîndit. Eu cred că tocmai aici stă problema: lipsa de meditație. Oamenii meditează doar cînd li se apropie sfîrșitul.

— Și nu e bine așa?

— Nu, nu e bine. Și să vă spun de ce.

Brusc, Titi se schimbă la față, căpătînd o culoare cenușie, în timp ce buzele îi erau livide.

— Ți-e rău? îl întrebă Mitică, mirat.

— Da, cred că mi-e rău, răspunse el, calm, după care își pierdu cunoștința, pe care nu și-o mai recăpăta niciodată, deși Mitică se luptă să-l salveze cu disperare, pînă seara, cînd îi muri în brațe. Nela plecase acasă încă din timpul nopții, ca și asistenta și sora care-l ajutaseră la operație. Îl duse în sala de necropsie și-i răscoli cu înverșunare prin tot trupul slab și pipernicit pentru a descoperi misterul care-l ținuse în viață atîta vreme, în ciuda celor șapte boli care-l măcinaseră din copilărie. Spre dimineață, plecînd spre casă, încovoiat de oboseală, Mitică părea și mai mic decît era în realitate, nu mai era decît o mînă de om. Ca să scurteze drumul spre locul unde-și lăsase bicicleta, o luă prin holul maternității, care era luminat puternic. Pe fotoliile îmbrăcate în stambă viu colorată stăteau de vorbă un bărbat tînăr, înalt și solid, cu mustață pe oală, și o femeie în capot. Femeia era foarte palidă și plîngea. Deodată, cînd Mitică trecu prin dreptul lor, bărbatul o lovi pe femeie cu dosul palmei peste față. Aceasta se ridică speriată, încercă să țipe, dar se răzgîndi și fugi într-un colț al holului. Bărbatul înjură murdar, și se îndreptă spre femeie, cu intenția s-o lovească din nou, dar o soră ieși repede dintr-un salon și strigă spre el, cuprinsă de isterie:

— Porcule! Idiotule! Nenorocitule! Camionagiule!

Mitică privi liniștit scena, apoi se duse la soră și o întrebă ce s-a întîmplat. Sora abia îi răspunse, de enervare plîngea și sughița: femeia născuse două fetițe gemene, iar bărbat-su, beat, o bate pentru că n-a făcut băiat, deoarece mai au două fete acasă.

— Și dacă ați ști, dom' doctor, cît s-a chinuit, săraca, cîte-a mai tras! Douăzeci și patru de ore a avut contracții. Și după ce e ca o frunză, o mai și lovește, fir-ar ei ai dracului de bărbați cu cine i-a inventat pe lume!

Mitică privi spre bărbatul beat care se pregătea să plece și care, la rîndul lui, îl cerceta speriat, cu o privire roșie de oboseală și băutură. Îi făcu semn să se întoarcă, bătîndu-l pe umăr, și, cînd se întoarse, îl lovi cu pumnul direct în bărbie, aruncîndu-se cu întregul corp asupra lui. Acesta se clătină de două ori, se șterse pe față, dar

n-avu timp să-și revină, pentru că Mitică îl lovi din nou cu pumnul, de astă dată în gură. Ștergîndu-se, bărbatul care fusese lovit constată că îi curge sînge, dar părea incapabil să ia o atitudine. În sfîrșit, se hotărî: se întoarse cu spatele și porni spre ușă. După cîțiva pași, însă, se răzgîndi: veni spre Mitică, îl prinse puternic cu mîna dreaptă de reverele hainei și plecă tîrîndu-l după el fără nici un fel de dificultate. Merse așa vreo zece metri. Ajungînd în fața unei ferestre, o deschise și aruncă trupul pe care îl tîrîse afară, în curte. Fereastra se afla la parter, dar parterul era înalt, sub el aflîndu-se un demisol destul de mult ridicat deasupra pămîntului. Mitică se prăbuși deci de la o înălțime de vreo trei metri, dar căzu pe o grămadă de pietriș. Peste cîteva minute se ridică, murdar de sus pînă jos, și porni șchiopătînd. Ocoli grădina și intră prin aceeași ușă în holul maternității. Femeia lehuză nu se mai afla acolo, nu mai era nici bărbatul ei. Porni deci spre locul unde era bicicleta, îngîndurat și oarecum nedumerit. Sora strigă după el:

— Dom' doctor, să chem Miliția? Dar el nu-i răspunse. Ajungînd acasă, o găsi pe Nela gata să iasă pe ușă, grăbită să ajungă la școală.

— Vezi că te-a căutat cineva, îi spuse ea din mers.

— Cine?

— Un tip.

— Și nu l-ai întrebat cine e?

— Ba da. Mi-a băgat o legitimație sub nas și mi-a zis că e de la Securitate. Am plecat. Pa!

Mitică era atît de obosit încît se aruncă pe pat îmbrăcat, fără să-și scoată măcar pantofii, și adormi în clipa următoare. Între timp, ca să nu întîrzie la școală chiar din prima zi, Nela îi luă bicicleta și ajunse acolo la ora opt fără cinci. În cancelarie nu erau decît două profesoare care tocmai își puseseră cafelele la fiert.

— Vrei și dumneata? o întrebă una dintre ele, care avea un neg mare și dizgrațios sub vîrful nasului.

— Da, aș vrea.

— Ești doamnă sau domnișoară? se interesă cealaltă, în timp ce corecta în grabă planul lecției din ziua respectivă.

— Și una, și alta, răspunse Nela, ambiguu.

— Foarte bine, zise cealaltă. Eu am stat virgină pînă la douăzeci și șase de ani, pînă mi s-a urcat la cap, și ce folos? Tot un neam

prost am luat. Apropo, ascultați ce mi-a zis mitocanul meu cînd s-a întors aseară de la vînătoare. Duduia Nela, sînteți atentă?

— Da, doamnă, vă ascult.

— Cică i-a povestit chestia vînătorul cu care a stat alături, la pîndă, într-un șanț. Un ștab din București, ceva mai bătrîn, după ce i-a murit nevasta de cancer, s-a însurat cu secretara lui, care era tînără, bineînțeles. Tipa i-a făcut doi copii foarte reușiți, pe care ștabul respectiv îi iubea la nebunie, le făcea absolut toate poftele, era în stare să-și dea și pielea de pe el, numai să-i vadă fericiți. Ei bine, într-o zi, cineva îi spune că la circ o maimuță ar fi născut două maimuțele gemene splendide, haioase și jucăușe foc. Ce-i trece ștabului prin cap? Ia legătura prin cineva cu dresorul, îi dă de înțeles că-i aprobă nu știu ce turneu în străinătate și dresorul îi dă cadou una dintre maimuțici. Cînd vine el acasă cu maimuța, copiii să leșine de bucurie, toată ziua cu ea în brațe, o alăptau cu biberonul, se jucau cu ea de ți-era mai mare dragul să te uiți la ei.

— Dragă, îi zise cealaltă profesoară, cea cu negul sub nas, tu povestești așa ca și cum ai fi fost de față.

— Dragă, se enervă povestitoarea, dacă nu-ți place cum povestesc, nu-ți mai spun. Sau nu asculta.

— Hai, zi, dar mai scurt. Ce s-a întîmplat pînă la urmă?

— De unde știi că s-a întîmplat ceva pînă la urmă?

— Altfel nu ne-ai fi povestit.

— Ei, află că într-o zi, din joacă, continuă cealaltă profesoară, enervată, maimuța i-a mușcat pe copii, copiii au făcut o boală necunoscută, cu febră, mare, și-au murit amîndoi, în timp ce-i duceau de urgență cu avionul spre Londra, la un specialist de boli tropicale! Ești mulțumită?

— Da, răspunse, înțepată, cealaltă. Mersi. Între timp, mai sosiseră și alte profesoare (profesori nu erau decît doi), inclusiv directorul, care o chemă pe Nela deoparte.

— Domnișoara Nela, azi o să țineți locul două ore profesorului Munteanu, la muzică. S-a dus la socri să-și culeagă via și și-a scrîntit un picior.

— Dar eu nu sînt profesoară de muzică.

— Știu, dar așa e la noi, cînd e cazul, ne ajutăm unii pe alții.

— Și eu ce-o să predau pînă la urmă? se interesă ea, pe un ton agresiv.

— În orice caz, nu psihologia, care la noi nu există ca materie. O să predai Constituție și Socialism. Dar mai întîi să văd cum împart orele. Lasă-mă încă o săptămînă, că-mi vine să mă spînzur de atîtea scandaluri și intervenții.

Nela folosi cele două ore de muzică pentru a sta de vorbă cu copiii și pentru a încerca cîteva teste de inteligență și imaginație, prilej cu care descoperi un copil de excepție. Era fiu de țigan (cînd se punea cîte o întrebare mai complicată, ceilalți colegi ziceau: „Hai, țigane, dă-te mare, umilește-ne!”), mic de statură, îndesat și ciolănos, vorbea corect, la zece ani, franceza și engleza și dovedea o maturitate ieșită din comun, era campionul orașului la șah, cîștigase două olimpiade de matematică și fizică pe județ etc. După ore, Nela îl luă cu ea pe bicicletă și-l duse acasă, rugîndu-l să-i dea voie să-i cunoască părinții.

— Ce sînt părinții tăi, Dudule? îl întrebă ea pe drum.

— Tata e maistru turnător, răspunse el, ezitînd. Mama e...

— Ce e mama ta?

— Mama e casnică.

— Dar de ce ai ezitat înainte de a spune că e casnică?

— Știți de ce? Pentru că am vrut să vă spun că mama e prințesă și casnică.

— Cum adică?

— Da, mama e de origine prințesă. Părinții și bunicii ei au fost prinți, iar un strămoș de-al ei a fost domnitor al țării timp de patru luni jumate.

— Înseamnă că ești de viță nobilă.

— Da, recunoscu băiatul, fără nici un fel de infatuare, dar asta n-o știe nimeni la școală și nici la tata la servici. Să nu spuneți la nimeni.

— Dar de ce vă feriți?

— Așa a zis tata, că e mai bine să nu se știe. Da' nu mi-a spus de ce.

Părinții lui Dudu aveau casa lor, cu curte și grădină, cu păsări, cu porc și două oi, cu zarzavaturi. Casa era așezată la marginea orașului, arăta cam teșită și cenușie, acoperită cu carton gudronat, dar înăuntru,

în cele trei camere, mobila din dormitor era florentină, iar biroul maistrului turnător Duduveche era Louis Quinze. Mama lui Dudu, prințesa, o femeie de patruzeci de ani, micuță și durdulie, binevoitoare și zîmbitoare, îi explică apoi, după ce Nela îi mărturisi că a aflat de originea ei nobilă, cu ce nervi și zbucium a reușit să recupereze ceva din mobila care rămăsese în casa părinților, casă care fusese naționalizată și în care se mutase un ofițer de Miliție a cărui nevastă pusese aragazul pe o masă florentină veche de două sute de ani. Era fericită că Nela îl considera pe fiul ei un copil excepțional și fu de acord imediat să-l includă în grupa cu care avea de gînd să facă anumite experimente. O servi cu un șnițel, foarte gustos, cu gutui la cuptor (specialitatea casei) și dulceață de nuci. Între timp sosi și soțul ei de la servici, acesta era țigan autentic, cu buze cărnoase și ochii bulbucați și negri, dar simpatic, plin de farmec și spontaneitate, băiatul îi semăna întrutotul. O simpatiză și pe Nela de la început și o invită să stea împreună la o cafea în grădină, sub un nuc imens. Nevastă-sa se scuză că are de călcat niște rufe, băiatul plecă la ora de antrenament de șah, la club, așa că rămaseră numai ei doi.

— Domnu' Duduveche, iertați-mă, zise Nela, dar mor de curiozitate să știu cîte ceva despre viața dumneavoastră. Nu mă cunoașteți, nu vă pretind să aveți încredere în mine, dar vă promit pe cuvînt de onoare că n-am să spun la nimeni nimic.

— Doamnă profesoară, spuse Duduveche, trecîndu-și mîna prin părul negru și lucios, un gest pe care îl repeta aproape la fiecare minut, ca și Dudu, fiul său, dar eu nu mă feresc de nimeni, nu am nimic rușinos de ascuns. Totul e să nu-i fac copilului meu vreo dificultate. În primul rînd, pentru că lumea e rea, mai ales colegii și profesorii, atît ar aștepta, să afle cine e mama lui, ca să-l ia peste picior. Pe urmă, cine știe dacă nu mi-l scot, pe chestie de origine, din olimpiade și din concursurile de șah. Așa, cînd e întrebat, zice că ta-su e muncitor și mama casnică și n-are probleme. Lumea, doamnă, e invidioasă, am un vecin care nu trăiește decît ca să facă rău altuia sau să se certe, e bolnav de fiere de atîta răutate, mi-a opărit puieții de meri ionatani, mi-a omorît niște curci, ce nu mi-a făcut. Și de ce? Pentru că are o fată care e cea mai proastă din clasă, iar eu am băiat care e premiant. De-asta mă feresc de toată lumea. La servici nu vorbesc decît ce e necesar, nu mă duc la

cîrciumă niciodată, nu fac vizite vecinilor, îmi văd de treburile mele, prefer să stau la televizor, să citesc o carte sau să joc șah cu băiatul.

— Bine faceți. Judecați foarte înțelept.

— Păi nu? Și acum să vă spun cum m-am căsătorit cu nevastă-mea, pentru că, probabil, asta v-a făcut curioasă în primul rînd.

— Ca să fiu sinceră, da.

— Chestia a fost așa. Părinții mei au fost țigani autentici, dar țigani meseriași, adică lucrători în metal, nu dintre ăia care spoiesc tingiri sau cazane. Făceau tinichigerie, făceau cuțite de măcelărie, brice, scule serioase. Tata, om cu minte la cap, avea un atelier al lui într-o comună mai răsărită de lîngă Titu, dar a zis că e bine să nu învățăm meserie de la el, e bine să lucrăm la stat și am intrat ucenic la o uzină amărîtă care făcea godine din fontă și fiare de călcat. Vine '44 și cineva mă întreabă: „Mă, vrei să te înscrii în Partidul Comunist?" Mă întreabă o dată, de două, de trei ori, fug și eu la tata și-i cer un sfat: „Bre, tată, ce fac, că e unul care mă presează. Mă înscriu sau nu?" „Mă", îmi zice, „și dacă vin americanii?" „Și dacă nu vin?" „Asta zic și eu. Dacă erau să vină, veneau înaintea rușilor. Sînt ei tîmpiți să se ia la bătaie cu rușii din cauza noastră, cînd de-abia au ieșit din război și nu și-au lins încă rănile?!" Și atunci m-am înscris, am început să activez cu ceilalți, ne duceam la sate, îi împroprietăream pe țărani cu pămînt, la alegerile din '46 ne-am bătut cu țărăniștii, care erau foarte puternici în zona noastră, vă spun sincer că am tras cu pistolul în comisia electorală și-am înlocuit urna, punînd voturile noastre în locul ălorlalte și-așa mai departe, ce n-am făcut. Pe urmă, sînt scos din producție și luat ca activist salariat la tineret, apoi la raionul de partid. Eram instructor teritorial, leafă bună, tot timpul plecam prin comune, veneam la sediu doar cîteva zile pe lună pentru diferite instructaje, prim-secretarul mă aprecia, mă lăuda și zicea că mă trimite la școală de șase luni imediat cum îmi cresc un om în locul meu. Eu voiam să plec cît mai repede la școală și să vă spun de ce. Lîngă cele două comune de care răspundeam eu era o pădure în care acționau niște foști ofițeri din garda regală, tipii împușcaseră niște membri de partid și mi-era cam frică, să fiu sincer, zona era periculoasă. Mă rog, să trec mai departe, nu intru în amănunte. Vine perioada cu Canalul și cu arestările de intelectuali și chiaburi, adică toți foștii politicieni, legionari, țărăniști și liberali, mai ales, care

avuseseră vreo muncă de răspundere, în trecut, trebuiau găbjiți. Au fost luați învățători, profesori, avocați, preoți, nu mai vorbesc de chiaburi, despre care se zicea că sînt o frînă în calea colectivizării agriculturii, dar nu erau, săracii, că le era o frică de nici nu ieșeau din casă, darmite să facă propagandă. Erau luați și oameni săraci, nevinovați, adică, dacă dădeai o felie de pîine sau o cană cu apă ofițerilor care acționaseră în pădure erai condamnat, îl săltaseră pînă și pe văcarul satului, un oligofren nenorocit, deoarece un legionar îi luase traista cu mîncare. „Păi ce vină am eu că mi-a luat traista cu mîncare?" zicea amărîtul de văcar. „Ai", i s-a răspuns, „că nu te-ai luptat cu dușmanul de clasă." Ce vreau să subliniez neapărat? Că Securitatea nu acționa pe teritoriul celor două comune fără acordul meu, adică aveau ei mînă liberă, dar puterea conducătoare era partidul, peste mine nu puteau trece. Vine într-o zi la mine, la camera oficială, unde locuiam, căpitanul Neșu și-mi zice că are ordin să aresteze o prințesă din comuna respectivă. „Ce prințesă, dom'le", mă mir eu, „că sînt aici de șase luni și n-am auzit de așa ceva!" Căpitanul îmi dovedește că era, totuși, o prințesă în comună. Cum și de unde? „Păi", zice el, „prințul care a avut moșie aici și care trăiește la Paris de dinainte de război, și-a uitat la București o soră și o nepoată. Soră-sa a murit la bombardamentul din 4 aprilie, iar nepoată-sa a fugit aici, în comună. Administratorul și alți țărani au ținut-o ascunsă din milă, mai ales că prințul nu prea se interesa de moșie, l-au furat toți ca-n codru, și-i erau recunoscători. Cînd s-a înființat geaseul, a intrat dactilografă acolo, și nimeni n-a mai zis nimic fiindcă nu știau de originea ei decît cîțiva, înțelegi dumneata. Acuma, cînd l-au luat pe popă, care a fost nițel cam verde și l-au bumbăcit băieții să zică despre unul și despre altul, a strigat: «nu mai dați, că vă dau eu un nume de-o să-mi mulțumiți». Și le-a zis de prințesă. La noapte, cînd vine mașina, o luăm." „Bine", zic, „merg și eu cu voi." Noaptea, pe la unșpe, vine mașina, umflam vreo doi, trei chiaburi și, pe urmă, hai la prințesă, care locuia într-o cămăruță mică, la subsolul fostului conac, unde era acum sediul geaseului. Batem la ușă, nimic, batem din nou – nimic, ca să auzim la un moment dat un glas pierdut: „Cine-i?" „Noi!" a strigat căpitanul, tare, „deschide, bestie, că sparg ușa!" „Un moment", a zis ea, dinăuntru, „să mă îmbrac." Trece un minut, două, trei, cinci, nimic. Neșu se enervează, pune umărul în ușă și o scoate din țîțîni. Cînd aprindem lanternele, ce

vedem? Prințesa se spînzurase. Ceilalți încremenesc. Eu o iau în brațe, îi scot funia după gît și-o culc în pat, arunc niște apă pe ea, nimic. „A mierlit-o" a zis căpitanul, „hai să mergem." Ieșim, ei se urcă în mașină și pleacă spre raion, eu, nu știu de ce, mă întorc. Adică știu de ce m-am întors, de fapt, m-am întors ca să-i aprind o lumînare la cap. Cînd intru în cameră, o aud că respiră greu, îi fac o frecție cu niște oțet, o mișc, o zgudui și-și revine, sfoara cu care se spînzurase nu se înfășurase prea bine în jurul gîtului, nodul era făcut fără îndemînare, adică nepriceperea a ajutat-o să scape cu viață. Am stat de vorbă cu ea pînă dimineață, i-am spus cine sînt și am sfătuit-o să fugă unde o vedea cu ochii, să se ascundă pînă va trece campania cu arestările. „N-am unde să mă duc" mi-a zis ea, „nu cunosc pe nimeni care să riște pentru mine. Singura soluție e să mă sinucid." Și atunci m-am gîndit: cum să lași o femeie să se omoare la douăzeci și unu de ani? Ți-e milă de un pui de vrabie, darmite de o ființă omenească. Și atunci am găsit o soluție: am trimis-o în București la o mătușă de-a mea care era femeie de servici la un spital și i-am zis s-o țină la ea, să-i găsească servici la ea la spital sau în altă parte, dîndu-i de înțeles că aveam intenții serioase de viitor. Așa a făcut, s-a dus la mătușa mea și s-a angajat ca infirmieră la același spital. Neșu se interesa de ea mereu, dom'le, zicea, dacă n-a murit, unde e, unde a dispărut, a dat-o în urmărire, din fericire, n-au găsit-o. Între timp, eu sînt trimis la o școală de partid de șase luni la București, ne întîlneam zilnic, ne plimbam, ne distram, pînă cînd ne-am îndrăgostit și am început să trăim împreună. Mă întorc eu înapoi la munca mea de instructor teritorial, dar nu mai eram bun de nimic, gîndul meu era numai la ea, o iubeam de nu mai puteam închide un ochi, îi scriam cîte două-trei scrisori pe zi, ea la fel. Se întîmpla ca să nu mai fiu în stare să-i suport lipsa, mă urcam seara într-un tren, mergeam patru ore, ea mă aștepta în gară, ședeam împreună în gară o oră și plecam cu primul tren, ca să fiu dimineața la post, fără să știe nimeni nimic. Ca să fiu mai scurt, ea rămîne însărcinată și hotărîm să ne căsătorim, n-aveam încotro. Între timp, fac o paranteză, a pierdut sarcina respectivă, era gata, gata să se curețe dacă n-o îngrijea mătușă-mea și dacă nu săreau toți doctorii s-o ajute. Problema care era cu căsătoria? Spun la cadre originea ei sau nu spun? Dacă nu spun, eram pus în verificări, pînă la urmă se afla și eram scos cu tămbălău și cu consecințe foarte grave. Și atunci ce mi-am zis:

dom'le, hai să fiu cinstit, mă duc la prim-secretarul de raion și-mi pun sufletul pe masă. Așa am făcut și rău am făcut, trebuia să mă dau bolnav și să mă retrag fără să le spun nimic sau să găsesc altă soluție, mai ales că arestările alea de oameni care nu făcuseră nimic, de fapt, și care erau bătuți ca vai de mama lor și trimiși apoi la Canal să crape de foame și arșiță, de frig și de muncă nu-mi pica bine la suflet, eu am fost un om milos. Știți ce-mi-a zis prim-secretarul? „Măi, Duduveche, păi de-asta te-am crescut noi pe tine, ca să te pierdem din cauza unei curve? N-ai mai găsit tu pe alta, o fată bună de-a noastră, ce are asta, o are aurită pe dinăuntru? Zi-mi unde e și ți-o arestez pe loc." Am tăcut din gură, n-am scos un cuvînt și, cum am ieșit pe ușă, am lăsat carnetul de partid într-un plic la ofițerul de servici și am plecat la București. Peste o săptămînă eram căsătoriți. Am venit în orașul ăsta și m-am angajat în vechea mea meserie de muncitor turnător, mi-am făcut casa asta, ajutat de tata și de frații mei, am făcut liceul la seral și am ajuns maistru, soția a născut normal băiatul pe care l-ați văzut și eram fericiți, așa cum sîntem și-acum. Ce se întîmplă între timp, după ce lucrurile s-au normalizat? Unchiul ei de la Paris începe să se intereseze de ea, știind că a rămas singură în țară, orfană și neajutorată, scrie în dreapta și-n stînga, apelează la Crucea Roșie Internațională, o găsește și îi scrie că el are o situație foarte bună acolo, are avere serioasă și că vrea s-o ia la el, adică s-o cumpere de la regim, fiind hotărît să dea oricît. Soția mea îi scrie și-i zice: „Unchiule, îmi pare foarte rău, dar între timp eu m-am căsătorit și am un copil de doi ani jumate!" „Cu atît mai bine, îi scrie unchiul, iei și soțul și copilul și veniți aici definitiv, pentru că eu nu am alți moștenitori decît pe voi." Ce facem? ne-am întrebat noi, în situația respectivă. Plecăm sau nu plecăm? Eu fac următorul plan: să se ducă soția într-o vizită de recunoaștere și să discutăm după aceea. Face dînsa formele de pașaport și-n două luni îi vine aprobarea, nu ne așteptam la așa ceva, adică la o rezolvare atît de rapidă, se duce și stă acolo două luni, unchiul avea o casă la Paris și una la vreo sută de kilometri, un adevărat castel, a plimbat-o prin toată Europa, avea mașină cu șofer, fiind coproprietar la două oțelării care furnizau metal industriei franceze de avioane și armament, ce mai, se simte nemaipomenit, o îmbracă din cap pînă-n picioare la magazinele cele mai scumpe, îi ia tot felul de lucruri pentru mine și pentru copil, și se întoarce soția

mea cu capul atîta, nu știa nici ea ce să mai creadă. „Dragă”, îmi zice ea, „ce facem, ne mutăm acolo?” Stau eu încă vreo șase luni și mă gîndesc în toate felurile și pe toate părțile, apucîndu-mă, însă, între timp, de învățat franceza pe ruptele, soția știind din familie, de mic copil, cînd avusese nemțoaică și franțuzoaică. În acest timp, unchiul și nevastă-sa de la Paris ne scriau mereu, ne trimiteau pachete, aveam franci în bancă, cumpăram tot ce voiam de la șop, ei nu așteptau decît un semn de la noi. Eu ce mă gîndesc? „Măi, nevastă”, zic, „cînd e vorba de viața noastră și a unui copil nu se ia o hotărîre cît ai bate din palme, îți pui mai înainte vreo cîteva sute de întrebări și abia după aceea începi să înclini într-o parte sau alta. Eu ce fac acolo, de ce meserie mă apuc? Tu de ce te apuci? Devenim proprietari, să zicem, adică capitaliști. Perfect. Dar mă pricep eu să conduc afaceri de milioane, eu, turnătorul în fontă Duduveche, cu liceul făcut la seral? Nu mă fac de băcănie?” Drept pentru care, ce-am hotărît? Să le facem din nou o vizită, de data asta toți trei, adică ea, eu și copilul, să mai vedem, să mai discutăm și să decidem acolo. Zis și făcut: facem formele, ne verifică toate organele, de sus pînă jos, la întreprindere sînt chemat și întrebat dacă vreau să plec și de ce, am o discuție și altundeva, mai sus, unde mi se zice de-a dreptul că n-ar strica să rămîn acolo și să pun mîna pe averea respectivă, de unde am înțeles că statului i-ar fi convenit ca eu, Duduveche, născut, crescut aici, să devin coproprietar de oțelării în Occident. Buun. Ne suim în avionul Tarom, ajungem la aeroportul Orly, aici ne așteaptă șoferul unchiului cu o mașină lungă și neagră, eu, care ieșeam prima oară din țară, eram pur și simplu năuc de cap, deși nevastă-mea îmi explicase dinainte tot ce trebuia să știu ca să nu mă dau în stambă, copilul rămăsese și el cu gîtul strîmb de tot ce vedea. Șoferul, îmbrăcat într-o uniformă cu galoane, ne duce direct la castelul de lîngă Paris, unde ne așteptau unchiul cu încă vreo douăzeci de invitați, oameni de afaceri de-ai lui, o adevărată recepție. Eu eram îmbrăcat în costum nou, cu cravată, dar, oricum, mi-era frică să nu mă pierd, intrasem în panică: cum discut eu cu ăștia, ditamai grangurii, cu franceza mea învățată după manualul de școală la liceul seral! Unchiul soției – simpatic, drăguț, nu prea mai știa el românește, pentru că era plecat la Paris de mic, vorbea juma'-juma' – mă prezintă la toți, sînt servit de o domnișoară cu bonetă și șorț alb cu o gustare și un pahar de nu știu ce, încerc să

leg o conversație, apare și mătușă-sa cu nevastă-mea și cu copilul, care e mîngîiat de toți, totul mergea bine pînă cînd aud o conversație între doi invitați care nu știau că înțeleg și eu ceva franceză. „Dragă”, zice unul, care am aflat că era englez, altuia care am aflat că era de origine poloneză, „nepoata lui Michel”, adică unchiul, „e măritată cu un indian?” „Nu”, răspunde polonezul, „e cu un român”. „Atunci”, zice englezul, „ăsta e țigan.” „Păi, da”, zice polonezul, „nu știai că românii sînt țigani?” Neștiind franceză suficientă n-am putut să răspund, dar le-am zis în gînd: „Hai sictir, jigodii și lifte străine, noi, indiferent ce-am fi, maghiari, evrei, țigani sau alte minorități, noi tot români sîntem!” În sfîrșit, seara, cînd ne culcăm, nevastă-mea începe să plîngă și să-mi spună cum că mătușă-sa aproape că a leșinat la un moment dat, cînd s-a uitat mai atentă la mine și și-a dat seama că sînt țigan. Degeaba i-a zis nevastă-mea că așa sînt eu de felul meu, brunet, ea o ținea pe-a ei: nu, că e țigan, l-am văzut eu cînd a rîs că avea gingiile vinete, eu nu mă înșel, c-am avut pe moșie atîția țigani și am oroare de ei, cum ai putut să iei un țigan și să faci un copil cu el? Nevastă-mea i-a explicat prin ce a trecut ea și cum s-a întîmplat de s-a întîmplat, dar mătușă-sa era pur și simplu distrusă. Eu nu pot să închid un ochi toată noaptea, vă dați seama ce era în sufletul meu, și dimineața îi las un bilet neveste-mii și plec. În bilet îi ziceam că îi dau libertatea ei și copilului să rămînă acolo și să-și facă un viitor cu familia lor princiară, eu mă întorc acasă pentru a nu fi o piedică în calea fericirii lor și nu-i cer altceva decît să-mi scrie din cînd în cînd și să-mi trimită cîte o fotografie a copilului. Am plecat pe furiș, m-am suit într-un tren, am ajuns la Paris, bani aveam ceva, o mie de franci luați de la noi din bancă, din contul făcut pe numele nostru, iau un taxi și mă duc în Place de l’Opéra, unde e agenția Tarom, îmi rezerv loc la avion, după care mă plimb și mă distrez prin tot Parisul, inclusiv în Place Pigalle, unde sînt striptisurile, mănînc, beau, cumpăr diferite lucruri și cadouri pentru ai mei, mă sui în avion și vin acasă. Mă duc la mama și tata și le spun adevărul, uite-așa și-așa, cum s-a întîmplat, ce-au zis ăia, ce-am zis eu, la care ei sînt de acord cu mine, bine ai procedat că ai plecat cu fruntea sus, bravo ție, faci cinste neamului nostru de țigani. Trece o săptămînă, trec două, trei, o lună, nici o veste dinspre Paris. Ce-o fi? mă întrebam eu, zi și noapte, nu închideam un ochi, nu puteam să mănînc, nu-mi ardea de nimic,

luam o undiță și mă duceam la o baltă, ascuns în stuf, ca să fiu singur cu gîndurile mele. Dacă vreți să mă credeți, doamnă profesoară, nu de copil îmi era cel mai dor, pentru că un copil puteam să fac oricînd. Cel mai mult dor îmi era de ea, pentru că o femeie ca ea n-aș mai fi găsit de-aș fi trăit zece vieți, o iubeam ca un nebun (deși aveam șase ani de cînd eram împreună) de tremura carnea pe mine de durere și suferință sufletească, căci altă femeie decît ea nu cunoscusem. Peste vreo lună și ceva se oprește în fața casei mele o mașină luxoasă din care coboară doi bărbați eleganți, unul era avocat francez și altul avocat român, și mă întreabă dacă sînt de acord cu divorțul pe care soția mea îl cere și ce pretenții am. „Dom'le, dacă ea vrea, eu sînt de acord și nu am nici o pretenție." După care tipii mă întreabă dacă sînt de acord ca copilul să rămînă al ei și să poarte numele ei de fată. „Da, domnilor", zic, „sînt de acord cu tot ce dorește ea, dați-mi hîrtiile să le iscălesc. Dar mai întîi să văd în scris că ea a cerut toate astea. Să văd cu ochii mei." Tipii nu aveau nimic scris din partea soției, așa că au plecat pe loc, rămînînd să revină cu documentul respectiv. Trece o lună, mai trece una, avocații nu mai vin, fapt ce mă pune pe gînduri: poate că soția nu e de acord cu divorțul și ei o constrîng. Trebuie trecut la contraofensivă. Mă duc imediat la anumite organe, le explic cum stă situația și cer pașaport să plec în Franța, ca să limpezesc lucrurile. Mă urc în avion, ajung la Le Bourget, nu la Orly, unde fusesem prima oară, iau un taxi și mă duc la locuința unchiului din Paris, sun, nu-mi răspunde nimeni, mă urc în tren și mă duc la castel.

Între timp, soția lui Duduveche terminase de spălat și călcat, făcuse trei cafele și venise și ea lîngă ei, la masa de sub nuc. Povestea nemaiavînd nici un fel de importanță pentru ea, se mai ridica și pleca din cînd în cînd după treburi.

— Spuneți mai departe, domnu' Duduveche, îl îndemnă Nela, pentru care povestea acestuia părea întrutotul neverosimilă, pură ficțiune, mai mult sau mai puțin literară.

— Ajung la castel, sun și vine un valet care mă întreabă ce doresc, îi spun că vreau să vorbesc cu domnul Michel, domnul Michel e plecat la Londra, atunci cu doamna, e plecată și doamna, atunci cu nepoata dînsului venită din România, la care individul zice că nu e nici

o nepoată venită din România, mie îmi sare țandăra și-mi zic: „Lasă, tăticu', că nici noi n-om fi veniți cu pluta pe Sena, schimbăm stilul". Așa că mă fac că plec, mă plimb prin satul respectiv pînă se face seară, după care mă întorc, sar gardul în parcul castelului și mă pun pe investigații.

— Ca-n romanele polițiste.

— Exact. Ca-n filme.

— Și?

— Stați să vedeți. Mă furișez la fereastra dinspre sufragerie și-i văd pe toți: pe nevastă-mea, pe fi-miu, pe unchiul ei și pe mătușă-sa stînd la masă fără să scoată un cuvînt. Fiți atentă cum stă ascuns vecinul meu pe după cotețul găinilor și ne urmărește, trage cu urechea la ce vorbim noi. Mare bestie!

— Vorbiți mai încet.

— Da' de ce să vorbesc mai încet? Am ceva de ascuns? Nu sînt în grădina mea? Doamnă, ca să vă faceți o idee de ce suflet are vecinu-ăsta al meu, să vă spun ce i-a trecut prin minte ca să se răzbune pe nevastă-sa pentru că i-a născut o fată cretină.

— Ce?

— Într-o noapte a aruncat gaz pe ea și i-a dat foc.

— Extraordinar! Și n-a pățit nimic?

— Nu, că săraca femeie n-a avut curajul să-l reclame.

— În sfîrșit, spuse Nela, dați-l naibii de nenorocit. Povestiți mai departe.

— Așa. Deci, stau ascuns în grădină vreo două ceasuri, pînă s-au culcat, după care am intrat pe o ușă din spate și m-am dus în dormitorul unde era nevastă-mea cu băiatul. Cînd m-au văzut, să leșine. Ce aflu de la ea? Exact ce bănuiam. Unchi-su nu-i dădea voie să-mi scrie și n-o lăsa să iasă din casă pînă nu introduce acțiune de divorț și nu trece copilul pe numele lor, ca să-i facă actele de moștenitor. I-au zis clar: „Nu pleci de-aici decît dacă ne lași copilul cu acte în regulă. Dacă vrei să te duci înapoi la țigan, te duci, dar fără copil."

— Și ce-ați făcut?

— Ce-am făcut? M-am dus la Paris, am angajat un avocat, m-am prezentat la poliție cu el și l-am reclamat pe unchi pentru sechestrare de persoane. A treia zi eram în țară toți trei.

Duduveche se ridică și se învîrti de cîteva ori în jurul nucului bătrîn, cu mîinile în șolduri. Era, realmente, mîndru de el pentru felul în care se descurcase în împrejurarea respectivă și aștepta acum din partea profesoarei aprecierea care i se cuvenea.

— Ce părere aveți? insistă el, văzînd că Nela tace.

— Doamnă, i se adresă ea soției țiganului, adică prințesei, e adevărat tot ce mi-a povestit soțul dumneavoastră?

— E adevărat, sigur că da. De ce să nu fie?

Între timp se întorsese și băiatul de la antrenamentul de șah și Nela fu reținută pentru masa de seară. Cînd se întorsese acasă îl găsi pe Mitică alarmat și nervos.

— Unde ai dispărut? M-am speriat groaznic.

— O să-ți povestesc.

După care se apucară să citească împreună din caietul de însemnări al lui Titi.

Mitică ședea în vîrful patului, în pijama, cu caietul rămas de la Titi în brațe. Nela veni de la bucătărie cu două cafele.

— Ce observ eu la tine, zise Mitică, după ce ea îi povestise în linii mari povestea țiganului Duduveche, e că ești foarte avidă după întîmplări ieșite din comun. Probabil că ai dus la București o viață neinteresantă și plicticoasă.

— Nu, deloc, protestă Nela. Familia mea era o adunătură de trăzniți, în fiecare zi aveau loc un scandal sau o aiureală, nu era loc și timp de plictiseală. Dar e foarte adevărat că sînt moartă după tot felul de întîmplări aiuristice, mă interesează mai mult decît literatura. Pînă la șaptesprezece ani țineam un jurnal intim, aveam acolo adunate toate ciudățeniile de pe lume. După ce mi l-a descoperit mama și mi l-a citit, l-am rupt. Citește-mi ceva din caietul lui Titi. E interesant?

— Da, e interesant. L-am citit de la un cap la altul. Săracul, era un visător, existența lui concretă era extrem de mică în comparație cu cea pe care o trăia în închipuire. Știi ce voia să ajungă? Apostolul unei noi religii, întemeietorul unei noi ordini morale.

— Adică?

— După ce se vindeca de cele șapte boli de care suferea, Titi voia să se retragă la el la țară, unde moștenise o căsuță și o bucată de pămînt, și să întemeieze acolo un fel de școală de cadre.

Nela se supără de-adevăratelea.

— Săracul, de ce rîzi de el?

— Nu rîd deloc. Așa scrie aici. Pe cuvînt. Voia să adune acolo vreo zece ciraci, adică adepți ai noii sale religii, să-i instruiască temeinic, după care să-i trimită în lume ca să răspîndească și să prolifereze ideile lui.

— Așa cum a făcut Iisus cu apostolii săi.

— Sigur că da. Care era ideea morală pe care voia Titi s-o răspîndească? Pe lume există, în măsură aproape egală, binele și răul. Pînă acum, umanitatea a încercat să combată răul cu rău, după principiul vechi că cui pe cui se scoate. Mă rog, el are și o teorie personală a răului, cum că acesta nu ar avea alte cauze decît biologice, pornirile malefice fiind consecința unor anumite boli. Invidia e cauzată de ulcer, rapacitatea de diabet, violența de colită și dischinezie biliară, melancolia și pesimismul de cancerul în stare incipientă etc. Deci, cum trebuie combătut răul după concepția lui Titi, în mod concret? Fiecare om bun trebuie să ia asupra sa îndreptarea unui om rău. Cum? În stilul rusesc tolstoian, adică un om pur și integru se căsătorește cu o prostituată și o aduce pe calea cea bună. Sau cu o hoață și așa mai departe. O femeie superioară, bine înzestrată din punct de vedere intelectual, va lua un cerșetor bețiv de pe stradă și-l va redresa total. Criminalul înapoiat mintal, lombrozian, e înfiat sau adoptat de către familia victimei și vindecat prin toate mijloacele posibile, invidiosul va fi făcut părtaș egal la bunurile materiale ale celui invidiat, iar misoginul va fi înconjurat de femei frumoase, plăcute, binevoitoare etc. Cu alte cuvinte, el preconiza o ofensivă generală a Binelui asupra Răului, estimînd ca acesta din urmă să fie eradicat, în linii mari, în următorii douăzeci de ani.

— Era un dulce și un scump acest Titi, suspină Nela, cu lacrimi în ochi. Îmi pare așa de rău că n-am apucat să-l cunosc, să stau de vorbă cu el. Poate că nu trebuia să-l operezi.

— Ba da. Era singura lui șansă. Altfel ar fi murit în niște dureri fioroase. Dar stai, că n-am terminat. Titi era nu numai un justițiar moral, ci și unul politic, el era preocupat intens de problema păcii mondiale și a dezarmării, pe care voia să le rezolve personal. Cum? După cercetări intense, el a ajuns la concluzia că ar fi în posesia soluției cu care lumina să fie transformată, ieftin și în cantități infinite, în sursă de

energie. Această idee, zicea el, nu va fi dezvăluită omenirii decît cu condiția dezarmării totale și generale. Adică: vrei noua sursă de energie? Predai toate armele pe care le ai, toate bombele nucleare, atomice, cu neutroni, toate avioanele, rachetele, portavioanele și submarinele, pînă la ultima pușcă și ultimul glonț. Ce se face cu acest imens arsenal? O comisie internațională de specialiști repartizează celor săraci ceea ce este folosibil. Cum procedăm însă cu bombele și focoasele nucleare? Titi are soluția. Acestea vor fi transportate cu ajutorul unor rachete la o bază aflată la circa trei sute de kilometri deasupra Pămîntului, de unde vor fi trimise apoi în infinitul Universului.

— Și ce se va întîmpla cu ele?

— Atunci cînd se vor întîlni cu alte planete, meteoriți sau stele, sau comete, vor exploda și vor dispărea.

— Și dacă vor întîlni o planetă locuită de ființe vii și o vor distruge?

— Titi nu are în vedere o astfel de variantă, dar ideea lui mi se pare de reținut pentru că este singura convenabilă și sigură pentru noi, locuitorii Pămîntului.

— Da, de acord, dar cu riscul de a produce o catastrofă în Univers, se enervă Nela.

— Fii serioasă, o liniști Mitică, așezîndu-se în poziția lui preferată, adică cu picioarele adunate sub el, în stil indian. O asemenea cantitate de material nuclear, cît avem noi, la ora actuală, e pentru Univers ca o pișcătură de purice pentru un elefant. Dar despre teoria lui în privința cancerului ți-am povestit?

— Nu.

— El a citit undeva că, teoretic, s-ar putea obține un medicament miraculos, care să vindece cancerul, din ce crezi?

— Din ce?

— Din lacrimi. Iată ce scrie Titi la pagina treizeci și doi: „Am recoltat pînă acum circa douăzeci și cinci de grame de lacrimi de la diferiți bolnavi și, mai ales, surori și infirmiere, la care le-am spus diferite glume, ca să le fac să rîdă cu lacrimi. Las această sticluță cu lacrimi, în caz că mor, domnului doctor Mitică Bostan pentru a le trimite unui laborator din Statele Unite ale Americii. Laboratorul se află

la Universitatea din Columbia și este condus de profesorul J. Bruce. Sticluța se află ascunsă în frigiderul din oficiu, ultimul raft, în fund, pe dreapta. Știe de ea numai asistenta Suzi." Ce părere ai?

Nela era profund tulburată.

— Îmi vine să plîng. Omu' ăsta parcă ar fi trăit în alt secol.

— Să-ți mai spun încă o figură teribilă de-a lui Titi, cum a bulversat el liniștea și tihna personală a conducătorilor orașului și județului. Întrucît religia pe care voia el s-o întemeieze propovăduia egalitatea deplină între oameni și eradicarea Răului prin acțiuni directe, el i-a scris o scrisoare prim-secretarului (scrisoarea e reprodusă aici, în caiet) prin care îi propunea să renunțe la vila în care locuia și să se mute într-un apartament dintr-un bloc muncitoresc, și anume în blocul unde locuiesc elementele cele mai turbulente, tipii care vin beți acasă și-și bat nevestele și copiii, care lipsesc de la servici și așa mai departe, pentru a fi printre ei, pentru a-i cunoaște personal și pentru a-i îndrepta. Ce crezi că a făcut prim-secretarul? Ai să te miri. S-a mutat, într-adevăr, într-un bloc muncitoresc cu trei camere, cu familie cu tot. Dar asta n-a fost totul. El i-a obligat pe toți ceilalți ștabi – primarul orașului, secretarii Comitetului județean și municipal, șeful Miliției și Securității, procurorul-șef – adică pe toți cei care locuiau în vile să se mute în blocuri, în diferite cartiere. Cred că dacă nevestele respectivilor ar fi aflat de unde li s-a tras figura, Titi ar fi fost demult sfîșiat sau otrăvit.

Se auzi un ciocănit discret în ușă.

— Cine-i? întrebă Mitică, răstit.

— Eu sînt, dom' doctor, se auzi un glas de femeie, supus și miorlăit.

— Ce s-a întîmplat, doamna Gica?

— Vă caută cineva la mine și vă roagă să veniți puțin.

— Păi de ce să vin eu acolo și să nu vină dînsul la mine? Dar mai bine să nu vină. Sînt dezbrăcat. Zi-i să vină mîine.

Nela, care era și ea în pijama, îmbrăcă un halat de spital de-al lui Mitică și-i spuse acestuia în șoaptă:

— Trebuie să fie tipul de azi dimineață. Discută cu el, vezi ce vrea.

— Știu ce vrea. Vrea caietul lui Titi. Cînd l-am scos din saltea m-au văzut un bolnav și femeia de servici. Unul dintre ei a și turnat. Madam Gica, ziceți-i să vină aici, strigă Mitică.

— Bine, dom' doctor, îi spun.

— Titi, zise Mitică, avea obiceiul să le țină predici celorlalți bolnavi și era urmărit de mult. Îi plăcea politica la nebunie. Nici nu-ți imaginezi cît sufăr că l-am pierdut. A fost bolnavul de care eram legat cel mai mult sufletește. O comoară de om.

Auzind pași pe coridor, Mitică deschise ușa, lăsînd să intre un tînăr mărunțel și durduliu, care salută extrem de politicos, sărutîndu-i mîna Nelei cu eleganță. Mitică intră direct în chestiune, fără să-l mai poftească pe scaun și rămînînd și el în picioare.

— Nu trebuie să vă recomandați și să-mi spuneți pentru ce ați venit. Știu.

— De unde știți? întrebă tînărul, încrețindu-și ușor fruntea.

— Bănuiesc, zise Mitică. E vorba de caietul bolnavului care a murit azi-dimineață.

— Da.

— El mi l-a încredințat mie personal spre păstrare și tocmai acum îl citeam și-l comentam cu prietena mea. Nu e nimic primejdios în el, nu sînt decît niște naivități și utopii.

— Da, dar dacă se răspîndesc, cine știe...

— Nu e nici un pericol, vă asigur. Ce voiam să vă propun? Vă încredințez mîine dimineață caietul, ca să-l pot termina de citit în seara asta, dar cu o condiție: vă faceți o fotocopie și îmi dați mie originalul.

Ofițerul zîmbi și se uită jenat spre Nela, a cărei prezență îl deranja oarecum, el avînd, probabil, sarcina să discute problema respectivă numai cu doctorul, între patru ochi.

— Am să transmit această rugăminte superiorilor mei.

— Spuneți-le că la mijloc nu e decît o chestiune de ordin sentimental. El mi-a lăsat acest caiet mie personal, ca singurul om de care se mai simțea legat și aș vrea să-l păstrez.

— Cred că rugămintea dumneavoastră se va rezolva. Atunci cum facem?

— Treceți mîine dimineață pe la spital. Eventual să vi-l las într-un pachet la portar.

— Nu, prefer să mi-l dați personal.

— Bine, vă aștept mîine pînă la trei, cu excepția orelor nouă și unsprezece, cînd sînt în operație.

— Perfect. Mă scuzați. Bună seara. Sărut-mîinile.

— Bună seara.

Tînărul ofițer se retrase cu spatele și dispăru pe coridor, Nela și Mitică rămaseră un timp nemișcați și tăcuți.

— Mi se pare mie sau parcă te-am auzit că tatăl tău a fost ofițer de Securitate? întrebă Mitică.

— Da. A fost colonel. A murit acum o săptămînă de cancer. Știi care e media de vîrstă a ofițerilor de Interne? Cincizeci și doi de ani.

— După statistica OMS-ului[1], cea mai scăzută medie de vîrstă, pe profesiile intelectuale, e a ziariștilor: patruzeci și nouă.

— Tatăl meu, spuse Nela cu glasul pierdut, a fost un om excepțional de bun și drept. Conștiința lui a rămas curată ca lacrima. Era atît de cinstit, încît devenise incomod pentru colegii lui, aceștia îi doreau din tot sufletul pensionarea sau îmbolnăvirea. Ghinionul vieții lui e c-a crezut în Stalin cu fanatism. Cînd a aflat că tătucul a făcut crime oribile și inutile, că era schizofrenic și alcoolic, s-a prăbușit moralmente și nu și-a revenit niciodată, îi era rușine de el însuși, nu mai avea în ce crede, înțelegi?

— Înțeleg. A fost o epocă teribilă, pe care eu am trăit-o ca adolescent, dar știu că a fost teribilă, mai ales pentru cei care au crezut în ea. Am avut un bolnav care s-a sinucis. Știi ce mi-a zis în ultimele clipe de viață? „Dom' doctor, nu încercați să mă salvați, că nu merit. Am ucis oameni!" Fusese plutonier-major în trupele de intervenție care au evacuat familiile de bănățeni în Bărăgan în timpul antititoismului. Cine nu voia să iasă din casă, se trăgea cu pușca-mitralieră prin fereastră.

— Și l-ai salvat?

— Atunci da, dar s-a sinucis din nou și s-a curățat. Trăia aceeași dramă: nu se mai putea suporta. E cumplit să acționezi, la un moment dat, cu toată convingerea, în numele unei idei, pentru ca apoi să descoperi că respectiva idee era falsă sau inutilă.

Nela fuma țigară de la țigară, ceea ce pe Mitică îl enerva și-l obliga să deschidă mereu fereastra.

[1] OMS: Organizația Mondială a Sănătății *(n. r.)*

— Iartă-mă, spuse ea, altădată n-am să mai fumez în casă, dar acum nu mă pot abține.

— Nu-i nimic, fumează.

— Știi ce-mi spunea tata în ultima lui lună de viață, cînd am stat clipă de clipă lîngă el? Că una dintre cele mai grave greșeli ale perioadei staliniste a fost că a distrus aproape toate marile valori intelectuale create între cele două Războaie Mondiale, în numele luptei de clasă, a lichidării burgheziei și moșierimii. Mari istorici, mari literați, matematicieni, profesori universitari au fost închiși sau scoși din funcții și aruncați la gunoi. Mai tîrziu, cînd au fost reabilitați, erau niște zdrențe, cu sănătatea dărîmată, mureau unul după altul de parcă aerul de-afară, din libertate, era otrăvit pentru ei. Ce să mai înțelegi din istoria asta, care se tot repetă la infinit în ceea ce are mai oribil și mai sinistru?

— Istoria a fost întotdeauna absurdă și incontrolabilă, draga mea, nu-ți face griji, o să mai fie și de-acum încolo. Hai să-ți dau un exemplu. Exemplul unui pacient, bineînțeles, eu cunosc lumea numai prin ei, dar o cunosc bine și real, pentru că oamenii, atunci cînd se află în suferință, sînt sinceri, nu le mai arde să spună neadevăruri. Aveam un pacient căruia a trebuit să-i amputez un picior, după ce, cu zece ani înainte, i se mai amputase unul. Ce mă intriga la tip era optimismul lui aproape dement, îl găseam mereu vesel, spunea bancuri, cînta, deși eu știam că are dureri foarte mari. Toate astea m-au făcut curios să-l cunosc mai bine și, într-o noapte, cînd eram de gardă, i-am aflat povestea. Fusese ilegalist, închis în lagărul de la Tîrgu Jiu cîțiva ani. Acolo contactase, ca să zic așa, o antipatie profundă față de un coleg de celulă, care, ca și el, prin patruzeci și opt sau patruzeci și nouă, devenise ministru. Dar să-ți spun de ce se antipatizau: din cauza unui braț de surcele. El făcuse rost de un braț de surcele, în lagăr, iar celălalt i-l vînduse pe un pachet de țigări și nu voia să recunoască, o chestie stupidă și total absurdă. Deci, prin ’48, fostul coleg informează unde trebuie cum că respectivul (mi-am notat undeva cum îl chema, dar nu știu unde), în timpul congresului sindical din străinătate, ar fi luat legătura cu șeful delegației titoiste și, cum Stalin ne obligase pe atunci să demascăm vehement titoismul, este considerat spion, arestat și condamnat. Bineînțeles că după moartea lui Stalin și împăcarea cu

Tito este eliberat și repus în drepturi, adică reprimit în partid. Tipul îi scrie lui Gheorghiu-Dej, pe care îl cunoștea din ilegalitate, și acesta îl primește, simțindu-se vinovat cumva de soarta lui. „Dragă”, cică i-ar fi zis Dej, „scuză-mă, știam că ești nevinovat, dar n-am avut încotro, trebuia să te închid, tu ești de-al nostru, știi ce înseamnă politica și conjunctura.” „Știu”, a zis pacientul meu, „să nu crezi că sînt supărat pe tine, te înțeleg perfect, n-am venit ca să cer vreo despăgubire sau vreo decorație pentru suferințele îndurate, vreau să te rog un singur lucru: să-mi dai o pensie, nu prea mare, și să mă numești președintele Federației de fotbal. Nu vreau să mai fac politică, nu mă mai interesează, vreau să pun fotbalul pe picioare.”

— Și l-a pus președintele federației?

— L-a pus. „Ei”, l-am întrebat eu, „și-ai pus fotbalul nostru pe picioare?” „Pe dracu’”, mi-a răspuns el. „Odată, în timpul unui meci, dintre Rapid și CFR Timișoara, m-am enervat, am intrat pe teren, i-am dat două palme arbitrului, l-am scos de pe stadion și am continuat să arbitrez eu. După asta, bineînțeles că mi-am dat demisia.” „Și”, l-am întrebat mai departe, „acum ce ai de gînd să faci și de ce ești așa de mulțumit?” „Păi”, mi-a zis el, „tocmai mi-am terminat memoriile, aproape două mii de pagini, unde am spus tot ce știu și-am trăit. Odată și-odată o să se audă de ele. Dacă n-aș fi fost eu și n-aș fi trăit ce-am trăit, paginile alea n-ar fi fost scrise.” Tipul a murit de plămîni peste cîteva luni. Cu cîteva ore înainte de a se prăpădi l-am întrebat: „Ei, cum te simți?” „Rău”, mi-a răspuns el, „dar nu contează. Asta e viața.” Totul e să înțelegi lucrurile în așa fel încît să poți spune, în clipa aceea cumplită, cînd simți că sfîrșitul e la doi pași de tine, cu glasul împăcat și calm: „Asta e viața”.

— Dar cei care nu pot să facă asta?

— Ăia sînt niște egoiști atroce. Nicăieri nu e descrisă mai grozav această frică animalică față de moarte ca în *Regele moare*. Aici, după părerea mea, semi-românul nostru, Eugen Ionescu, e mai mare și mai profund decît Shakespeare. Cunoști piesa?

— Da. Ideea e că ce-mi pasă mie că soarele va răsări și după ce mor eu și că de căldura și lumina lui se vor bucura ceilalți locuitori ai Pămîntului, vreau ca totul să moară odată cu mine. Se pare că personalitățile acceptă mult mai greu ideea morții decît oamenii obișnuiți și simpli. Nemurirea li se pare un drept al lor, numai al lor.

Mitică începu să caște.

— Aș vrea să mă culc, zise el. Mîine voi avea o zi grea.

— De ce?

— O să am scandal cu Butușină. Monstrul va deschide, în mod sigur, o anchetă în legătură cu Titi. L-am operat împotriva dorinței lui.

— Și? Ar putea să-ți facă vreun rău?

— Ar putea. Dar nu contează. Ori rău, ori bine, nu-i tot aia?

— Bineînțeles. Dormi liniștit.

Nela se culcă jos, pe salteaua gonflabilă, luîndu-și veioza lîngă ea și continuînd să citească din caietul lui Titi. Mitică adormi imediat și începu să sforăie. Cînd se trezi el, la șase dimineața, abia atunci adormi ea. Mitică se îmbrăcă în liniște, fără s-o trezească, și plecă în vîrful picioarelor. Trecu în grabă prin piață, își cumpără un kilogram de mere, mîncă două din mers și, la șapte fără zece, era la poarta spitalului. Portarul, deși trebuia să țină piept unui grup puternic de rude ale bolnavilor, care încercau să dea buzna înăuntru, avu timp să se apropie discret de Mitică și să-i șoptească:

— Dom' doctor, tovarășul director Butușină vă așteaptă imediat la dînsul.

— Așa a spus? Imediat? întrebă Mitică, prefăcîndu-se mirat.

— Da, așa a zis.

— Dacă-l mai vezi cumva azi, zi-i să mă pupe undeva.

Portarul nu se arătă mirat de expresia cam dură a lui Mitică, era obișnuit cu limbajul personalului din spital, ceea ce-l deranja era că auziseră și „civilii" cu care se lupta să-i oprească să se strecoare în spital și în fața cărora prestigiul lui ar fi putut coborî.

— Da, domnule doctor, am să-i comunic.

— Te rog foarte mult.

Mitică abia apucă să-și pună, în cabinet, uniforma de medic, că intră secretara lui Butușină.

— Nu v-a comunicat portarul că sînteți așteptat la tovarășul director Butușină?

Mitică o privi lung pe secretară și se liniști. Femeia nu avea curajul să intre în cabinet, ședea cu ușa pe jumătate deschisă și-și vîrîse numai capul înăuntru, atît de mult se temea de el. Butușină nu-i

spunea niciodată lui Mitică pe nume, ci „nebunul”. „Dragă Melania”, îi zicea secretarei, „cheamă-l pe nebunu’ pînă la mine.”

— Doamnă, spuneți-i că vin imediat.

După care Mitică ieși pe culoar, o întrecu pe secretară și intră furtunos în biroul lui Butușină. Acesta nu era singur, pe canapeaua din dreapta, învelită într-o husă de culoare căcănie, ședeau un bărbat mărunt și chel, de vreo cincizeci de ani, și o femeie de aceeași vîrstă, foarte grasă, îmbrobodită cu un batic negru.

— Dînșii, zise Butușină, solemn, sînt rudele răposatului Barcă Constantin. Adică ale lui Titi.

Femeia își șterse imediat o lacrimă imaginară cu colțul baticului.

— El mi-a zis că nu are nici un fel de rude, zise Mitică, foarte calm, către Butușină, așezîndu-se nepoftit pe un scaun.

— Ba da, zise bărbatul cu o voce foarte subțire, încît Mitică avu la început impresia că a vorbit femeia. Noi sîntem singurele lui rude. Și am venit ca să-l luăm și să-l înmormîntăm.

— Ce fel de rude sînteți? se interesă Mitică în continuare.

— Din partea mamei lui, vorbi femeia, care avea, printr-o ciudată compensație, o voce groasă, bărbătească.

— Adică, ce? Veri, cumnați, unchi, bunici?

— Sîntem veri.

— Ce fel de veri? insistă Mitică. Primari?

— Nu chiar primari, dar veri, preciză femeia, destul de ambiguu.

Mitică îi ținea în continuare sub presiunea întrebărilor.

— Și de ce n-ați venit pînă acum, în calitatea dumneavoastră de rude, să-l vedeți la spital? Că a stat aici ani de zile?

— Am venit, zise bărbatul cu capul plecat, vădit indispus de întrebările care i se puneau și mai ales de tonul agresiv al lui Mitică.

— Eu sînt de trei ani și nu v-am văzut niciodată.

— Am venit și noi cînd am putut, răspunse femeia, enervată, c-avem și noi copii, avem gospodărie…

Interveni în discuție Butușină, ca să aplaneze conflictul, și se adresă celor două rude, solemn:

— Duceți-vă dumneavoastră alături la secretara mea, ca să vă facă formalitățile necesare și pe urmă reveniți.

— Mulțumesc, zise bărbatul cel chel și ieși urmat de femeia cea grasă.

Rămași singuri, Butușină și Mitică se priviră deschis și tăcuți vreme de aproape un minut.

— Nu vorbisem noi, începu Butușină, cu un glas scăzut, ca acest caz să nu fie operat deocamdată? Nu așa hotărîse comisia și chirurgul-șef?

— În legătură cu bolnavii mei nu hotărăște nici o comisie, hotărăsc eu, ripostă, dur, Mitică. V-am mai spus asta.

— Mă rog, acesta e stilul dumitale de lucru, te privește, dar ce ne bagi și pe noi în încurcături?

— Ce încurcături?

— Ai avut consimțămîntul scris al bolnavului pentru operație?

— Nici nu i l-am cerut. Adică el a vrut să mi-l dea, dar eu l-am refuzat. A cere consimțămîntul scris unui bolnav înainte de operație este cel mai laș și mai nedemn gest din partea unui medic. Nu credeți?

— Da, în principiu, da, e o formalitate, dar atunci cînd medicul merge la risc, cum ai mers dumneata, e foarte necesar să ai o acoperire. Mă gîndesc, de pildă, la faptul că eu am fost obligat să informez rudele respective că operația s-a făcut împotriva interdicției conducerii spitalului și fără asentimentul bolnavului, iar aceste rude și-au exprimat intenția de a te obliga să dai pentru asta, eventual, socoteală în fața justiției. Am zis eventual deoarece eu le-am recomandat să nu facă un caz oficial din asta, ar lovi în prestigiul spitalului și mai ales în al dumitale ca medic și ca persoană fizică.

— Spuneai la începutul acestei fraze cam alambicate și perfide că *ai fost obligat* să informezi rudele respective că l-am operat pe Titi fără asentimentul conducerii spitalului. Cine te-a obligat? Să nu-mi spui că conștiința... Te rog să nu mergi pînă acolo cu ordinăria. Mai păstrează o rază de cinste în dumneata.

Butușină tăcu, în timp ce Mitică îl privea fix, scrîșnind din măsele.

— Socotesc discuția încheiată, zise Butușină și se ridică de pe scaun, brusc, obligînd proteza să scîrțîie scurt și strident.

Mitică ieși și plecă să facă vizita de dimineață prin saloane. Aceștia erau încă sub impresia dispariției lui Titi și-i cereau o confirmare precisă și detalii.

— A murit ușor?

— Ușor.

— N-a suferit?

— Nu.

— Dă-mi, Doamne, și mie o moarte ușoară! Aș vrea să mor în somn, dom' doctor. Să mă duceți la operație, să mă adormiți și să nu mă mai trezesc. Nu vreau să mor acasă, de față cu nevasta, cu băieții și fetele mele, cu nepoții, cu verii și cumnații. E deranj mare.

Unul dintre vecinii de pat ai lui Titi voia cu orice preț să meargă jos, la morgă, ca să-i pună o floare pe piept.

— Dacă n-a avut parte de lumînare, măcar să aibă de-o floare.

— Greu e să mori fără lumînare. Și preotul precizează, în slujba de înmormîntare, dacă ai murit cu lumînare sau fără.

Apoi Mitică se întoarse în cabinet, unde trebuia să-și scrie raportul de gardă. Abia apucă să scrie două rînduri, că cineva ciocăni ușor în ușă. Era ruda lui Titi, împreună cu soția, care intraseră fără să mai aștepte să fie poftiți.

— Ați revenit cu formalitățile? îl întrebă Mitică pe bărbatul cu voce de scapet, așa-zisul văr al lui Titi.

— Da, răspunse femeia cu voce groasă, în locul lui, formele sînt făcute. Acuma e cum îl ducem? Trebuie să închidem o mașină.

— Da, asta e singura soluție, spuse Mitică îngîndurat. Am să dau eu un telefon la pompe funebre să vă dea una.

— Și cît o să coste? se interesă bărbatul.

— Nu contează. Plătesc eu. Plătesc și sicriul.

Bărbatul și nevasta se priviră intens și semnificativ. Era limpede că Mitică îi descumpănise cu generozitatea lui. În același timp, el devenise, însă, vulnerabil în ochii lor. Dacă e atît de filotim, înseamnă că se simte vinovat, păreau să spună privirile lor complice. Bărbatul se codi o vreme, tuși de cîteva ori, apoi vorbi:

— Domnule doctor, noi ne-am interesat și am aflat ce trebuia să aflăm.

— Adică?

— Adică precum că l-ați operat pe Titi al nostru fără asentimentul lui și al familiei.

— Care familie?

— Noi, preciză femeia, brutal.

Mitică era calm.

— Eu lucrez la Sanepid și cunosc care sînt legile spitalului și ale medicinii. Dumneavoastră sînteți pasibil.

— Ce anume?

— Pasibil de pedeapsă, interveni din nou femeia.

— Așa că noi o să deschidem proces pentru despăgubiri.

— Mă rog, acceptă Mitică, abia ținîndu-și rîsul. Nici el nu înțelegea de ce-i venea să rîdă. E dreptul dumneavoastră. Iar justiția va hotărî ce crede de cuviință.

— Bineînțeles că ea va hotărî.

Se lăsă o tăcere lungă. Cei doi ședeau nemișcați, așteptînd ceva, dar Mitică nu înțelegea ce. Îi lăsă în pace și își continuă raportul de gardă. La un moment dat șușotiră între ei, dar nu-și ridică privirea de pe hîrtii, știa că aceștia clocesc ceva nou, o propunere, precis voiau să-i facă o propunere, să-i ceară ceva. Adică bani, în mod sigur, nu avea nici o îndoială.

— Dom' doctor, zise femeia, hotărîndu-se să ia inițiativa, în locul bărbatului, care se dovedea un timid.

— Vă ascult, doamnă, răspunse el, continuînd să scrie.

— Noi ne-am gîndit că, decît să umblăm prin tribunale și să ne jupoaie avocații, mai bine să ne înțelegem ca oamenii. De ce să ne certăm, cînd putem să ne înțelegem?

— Păi ce, pînă acum ne-am certat?

— Nu, dar să evităm procesul, dom' doctor, își reveni bărbatul, făcînd un pas înainte.

Mitică își ridică privirea și abia atunci observă că acesta avea ochi mici, aproape acoperiți de pleoape și un nas mare și urît, care semăna teribil cu al marelui actor Constantin Tănase.

— Să-l evităm. V-am spus că vă asigur costul transportului și al sicriului. Asta pentru că am ținut foarte mult la el. Așa cum, de altfel, a ținut și el la mine. Am fost foarte buni prieteni.

— Da, dar dumneavoastră, dom' doctor, continuă bărbatul, pe un ton cald și sfătos, vreți să plătiți viața unui om cu prețul unui transport și al unui sicriu?! Nu e prea puțin?

— Și atunci cît doriți?

Bărbatul ezită o clipă și se uită spre nevastă-sa, îndemnînd-o cu privirea să lanseze ea prețul.

— O sută de mii, dom' doctor, și nu mai avem nici o pretenție.

Mitică începu să rîdă în hohote, abia se putu opri.

— Ei, hai, că sînteți simpatici foc. De unde să vă dau eu o asemenea sumă? La ora actuală, toți banii mei sînt două sute de lei, din care trebuie să trăiesc pînă la leafa.

Bărbatul rîse și el.

— Lăsați, dom' doctor, nu glumiți cu noi. Păi ce, există chirurg în ziua de azi care să nu ia două-trei mii de lei de operație? O sută de mii la dumneavoastră e ca o pișcătură de purice. Hai, zău, să nu vă mai zgîrciți, umblați la teșcherea.

Mitică, care pînă atunci fusese calm și chiar vesel, simți dintr-odată că i se urcă sîngele la cap. Cum de și-a îngăduit să discute și să rîdă cu acești imbecili vulgari și agresivi, cum de-a acceptat un dialog cu acești șantajiști ordinari și ticăloși?

— Auziți, le zise el, aspru, ia cărați-vă de-aici!

— Poftim?! întrebă bărbatul, nedumerit.

— Hai, cărați-vă!

— De ce să ne cărăm?

Mitică se făcu palid, se ridică, se duse spre bărbatul pițigăiat și-l apucă de guler.

— Ieși!

— Ce pui, dom'le, mîna pe mine? Cum îți permiți?

Mitică îl lovi, brusc, cu pumnul în falcă, dezechilibrîndu-l, apoi deschise ușa și-l împinse afară. Nevastă-sa începuse să strige:

— Săriți! Îl omoară!

— Cărați-vă, că vă calc în picioare, jigodii nenorocite! le strigă Mitică, după care le închise ușa în nas.

După exact o jumătate de oră, cînd tocmai terminase raportul de gardă, ușa cabinetului se deschise brutal și intră Butușină, urmat de

un individ mărunt și durduliu, cu părul cîrlionțat și ochi negri, pătrunzători. În spatele lor, la o oarecare distanță, se afla victima, ruda lui Titi, cu fața plină de sînge. „S-a zgîriat singur pe față, ca să facă impresie, ticălosul”, gîndi Mitică și chestia îl amuză.

— Tovarășul procuror, zise Butușină, solemn, are de discutat cu dumneata.

— Ascult, răspunse Mitică.

— Dumneata, tovarășe doctor, ai săvîrșit un act incalificabil. Ai lovit un om, desfigurîndu-l. Dumneata nu mai ai dreptul să fii medic. Dumneata poți fi cel mult un golan sau un huligan.

Procurorul se înroșise la față de atîta indignare, îi tremurau buzele și se bîlbîia. Mitică se ridică de pe scaun, veni spre procuror și-l plezni peste față de două ori, năucindu-l.

— Dacă tot zici că sînt huligan, uite că ți-am dovedit-o! Ieși!

Butușină începu să urle isteric:

— Tovarășe doctor, tovarășe doctor!

N-apucă să continue pentru că Mitică îi dădu un șut în spate și-l aruncă afară. Apoi, peste un sfert de oră, veniră doi ofițeri de Miliție, care îl arestară. Mitică își scoase haina albă, se îmbrăcă cu balonzaidul lui cenușiu și mototolit și intră, supus, în dubă. Bolnavii, doctorii, surorile, infirmierele priveau scena de la ferestre, fiecare dintre ei nutrind sentimente diferite.

CAPITOLUL V

Nela se afla la cea de a treia întîlnire cu supermenii ei. Erau copii de zece ani, aleși din cele cinci clase a patra. Selecția a fost complicată. Mai întîi a adunat douăzeci și doi de elevi cu note de zece pe linie. Supuși unui test foarte sever, doar opt s-au dovedit înzestrați cu o inteligență ieșită din comun, ceilalți fiind ori tocilari, ori îndopați cu meditații, ori fiii unor profesoare care le aranjau notele cu ajutorul colegelor și colegilor. Pe lîngă cei opt, Nela a fost nevoită să mai primească unul, la intervenția disperată a directorului. Era vorba de un nepot al șefului Inspectoratului școlar.

— Dacă nu-l iei, ăsta e în stare să-ți interzică experimentul. Și-așa ai făcut o vîlvă în școală și-n oraș care ar putea să mă coste.

La a doua întîlnire, cei nouă superiori s-au plîns că ceilalți copii își bat joc de ei, îi scuipă, le pun piedică prin curte, nu-i primesc la fotbal în recreații etc., firește, din invidie și dispreț. Mama unuia dintre experimentați, o mahalagioaică grasă și gălăgioasă, a venit la director și i-a cerut să-i scoată copilul din grupa respectivă.

— Eu nu vreau ca băiatul meu să fie mai deștept decît alții. Eu știu de la mama: copiii prea inteligenți se îmbolnăvesc și mor repede.

Nela a mai avut necazuri și cu un adventist, care, de asemeni, n-a acceptat să se facă experimente pe copilul lui, copil care, de altfel, sîmbătă nu venea la școală. Era un copil extrem de dotat, deși părinții nu aveau televizor și radio în casă și nu-i dăduseră voie să meargă niciodată la cinematograf. Ducîndu-se la adventist acasă, Nela făcu cunoștință cu un bărbat foarte înalt și slab, zdrențăros și nespălat, fără dinți în gură, cu ochii galbeni și răi. El îi scoase Noul Testament și-i demonstra pe text inutilitatea învățăturii și a culturii.

— Cu cît știm mai mult, dragă doamnă, cu atît știm mai puțin. Tot ce avem de învățat, învățăm de la Natură, ea ne dă tot ce ne trebuie.

Vrem să zburăm, ne uităm la păsări și învățăm să zburăm. Vrem să învățăm să iubim copiii, ne uităm la animale, care își dau viața fără să clipească pentru puii lor. Vrem să învățăm că viața e fără sfîrșit, ne uităm la rîu cum curge fără încetare. Vrem să învățăm să fim buni și folositori, observăm cum sămînța pusă în pămînt încolțește, devine lujer și dă bucate. Orice adevăr trebuie să-l aflăm singuri. Geaba citesc într-o carte că focul arde, asta nu mă convinge pînă nu pun eu mîna în flacăra lui. Domnul nostru Iisus Cristos i-a spus necredinciosului Toma: „Crede și nu cerceta". De ce? Pentru că Mîntuitorul cercetase el mai întîi, jertfindu-și propria ființă, lăsîndu-se răstignit pentru a afla adevărul. Pilat a încercat să-l scape din mîna fioroșilor iudei, dar el n-a vrut, a preferat să se jertfească pentru a da oamenilor o pildă și a le face o demonstrație. Iată, a zis el, prin jertfă ajungeți să-l cunoașteți pe Dumnezeu și să vă mîntuiți.

Pînă atunci, adventistul o ținuse în picioare, în curtea din față. Văzînd că Nela îl ascultă cu interes, fără să-l întrerupă, o invită să ia loc pe o banchetă murdară, în curtea din fund, unde se aflau o sumedenie de găini, rațe, gîște și curci, care depuseseră pe jos un strat gros de găinaț, insuportabil ca miros și aspect. Pe undeva, pe aproape, se afla și cotețul porcului, de unde venea alt soi de miros, și mai grețos. Sub un gutui, la cîțiva metri, se afla o masă făcută din scînduri grosolane, la care mîncau patru copii, între opt și doisprezece ani, trei băieți și o fată, murdari și zdrențăroși. Cînd descoperi că aceștia mîncau toți patru ciorbă dintr-un lighean, Nela avu o senzație de vomă, dar se stăpîni, aprinzîndu-și o țigară.

— După cîte înțeleg, domnule Miletineanu, dumneavoastră sînteți adventist de ziua a șaptea. Secta asta nu e interzisă prin lege?

— Nu, doamnă profesoară, zise adventistul, înlăturînd fumul țigării cu mîna, la noi nu sînt interzise decît sectele care propovăduiesc imoralitatea, adică tremuricii și altele. Noi, adventiștii, sîntem persecutați în mod neoficial, dar asta e altceva. Dar aș vrea să vă precizez că eu și soția mea... Iat-o pe soția mea.

Din bucătăria de vară de alături apăru o femeie mărunțică și grasă, cu părul îngălat și nepieptănat de mult, cu fața roșie și urîtă, care, ca și bărbat-su, nu avea nici un dinte în gură.

— Bună ziua, spuse Nela, oripilată.

— Bună ziua, răspunse femeia, fără să-i arunce decît o privire fugară, apoi se duse spre masa copiilor, le luă ligheanul cu ciorbă, care era pe terminate, și le puse în față o farfurie cu patru gogoși.

— Dînsa e profesoara lui Tudorel, mamă, îi explică adventistul, ca o scuză, dovedind că-i știa de frică, dar aceasta nu-i răspunse și dispăru în bucătărie.

— Să revenim, zise Miletineanu, la întrebarea dumneavoastră, dacă eu sînt adventist de ziua a șaptea. Sînt și nu sînt. Noi ne întîlneam sîmbăta la casa noastră de rugăciune, dar, de cînd au apărut printre noi tot felul de securiști recrutați chiar din rîndul adventiștilor, am renunțat să mai merg acolo. Eu sînt croitor de meserie, adică croitor de pantaloni, asta e specialitatea mea, sînt pantalonar, cum se zice, așa că m-am unit cu alți doi colegi de-ai mei, tot croitori, și ne întîlnim pe rînd la fiecare acasă.

— Și vă rugați împreună? se interesa Nela, privind cu un ochi spre cei patru copii care terminaseră de mîncat gogoșile și care apoi îngenuncheaseră să-și facă rugăciunea.

— Nu, noi nu ne rugăm, noi ne adunăm ca să interpretăm și să comentăm Noul Testament.

— Adică să-l descifrați.

— Exact. Acolo sînt multe adevăruri foarte ascunse și acoperite cu vorbe pline de înțelesuri. Sînt adevăruri valabile și pentru zilele de azi și care vor fi valabile și pentru zilele de mîine.

— Dați-mi un exemplu.

— Cu plăcere. La ultima noastră întîlnire am comentat cîteva fraze care descriu sfîrșitul lumii. Să vi le citesc. Își scoase o pereche de ochelari strîmbi, cu lentilele crăpate, și deschise cartea pe care o ținuse tot timpul la subțioară. Iată ce se spune: „Tinerii voștri vor avea vedenii și bătrînii voștri vor visa visuri”. Miletineanu ridică privirea spre Nela, deschizînd gura știrbă și rîzînd, mîndru de cuvintele spuse mai înainte. Ei, ce părere aveți?

— Pot să vă întreb și eu ceva? Dacă sînteți convins că sfîrșitul lumii e atît de aproape, de ce mai faceți copii?

— Și mai departe zice Domnul, continuă adventistul, ignorîndu-i întrebarea: „Voi face să se arate semne sus în cer și minuni jos pe pămînt, sînge, foc și un vîrtej de fum”. Vă e clar, da?

— Nu înțeleg despre ce e vorba. Dumneavoastră înțelegeți?

— Bineînțeles. Noi pentru asta ne adunăm, ca să scoatem sîmburele din fiecare cuvînt, fiecare înțeles. Minunile de sus sînt cucerirea Cosmosului de către om. Dumnezeu i-a dat omului ideea și îndrăzneala de a urca în cer încă de viu, de parcă i-ar fi spus: „Vino cît mai aproape de mine, cît mai aproape, ca să mă cunoști mai bine și să te convingi că exist”. Probabil ați auzit că unii dintre cosmonauții americani au declarat, la înapoierea pe pămînt, că au trăit de multe ori sentimentul că îl simt pe Dumnezeu în apropierea lor și că, de cîte ori dormeau, îl visau. Acestea, deci, sînt semnele de sus. Dar minunile de jos? O să-mi spuneți că e vorba de tehnică, de laser, de avioane care zboară singure, metale cu memorie sau roboți care te servesc la masă și te șterg la gură cu șervețelul. Nu acestea sînt minunile de jos.

— Dar care?

— Mintea omului. Omul a devenit atît de deștept încît Dumnezeu se va speria într-o zi de el și va săvîrși un gest groaznic, așa cum scrie la Carte: „Soarele se va preface în întuneric și Luna în sînge, înainte ca să vină ziua Domnului”. Omul, doamnă, a ajuns să le știe aproape pe toate, el nu mai are respect față de secrete și mistere, a răscolit toată natura, apele, pămîntul, aerul, vrea să devină propriul lui Dumnezeu și asta îl va pierde, îl va pierde.

Nela se ridică să plece. Obosise.

— Așadar, domnule Miletineanu, nu mi-l lăsați pe Tudorel?

— Nu, doamnă, pe mine nu mă interesează decît să învețe să citească și să scrie.

— Păcat.

— Vreau să-l fac croitor. Coase foarte frumos, are o îndemînare grozavă. Pe toți copiii vreau să-i deprind cu meseria mea. E o meserie liniștită, care îți dă răgazul să gîndești aproape tot timpul.

— Nu credeți, totuși, zise Nela, aruncînd în luptă un ultim argument, că, învățînd mai mult, fiind mai bine pregătit, va reuși mai ușor în viață?

Miletineanu rîse scurt.

— Fiți serioasă, doamnă. Ce să reușească în viață? Viața nu le oferă oamenilor decît deziluzii, mizerie, suferință, iar eu le explic asta

copiilor de pe-acum, le-am făcut un fel de listă a dezamăgirilor care-i așteaptă. „Nu sperați nimic de la viață", le zic. „Nimic sau aproape nimic."

O conduse pînă la poartă, unde se despărțiră în tăcere. Nela mergea pe stradă cu capul în pămînt, îngîndurată. De unde și pînă unde această recrudescență a misticismului la sfîrșitul acestui veac? Lumea pare speriată de ceva. Dar de ce anume? De războaie, de moarte, de plictiseală, de mizerie? Cum a putut un spirit atît de luminat ca Malraux să prevestească atît de solemn că secolul douăzeci și unu va fi mistic sau nu va mai fi deloc? Cînd trecu prin dreptul spitalului, o soră care o cunoștea îi ieși în întîmpinare și-i strigă, disperată:

— Doamnă, l-au arestat pe dom' doctor!

— Cînd? întrebă Nela, încruntată.

— Acum o oră.

— De ce?

— Nu știu. L-au băgat într-o dubă albastră și l-au dus. Mi se pare că i-a bătut pe unii. Dom' director Butușină știe mai multe. Vorbiți cu el.

Nela rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi plecă mai departe, n-o interesa să stea de vorbă cu inamicul cel mai crîncen al lui Mitică. Sora veni după ea și-i șopti în fugă:

— Știți ce i-au mai făcut? I-au omorît cîinele pe care făcea experiențe pentru doctorat. I-au dat otravă. Știu și cine a făcut-o.

Ajungînd acasă, Nela găsi ușa deschisă și doi civili care răscoleau totul cu înverșunare.

— Ce faceți aici? îi întrebă, resemnată.

— Dar ce te interesează? o întrebă, la rîndul lui, unul dintre civili, agasat.

— Pentru că acelea sînt lucrurile mele.

— Și? Ce dacă sînt ale dumitale?

Apăru și proprietăreasa, doamna Gica, care-i șopti:

— Lăsați-i în pace, doamnă profesoară, au mandat de percheziție; mi l-au arătat mie.

Percheziționarii nu găsiră nimic demn de reținut și plecară îmbufnați. Nela făcu un duș (nu bănuia c-o să mai aibă parte de încă unul), se schimbă și se duse la Miliție. Ofițerul de serviciu o întrebă ce

dorește, iar ea îi spuse că logodnicul și viitorul ei soț, doctorul Mitică Bostan, de la Spitalul unificat, a fost arestat acum cîteva ore și ar dori să stea de vorbă cu el.

— Nu se poate, îi răspunse, categoric, ofițerul.

— De ce?

— Pentru că acum e în anchetă. Un inculpat, atîta vreme cît e în anchetă sau în stare de judecată, nu poate primi vizite.

— Nici a avocatului?

— A avocatului, da. Dar de la caz la caz.

Nela rămase cîteva clipe îngîndurată. Ceru voie să aprindă o țigară și oferi și ofițerului una, dar acesta refuză.

— Atunci rugați-l pe tovarășul comandant să mă primească pentru cinci minute.

— Eu îl rog, dar știu că e ocupat.

Ofițerul intră în camera unde era telefonul și se întoarse peste două minute.

— Mi-a spus să vă transmit că nu are ce discuta cu dumneata.

— Bine, zise Nela, spuneți-i că mă așez pe trotuarul de vizavi și nu plec de-aici pînă nu mă primește, chiar dacă o să fie nevoie să stau o săptămînă întreagă. Și-mi pun și o pancardă de gît.

Apoi Nela ieși, scoase un ziar din poșetă, îl întinse pe bordura trotuarului și se așeză cu fața spre stradă. Trecătorii erau grăbiți, nu-i dădea nimeni atenție. Totuși, peste o jumătate de oră, ofițerul de serviciu, un tînăr brunet și grăsuț, o avertiză că nu are voie să staționeze acolo.

— De ce? întrebă Nela. De cînd Miliția e stăpînă și pe trotuare?

Ofițerul veni și a doua oară, cu un nou avertisment, dar avînd un ton prietenos și sincer: „Zău, o să regreți, pe cuvînt". Cînd veni a treia oară, o invită înăuntru, Nela bănuind că va fi dusă la comandant. Dar nu o urcă sus, pe scări, unde erau birourile, ci o duse jos, la subsol, unde era arestul. Un plutonier-major, încălțat cu cizme de cauciuc și cu trupul acoperit cu un șorț tot de cauciuc, o introduse într-o celulă cu ciment pe jos, în care nu exista nici un fel de mobilă.

— Așază-te cu fața la mine și cu spatele la perete! îi ordonă plutonierul, după care începu să tușească dogit.

Nela se conformă. Apoi, plutonierul luă un furtun de cauciuc cu tulumbă de fier în capăt și porni asupra ei un jet de apă extrem de

violent. Atîta de violent, încît Nela nu mai vedea nimic, avea impresia că i-au plesnit ochii în cap și că i-a crăpat pielea de pe față. Instinctiv se întoarse cu spatele, simțind cum, sub presiunea puternică a jetului de apă, bluza i s-a făcut ferfeniță. Apoi, jetul acționă încă un minut asupra capului, năucind-o, pînă cînd căzu jos și se ghemui într-un colț al încăperii, acoperindu-și fața cu mîinile.

— Ei, acuma te-ai răcorit? o întrebă plutonierul, oprind jetul de apă și deschizînd ușa. Poftim. Ești liberă, poți pleca la plimbare.

Nela încă nu se putea ridica, nu avea suficientă putere, alunecă pe cimentul ud. Plutonierul veni și o apucă de o mînă, ridicînd-o cu forța.

— Hai, mișcă, putoare ordinară! Servici ai?

Ea nu răspunse și se trezi în stradă. Deschise poșeta, scoase o oglindă și un pieptene și își aranja cît de cît părul. O femeie, care venea din spate, îi șopti din mers:

— Vedeți că aveți bluza ruptă.

— Mulțumesc, răspunse ea, zîmbind suav.

Ajunsă acasă, luă două somnifere și dormi douăsprezece ore, un somn agitat, cu coșmaruri, zvîrcoliri și gemete, îl visase pe Mitică spînzurat cu un lanț de creanga unui nuc, deasupra unui rîu cu apă galbenă. Cînd se trezi, era năucă, nu se putea ține pe picioare, avea cearcăne la ochi. Nu se putea duce la școală în halul în care arăta și rămase toată ziua în pat, citind. Tresărea la fiecare mișcare de pe culoar, în speranța că e Mitică. Nu intrase încă în panică, dar, fără el, se simțea derutată, dezechilibrată, singură și lipsită de sprijin.

A doua zi, deși nu se înzdrăvenise întrutotul, se duse la școală. În cancelarie, profesoarele o înconjurară, desfigurate de curiozitate.

— Ce-i cu doctorul?

— Care doctor? întrebă Nela, calmă.

— Doctorul Bostan.

— Ce-i cu el?

— L-au arestat.

— Habar n-am.

— Păi nu ești dumneata amanta lui?

Nela le privi atît de crunt încît acestea se retraseră imediat.

— E o confuzie, zise ea, rece.

După orele de curs, avu încă o ședință cu cei nouă superi. Ea îi anunță că încă nu a întocmit programul definitiv, dar în orice caz, peste o săptămînă vor începe orele de algebră, trigonometrie și fizică, urmînd ca în decursul unui an să parcurgă materia din clasele patru, cinci, șase, șapte și opt, iar în anul următor materiile din clasele a noua, a zecea, a unsprezecea și a douăsprezecea. Celelalte materii, adică limba și literatura română, istorie, geografie etc., vor fi parcurse în cadrul unor discuții libere, pornind de la referate pe care le vor pregăti pe rînd.

— Astăzi, zise Nela, aș vrea să discutăm cîteva subiecte alese la întîmplase. Dacă aveți vreo idee, spuneți.

După o pauză de un minut, Dudu Duduveche se ridică și propuse o discuție despre suflet.

— Adică ce vrei tu să discutăm despre suflet, Dudule? Despre partea morală a ființei umane?

— Nu, doamnă profesoară, aș vrea să știu ce este sufletul din punct de vedere științific. M-am uitat într-un dicționar și acolo nu se spune mai nimic despre asta.

— Care dicționar?

— Larousse.

— Și ce spunea acolo?

— Că sufletul e gîndirea intimă a omului, calitățile lui morale, bune sau rele. Din punct de vedere științific nu se spune nimic.

— Copii, zise Nela, sînteți de acord să discutăm despre suflet?

— Da, răspunseră ei.

— Bine. Dragii mei, sufletul este o expresie peiorativă, metaforică. Știți ce înseamnă peiorativ? Știți ce înseamnă o metaforă?

Știau toți, în afară de nepotul inspectorului-șef, care, în general, nu înțelegea nimic, fiind singurul care încerca să noteze totul, conștiincios.

— De fapt, continuă Nela, cînd vorbim despre suflet, ne gîndim la psihicul omului. filozofii de toate categoriile, orientările și nuanțele i-au dat tot felul de definiții. filozofii mistici și-au recunoscut incapacitatea de a-l înțelege. După ei, psihicul e o față necunoscută și supranaturală a ființei umane. Alți filozofi au crezut că e vorba de o flacără abstractă, de un foc invizibil, o emanație care suflă prin trupul

uman ca un vînt, ca o respirație. *Ce-o fi făcînd Mitică acum?* se gîndea ea, vorbind absentă. *L-or fi bătut? Se gîndește la mine?* În general, definițiile filozofilor abundă de metafore și comparații ciudate. Psihicul ar fi, după unii, ca un salon de primire unde Conștiința este amfitrioana, adică cea care primește musafirii. Cine sînt musafirii? Inteligența, Atenția, Voința și Rațiunea. Ce face gazda și invitatele sale? Joacă teatru, intrînd fiecare pe rînd pe scenă, își spun rolul și se retrag în culise. *Or să-l pună să-și ceară scuze, iar el n-o să fie în stare, precis.* Iată o altă definiție și mai nostimă: psihicul, adică sufletul, este un lac plin de broaște, șerpi și pești, un fel de acvariu închis ermetic, în care broaștele, șerpii și peștii se vînzolesc tot timpul, încercînd să se devoreze unii pe alții. Psihicul a mai fost asemuit cu un cîmp pe care se află un număr imens de păsări, care ar fi ideile. Din cînd în cînd, păsările (adică ideile) zboară, își caută hrana sau se înmulțesc și se reîntorc. *Totul e să nu se enerveze, să nu se bată cu ei, să nu-l schilodească, să nu-i rupă vreo mînă, degetele, coastele... Trebuie să vorbesc neapărat cu el, să-l liniștesc.* Psihicul, copii, poate fi un disc imprimat cu toate amintirile noastre din trecut sau un film în care sînt reținute imaginile care ne-au impresionat cel mai mult în decursul vieții, ceea ce revăd oamenii atunci cînd se află pe patul de moarte. Psihicul poate fi comparat și cu o centrală telefonică unde se fac sau se întrerup contactele cu lumea interioară și exterioară. Sau cu o sticlă imensă în care se află niște peștișori care sînt terorizați de o știucă. Peștișorii vor tot timpul să iasă afară prin orificiu, dar acolo se află de pază știuca. Din cauza asta ei trebuie să stea treji tot timpul. Înțelegeți ceva, copii?

— Da, doamnă, înțelegem, strigă Dudu, dar tot nu ne-ați spus ce e sufletul. Adică psihicul.

— Am să vă spun imediat. Știința modernă a localizat cu precizie psihicul. El se află undeva în creier. Știm cu precizie unde se află centrii senzoriali, adică cei care produc senzațiile (frig, foame, spaimă, prudență etc.), centrii motori, vorbitul, inteligența, afectivitatea.

— Doamnă, este adevărat că oamenii inteligenți au creierul mai mare?

— Bineînțeles. Există o relație directă între inteligență și greutatea creierului. Dar ce voiam să vă mai spun, copii? Că, într-un fel,

sufletul nu se află doar în creier. Organele umane – nu toate, desigur – pot trăi și independent. O broască, dacă i se taie capul, continuă să trăiască și să reacționeze la anumite excitații exterioare. Inima, pusă într-o anumită soluție, continuă să trăiască, ceea ce a și făcut posibile pînă acum sute de transplanturi în lumea întreagă. La fel și intestinele, glandele. Orice celulă, dacă i se asigură condițiile pe care le-a avut în organism, trăiește independent. Cu alte cuvinte, viața se află, de fapt, în fiecare celulă, nu există o centrală a vieții, adică un suflet propriu-zis. Sau, dacă vreți, sufletul nu e unic, ci este dispersat în întreg organismul. El se naște odată cu omul și dispare odată cu el. Dar despre asta o să mai vorbim și altă dată. Poate chiar poimîine. *Trebuie să mă sfătuiesc cu cineva, dar cu cine? În cine pot avea încredere? Mitică o fi avînd vreun prieten? Probabil că nu are pe nimeni. Cine-ar putea fi prieten cu un individ care are zilnic tulburări de comportament?* La revedere, copii.

Cînd ieși în curte, Dudu veni lîngă ea și o apucă de mînă cu un gest spontan și sincer, care n-o surprinse cîtuși de puțin.

— Ce e, Dudule?

— Mama v-a rugat să treceți pe la noi. A făcut prăjituri cu nuci.

— Nu pot, Dudule, am niște treburi urgente.

— Vă rog, numai un pic. Altfel se supără.

— Bine, acceptă Nela, merg pentru un sfert de oră.

Fosta prințesă, durdulie și roșcovană, binedispusă întotdeauna, era reconfortantă prin aerul de mulțumire și împlinire pe care îl degaja întreaga ei făptură sănătoasă și armonioasă. Într-adevăr, făcuse niște prăjituri excelente.

— Doamnă profesoară, am necazuri cu Dudu în ultimul timp, îi spuse ea Nelei, cînd rămaseră singure.

— De ce?

— Doarme foarte puțin, e agitat, se zvîrcolește, vorbește în somn.

— Dați-i seara un ceai de tei sau o cană cu lapte rece.

— De unde? Ca să iei două sticle de lapte trebuie să te duci la coadă de la ora trei noaptea. Și cînd îl pui la fiert se brînzește. E făcut din prafuri.

— Atunci dați-i ceai de tei. E calmant.

Prințesa se apropie de Nela și-i șopti la ureche, deși erau singure în chioșcul din grădină:

— Dudu are foarte multă încredere în mine. De taică-su se mai ferește, dar de mine nu. Știți care e cauza? Dar să nu rîdeți de mine.

— Nu rîd.

— S-a îndrăgostit de dumneavoastră.

— Adevărat?! întrebă Nela, surîzînd.

— Da, mi-a mărturisit el. „Mamă”, zice, „mă gîndesc tot timpul la doamna profesoară Nela și o visez în fiecare noapte. Mi-aș da și viața pentru dînsa.”

— De fapt, zise Nela, cam asta e vîrsta la care se îndrăgostesc băieții prima oară. Fetele chiar mai devreme. Lăsați, am metoda mea să-l liniștesc.

— Dar să nu-și dea seama că v-am spus ceva.

— Nu, nici vorbă. Dar soțul dumneavoastră nu e acasă? Aș fi vrut să-i cer un sfat.

— S-a dus la colț să ia pîine și cartofi. Vine din moment în moment.

Duduveche se arătă extrem de bucuros cînd o văzu pe Nela, vizita ei îl onora. Intrară în casă și ea îi povesti ce i s-a întîmplat lui Mitică.

— Ce sfat îmi dați? îl întrebă.

Duduveche se gîndi cîteva clipe, apoi îi spuse, hotărît:

— Nu există decît două soluții: ori vă împăcați cu procurorul și acesta își retrage plîngerea, ori mergeți în audiență la prim-secretar.

Nela primi sugestiile lui Duduveche cu scepticism.

— În principiu, aveți dreptate, cam astea ar fi căile care ar putea duce la oprirea procesului. Dar credeți că un procuror, lovit și umilit, mai are în el atîta suflet încît să ierte? Mă îndoiesc. Iar la prim-secretar cum ajung? Și chiar dacă ajung, o să fie el dispus să intervină în favoarea lui Mitică? De ce ar face-o?

— Am auzit că e un om cumsecade și drept.

— Da, dar Mitică e vinovat față de procuror. L-a lovit.

— L-a lovit, dar nu l-a omorît.

Apoi tăcură îndelung. Nela se ridică și oftă.

— Am o idee. Am s-o încerc. Să vedem ce iese.

Cînd plecă, prințesa îi dădu o pungă cu prune și struguri din grădină. Dudu se afla în camera lui. Învăța.

Acasă, își puse o pereche de pantaloni albaștri, din catifea reiată, foarte strînși pe corp, o pereche de pantofi cu tocul înalt și o jachetă de piele. Așa cum arăta, și un orb s-ar fi întors după ea s-o privească, năucit.

— Ah, Doamne, frumoasă mai sînteți! strigă gazda, cînd o văzu plecînd. Unde vă duceți?

— În misiune, îi răspunse Nela, misterioasă.

La procuratura locală îl întrebă pe portar dacă procurorul Oprina e în sediu. Portarul era curios să știe de ce îl caută, în ce problemă, iar Nela, după ce îi puse în buzunarul de sus al vestonului cîteva țigări, mărturisi că are o chestiune strict particulară.

— Vreți să mergeți la dînsul?

— Nu, aș vrea să vorbesc cu el cînd iese. Cînd se termină programul?

— Peste douăzeci de minute.

— Perfect. Îl aștept.

Paznicul era tînăr, în putere, zdravăn, înalt, cu fața arsă de soare, venise de la țară.

— De ce ai plecat de la țară? se interesă Nela, ca să umple timpul cu ceva. N-o duceai bine acolo?

— Mă descurcam, îi răspunse paznicul, dar leafa e leafă. La ceape, dacă recolta e bună, îți dă cîte ceva. Dacă nu, te lasă să crăpi. Și am mai avut un motiv: am un băiat și o fată gemeni, care anul viitor dau treapta întîia. La țară nu învață nimic, profesorii sînt slabi și, chiar dacă ar fi ceva de capul lor, nu au cînd să se ocupe de copii, mereu îi cheamă la acțiuni. Ba să culeagă spice, ba să prășească, ba să culeagă porumb, ba plante medicinale, ba dracu' și lacu'. Cînd nu-i cheamă pe copii, îi cheamă pe profesori la recensăminte, la adunări de deputați, la comisii electorale, la instructaje, la „Cîntările României", la ce nu-ți trece prin minte. La oraș parcă e mai bine.

— Da, e ceva mai bine, zise Nela. Sînt și eu profesoară și pot să vă spun că e o diferență, dar nu prea mare. Sînt și aici destui profesori

și destule profesoare care își bat joc de meserie, care habar n-au de materia pe care o predau.

— Nu știu, dar eu văd că copiii mei se simt mai bine aici. Uitați că iese tov procuror Oprina.

Paznicul îi ieși în întîmpinare procurorului și-i șopti ceva, confidențial. Acesta veni spre Nela zîmbindu-i cu toată fața, încîntat de surpriză.

— Pe mine mă așteptați, domnișoară? întrebă el.

— Da, îi zise Nela, zîmbindu-i suav. Aș vrea să vă răpesc un sfert de oră din viață.

— O, cu mare plăcere. Chiar și mai mult.

Nela își luă rămas-bun de la paznic, care îi sărută mîna, ceremonios, și plecă cu procurorul.

— Pot să îndrăznesc să vă invit la o bere? întrebă acesta. Mi-e o sete crîncenă.

— Sînteți amabil, dar credeți că se mai găsește undeva bere la ora asta?

— În principiu, nu, dar pentru noi se va găsi în mod sigur.

Intrară în singurul restaurant de lux al orașului, unde procurorul era bine cunoscut de către șeful de sală, care își exprimă plăcerea să-i servească chiar el personal. Cu ce? Cu cîte o bere rece, germană, Radeberger, cu niște cîrnăciori oltenești proaspeți și cu cîte un șălăiaș, tot proaspăt, primit de el de la un cumnat, pescar amator.

După primele sticle de bere, Oprina se aprinse în obraji, deveni expansiv, vesel și se tutuia cu Nela. Nu știa exact de unde o cunoștea, dar o cunoștea precis de undeva, poate de la onomastica unui prieten comun, dar Nela surîdea enigmatică.

— Nu-ți spun nimic, ghicește singur.

După cîrnăciori, veni șalăul prăjit, dar nu singur, ci cu o sticlă de vin alb și sec, tot o atenție din partea șefului de sală.

— Spune-mi și mie, îi spuse Nela lui Oprina, voi, procurorii, după ce criterii sînteți selecționați?

— Nu înțeleg.

— Impresia mea dintotdeauna e că procurorii sînt cei mai răi, mai cîinoși și mai inumani dintre funcționarii statului.

— De ce crezi asta?

— Pentru că întotdeauna voi cereți pedeapsa cea mai mare, vă luptați pînă în pînzele albe ca vinovatul să fie, dacă se poate, lichidat.

— Nu-i adevărat, clătină Oprina din cap, țuguindu-și buzele de pe care uitase să-și șteargă grăsimea. Noi cerem maximum de pedeapsă din obligație profesională, dar niciodată nu putem trece peste litera legii.

— Ba da, îl contrazise Nela. Mi-a povestit cineva că, acum un an, l-ați condamnat la moarte pe un șef de carmangerie pentru că a furat o mie de kile de carne. Nicăieri în lume nu există pedeapsa capitală pentru un delict economic.

— Cunosc cazul, dar respectivul nu a fost condamnat la moarte pentru furt, ci pentru acțiune de sabotaj împotriva statului.

— Vrei să-mi spui că existența unui stat depinde de o mie de kile de carne?

După o jumătate de oră, după ce bău singur sticla de vin, Oprina se îmbătă, dar nu grav, adică se putea ține pe picioare.

— Hai la mine, îi propuse Nela, să bem o cafea. Nu poți să te duci așa de matol la nevastă.

— Și mai ales la soacră, preciza el, cuprins de un rîs demențial, un rîs urît, strident, enervant.

Ajungînd acasă, Nela pregăti repede două cafele, în ceașca lui turnînd și vreo cincizeci de grame de coniac cinci stele. Peste un sfert de oră Oprina era grogy, dar Nela nu-l lăsă să doarmă.

— Hai, du-te la baie și fă un duș.

Oprina luă inițiativa ca un gest de intimitate definitivă și se dezbrăcă în fața ei, rămînînd doar în chiloți. Pe spinare avea o cicatrice imensă, care pornea de la ceafă și se oprea la mijloc.

— Ce-ai pățit? De unde ai cicatricea asta?

— Ehe, făcu el mîndru. O poveste frumoasă, o să ți-o povestesc cu de-amănuntul. Apoi îi șopti, confidențial: m-am răsturnat cu o gagică într-o prăpastie. Am făcut imprudența să-i dau voie să conducă. Era să ne curățăm. Știi cum ne-au scos dintre fiare? Tăind caroseria cu sudura. Ce știi tu ce e viața, fetițo? Viața e adevărată doar atunci cînd îți vezi moartea cu ochii. Ai văzut vreodată moartea cu ochii?

— Am văzut-o și cu ochii, și cu mintea.

— Bine, zise Oprina, împăcat. Atunci mă duc să mă dușuiesc.

Imediat cum intră în baie începu să cînte un cîntec popular:

Măi, Ionele, tu erai
Aseară cînd fluierai?

Rămase acolo aproape o jumătate de oră, după care apăru complet gol, cu un prosop în mînă. În aceeași clipă, Nela scoase un aparat de fotografiat cu bliț și-l fotografie de cîteva ori. Năucit, Oprina își acoperi sexul cu o mînă și fața cu cealaltă, dar era prea tîrziu. Pînă cînd se dezmetici, ea ascunse repede aparatul în șifonier.

— Ce-a fost asta? întrebă el, cînd își reveni.

— Nimic, îi răspunse Nela cu indiferență. Am vrut să am o amintire de la tine.

Oprina se așeză pe un scaun și o privi lung, încruntat. Se trezise brusc.

— Cine ești dumneata?

— Dar de ce te interesează?

— Pentru că m-ai fotografiat fără să-mi ceri voie?

— Ți-am spus că vreau să am o amintire de la tine.

Oprina se ridică în picioare.

— E vorba de un șantaj?

— Bravo! Ai ghicit.

— Dă-mi aparatul! Și o strînse puternic de mînă.

— Nu încerca să mă atingi. Din două motive: ori te zgîrii pe față, ori strig și chem vecinii. Te anunț că nu poți pleca, ți-am ascuns hainele.

— Ai un telefon?

— Nu. Dar are o vecină. Du-te și telefonează.

Oprina își înfășură prosopul în jurul mijlocului, se așeză pe un scaun și-și propti capul în mîini.

— Știi cît se ia pentru șantaj și sechestrare de persoană? întrebă el.

— Nu mă interesează, îi răspunse Nela, sever.

— Bine. Atunci zi despre ce e vorba. Dar pe scurt.

— Foarte pe scurt. Eu sînt soția – nelegitimă încă, dar asta nu are nici o importanță – a doctorului Mitică Bostan, care a fost arestat ieri din ordinul dumitale.

— Știi și de ce?

— Da. Ți-a dat un pumn.

— Doi.

— Pentru că ai fost obraznic.

— Nu mai mult decît el.

— Mă rog, știu că e un tip violent, nervos, greu de suportat, dar este un medic excelent, de o probitate profesională ireproșabilă. Cum ai putut face o asemenea infamie? Dacă erai bărbat adevărat, îi propuneai mai întîi să-și ceară scuze sau îl provocai la duel. Dar dumneata ai procedat ca un mitocan: l-ai arestat.

Oprina o privi îndelung, fără să clipească. Apoi bău ultima sorbitură de cafea.

— Și ce ai de gînd să faci? se interesă el, răgușind dintr-odată.

— Am să fac mai multe copii după nudurile pe care ți le-am executat adineaori. Trimit una la partid, una la procurorul-șef, una la Procuratura generală, una la ministrul Justiției, una la Comitetul Central și una – ghici cui? Soției.

— Și ce-mi ceri în schimb?

— Să-ți retragi plîngerea și să-l eliberezi pe prietenul și soțul meu.

Oprina se ridică, mohorît.

— Dă-mi, te rog, hainele. Trebuie să plec. E tîrziu. Am program și după-amiază.

Nela scoase hainele dintr-o debara, unde le ascunsese, și i le dădu.

— Vrei să te ajut să te îmbraci? Îți tremură mîinile.

— Mulțumesc, nu e cazul. Mă descurc și singur.

După ce se îmbrăcă (chiloții și-i uită în baie), se îndreptă spre ușă.

— Aștept un răspuns pînă poimîine la prînz. Nu mai tîrziu.

— Bună seara, spuse Oprina și plecă, avînd grijă să închidă ușa fără zgomot.

A doua zi, la școală, profesoarele încercară din nou să intre în vorbă cu ea și să afle amănunte despre Mitică, în oraș se vorbea că își omoară bolnavii în chip premeditat, ca să se ascundă cu ei în morgă și să-i masacreze, pentru a face studii suspecte. Alții presupuneau că a descoperit secretul cancerului și că ar fi vrut să fugă cu el în Occident, drept pentru care este ținut într-un loc secret. Nela nu le răspundea nimic. Apoi o chemă directorul în biroul lui.

— Sigur că noi nu dorim să ne amestecăm cu orice preț în viața strict personală a cadrelor didactice, dar nici nu ne e total indiferent dacă se află în situații complicate sau disperate, cum se pare că e cazul dumitale.

— Tovarășe director, decît să vă ocupați de cazul meu, mai bine ocupați-vă de școală, care merge mizerabil. Majoritatea profesorilor și, mai ales, a profesoarelor nu știu materie, în clase e mizerie, copiii vorbesc urît, fumează, beau. Știați că am prins doi elevi de a opta cu cîte o sticluță de coniac în bancă? Beau în timpul orelor.

— De ce să ne mirăm? Dacă beau părinții, beau și ei. Scuză-mă dacă te-am supărat.

Nela știa că directorul era laș și fricos, dacă ripostai puțin mai energic la insinuările lui stupide bătea imediat în retragere. Cînd Nela ajunse la ușă, el veni după ea.

— Aș putea să te ajut, eventual, cu ceva? Am și eu relațiile mele.

— Mulțumesc, nu am nevoie de nici un ajutor.

Plecă de la școală împreună cu Dudu, ținîndu-l de mînă. O mînă fierbinte, transpirată, care tremura imperceptibil, trădînd o emoție acută. Era o foarte frumoasă după-amiază de toamnă, cu un soare blînd, care dădea o lumină gălbuie și odihnitoare.

— Dudule, îi zise Nela, hai să ne plimbăm un pic pe deal. Mi-e dor să ies din oraș, să văd iarbă și pomi. Vrei să mergem mai întîi să-i cerem voie mamei tale?

— De ce să-i cerem voie? întrebă băiatul, jignit.

— Ca să nu fie îngrijorată.

— N-o să fie.

Dealurile cu vii și livezi începeau de la două sute de metri de

școală, chiar dintre blocurile unui cartier care se numea Cărămidari, așezat pe locul unde, cu mai puțin de zece ani în urmă, un numeros grup de țigani venit din Ardeal întemeiase o prosperă industrie de cărămizi. Dudu și Nela se așezară la umbra unui gutui, o umbră subțire și rarefiată, care le ținea și de răcoare, și de căldură. Dudu își așternuse sub el canadiana, iar Nela se așezase pe ghiozdanul lui.

— Doamnă profesoară, întrebă Dudu, după ce tăcură amîndoi vreo cinci minute, odihnindu-se, care a fost cea mai frumoasă iubire din istoria lumii?

Nela surîse.

— Cine poate ști?! Pe cele adevărate n-avem cum să le cunoaștem. Au rămas doar cele din literatură. Romeo și Julieta, Manon Lescaux și De Grieux, Werther și Lotte.

— Dați-mi și mie să citesc *Romeo și Julieta*.

— E o piesă de teatru.

— Știu. Scrisă de Shakespeare.

— E greu de citit. Am să-ți dau *Suferințele tînărului Werther* de Goethe. E o carte foarte tristă. Mi-e frică să nu te impresioneze prea mult.

— N-o să mă impresioneze, spuse Dudu înțelept, eu știu că aproape toate cărțile sînt inventate.

— Da, dar atunci cînd sînt inventate de genii, ni se pare că tot ce e scris acolo a fost adevărat și s-a întîmplat aievea.

— Doamnă, știți ce vreau eu să mă fac în viață? spuse Dudu, ridicîndu-se în picioare și luînd o atitudine ciudată, aproape ofensivă.

— Ce?

— Scriitor.

— Mă bucur. E o meserie foarte grea, dar superbă. Dar pentru asta, Dudule, nu e suficient să vrei. Trebuie să ai neapărat talent.

— Am talent. Sînt sigur.

— Ai scris ceva pînă acum? De ce nu stai jos?

Dudu se așeză.

— Am scris douăzeci și două de poezii cu rimă și zece fără rimă. Am scris și un caiet de memorii.

— Dudule, tu glumești? întrebă Nela, rîzînd. Ce amintiri ai tu la zece ani? Memoriile se scriu la bătrînețe.

— Eu îmi amintesc tot ce mi s-a întîmplat pînă acum de la vîrsta de doi ani și jumătate. Mai întîi am povestit viața mamei mele și a tatălui meu, am povestit ce mi s-a întîmplat atunci cînd am fost la Paris, ce mi s-a întîmplat la școală, ce am înțeles din cărțile pe care le-am citit, am scris despre colegi, despre profesori... Am scris și despre dumneavoastră.

— Ce-ai scris despre mine?

Dudu roși.

— Nu pot să vă spun. Nu știe nimeni de caiet. Îl țin ascuns sub saltea. Dar poeziile vi le arăt.

— Adu-mi-le mîine la școală.

Dudu se urcă în pom, îi culese Nelei cîteva gutui, apoi plecară spre casă, ținîndu-se de mînă. La despărțire, ea îl sărută pe amîndoi obrajii iar el o luă la fugă, emoționat și fericit.

Madam Gica, proprietăreasa, o anunță că o așteaptă cineva în cameră. Era Oprina. Ședea pe scaun și fuma, palid, cu cearcăne la ochi, îmbătrînise peste noapte. Nela nu-i spuse nimic, se duse la baie, își puse un halat pe ea, apoi făcu două cafele. Le băură în tăcere.

— Ai venit să-mi spui ceva? îl întrebă ea, după ce-i luă ceașca goală din față.

— Da, răspunse el, cu privirea fixată undeva, în tavan. Nu pot să fac nimic pentru doctorul dumitale.

— De ce?

— Cazul e deja notoriu. Știe procurorul-șef, știe secretarul cu organele de la partid, știe tot orașul. Butușină mi-a spus că vrea să-l distrugă. Mai precis, să-l stîrpească, după propria lui expresie. Eu nu mai pot să fac nimic. Adică nu pot să mai retractez plîngerea. Tot ce pot să fac e ca la proces să înmoi lucrurile și să-l rog pe procurorul care va susține acuzația să fie mai blînd.

Nela tăcu îndelung.

— Cu alte cuvinte, spuse ea într-un tîrziu, nu ești în stare să-l salvezi?

— Nu.

— Bine. Poți să pleci.

Dar Oprina nu se ridică.

— Plec imediat. Înainte, însă, vreau să te rog ceva. Trimite fotografiile acelea unde vrei, inclusiv la ONU, dar nu neveste-mii.

— De ce? Ți-e frică de ea?

— Da. E isterică și mi-ar face viața imposibilă, m-ar duce într-un an, doi la sinucidere.

— Nu-ți face griji, îi spuse Nela, ridicîndu-se și dîndu-i în felul acesta de înțeles că trebuie să plece. Aparatul nu avea film în el. Aveam un film în casă, dar n-am știut să-l montez. Du-te liniștit.

Oprina se ridică, rămase așa cîteva clipe, cu capul în pămînt, apoi plecă fără să spună nimic.

CAPITOLUL VI

După arestare, Mitică fu dus la sediul Miliției și introdus într-o celulă cu două paturi de fier, dintre care numai unul avea saltea și pătură. Încercă să adoarmă, se simțea extrem de obosit, fizic și psihic, mai ales fizic, avea puțină febră musculară, era agitat, i se zbătea o pleoapă, în celulele vecine se certau niște țigani, iar în alta un bețiv cînta *La Bohème* a lui Aznavour. Cînd trecu un milițian pe culoar, Mitică veni lîngă ușă și-l rugă:

— Domnule, nu poți să strigi la nenorociții ăștia să facă un pic de liniște?

— Da' ce crezi, că ești la sanatoriu?! îi răspunse milițianul din mers. Aici e pușcărie.

Mitică știa din auzite care era stilul de lucru al anchetatorilor: primele douăzeci și patru de ore te ignoră, adică te lasă să fierbi în suc propriu, ca să ți se șubrezească nervii, după care se reped mai mulți deodată asupra ta și te iau la întrebări douăsprezece-paisprezece ore, în două sau trei schimburi, obligîndu-te să scrii tot timpul aceeași declarație. Mitică își trase pătura peste cap și încercă să adoarmă, dar era imposibil, țiganii se certau din ce în ce mai violent, iar bețivul încerca să-i acopere, cîntînd melancolic, aproape plîngînd:

Mînă, birjar, și du-mă-n noapte,
Cît mai departe...

Pentru că nu avea ce citi, hotărî să se gîndească la ceva important, descoperind, cu acest prilej, cît de puțin timp îi rămîne de obicei ca să reflecteze la anumite evenimente din viața lui. Nu se gîndise, de pildă, pînă acum, în nici un fel, la legătura lui cu Nela. Cum de se împrieteniseră atît de fulgerător? Cum de acceptase ea să se mute la

el acasă fără să-i pună nici măcar o întrebare? Și de ce el nu îndrăznise s-o invite în patul lui și-i pusese o saltea gonflabilă pe parchet? Din timiditate sau prudență? Nela e o ființă sinceră, inteligentă și cu personalitate sau e o descreierată și o cinică? Oricum, decise el, dacă scap din afacerea asta, mă însor cu ea. Dar de ce crezuse că nu are ce citi? Pereții erau plini cu panseuri scrise în cele mai diferite stiluri și chiar în limbi străine. Mitică începu să le descifreze, „Mario fii cuminte că team bătut din dragoste scumpete mică" „Las aici cu limbă de moarte că dacă voi fi condamnat locotenentul-major Bică moare de cuțitul meu".

Cînd te-am cunoscut în gară
Mințeai ca o ordinară
Că ești plină de dolari
De mărcuțe și dinari,
Că ești la Onete ghidă
Și că mi-ai rămas gravidă!

O inscripție aproape de plafon era scrisă într-o limbă africană: „Abu, abu, dorla grawu". Dar dacă Nela nu vrea să se căsătorească cu mine? se întrebă el, lungindu-se pe pat. Urît sînt, nebun sînt, bani nu am. Ce-ar putea să însemne inscripția africană? Un refren de cîntec, un proverb, o înjurătură? Cine-o fi fost negrul care a scris-o? Un bișnițar, un student care a intrat în vreo încăierare? Cu vreo zece ani în urmă, cînd era student la medicină și era de gardă la Spitalul Brîncovenesc, Salvarea adusese un tînăr străin care fusese lovit de un altul cu cuțitul. „M-a lovit la ficado!" urla negrul. „La ficado! La ficado!" Mai jos, chiar lîngă patul lui, cineva scrijelise cu ceva ascuțit pe tencuiala peretelui această frază, așezînd cuvintele unul sub altul și subliniindu-le apăsat: „Vai de conștiințele care se lasă trăite!"

Seara, pe la zece, țiganii și bețivul adormiseră, dar Mitică nu putea ațipi din cauza sforăiturilor. Faptul că ședea lungit în pat, destins și calm, îi făcea, totuși, bine, îi dispăruse febra musculară, mintea i se limpezise. „De fapt, nu sînt decît un timid refulat, o ființă care a forțat ușa destinului cu obrăznicie, merit să fiu pedepsit. Trebuia să fi rămas la țară, eram acum președinte de ceape sau primar comunal. Dacă fata agentului sanitar îmi răspundea la scrisoarea în care îi spuneam că o iubesc, nu mă mai făceam doctor și mă însuram cu ea. Dar ea, idioata, după ce că era șchioapă, m-a refuzat."

Spre ora trei noaptea, în celulă fu introdus un bărbat care se trînti pe plasa patului de alături cu un geamăt de ușurare și plăcere.

— O, Doamne, că bine mai e! oftă acesta și-și aprinse o țigară. După ce o termină, aprinse încă una, imediat.

— Domnule, îi zise Mitică, de sub pătură, dacă fumezi una după alta, mă asfixiezi.

— Pardon, zise celălalt, n-am știut că coabitez cu cineva. Pardon.

— Ești intelectual? insistă Mitică.

— Am fost. Acum sînt beat. Mai precis, sînt un nenorocit. Dumneata?

— Tocmai la asta mă gîndeam cînd ai intrat, răspunse Mitică, fără să poată distinge vreun detaliu pe chipul celuilalt. Încercam să descopăr ce e cu mine, cine sînt și ce doresc de la viață.

— Și?

— Încă n-am ajuns la o concluzie.

— Ferește-te de concluzii, domnul meu, spuse individul, oftînd. Toți cei care ajung la concluzii în viață sînt niște mărginiți și niște lași. Am un frate lector la Politehnica din București. Cînd era tînăr mi-a zis: „Dragul meu frate, am ajuns la concluzia că nu e bine să faci politică în viață”. Acum, la cincizeci și opt de ani, toți colegii lui sînt profesori și conferențiari, numai el nu. De ce? Pentru că nu e membru de partid. I-am spus: „Ești un tîmpit, ce ți-a trebuit ție să tragi concluzii la vîrsta de nouăsprezece ani?!” Dom’le, îmi dai voie să mai fumez o țigară?

— Fumează cîte vrei.

— Mulțumesc. Pot să te răsplătesc cu o gură de whisky, dacă dorești.

— Nu, mulțumesc. Nu beau alcool.

Vecinul de-alături începu să rîdă.

— Deloc?

— Deloc. Nu pot. Dacă vrei să știi, am treizeci și unu de ani și n-am fost beat niciodată. Cum e cînd ești beat?

— O, depinde cît ești de beat și ce înțelegi prin asta. Eu beau tot timpul, cu excepția celor patru-cinci ore cînd dorm. Dar nu beau deodată mult, ca să mă îmbăt. Beau cîte o porție la jumătate de oră. Am

porțiile puse în sticluțe speciale. O sticluță se află permanent pe noptieră, una în baie, una la bucătărie, una în sufragerie și una în buzunar.

— Și ce bei?

— Whisky.

— De unde?

— Cum de unde? Păi sînt șef de restaurant. E o problemă să beau o sticlă pe zi?

— Și te simți bine?

— Excelent. Sînt într-o stare de veselie și optimism permanente, nimic nu mă enervează, nimic nu mă deranjează, totul îmi face plăcere.

— Și nu ți-e rău a doua zi?

— Cum o să-mi fie rău dacă beau din nou?! Secretul ca să nu-ți fie rău de la băutură e să bei tot timpul. Ca și cu țigara. Dacă fumezi fără încetare nu simți consecințele intoxicării. Eu am cincizeci și șapte de ani. Dacă mă las de băut și de fumat mor în două săptămîni. De marele profesor Lupu, Dumnezeu să-l ierte, ai auzit?

— Sigur c-am auzit.

— El fuma o sută de țigări pe zi. Și-a trăit optzeci și șase de ani.

— Dar ți-ai pus întrebarea cîți ani ar fi trăit dacă nu fuma?

— Nu contează. După optzeci și cinci de ani viața nu mai are valoare, chiar dacă ești pe picioare. De la această vîrstă în sus totul nu e decît o pîndă. O pîndă în așteptarea morții. Chiar nu vrei o gură de whisky?

Mitică refuză din nou. Somnul îi pierise, se simțea bine, fumul de țigară nu-l mai deranja, iar tovarășul de celulă i se părea o ființă interesantă.

— Doamne, ce minune de băutură e whisky-ul, dragă domnule! Pomeniți în vecii vecilor să fie cei care l-au inventat. Singura băutură care nu face rău, după care nu te doare nimic a doua zi. Știi care e secretul?

— Care?

— E făcut fără grabă, domnule. Și tot ce e făcut fără grabă e bun și trainic. Ești de acord cu mine?

— În majoritatea cazurilor, da. Uneori însă graba poate fi salvatoare.

— Crezi?

— O spun din proprie experiență. Proverbul cu „graba strică treaba” e făcut de un leneș, sînt convins.

— Dar ce meserie ai dumneata?

— Eu? Sînt medic chirurg.

Responsabilul de restaurant se ridică puțin, sprijinindu-se în coate, și-și aprinse încă o țigară.

— În chirurgie, da, aveți dreptate (auzind că e medic, tipul deveni mai deferent cu Mitică), în cazuri de urgență orice amînare e fatală. Am fost și eu operat de peritonită, cînd eram în armată. Un ceas dacă mai întîrziau, eram pierdut. Dar să revenim la chestiunea cu whisky-ul, domnule doctor, ca să vedeți pînă unde merge seriozitatea fabricanților scoțieni. Cel mai scump whisky al lor se numește „Chivas Regal”, care nu se pune în vînzare decît după doisprezece ani de la fabricare, adică după ce se învechește. Dar cum se învechește? Aici e aici! Se învechește stînd în butoaie? Nu. E pus în sticle, iar sticlele sînt încărcate într-un vapor care e dus în mijlocul unei mări și ancorat acolo. De ce? Pentru ca valurile să legene vaporul, iar băutura să fie tot timpul agitată, în mișcare, în neliniște. Vă place?

— Ca idee, da. Dar tot n-o să mă convingă nimeni să mă iau de băutură.

— Să nu spuneți asta. De multe ori nu te iei de băutură sau de fumat de plăcere, din viciu, ci de nevoie. De necaz, de supărare. Eu n-am pus alcool în gură și țigară pînă la patruzeci de ani, adică pînă acum șaptesprezece ani. Cîștigam foarte bine și pe-atunci, eram avocat...

— Avocat?! se miră Mitică.

— Da, avocat, de ce vă mirați? Am făcut dreptul la zi. Am intrat în alimentația publică pentru că m-am luat de băutură. La tribunal nu mă puteam duce beat, dar la restaurant nu se miră nimeni dacă beau.

— Spuneți mai departe, îl îndemnă Mitică.

— Tocmai îmi luasem o mașină, un Wartburg albastru, elegant. Într-o duminică dimineața, îmi sui în ea nevasta și copiii, adică doi băieți, de zece și doișpe ani, și plec la socri, la circa treizeci de kilometri, să iau un miel de Paști. După un sfert de oră, ajung în vîrful unui deal, numit și Dealul Negru, pornesc la vale încet, cu viteza a doua, prudent, calm, ca, la un moment dat, să simt că mașina o ia razna, că

volanul se învîrte în gol și că ies din șosea, intru în niște pomi și mă răstorn de mai multe ori. Sînt aruncat din mașină, prin ușă, în stare de inconștiență...

— Soția și copiii au pățit ceva?

— Da. Au ars de vii.

— Groaznic.

— Ei, vreau să vă întreb, domnule doctor: ce-ați fi făcut în locul meu?

— Nu știu. Dumneata ce-ai făcut?

— Eu? Mai întîi am stat și m-am gîndit. Adică am încercat să dezleg misterul acestei întîmplări. Aveam eu vreo vină în accidentul respectiv? Nu. S-a dovedit că mașina venise cu defecțiuni din fabrică. Soția și copiii aveau vreo vină? Nu. Atunci ce facem în situația respectivă? Dăm totul pe seama fatalității, a destinului, pe seama lui „așa a fost să fie"? Drept pentru care, după un an de zile, mă recăsătoresc și fac alți doi copii, adică am luat viața de la început, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Și? întrebă Mitică.

— Și ce? Deocamdată totul e normal. Nevastă-mea e normală, copiii sînt normali. Singura chestie e că m-am luat de băut și de fumat, iar faptul ca atare mă face fericit și-mi dă, zilnic, plăcerea de-a trăi.

— Cum ai ajuns aici? întrebă Mitică. Adică la arest. Dacă nu te deranjează întrebarea.

— Nu, nu mă deranjează. Chestia asta mi se întîmplă destul de rar, dar mi se întîmplă. Vă spun adevărul, că nu mă feresc de dumneavoastră, sper că sînteți om serios.

— Sper.

— Eu sînt încurcat cu o ospătăriță din localul meu, o femeie tînără, frumușică, divorțată, cu un copil. E o relație serioasă, de doi ani și ceva, de care știe și nevastă-mea, era imposibil să nu fi aflat cu atîtea chelnărițe și picolițe care o urăsc pe Reli din pricina asta. Ei, se întîmplă cîteodată să mă îmbăt și să adorm la ea, iar dacă adorm, greu să mă trezească cineva, mă trezesc eu singur spre dimineață. Cum să mă mai duc acasă la ora respectivă? Nevastă-mea m-ar lua în unghii. Și atunci am un prieten sectorist cu care am aranjat să mă aducă aici, să-mi dea

o amendă și să mă țină pînă dimineața, cînd se duce el la nevastă-mea și-i spune să vină să mă ia, că iar am făcut-o de oaie. Ați înțeles?

— Am înțeles. E o stratagemă.

— Dar dumneavoastră?

— Eu? întrebă Mitică, gîndindu-se o clipă dacă să-i spună adevărul sau nu. I-am dat cîțiva pumni unui procuror obraznic.

— Vai de mine! Asta e grav. Cu martori?

— Da, cu martori. Dumneata, care zici că ești jurist de meserie, ce crezi că poate ieși dintr-o poveste ca asta?

— Dacă tipul nu-și retrage plîngerea, iese cu închisoare.

— Cît?

— De la un an jumate în sus. Trebuie neapărat să vă împăcați cu el.

— Adică cum să mă împac?

— Adică să-i cereți scuze și să-i dați o despăgubire.

— Nici nu mă gîndesc! strigă Mitică, trăgîndu-și pătura peste cap. N-au decît să mă condamne.

Cei doi adormiră abia spre dimineață. La ora opt îi trezi un milițian, omul responsabilului de restaurant.

— Dom' Gică, îi șopti acesta, discret, deșteptarea, c-a venit soția. Nu mă uitați cu măslinele.

Dom' Gică se ridică în capul oaselor și, ca să se trezească bău o gură zdravănă de whisky, cutremurîndu-se.

— Ah! strigă el, scîrbit, rea e prima înghițitură! Dom' doctor! Bună dimineața!

— Bună dimineața! mormăi Mitică de sub pătură.

— Știți ce m-am gîndit eu într-o zi? Să-mi construiesc o mică fabrică de whisky. Am rețeta exactă, mi-a trimis-o un prieten chimist care trăiește în statul Ohio. Îmi fac o instalație pentru uz personal, în bucătăria de vară, ca să am ce bea după ce ies la pensie. Nu e bine?

— E bine.

Responsabilul Gică coborî din pat și veni lîngă Mitică.

— Dom' doctor, sergentul ăsta major e omul meu, îl cheamă Pavel. O să vă trimit prin el pachete și tot ce vă trebuie, plus scrisori. Vreți să transmiteți ceva familiei?

— Nu, că n-am familie deocamdată, răspunse Mitică. Și nu te deranja cu pachetele, nu-mi trebuie, mă descurc singur.

— Dar de ce vreți să-mi luați această plăcere? se supără responsabilul, care părea a fi un om cumsecade. Nu se știe dacă n-o să am și eu nevoie de dumneavoastră în viață, de ce să nu ne facem bine unii altora dacă putem?

În cele din urmă, Mitică îi scrise cîteva cuvinte Nelei, rugînd-o să nu intre în panică, să stea liniștită, să nu vorbească cu nimeni nimic. În orice caz, să nu angajeze cumva un avocat, ideea că cineva s-ar simți obligat să-l apere, contra cost, îl scotea din minți. „Au făcut atîția oameni pușcărie și n-au avut nici pe dracu', cred că o retragere forțată din viața pe care am trăit-o pînă acum nu-mi strică, simțeam o mare nevoie să rămîn o vreme singur, să văd ce dracu' am de făcut și de rezolvat pe lumea asta. Încă o dată te rog să fii liniștită și să-ți vezi de treburile tale."

Ancheta începu abia la ora zece, cînd fu dus într-un birou, la etajul unu, unde se aflau doi tineri ofițeri în civil. Mitică era o personalitate în oraș, îl cunoștea toată lumea, despre el circulau tot felul de legende. Din această pricină, cei doi ofițeri erau oarecum intimidați.

— Domnule doctor, fiți amabil și relatați-ne exact ce s-a întîmplat.

— Ca să nu pierdem vremea, răspunse Mitică, dați-mi o bucată de hîrtie și un pix.

— De acord.

Mitică scrise declarația (aceasta cuprindea exact unsprezece rînduri) în mai puțin de cinci minute. Cei doi ofițeri o citiră cu atenție. Unul dintre ei – brunet, elegant și politicos – îi spuse:

— Probabil vor mai trebui adăugate și alte detalii referitoare la alte abateri ale dumneavoastră de la disciplina interioară, dar asta o veți face altădată. Deocamdată trebuie să vă anunțăm că fapta dumneavoastră cade sub incidența Decretului 153 și că veți fi judecat după procedura de urgență.

— Sub stare de arest? se interesă Mitică, grav.

— Da.

— Aș fi avut nevoie de cîteva ore libere ca să aranjez niște probleme în legătură cu o înmormîntare.

— Ne pare rău, dar nu putem face nimic. Procedura de urgență prevede ca judecata să aibă loc în cel mult douăzeci și patru de ore de la arestare. Mai mult ca sigur că astăzi după-amiază veți compare în fața tribunalului.

Ceea ce se și întîmplă. La ora cinci după-amiază Mitică fu judecat de un complet compus dintr-o femeie și doi bărbați și condamnat la un an și șase luni închisoare corecțională. Avocatul, un tînăr chel, cu o voce subțire și antipatică, numit din oficiu, fu oprit din pledoarie în chipul cel mai brutal de către Mitică.

— Dumneata vezi-ți de treabă, eu nu te-am chemat să mă aperi. Dacă ai chef să latri, așteaptă să apară luna.

Avocatul se plînse onoratei Curți pentru insultă, dar președintele completului îi făcu semn să tacă, el nu vedea că are de-a face cu un smintit? Apoi i se acordă ultimul cuvînt.

— Domnilor, zise Mitică, solemn, vreau să vă felicit pentru operativitatea cu care ați rezolvat cazul meu, trecînd peste artificiile birocratice și celelalte formule de complezență. Dacă toate instituțiile ar lucra atît de rapid și eficient ca justiția, această țară ar scăpa într-un timp spectaculos de scurt de cozile la alimente, de gropile de pe drumuri și de datoriile externe. Mulțumesc.

— Aveți dreptul la recurs, îi spuse milițianul care îl duse înapoi în celulă. Angajați-vă un avocat serios.

— Mulțumesc, îi spuse Mitică, ești drăguț și cumsecade, dar nu vreau să fac recurs.

— Poate cădeți în grațiere, de ziua sfintei noastre Republici. Aveți nevoie de ceva?

— Aș vrea să fac un duș, îi spuse Mitică.

— După ce pleacă grangurii, vin eu și vă duc la duș. Vă fac rost și de un săpun.

— Mulțumesc.

Noaptea veni celălalt milițian, omul responsabilului Gică, cu un pachet de mîncare și o scrisoare lungă de la Nela. În pachet se aflau cîrnăciori, un pui fript, șnițele, ouă fierte, cîteva pachete de Kent și două brichete (pentru „atenții”), toate procurate de șeful de restaurant, bineînțeles. Mitică înțelese din scrisoare că Nela nu știa că fusese

condamnat, îl asigura că totul va fi bine, a auzit că Butușină are remușcări și coșmaruri în urma faptului că un grup de bolnavi revoltați au venit în biroul lui și l-au amenințat că pun bilețele cu blesteme la toate bisericile din oraș ca să-i moară toată familia de turbare. O scrisoare anonimă, semnată „Un om salvat de la moarte de doctorul Bostan", îl avertiza, de asemeni, că va găsi în curînd în supă, în ceașca de cafea sau în pîine un microb de holeră.

> *Mi s-a povestit,* îi scria Nela, *că inamicul tău a slăbit brusc, stă închis în biroul lui cu cheia, iar cînd pleacă spre casă e însoțit de doi brancardieri solizi, care au sarcina obștească de a-l apăra în caz de agresiune. Eu nu înțeleg totuși de ce nu vrei să angajezi un avocat.*
>
> *Un avocat ar limpezi împrejurările în care s-a petrecut întîmplarea respectivă: faptul că Titi trebuia neapărat operat, că aceasta s-a făcut cu consimțămîntul lui (pacienții din salon pot depune mărturie oricînd), faptul că tipul și tipa din așa-zisa lui familie sînt niște escroci care au încercat să te șantajeze și că procurorul te-a jignit în propriul tău cabinet. Întîmplător, soțul unei profesoare, colegă de-a mea, e un avocat cunoscut în oraș, el s-a declarat gata să-ți stea la dispoziție. Nu înțeleg de ce vrei neapărat să fii condamnat, în folosul cui ai de gînd să faci gestul respectiv? Ce să demonstrezi? Dacă ești obosit și vrei să te retragi un timp pentru a medita nu e obligatoriu să te înfunzi de bunăvoie într-o pușcărie. În plus, eu ce fac? De-abia mă obișnuisem cu tine și mă lași singură într-un oraș în care mă simt stingheră și speriată? Gîndește-te și scrie-mi de urgență, poate chiar în seara asta. Dacă nu putem vorbi, cel puțin scrie-mi cît mai mult, povestește-mi despre tine, la ce te gîndești etc. Și-așa, pînă acum, de cînd sîntem împreună, n-am avut timp să ne spunem mare lucru. Dacă-mi permiți, ți-aș da și cîteva sfaturi (o femeie care nu-i dă cîteva sfaturi bărbatului înainte de a ieși pe ușă, zicea bunica, aia nu e femeie: «Vezi, nu uita să iei arpacaș, vezi, nu te încurca la băutură, salută-l frumos pe nea Pompile, că avem să-i dăm mia-aia de lei, poate ne mai amînă, nu te mai scobi tot timpul în măsele, controlează-te, nu uita că ești intelectual etc.») Eu te sfătuiesc să nu mai fii atît de*

agresiv și recalcitrant, atît de justițiar, prea ai tot timpul impresia că adevărul e numai de partea ta, fii mai concesiv. Un filozof contemporan e de părere că cel mai important lucru în viață pentru un om înțelept e să învețe să fie pierzant. Ce înseamnă asta? Ceva mult mai grav decît ar părea la prima vedere: faptul că însăși existența umană este un eșec, o înfrîngere, din moment ce, la capătul ei, se află ireparabilul, neantul, neființa, infinitul. Așa că trebuie să te obișnuiești cu ideea că, în final, tu ești cel falit, că nimic nu e de cîștigat, totul de pierdut. Atunci cînd te simți năpădit de patimă, cînd ți se urcă sîngele la cap și ești gata să faci o tîmpenie, numără pînă la zece sau o sută și gîndește-te la chestia asta, dragul meu. Te-aș vrea un pic mai sceptic, ceva mai neîncrezător în acțiunile tale, mai distant și indiferent față de lucrurile mărunte. Știu că temperamentul tău nu se împacă deloc cu sfaturile pe care ți le dau, știu c-o să mă înjuri, dar trebuie neapărat să te potolești. Ca să-i poți stăpîni pe alții, învață, mai întîi, să te stăpînești pe tine însuți. Mîine seară am să-ți trimit o pijama și niște maiouri de corp și tot ce mai ai nevoie, dar pentru asta trebuie să-mi scrii. Fă tot ce e posibil omenește și neomenește și întoarce-te acasă. P.S. Cadavrul lui Titi se află încă la spital. I s-au făcut încă două autopsii. Te țin la curent cu situația lui. Situație — vorba vine. Pa."

A doua zi, Mitică avu o convorbire cu un ofițer de Securitate (altul decît cel care îl vizitase acasă), un bărbat de aproape cincizeci de ani, volubil, simpatic, îi oferise o cafea și o țigară bună (Mitică refuzase), dînd impresia că, în ceea ce-l privește, nu acorda mare importanță incidentului cu procurorul și condamnarea („O să faceți recurs și chestiunea se rezolvă cu o pedeapsă la locul de muncă"), pe el îl interesa ca Mitică să-l ajute să dezlege „misterul Titi". Ce voise acest individ de la lume și societate? Ideile lui erau sau nu periculoase pentru ideologia noastră? Există pericolul să fie preluate de vreun adept?

Mitică îl liniști: ideile lui Titi erau niște naivități, iar pericolul de a fi preluate și răspîndite nu există deoarece caietul respectiv nu a ajuns pe mîna nimănui.

— Lăsați-l pe bietul Titi să se odihnească în pace, spuse Mitică cu un glas obosit, iar ofițerul nu mai insistă.

Ajuns în celulă reluă scrisoarea către Nela, pe care o începuse cu o oră înainte, după ce luase un mic dejun copios, compus dintr-un șnițel, un copan de pui și un ou fiert.

— Așa pușcărie mai zic și eu, îi răspunse el milițianului, prietenul lui, care-i urase „poftă bună”.

Cum îți spuneam, draga mea, scrisoarea ta mi-a produs o dezamăgire egală cu vestea pe care mi-ai fi dat-o că ești decisă să mă părăsești (de frică sau oroare, sau amîndouă împreună) și că dorești să devii amanta lui Butușină. Într-adevăr, sfaturile tale sînt ieșite din mintea îngustă a unei gospodine chinuite de grija zilei de mîine, nu a unei profesoare de psihologie și filozofie. Ce dracu' ați învățat voi acolo în facultate dacă ai ajuns să-mi trimiți la pușcărie citate despre cumințenie, răbdare, obediență și resemnare?! Nu ți-ai dat seama în puținele zile de cînd sîntem împreună cu cine ai de-a face? Că sînt un tip fără Dumnezeu, fără frică, fără milă și fără respect pentru nimeni? Știu că majoritatea celor din jurul meu mă cred nebun sau anormal (e același lucru, de fapt), dar asta prea puțin mă interesează, nu țin neapărat să se vorbească bine de mine. De altfel, cine ar putea să mă înțeleagă dintre cei cu care am de-a face în mod obișnuit? Asistenta Suzi, care e nebună? Butușină, care e cretin? Ceilalți medici din spital, care sînt niște ființe mediocre, resemnate, amatori de vînătoare, beții și femei, care își fac case spațioase, elegante, își cumpără mașini luxoase și își pregătesc copiii să intre cu orice preț la Facultatea de Medicină, care au șifonierele și cămările pline cu haine de blană, bijuterii, vînat, brînzeturi fine etc.? Măcar dacă ar fi capabili și cinstiți din punct de vedere profesional, dar nu sînt. Știu că n-am să-i pot schimba eu în bine pe toți (sau măcar pe vreunul din ei), dar nici mie nu-mi poate cere nimeni să fiu altfel decît vreau eu să fiu, adică să mă comport exact așa cum sînt. De altfel, îți declar foarte sincer că nu am un anumit program de viață, nu urmăresc ceva anume, nu vreau să fac vreo demonstrație în favoarea unui stil de viață, a unei anumite moralități. Nu.

sînt, din cîte îmi dau seama, un individ haotic și spontaneu, instinctual și imprevizibil, de multe ori descopăr chiar și săvîrșesc anumite fapte imbecile, lipsite de sens, că sînt necioplit, grobian, vulgar, straniu și fără haz. Trebuie să-ți mărturisesc că nu mă plac cîtuși de puțin, îmi sînt mie însumi antipatic, uneori nu-mi găsesc decît defecte și-i înțeleg pe cei care se feresc de mine, și eu aș face la fel, în locul lor. Sînt convins că n-ai să mă poți iubi niciodată, oricîte eforturi ai face, dar n-ar fi exclus să putem sta împreună destulă vreme fără să ne incomodăm și să ne plictisim prea mult. Ce voiam să-ți mai spun? Mulți și-au închipuit că sînt un nefericit și că din cauza asta m-am abrutizat. Aiurea! Nici vorbă. Nu sînt deloc nefericit, nici n-aș avea cînd să fiu, puținul meu timp liber îl folosesc ca să dorm, de frică să nu cad a doua zi de pe picioare. N-aș putea spune însă că sînt fericit, și asta, în primul rînd, din cauză că nu știu exact ce înseamnă a fi fericit. Profesorul meu de fiziologie din facultate, o ființă de excepție, un mare filozof și un mare om, care, la șaizeci și doi de ani, cînd a fost obligat, din motive politice, să se pensioneze, s-a sinucis făcîndu-și o injecție cu stricnină, ne spunea că fericiți nu pot fi decît nebunii sau oligofrenii, cretinii, cei incapabili să-și pună vreo întrebare serioasă despre ei și despre ceilalți. Sigur că există și clipe izolate de fericire, momente de exaltare, dar astea țin mai mult de condiția noastră fizică: te simți bine trupește după somn și începi să fluieri în baie, mănînci ceva care îți face o plăcere grozavă etc. Sau vezi un film sau o piesă de teatru la care rîzi de te prăpădești, îți cumperi un obiect pe care ți-l doreai foarte mult, ești pescar și prinzi un pește mare, ești excursionist și admiri un peisaj superb etc. Fericirea ca o stare permanentă însă mi se pare imposibilă, absurdă și neomenească. Fericit poți fi numai în copilărie, eventual, așa cum mi s-a întîmplat mie, deși am fost chinuit de mizerie, am răbdat de frig și de foame, am fost bătut, am fost bolnav, am avut tot felul de accidente nefericite. Fericirea mea se datora faptului că eram un copil însingurat, trăiam izolat într-un univers al meu secret. Uneori ședeam ascuns într-un butoi gol, în beci, și desenam cu creta pe pereții acestuia animale pe care nu le văzusem niciodată și care nu

existau în realitate. La patru ani și jumătate știam să citesc și să recit baladele din cărțile de citire ale fraților mei mai mari, care erau semianalfabeți, în clasa a patra abia învățaseră să citească. Acești frați nu mă iubeau din pricină că ei, fiind mai mari, erau trimiși la munca cîmpului sau cu vitele la păscut, în timp ce eu rămîneam acasă. Eram extrem de slab, rahitic, palid, o vecină lansase chiar supoziția că aș avea un singur plămîn. Faptul că mama îmi dădea, din cînd în cînd, să mănînc cîte un ou, ca să mă întremez, îi scotea din minți pe ceilalți frați, eram bătut și nevoit să dorm ascuns în beci, în butoiul meu secret, pînă cînd mama m-a învățat să îngrop cojile oului. (Acum m-a luat somnul, sînt obosit, am să continui, probabil, cînd mă voi simți în stare.) Da, am ațipit puțin, mi-am revenit și am să continui. De ce mai eram fericit? Pentru că îmi plăcea să visez. Mă duceam, de pildă, pe malul gîrlei și-mi făceam palate din piatră și nisip, iar apoi mă imaginam rege. Aceasta a fost prima meserie pe care mi-am dorit-o. Cînd mă întreba cineva ce vreau să mă fac cînd voi fi mare, eu răspundeam imediat: rege sau împărat. Sau prinț. Ce mai visam? După ce eram bătut de tata sau de frați, îmi plăcea să mă visez bărbat însurat, cu mulți copii, copii pe care să-i bat, la rîndul meu, bănuind că asta trebuie să fie una dintre bucuriile supreme ale oamenilor mari. Dar despărțirea de această copilărie fericită s-a petrecut foarte repede, la vîrsta de zece ani și jumătate, cînd am ajuns elev la un liceu comercial, dus acolo de preotul satului, singurul convins de istețimea mea intelectuală. Am trăit într-un internat inimaginabil de mizer vreme de opt ani (eram bursier), am răbdat de foame și de frig, mîncarea era cu viermi și mucegai, încălțămintea mea avea tălpile rupte, haina era din dimie, aceeași pentru iarnă și pentru vară. Cînd am venit la examen la facultate eram îmbrăcat și încălțat la fel de mizer, tălpile bocancilor erau din cartoane, mergeam pe trotuare doar pe partea cu umbră, ca să nu mă frigă asfaltul la tălpi. În căminul studențesc mizeria era mai suportabilă, dar continuam să fiu rău îmbrăcat, ai mei fiind incapabili să mă ajute cu ceva, venise colectivizarea și le luase pămîntul și vitele, erau săraci și dezamăgiți că nu mai vin odată americanii. Apoi a venit

momentul primei disecții, cînd m-am găsit în fața unui cadavru necunoscut și am început să-mi pun prima întrebare hamletiană: acesta este omul? pentru ce a trăit el? la ce i-a folosit că s-a născut? cine l-a născut și de ce? nașterea lui, ca și a mea, nu e decît un hazard, un accident stupid, nemeritat? Mai tîrziu, prin spitalele prin care am umblat, mă înfioram cînd auzeam cîte un bolnav care striga: „Mamă, de ce m-ai făcut? De ce?” Probabil că numai o durere cruntă și inumană îl poate aduce pe om în stare să-și blesteme părinții și, în primul rînd, mama. Un unchi de-al meu, fratele tatei, s-a îmbolnăvit și m-a chemat de urgență. „Mitică”, mi-a zis el, „scapă-mă, de două ori ți-am dat bocancii mei să mergi la liceu și-am rămas eu în opinci, dă-mi ceva să nu mă mai ardă în capul pieptului.” Unchiul respectiv avea cancer la stomac, i-am zis să se opereze, dar n-a vrut, el voia să-i dau eu niște pastile care să-l vindece pe loc, fără să fie tăiat. Cînd a intrat în metastază mă ruga să-l duc la operație, dar era prea tîrziu, s-a supărat pe mine. „Bine, mă, de ce-ai mai învățat carte dacă nu ești în stare să mă vindeci?” Am plecat umilit, întîmplarea mă marcase pentru totdeauna, am devenit mai trist și mai singur. Îmi plăceau doar cîțiva dintre profesori, pe ceilalți îi disprețuiam, erau răi și meschini. Colegii și colegele mă ocoleau, eram incomod, aveam alte preocupări, începusem să citesc filozofie, îl descoperisem prin Blaga pe un neamț misogin, îmi plăcea ura lui fanatică față de femei. A te îndrăgosti de o femeie, zicea el, este cea mai de jos cădere a unui bărbat, terfelirea demnității sale primordiale. Și, totuși, nefericitul filozof s-a îndrăgostit de o femeie și, atunci, copleșit de rușine, s-a sinucis. În ultimii ani de studenție trăiam în concubinaj cu o asistentă mai în vîrstă decît mine cu doisprezece ani; făcusem un contract foarte sever: ea avea obligația să-mi spele rufele și să tacă, iar eu să-i sparg lemnele și să-i spun cîte o poveste în fiecare seară, ca să poată adormi. Încă un amănunt despre mine: n-am fost niciodată îndrăgostit de o femeie. Nu-mi explic de ce, probabil, pentru că iubirea față de o anumită femeie mi se pare irațională, stupidă, o nebunie ridicolă. Am văzut, cînd eram student, un profesor de șaizeci de ani, cu burtă și chelie,

îndrăgostit de o colegă de-a mea, o exaltată și o dezmățată, se urcau amîndoi într-un copac din curtea căminului și se sărutau. Vezi, Doamne, voiau ei să ne demonstreze, iubirea te îndeamnă la nebunii, te scoate din matcă și te ridică la gradul de zeu. Stupid! De multe ori ajung la concluzia că nu mă mulțumește nimic de la viață, deși îmi place enorm să trăiesc, să știu, să văd, să descopăr, să acționez. Să acționez, dar cu succes. Nu pentru că mi-ar place succesul și mi-ar asigura porția zilnică de fericire, ci pentru că munca fără împlinire nu are sens, e inutilă. N-am să-i înțeleg pe cei care obțin performanțe în sine, performanțe simbolice, pe cei care-și riscă viața pentru a ajunge într-unul din vîrfurile Himalayei, cu prețul unei suferințe inimaginabile. Pe primul care a săvîrșit un astfel de gest teribil îl înțeleg, a fost curajos. Dar ceilalți pentru ce mai urcă? Ce vor să verifice? În folosul cui? Am avut un coleg de facultate cu care eram prieten, singurul meu prieten dintre colegi. Acum șase luni mi-a scris o scrisoare care m-a cutremurat: se călugărise. Cînd am avut o zi liberă m-am dus și l-am căutat la mînăstirea respectivă, undeva, în munții Buzăului, o mînăstire mică foarte frumoasă și pitorească, înconjurată de multă verdeață și flori (îndeosebi mușcate), unde am de gînd să-mi petrec în fiecare an o parte din concediu. L-am găsit mulgînd vacile, împreună cu un alt călugăr. A trebuit să aștept pînă a terminat de rînit pe jos și a adus de mîncare vitelor, după care ne-am retras în chilia lui. „Ce-i cu tine, idiotule?" am strigat, furios, pur și simplu îmi venea să-l iau la palme. „Cum de-ai ajuns aici?" Mi-a surîs blînd, liniștit, cu chipul luminat de mulțumire. „Am ajuns unde trebuia, mă simt bine, fii fără grijă. Mi-am descoperit adevăratul drum și adevărata vocație. Altfel ce m-aș fi făcut?" „Nu înțeleg." „Mi-am dat seama că eram un medic slab, adică milos și fricos, nu mă simțeam în stare să-i încurajez și să-i mint pe bolnavi, nu mă pricepeam să le dau speranțe, toți plecau de la mine dezamăgiți." „Și cum ți-a venit ideea să te călugărești?" l-am întrebat. „Era singura mea cale de mîntuire" „N-am înțeles: ce vrei să mîntuiești?" „Sufletul. Sufletul meu nefericit și speriat." „Speriat – de ce?" „De toate. Aveam nevoie de liniște și n-o puteam găsi decît aici." Vreme

de două ore i-am demonstrat că e un tip laș și egoist, a cărui existență pe lume nu se justifică absolut cu nimic. „La ce-mi folosește mie și restului lumii că tu mulgi vacile și te rogi de șase ori pe zi și că sufletul tău e împăcat că pe lumea cealaltă vei fi răsplătit?" „În primul rînd", mi-a răspuns el, medicul călugărit, mîngîindu-și barba, „eu nu am venit pe lume ca să-ți fiu ție de folos sau lumii. Cel puțin nu mi s-a spus asta înainte de a mă fi născut, nu mi s-a pus această alternativă ca să pot alege. Fiecare om, odată apărut pe lume, are dreptul să-și caute fericirea, împlinirea sau tihna – cum vrei să-i spui – așa cum dorește și așa cum poate." „E stupid, meschin și urît ceea ce gîndești tu, dragul meu coleg", i-am zis, „și nu pot să mă abțin să nu te disprețuiesc pe tine și pe toți cei care aleg drumul tău. Înțeleg să te izolezi de restul lumii ca să gîndești un mare gînd sau să realizezi o operă de excepție. Dar să te retragi ca să te rogi pentru mîntuirea sufletului tău?!" „Nu numai al meu, ci al tuturor oamenilor!" „Fals. Tu ai venit aici ca să ai liniște, ca să bei lapte proaspăt și să respiri aer curat. Dacă voiai să scapi de propriul tău cuget neîmplinit și nemulțumit o puteai face dăruindu-te profesiei și, implicit, unui scop generos, ceea ce fac majoritatea covîrșitoare a oamenilor, în chip inconștient, firește, nimeni nu pleacă la servici dimineața (urcîndu-se într-un autobuz aglomerat pînă la sufocare) strigînd lozinci despre țelurile nobile ale muncii. Vrei să săvîrșești un gest de excepție? Fă-l. Dar nu în folosul tău exclusiv, pentru că nu mă interesează. Faptul că tu ești sătul nu-mi potolește mie foamea decît în cazul în care îți sînt mamă și te alăptez la sînul meu. De ce sînt atît de urîți dictatorii? Pentru egoismul lor atroce, pentru pofta lor nesățioasă de a fi adulați și divinizați, pentru grija exacerbată pe care o au față de ființa lor fizică. Nero își cheltuia jumătate din zi ca să-și ungă trupul cu alifii aduse din toată lumea, iar Papa Doc (și nu numai el) își dădea fecalele la analiză în fiecare dimineață pentru ca medicii dieteticieni să-i poată stabili meniul. Tu ce faci? Stai în genunchi toată ziua și te rogi s-ajungi în Rai. Bine, du-te în Rai! N-ai decît. Și dacă nu există?! Ce te faci?" „Vezi", mi-a spus el, „în secolul nostru, oamenii, crezînd că sînt mai înțelepți, sînt obsedați să descifreze începuturile

vieții și uită să se mai ocupe de sfîrșitul ei. Pentru asta am venit aici." „Ai îmbătrînit, nenorocitule!" i-am zis. „Ești ca o babă care nu mai face altceva decît să-și pregătească lucrurile pentru înmormîntare. Nu te mai gîndi la moarte. Las-o pe ea să se gîndească la tine. Ocolește-o! Ignor-o!"

Fostul meu coleg de facultate, cu care dormisem la culesul porumbului, în Bărăgan, în același pat, a rămas neclintit. „Îmi pare rău", mi-a spus el, „dar nu accept să fiu judecat de cineva care a suferit mai puțin decît mine." „De unde știi tu cît au suferit ceilalți oameni? De unde știi tu cît sufăr eu acum?" „Suferința nu se poate cîntări, dar știu că a mea trecuse peste toate limitele, nu o mai puteam suporta."

M-a condus pînă la gară, străbătînd o pădure splendidă și o poiană pe care se aflau niște sculptori care cioplеau blocuri de piatră roșcată (era o tabără). Ne-am oprit și i-am privit o jumătate de oră. Lucrau cu îndîrjire, lovind cu ciocanele în dălți într-un ritm grozav, poate și pentru că știau că sînt priviți cu admirație. „Ce părere ai despre artă?" l-am întrebat. „E o îndeletnicire ca oricare alta atîta vreme cît nu ai geniu." Pe peron, după ce ne-am îmbrățișat, i-am zis: „După ce te plictisești de călugărie, vino la mine, o să lucrăm împreună. Dumnezeu nu există în mod sigur." „Și dacă există?" m-a întrebat el, trist și îngîndurat. „Ce ne facem? Pe unde scoatem cămașa?"

De unde pornisem? Nu mai știu. Oricum, mi-e lene să recitesc scrisoarea. E printre puținele pe care le-am scris în viața mea, îi invidiez pe cei care au această răbdare. Mi-ar place să am un jurnal în care să-mi mîzgălesc gîndurile în fiecare seară, un jurnal pe care să nu-l arăt niciodată nimănui și pe care să-l răsfoiesc în ultimele zile de viață. Dar de unde timp? Scrie-mi cît mai mult, că mă plictisesc. Scrie-mi tot ce-ți trece prin cap, orice tîmpenie sau banalitate, nu mă supăr. Dacă nu mă înșel, a apărut un Dicționar de maxime și cugetări. Caută-l și extrage-mi de acolo toate panseurile despre Prostie, Speranță, Ură și alte chestii din astea aparent fundamentale, dar care, în fond, nu sînt decît vorbe goale. De ce am nevoie de ele? Nu știu. Îmi plac maximele și proverbele.

Mitică fu întrerupt de milițianul de serviciu, care îl duse sus, într-un birou, unde îl aștepta avocatul. Nu cel care îl apărase din oficiu, ci soțul acelei profesoare de care-i vorbise Nela, un bărbat mărunțel, cu ochelari, care, după anumite semne, pe care Mitică le descifra de la prima vedere, suferea de stomac.

— Am venit în legătură cu recursul, îi spuse acesta.

Mitică ar fi vrut să-l repeadă, dar se abținu, omul nu-i dorea decît binele, de fapt.

— Îmi pare rău, dar nu am de gînd să fac nici un recurs.

— De ce?

— Mă simt bine aici, adică acceptabil. N-am nici un chef să ies afară.

Cei doi se priviră lung și pătrunzător. Avocatul nu fusese pregătit dinainte, nu știa cu cine are de-a face.

— Domnule doctor, fiți amabil și faceți-mă să înțeleg. Adică nu doriți să scăpați din povestea asta, nu vă interesează să vă redobîndiți libertatea?

— Ba da, răspunse Mitică, solemn, dar nu cu prețul umilinței. Demnitatea va fi ultima cetate pe care o voi pierde în lupta mea cu lumea înconjurătoare.

În timp ce se întorcea spre celulă, izbucni în rîs. De unde-i venise în minte o lozincă atît de idioată? O auzise undeva sau o inventase pe loc? Ce impresie își va fi făcut avocatul despre el? Cînd ajunse în celulă, începu să scrie pe pereți cugetări și proverbe care-i veneau în minte pe moment: „Rugăciunea unui om trist n-are forță să ajungă pînă la Dumnezeu. Băieți, fiți veseli cînd vă faceți semnul crucii!” „Viața e o anecdotă a cărei poantă este întotdeauna tristă.” „Omul e un canal de scurgere pentru produse solide și lichide.” „Moartea ne ia întotdeauna prin surprindere, ca un tîlhar.”

Mitică rămase pe gînduri, cu pixul în aer. Nu mai avea idei. „Ce păcat! Mai e atîta spațiu liber pe pereți!” Își aduse aminte un distih văzut pe o cruce în Cimitirul vesel din Săpînța:

M-o călcat ieri un motor
Și-o fost musai ca să mor.

Știa un proverb și-n latină „*Do ut des*”[1], dar nu-și amintea ce înseamnă. În sfîrșit, descoperi în memorie un motto aflat pe o carte luată de la un bolnav și pe care o citise într-o noapte cînd era de gardă: „Idealul e liric, destinul e tragic, existența e comică”.

Apoi se întinse pe pat, cu privirea fixată în tavan. Ar putea, oare, ca existența lui să devină de acum încolo comică? Își aminti, fără să vrea, de fostul coleg de facultate care se călugărise. De ce-i scrisese Nelei povestea lui în scrisoare? Căpătase, cumva, și el voluptatea suferinței? Ar fi vrut, cumva, să devină și el un sfînt? Sau își dorea celebritatea unei victime nevinovate, compasiunea localității și a județului? Atunci de ce să nu se ducă medic într-o leprozerie autohtonă, africană sau indiană? Prostii și minciuni. Uitase să-i scrie Nelei (intenționat!) ce aflase mai tîrziu despre fostul lui coleg călugărit. Cum că alta era cauza pentru care alesese sihăstria: se îndrăgostise groaznic de soția unui alt medic, iar aceasta refuzase să-și părăsească bărbatul și confortul de-acasă pentru a fugi cu el în alt oraș, unde să ia totul de la început. Vrînd să se răzbune pe lașitatea ei se retrăsese la mînăstire, așteptînd ca ea să aibă remușcări și să vină să i se arunce la picioare în chilia lui austeră. Ceea ce nu se întîmplase. „Păcat că nu sînt mistic”, oftă Mitică. „Aș fi avut un suport în viață.

[1] Dau și dau *(lat.) (n. r.)*

CAPITOLUL VII

Influențată de Duduveche, tatăl lui Dudu, Nela se hotărî să se înscrie în audiență la prim-secretar.

— Aveți un telefon unde puteți fi găsită? o întrebă bărbatul care făcea înscrierile, adică ofițerul de serviciu.

— Nu.

— Atunci treceți vineri după ora cinci. Pentru miercuri lista e completă.

— E ceva urgent, insistă Nela, folosind o voce, misterioasă.

— Toată lumea vine la noi pentru ceva urgent.

— Soțul meu, continuă ea, neînțelegînd de ce era nevoie să spună o asemenea minciună, e mort de două zile și nu pot să-l înmormîntez pînă cînd nu rezolv o problemă.

— Care problemă? se interesă ofițerul de serviciu, speriat.

— Problema sinuciderii.

— S-a sinucis?! sări acesta de pe scaun.

Nela își aprinse o țigară; degetele îi tremurau, gata-gata să scape chibritul.

— Da. Nu știați?

— Nu.

— La autopsie i-au găsit în stomac un briceag cu lama deschisă. Or, noi nu aveam briceag în casă.

— Și atunci?

— Înseamnă că cineva l-a obligat să înghită briceagul... Mă rog, sînt și alte amănunte care trebuie elucidate. Procuratura bate pasul pe loc.

— Atunci, știți ce? Veniți deseară după ora douăzeci. Voi încerca să vă introduc peste listă.

— Mulțumesc. Sînteți un om de suflet. N-am să vă uit niciodată.

Nela îi strînse o mînă, cu un gest violent, convulsiv, și vărsă o lacrimă de emoție. Cînd ieși afară și se uită în oglindă, constată că lacrima fusese adevărată, ceea ce o îngrijoră. „Te pomenești că sînt îndrăgostită de Mitică. Asta ar fi culmea."

Seara, cînd reveni pentru audiență, ofițerul de serviciu (era altul decît cel de dimineață, dar informat despre ce e vorba) o întrebă dacă are asupra ei un memoriu scris.

— Nu, răspunse Nela, dar pot să-l fac pe loc.

— Atunci vă dau o coală de hîrtie. Pix aveți?

— Am.

În sala de așteptare, mobilată și tapetată în cărămiziu, cu două peisaje pe pereți aparținînd unor autori mai mult decît naivi, se mai aflau încă cinci persoane – trei bărbați și două femei – care ședeau încremeniți pe scaune, înfiorați și speriați, unul tușea din cînd în cînd și, avînd oroare față de gestul său, își ascundea capul sub masă.

— Scrieți scurt de tot, o îndemnă ofițerul de serviciu – un tînăr plăcut la înfățișare – așezîndu-se lîngă ea, ca să-i fie de ajutor. Nu mai mult de o filă.

— Bineînțeles, aprobă Nela. Dar cum să încep?

— Simplu: „Tovarășe prim-secretar, subsemnata, cutare și cutare, vă aduc la cunoștință că soțul meu a decedat în condițiile cutare și cutare..."

— Soțul meu nu a decedat.

— Cum nu a decedat? se miră acesta. Dimineață ați spus că s-a sinucis cu un briceag!

Nela își păstră calmul.

— Colegul dumneavoastră a înțeles greșit. Cu totul și cu totul greșit. Eu am spus că viitorul meu soț este în pragul sinuciderii și că umblă tot timpul cu un briceag la el.

— Aha! Deci nu s-a sinucis încă?

— Nu. Încă nu.

— Tocmai, că ne-am și mirat, deoarece de la procuratură ni s-a spus că nu există nici o sinucidere în oraș. Așa ceva n-a mai existat

de cîțiva ani, județul nostru fiind unic, din acest punct de vedere, în țară. Dar ce motiv ar avea respectiva persoană să se sinucidă? se interesă mai departe tînărul activist.

— I s-a făcut o nedreptate.

— Ce nedreptate?

Nela îi zîmbi scurt și suav, în așa fel încît replica următoare să nu-l jignească cumva:

— Dacă vă spun dumneavoastră toate detaliile, atunci tovarășului prim-secretar ce-i mai rămîne?

— Aveți dreptate, zise activistul, acceptînd aluzia. Scrieți, vă rog, memoriul.

Nela scrise o filă și jumătate, ca din partea lui Mitică și semnîndu-l pe el, deși, de cîteva ori, uitînd convenția, se exprima la persoana întîi feminin. Prim-secretarul primi, însă, o singură persoană, după care plecă valvîrtej. Prin oraș se auzeau zgomotele asurzitoare ale pompierilor în acțiune și toată lumea știa, de fiecare dată, despre ce-i vorba: mai ardea ceva la Combinatul chimic.

— Într-o bună zi, spuse, oftînd, un solicitator, localitatea noastră va deveni praf și pulbere. Atunci o să avem audiență la Ăl de sus.

— Cînd să revin? se interesă Nela.

— Lăsați memoriul și veți fi anunțată la timp.

În lift, unul dintre solicitatori, un bărbat înalt și elegant, îi șopti:

— Încercați la secretarul cu propaganda, e un om mai puțin ocupat, sensibil, amabil, acționează rapid.

Nela se trezi, apoi, mergînd alături de el, pe stradă, discutînd în termeni destul de amicali.

— Spre deosebire de prim-secretar, continuă solicitatorul respectiv, folosind o voce plăcută, cu adevărat bărbătească, secretarul cu propaganda este foarte răbdător, nu te întrerupe în momentele-cheie ale relatării, ci doar în cele de respiro, cînd îți vine realmente în ajutor, adică obligîndu-te să supralicitezi, dîndu-ți un șvunc, cum zic englezii, adică un impuls. În plus, toată lumea știa că se poartă extrem de drăguț cu sexul slab, aproape că nu există femeie care să ajungă la el și să nu plece cu o rezolvare pozitivă.

Nela consideră că tipul e simpatic și folositor, așa că nu refuză invitația lui de a bea o cafea împreună la cofetărie, „Primăvara”, unde se aflau, în exclusivitate, elevi și eleve.

— Îi vedeți, îi șopti respectivul, care se recomandase cu numele de Nedelcu, toți acești elevi și eleve se fac că beau cafele, dar, de fapt, în cești se află pe trei sferturi coniac adus din afară, cu asentimentul vînzătoarelor, care primesc partea lor de *pourboir*[1]. Dar ce le poți face? Sînt tineri și simt nevoia de stimulente.

— Stimulente pentru ce?

— Așa... Pentru existență... Pentru a eluda dificultățile vieții.

— După părerea mea, spuse Nela, alcoolul e unul dintre cele cinci deliruri pe care le cunoaște omul pînă la ora actuală.

— Delir spuneți?! spuse Nedelcu, încruntat. Poate aveți dreptate. Există, într-adevăr, un delir etilic.

— Există, sigur că da. Asta n-am spus-o eu, au spus-o specialiștii.

— Totuși, adolescenții din ziua de azi fac niște excese grozave în ceea ce privește alcoolul, cafeaua și tutunul. Am un nepot care bea nes de la doisprezece ani.

— Și eu am făcut la fel, zise Nela. Copiii americani iau și hașiș la vîrsta asta.

— Și? Unde au ajuns?

— Unde-au ajuns au ajuns bine. Vorbesc de marea majoritate. În orice caz, ei iubesc și respectă munca cu adevărat. I-am văzut cum se duc, la doisprezece ani, să spele vase în restaurante, fără să-și neglijeze școala.

— Ați fost în Statele Unite?

— Da, am fost. Am fost într-o excursie studențească.

Auzind această replică, Nedelcu se încruntă (era, probabil, felul lui de a se mira).

— Sînteți originară din localitate?

— Nu.

— Dar de unde?

— Din București.

— Aha!

[1] Bacșiș *(fr.)* *(n. r.)*

— De ce spuneți asta? întrebă Nela, vag ironică.

— Pentru că și eu sînt din București. Cum ați ajuns aici?

— Am fost repartizată.

— Pe linie de învățămînt?

— Exact.

— Eu sînt doar detașat. La început pentru trei luni. Dar mă aflu aici de patru. Și nu se știe cît mai rămîn.

— Pe ce linie? se interesă Nela, aprinzîndu-și o țigară.

— Economică.

Una din vînzătoare se îndreptă hotărîtă spre Nela pentru a-i atrage atenția că în localul respectiv fumatul era interzis, dar Nedelcu se ridică la timp (cu acest prilej Nela constată că avea o înălțime ideală pentru un bărbat, adică circa un metru și optzeci de centimetri) și discută cu ea în șoaptă, foarte scurt, obligînd-o pe aceasta să se retragă cu un zîmbet obedient.

— Eu, spuse el, după ce se întoarse la masă, continuîndu-și ideea, sînt de meserie revizor contabil, ca și tatăl și bunicul meu. O meserie banală și plicticoasă, nu-i așa?

— Depinde, răspunse Nela, sorbind din cafea.

— Într-adevăr. Depinde. Pot să vă spun că această profesie este, după părerea mea, cu totul excepțională. Și vă declar acest lucru dinlăuntrul ei, adică în deplină cunoștință de cauză. Probabil vă surprinde afirmația mea.

— Deocamdată mă surprinde, spuse Nela, încercînd să alcătuiască o frază prețioasă, fără să știe în ce scop, dar, dacă îmi veți demonstra în chip convingător care sînt argumentele care v-au condus la această concluzie, n-o să mai fiu surprinsă.

— Bineînțeles că o să fac demonstrația respectivă, cu condiția să aveți un răgaz de două ore.

— Da, am acest răgaz, dar după aceea, vă rog să mă conduceți pînă acasă, deoarece sînt pățită. Încă din prima zi cînd am sosit în acest oraș un grup de tineri constructori au încercat să mă violeze.

— Ce fel de constructori? se interesă Nedelcu, încruntat, ca și cum amănuntul avea importanța lui secretă.

— De locuințe. N-au reușit, din fericire, dar cine îmi garantează că a doua oară vor rata ocazia?

— Au fost prinși sau nu?

— Cred că nu, altfel m-ar fi anunțat organele.

— Pedeapsa e foarte aspră pentru o astfel de faptă.

— Cineva mi-a spus că, date fiind nevoile stringente de sporire a populației, violatorii sînt absolviți de pedeapsă, cu condiția să-și lase victimele gravide.

— Nu se poate! sări Nedelcu în sus. Așa ceva nu poate fi adevărat!

— Bineînțeles, recunoscu Nela. Am vrut să văd dacă aveți simțul umorului.

Nedelcu arăta mai pleoștit decît un cîine asupra căruia s-ar fi aruncat o găleată cu apă rece.

— Vai de mine! Cum ați putut să vă îndoiți de simțul meu în ceea ce privește umorul?! întrebă el, sincer amărît.

— Scuzați-mă, n-a fost decît o probă nevinovată. Așa procedez întotdeauna cînd cunosc un om. Pentru mine, simțul umorului este o primă și decisivă dovadă că individul respectiv nu este prost sau înapoiat.

— S-ar putea să vă înșelați. Am cunoscut destui proști care erau leșinați după farse sau care rîdeau de se prăpădeau la comedii. Deși, în realitate, adică în restul vieții și activității lor, erau niște cretini notorii.

— Astea sînt excepții. Proștii sînt, de obicei, solemni și sobri, se feresc să rîdă, de frică să nu greșească, adică să rîdă cînd nu e cazul. Am văzut o scenă excelentă într-o comedie românească în care un subaltern redus la minte rîde la o replică a șefului său, replică hazoasă în felul ei, dar la care nu trebuia să rîdă, drept pentru care e dat afară din birou cu picioare în spate.

Nedelcu crezu că trebuie să rîdă și rîse scurt, apoi se opri prudent.

— Mai doriți o cafea? întrebă el, în speranța că discuția va lua o altă direcție. Să nu vă faceți probleme că întîrziați, vă conduc eu acasă. Cu mine veți fi în siguranță. Sînteți căsătorită?

— Ca și. Dar soțul meu, mai precis viitorul meu soț, se află în momentul de față în pușcărie, condamnat la un an și jumătate pentru huliganism. Pentru el venisem în audiență.

— E nevinovat?

— Dimpotrivă. E vinovat. Dar asta nu înseamnă că trebuie să facă pușcărie. Vinovați sîntem toți, nu?

— Într-un fel sau altul.

— Firește.

— Adică depinde de ce sîntem vinovați și în fața cui.

— Vina în fața legilor e foarte discutabilă, se ambală Nela, deoarece legile se schimbă de la o lună la alta sau, pur și simplu, nu se aplică.

— E adevărat într-o oarecare măsură, răspunse Nedelcu, prompt, eu lucrez zilnic cu legile și le cunosc pînă-n măduva oaselor. Tot secretul legii e cum o interpretezi.

Nela bău cea de a doua cafea pe nerăsuflate, era obosită, ar fi vrut să doarmă, dar nu-i venea să se despartă de Nedelcu, tipul părea o ființă aparte, care merita a fi descifrată. În plus, era îmbrăcat cu multă grijă, elegant chiar, și mirosea a Men's Club.

— Nu numai în legi, ci și în artă, spuse ea, acționează forța și tehnica interpretării. De aceea se și apelează la avocați buni. Tatăl meu avea un prieten care era un mare actor foarte cunoscut, trăiește și acum, e pensionar, dar mai joacă din cînd în cînd la Național, la radio și la televiziune. Venea destul de des la noi pentru că tata avea rezerve serioase de whisky și vin bun. Odată, acest actor celebru ne-a spus: „Dați-mi o lozincă, și eu v-o spun în așa fel încît ori plîngeți, ori rîdeți". I-am dat „Proletari din toate țările, uniți-vă!" și el, într-adevăr, ne-a spus-o în două feluri. O dată am rîs de ne-am prăpădit, iar altă dată ne-a venit să plîngem, adică ni s-a făcut pielea găină.

— Talentul e cea mai nobilă înzestrare pe care i-o poate da natura omului, spuse Nedelcu, sobru, poate din obligația de a teoretiza puțin. Nu mă refer doar la talentul artistic, care e atît de rar, ci la talentul profesional. Despre mine se zice, de pildă, că sînt un talent de excepție în materia în care lucrez, și nu numai pentru că am fost șef de promoție la Academia de Studii Economice, care se află în Piața Romană, cunoașteți, cred, acea clădire maiestuoasă și solidă. Ministrul-adjunct de resort a făcut o adevărată pasiune pentru mine, nu mă pune să fac lucrări obișnuite, de rutină, mă păstrează anume pentru cazuri excepționale, greu de descifrat și limpezit și, cînd îi aduc lucrarea

rezolvată, zice către toți: „Vedeți ce înseamnă să ai geniu?! Înseamnă să vezi dincolo de limita accesibilă nouă, oamenilor obișnuiți. Nedelcu are în creierul lui un computer."

— Și chiar aveți convingerea că sînteți un geniu? îl întrebă Nela, aproape îngrijorată.

— Da. Dar de ce ați intrat în panică?

— Vi s-a părut. Nu sînt decît curioasă. Și știți de ce? Pentru că mă preocupă această problemă.

— Adică ce?

— Adică aș vrea să știu ce este, exact, geniul, care e mecanismul, care sînt elementele lui psihice componente. În al doilea rînd, aș vrea să știu dacă societatea trebuie să ducă față de genii o politică specială.

— În genul celei practicate de americani?

— Mai mult chiar. Americanii colecționează geniile din toată lumea după ce acestea s-au afirmat, ca să se folosească de ele la maximum, firește, contra cost. Pe mine mă interesează altceva: acțiunea de a descoperi geniile la o vîrstă foarte fragedă, adică în faza infantilă, pentru a le crea, apoi, condiții speciale de dezvoltare rapidă.

Nedelcu plăti nota, dîndu-i femeii care-i servise un bacșiș consistent.

— Dacă nu mă înșel, această idee a fost deja lansată la noi de către un cunoscut filozof.

— Da, recunoscu Nela, dar se referea la tineri, nu la copii. În special, s-ar putea ca problema să nu vă intereseze în mod special și atunci v-aș plictisi. Putem să mergem?

— Desigur.

În drum spre casă, tăcură amîndoi. Nela se gîndi să-l invite sus, la ea, să mai pălăvrăgească, din cauza celor două cafele somnul îi dispăruse. Nedelcu acceptă invitația cu plăcere. Chiar așa se și exprimă.

— Accept cu plăcere invitația dumneavoastră. Serile mele sînt destul de pustii și plictisitoare aici. Stau singur în camera mea de hotel și citesc pînă îmi dau lacrimile de oboseală, de aceea rîvnesc mereu să pot sta de vorbă cu o persoană cu care să am ce vorbi.

— N-am cu ce să vă servesc, îi spuse ea, sus. Doar un ceai și un covrig.

— Mulțumesc, e suficient. Apoi, după ce primi ceaiul și covrigul, continuă: în ceea ce privește ideea pe care am întrerupt-o la cofetărie, despre geniu, vă mărturisesc că sînt oarecum dezamăgit de faptul că cei mai mulți consideră această calitate ca o aptitudine deosebită pentru muncă. Cu alte cuvinte, genialitatea nu e altceva decît trudă și iar trudă, muncă îndîrjită, crîncenă, răbdare sisifică, or, cu totul altfel mi-l imaginam eu cînd eram tînăr pe geniu, adică un tip superb, cu plete și frunte înaltă, întins în fotoliu și așteptînd să-i vină Marea Idee.

— Da, se pare că nu-i avantajos să fii geniu în zilele noastre. Geniu înseamnă sacrificiu. Sau, cum spunea nu știu cine, geniul înseamnă o aptitudine deosebită pentru răbdare.

— Și dacă nu ai vocația sacrificiului? Dacă-ți place viața?

— Îți ratezi geniul și devii un om de rînd, un oarecare, spuse Nela, așezîndu-se pe pat turcește și mușcînd din covrigul ei. Se pare că marea majoritate a geniilor nu se împlinesc și rămîn necunoscute din diferite motive, unele de-a dreptul stupide: accidente, războaie, alcool.

— Pot să vă dau un exemplu mărunt? întrebă Nedelcu.

— Vă rog.

— Eu am avut un cîine de geniu. Mă credeți?

— Un cîine?!

— Da, un cîine. Un cîine-lup pe care l-am crescut de la o lună, exemplar uluitor de frumos și de inteligent, mă îndrăgostisem de el ca un fanatic. Citisem o carte despre dresură pe care mi-a procurat-o un fost dresor de circ care ieșise la pensie, o carte scrisă de un mare dresor francez și astfel mi-a venit și mie ideea să-l dresez pe Gioni al meu, așa îl chema.

Nedelcu se înflăcărase într-atîta, încît vorbea foarte tare și se plimba prin cameră zgomotos, ceea ce o făcu pe madam Gica să deschidă, brusc, ușa și să întrebe dacă s-a întors cumva doctorul Mitică, după care se retrase cu scuze.

— Bineînțeles, continuă musafirul, care se îmbujorase la față, emoționat, că nu-mi dresasem cîinele ca să-mi facă servicii banale, adică să-mi păzească cireșele din curte sau să-mi aducă ziarul la pat, așa ceva e în stare orice cîine. Pe al meu, stimată domnișoară, l-am învățat să numere pînă la zece, să facă adunări simple și, mai ales, să vorbească.

— Am mai văzut așa ceva într-un film, dar credeam că e un trucaj.

— Nu, al meu vorbea, pur și simplu. Sigur că nu construia propoziții sau fraze, dar putea articula anumite cuvinte: da, nu, afară, haide, bună-ziua, mulțumesc. Bună-ziua știa și în engleză și franceză. L-am învățat să și cînte. Eu îi dădeam tonul, cu chitara, iar el cînta cîteva acorduri din „Valurile Dunării".

— Bănuiesc că era o muncă extraordinară.

— Da, munceam foarte mult. Dar era o plăcere enormă. De ce? Pentru că mă bucuram nu numai eu după un succes, ci și el. Cînd îl mîngîiam și-i vorbeam nu numai felicitîndu-l și lăudîndu-l, doar că nu plîngea.

— Deci nu-l dresați prin constrîngere?

— Niciodată. Era între noi atîta prietenie și tandrețe încît nu numai că nu l-am lovit niciodată, dar dacă foloseam un ton mai aspru, mai brutal se ascundea și suferea teribil. Cu greu își revenea din supărare, după ce îi vorbeam și îl mîngîiam îndelung. Îi plăcea foarte mult să-i vorbesc și îmi crea senzația că înțelege aproape tot, că are sentimente, îi spuneam: „Gioni, vezi cîinele acela bătrîn și bolnav? Ia acest os și dă-i-l să-l mănînce." Gioni lua osul și i-l ducea acelui cîine prăpădit. Dar nu numai atît, îl păzea de alți cîini rapaci pînă cînd termina de mîncat. Vă plictisesc?

— Nu, îl asigură Nela. Mă interesează tot ce spuneți. Spre deosebire de alte femei, cărora le place să vorbească ele cît mai mult, mie îmi place să ascult. Aș spune că e una dintre plăcerile vieții mele.

— E un semn de înțelepciune. Numai meditativii știu să asculte mult și să vorbească puțin. A vorbi puțin e o calitate foarte rară. Știți de ce? Pentru că e o chestiune de voință. Toți sîntem adesea încărcați de impresii și amintiri, aproape împovărați aș spune, încît nu ne mai putem abține și simțim nevoia să ne revărsăm, să vorbim fără oprire. N-ați cunoscut oameni care nu se mai pot opri din vorbit?

— Ba da. O mătușă de-a mea suferea de această manie. Cînd o întrebam de ce vorbește continuu zicea: „Pentru că eu am de spus lucruri mai interesante decît voi și pentru că eu nu mai am mult de trăit, trebuie să apuc să spun tot ce am în mine".

— Fosta mea soție, care a decedat la cutremur, era cu totul invers: vorbea foarte puțin și foarte încet. De ce? Dintr-un complex de inferioritate. Era convinsă că nu are nimic interesant de spus, că toate comunicările ei către cei din jur sînt banale, șterse, că acestea sînt semne ale lipsei de inteligență și cultură. Era o ființă de bun-simț, timidă și modestă, cum rar întîlnești în viață.

Nela dispăru pentru cîteva clipe în chicineta care ținea loc de bucătărie și se întoarse cu încă un covrig.

— Vreți să-l mîncăm pe din două? întrebă.

— Nu, răspunse Nedelcu, mulțumesc, a fost suficient pentru mine. Păstrați-l pentru dimineață.

— Chiar așa am să și fac. Dar am impresia că mîncați puțin.

— Da, recunoscu Nedelcu. Mănînc puțin pentru că vreau să trăiesc mult.

— Asta e o condiție?

— Da, bineînțeles. Toți longevivii dorm bine, dar mănîncă prost. Dar, dacă-mi îngăduiți, am să termin povestea cu cîinele.

— Exact. Rămăseseți la observația că acel cîine avea un sentiment de milă față de semenii lui.

— Da, ceea ce e cu totul extraordinar. Animalele pot cunoaște sentimente de dragoste față de puii lor sau față de partenerul cu care au făcut puii, dar sentimentul față de alt animal este exclus. Am mai făcut și alte experiențe cu el, dar toate cu scopul să-i stimulez inteligența, voiam să văd care este limita lui de înțelegere. Și atunci am trecut la mimă. Îl puneam să mimeze.

— Chiar așa?

— Da, chiar așa. De pildă, îi spuneam: „Eu acum trag cu pușca în tine și te rănesc foarte grav, mortal. Mimează-mi cum mori." Și el se zvîrcolea și gemea, ca și cum era pe moarte. Sau îl învățam să mimeze că e bătrîn și neputincios. Sau că se joacă cu un alt cîine, un cîine imaginar. Ce reiese de aici? Că imaginația nu e doar o însușire omenească.

— Dar ce urmărești, de fapt, cu acest cîine? Un experiment în sine?

— Nu. Voiam să fac un film cu el. Mi-am cumpărat un aparat de filmat, peliculă, reflectoare și mi-am imaginat un scenariu.

— Cu un subiect?

— Bineînțeles. Subiectul era acesta: el adună de pe străzi toți cîinii bolnavi și flămînzi, îi aduce în curtea mea și organizează aici un fel de azil, unde le dă de mîncare și-i îngrijește din punct de vedere medical. Mîncarea și medicamentele le fura din casă, adică de la mine. Am repetat cu el primele cinci secvențe, totul mergea extraordinar, dar a venit cutremurul.

— Cînd v-a murit soția?

— Da. Soția și cîinele. De fapt, cîinele n-a murit la cutremur, a murit peste trei zile. L-am dus pe ruinele sub care se afla soția, ca s-o descopere, dar un buldozerist l-a lovit, fără să vrea, și l-a rănit mortal. I-a fracturat șira spinării.

— Ați suferit mult?

— Da. Mi-e jenă să vă spun, dar am suferit aproape la fel de mult ca și pentru soție. Adică soția a murit datorită hazardului, întîmplării, în timp ce el a murit la datorie. Am filmat moartea lui, am avut această putere morală. Este zguduitoare. Știți de ce?

— De ce?

— Pentru că el, acest cîine, încearcă să-mi explice din priviri că de data aceea nu juca momentul morții ca un actor, ci că murea de-adevăratelea.

— Mai aveți pelicula?

— Bineînțeles.

— Și mi-o arătați și mie?

— Cu plăcere. Cînd veniți prin București, v-o arăt. Iubiți animalele, da?

— Da, le iubesc. Mai bine zis, am o mare compasiune față de ele, mai ales atunci cînd sînt chinuite și pedepsite pe nedrept. Nu suport să le văd dresate cu forța. E ceva oribil. Cel mai de jos gest uman mi se pare dresarea unui leu. Adică omul, care e un rege al naturii, îl umilește pe leu, care e și el un rege, regele animalelor. E nedemn.

— Într-adevăr, dresura animalelor prin constrîngere e barbară. Cînd mă refer la constrîngere nu mă refer la bătaie, ci la faptul că animalul, dacă nu se supune, nu primește mîncare. Am văzut într-un film o scenă extraordinară cu copii japonezi care țin în colivii niște păsărele mici și grozav de frumoase. Aceste păsărele se zbat și țipă

îngrozitor, cerînd astfel să fie eliberate. Turiștii americani, miloși, pot elibera cîte o păsărică contra unui dolar. Dar ce fac păsărelele după ce pleacă turiștii? Se întorc înapoi în colivie. Sînt dresate. Mi se pare că așa se și chema filmul: „Colivia”.

Nedelcu se uită la ceas.

— Știți cît e ceasul? întrebă el.

— Cît?

— E foarte tîrziu. E trecut mult de miezul nopții. Trebuie să mă duc. Mîine am o zi grea.

— Dar ce faceți dumneavoastră aici, de fapt?

— Ce fac eu aici? Fac o anchetă. O anchetă grea, complicată, îngrozitoare, ăsta e cuvîntul, îngrozitoare. Numai un om cu calmul meu ar putea să reziste la o asemenea treabă infernală.

— E o anchetă economică?

— Da, firește. În acest oraș s-a săvîrșit o lovitură de mare amploare. Poate cea mai mare din ultimii douăzeci, treizeci de ani. O lovitură de peste cincizeci de milioane de lei.

— Și? insistă Nela, căreia somnul îi pierise complect din cauza cafelelor.

— De doi ani de zile se încearcă să fie dovediți autorii ei, fără succes. Cel care a condus afacerea are geniu, e acoperit pînă la ultimul leu. Dar eu am să-l înving. Mai am o singură ecuație de rezolvat și-l dau gata. Iar el știe asta.

— Știe?

— Da. Dar se simte tare pe poziție. Toți complicii lui sînt foarte mulți, uniți pînă la fanatism. Și foarte bine instruiți.

— Îi cunoașteți pe toți?

— Pe toți.

— Și nu vă e frică de ei?

Nedelcu zîmbi încurcat, apoi tăcu cîteva clipe.

— Frică?! Da, mi-e frică, pentru că sînt în stare de orice. Dacă-i dovedesc îi așteaptă o condamnare sigură la moarte. Dar și lor le e frică de mine. Deocamdată sîntem în așteptare, ne studiem. Totul e cine dă primul. Cine dă prima lovitură puternică, lovitura care omoară. Un lucru e limpede pentru mine: că ei nu au nici o scăpare. Finalul afacerii e o chestiune de zile, cel mult o săptămînă.

— Îmi povestiți și mie? Sînt curioasă foc. Îmi plac poveștile cu suspans. Știți de ce? Pentru că sînt adevărate. Cele de ficțiune nu mă emoționează.

— Am să vă povestesc ceva mîine... Ceva în linii mari. Apoi, după ce rezolv, vă spun totul.

— Atunci să ne vedem mîine seară la cofetărie?

— Exact, spuse Nedelcu, îndreptîndu-se spre ușă. Eu îmi iau cafeaua acolo în fiecare seară, la ora opt.

A doua zi, după orele de școală, Nela reuși să intre pentru cinci minute la secretarul cu propaganda, dar acesta nu se comportă conform previziunilor lui Nedelcu, era rău dispus, întunecat la față, îngrijorat (probabil din cauza noului incendiu de la Combinatul chimic) și se declară neputincios în cazul respectiv.

— Îmi pare rău, dar nu pot să vă ajut cu nimic. Legea e lege pentru toți.

— Lozinca asta mi-e cunoscută, nu pentru ea venisem, îi răspunse Nela, apăsat, și plecă fără să insiste, nervoasă, cu o cumplită durere de cap.

La ora opt se întîlni cu Nedelcu în fața cofetăriei, intrară, dar nu se așezară la o masă. Nela făcu următoarea propunere:

— Cumpărăm cincizeci de grame de cafea, eventual și cîteva pateuri și mergem la mine. Nu-mi place să discut în localurile publice, nu mă pot concentra. De altfel, am o migrenă cumplită.

Nedelcu era îmbrăcat altfel decît în seara precedentă, mai cochet și mai tinerește, chiar adolescentin, cu o geacă de piele maro, cu pantaloni gri și pantofi maro, cu catarame mici, imitînd argintul vechi, patinat. Acasă, în timp ce pregătea cafelele în chicinetă, Nela încercă să-l spioneze, să-l surprindă studiindu-se în oglindă, eventual, dar el răsfoia, degajat, o revistă de modă, ceea ce-i întări prima impresie, întrutotul pozitivă.

— Mi-ați promis, îi spuse ea, după ce aduse cafelele aburinde, c-o să-mi vorbiți cîte ceva despre afacerea de care vă ocupați.

Nedelcu surîse timid, suav, plecîndu-și privirea.

— Ieri-seară m-a cam luat gura pe dinainte. E o obligație elementară pentru mine să nu suflu un cuvînt nimănui despre chestiunea de care mă ocup. Poate mă credeți sau nu mă credeți, dar nici

șeful Miliției județene nu cunoaște exact stadiul în care se află cercetările mele. Singurul care știe și pe care îl informez săptămînal este prim-secretarul. De aceea mă aflam ieri-seară acolo.

— Astăzi l-ați văzut?

— Da, m-a chemat dînsul de dimineață. Era amărît, distrus, vai de mama lui. N-a fost vorba de un incendiu propriu-zis la Combinatul chimic, ci de o explozie. Au murit douăzeci și unu de oameni și au fost grav răniți peste cincizeci. Explozia a fost atît de violentă, încît portarul a fost găsit la trei sute de metri despicat în două. Acum urmează anchete, arestări, destituiri, voturi de blam.

— Dacă nu aveți încredere în mine, nu-mi povestiți. Deși, eu sînt străină de localitate, abia am venit aici, deci nu există riscul să trădez secretul sau să avertizeze pe cineva.

— A, nu despre neîncredere e vorba... Pot să aprind o țigară?

— Desigur.

Nela aduse un pachet de Amiral, dar Nedelcu prefera Carpați fără filtru. Avea stilul lui de a aprinde țigara: lăsa bățul de chibrit să ardă pînă la jumătate, adică pînă cădea capul acoperit cu fosfor, apoi umezea cu limba țigara, o aprindea și trăgea primul fum adînc, pînă în străfundul plămînilor, ținea fumul acolo un sfert de minut și abia după aceea îl arunca afară, trimițîndu-l în sus, spre tavan.

— Îmi place cum fumați, îi spuse Nela, rîzînd.

— Țigara și cafeaua sînt singurele mele vicii.

— Alcoolul, nu?

— Nu.

— Nici femeile?

— Femeile?! se întrebă, mirat, Nedelcu. N-am fost îndrăgostit decît de două ori în viață. De soția mea, care a murit la cutremur, așa cum v-am mai spus, și de o altă femeie... O femeie de care, de fapt, sînt îndrăgostit în momentul de față. Nu știu dacă e vorba de dragoste sau, mai bine zis, nu știu dacă e vorba doar de dragoste. Poate altă dată, dacă ne vom revedea... dacă vom rămîne prieteni... am să vă spun. Dar despre soția mea aș vrea să vă vorbesc, îmi face chiar plăcere. Am iubit-o extraordinar de mult, am fost profund legat de ea, am suferit mult pentru ea, m-am sacrificat chiar și-mi face plăcere, vă mărturisesc foarte sincer, să evoc tot ce-a fost între noi. Din păcate, n-am avut pînă acum, ca să

zic așa, un interlocutor care să merite să-i destăinuiesc această istorie emoționantă. Cred că și dumneavoastră vi s-a întîmplat să simțiți nevoia unei destăinuiri, dar să nu aveți cui s-o faceți, adică nimeni dintre cei din jur să nu vă ofere garanția că merită un asemenea gest.

— Credeți că eu merit?

— Da. În mod sigur. Îmi place cum ascultați, cum exprimă chipul dumneavoastră această concentrare, adică cum răsfrînge în afară cele ascultate, cum reverberează fiecare propozițiune, frază sau idee. M-ați înțeles ce vreau să spun?

— Vă rog să-mi povestiți, spuse Nela nerăbdătoare, aprinzîndu-și și ea o țigară după sistemul lui.

— Eu aveam douăzeci și opt de ani, iar ea optsprezece, era elevă la liceul de muzică.

— La ce instrument cînta?

— La vioară. Mergeam pe bulevardul Magheru, într-o după-amiază. Ploua, nu exagerat de tare, normal, dar suficient ca să te ude ciuciulete în decurs de o sută de metri. Eu eram sub protecția umbrelei și mergeam în spatele ei: potrivită de statură, cu părul negru, neacoperit, cu vioara în mîna dreaptă, cu un pulovăr peste uniformă, udă pînă la piele, dar nici nu se grăbea și nici nu se adăpostea sub o streașină, cum făcea majoritatea trecătorilor care nu aveau umbrele. Fără să-mi dau seama de ce – cred că din instinct, probabil ceva îmi spunea că ființa aceea avea nevoie urgentă de protecție – am acoperit-o cu umbrela mea. Ea nu și-a dat seama la început, continua să meargă cu capul plecat, profund îngîndurată, iar cînd s-a trezit din meditație, m-a privit fără surprindere și mi-a zîmbit. Mi-a zîmbit în așa fel încît mi s-a înmuiat nu numai trupul, ci și întreaga mea ființă interioară. N-am scos nici un cuvînt, nici eu, nici ea, mergeam la întîmplare pe străzi, fără să ne privim, fără să ne ferim de băltoacele de apă, fără să ne atingem, străini de tot ce era în jur. Cînd am ajuns, întîmplător, într-un părculeț, eu am șters o bancă cu batista, ne-am așezat și abia atunci ne-am privit adînc, cu o sete imensă, avea niște ochi mari, negri și sinceri. Eram atît de tulburat încît i-am spus o frază incredibilă, adică stupidă și bombastică, cel puțin așa mi se pare acum: „Vrei să fii a mea pentru totdeauna?”. Iar ea nu s-a gîndit nici măcar o secundă, nici nu apucasem să termin ultimul cuvînt și mi-a zis: „da”.

Și, într-adevăr, din clipa respectivă am fost împreună pînă la moartea ei. Locuia la o mătușă, părinții se despărțiseră, erau niște descreierați alcoolici și scandalagii, cînd se luau la bătaie, aproape că-și demolau casa, stătuseră de multe ori prin aresturile Miliției. Din pricina asta, fata era dezechilibrată psihic, pendula între cinism și răzvrătire, între umilință și supușenie, era ca un personaj dostoievskian. Maică-sa o îndemnase, încă de la vîrsta de 12 ani, să devină prostituată, îi povestea aventurile ei amoroase, lăudîndu-i bucuria secretă a perversiunilor și alcoolului. A salvat-o, în ultima instanță, acea mătușă, care a încercat să-i repare educația. Într-o zi, găsind într-un cufăr o vioară veche, fata (o chema Mioara) și-a descoperit vocația și așa a ajuns la școala de muzică. În ziua în care a reușit la Conservator, ne-am căsătorit, cu acordul mătușii, firește. O iubeam enorm, fără să știu de ce. Poate pentru că era o ființă firavă, speriată, vulnerabilă, pe care simțeam că trebuie s-o salvez. S-o salvez de ce? Nu știam, dar presimțeam. Dar ea mă iubea pe mine? Greu de spus. Într-o zi a dispărut. Am căutat-o cu disperare vreme de o săptămînă, n-am închis un ochi șase nopți, umblam pe străzi, prin parcuri, în sfîrșit... mătușa ei a descoperit-o, în cele din urmă, la Spitalul numărul nouă, venise acolo, cu două zile în urmă, într-o stare jalnică și disperată, cu îmbrăcămintea ruptă, cu răni pe ea, aproape leșinată de foame și sete, adusă de o mașină necunoscută. N-a vrut să mărturisească absolut nimic, nici mie, nici mătușii, nici medicilor. Am început s-o urmăresc, să o duc eu la Conservator și s-o iau apoi, după cursuri, dar, după cîteva luni, dispărea din nou cîte o săptămînă. Cînd îi puneam întrebări pe un ton mai ridicat și o amenințam cu despărțirea, plîngea și-mi săruta mîinile. Dar de vorbit nu vorbea nimic. Absolut nimic. Tăcea ore în șir. Apoi, ca să-mi alunge supărarea, stingea luminile, se dezbrăca goală și-mi cînta la vioară o bucată din Paganini, care-mi plăcea foarte mult. O iubeam enorm și știam că am să-i iert totul, indiferent ce-ar face, eram, pur și simplu, bolnav după ea. În ziua de 4 martie 1977, m-a anunțat, plîngînd (de bucurie sau de spaimă?) că e însărcinată. Nu m-am dus la servici, am rămas cu ea toată ziua, obligînd-o să stea la pat, ne sărutam tot timpul cu disperare, cuprinși de fericire, speranță, spaimă. Spaimă de ce? Nu știu. Era o alarmă în mine și în ea, o frică difuză și inexplicabilă. Faptul că urma să avem un copil împreună ne înspăimînta, ne proiecta în

față un viitor pe care ni-l puteam imagina într-un chip anume, adică concret, logic. Ea – mamă?! Eu – tată?! Pe la opt și jumătate (locuiam pe strada Alexandru Sahia, la intersecția cu Julius Fucik) am ieșit să ne plimbăm prin parcul Ioanid. La ora nouă și cinci, mi-a spus că i-e poftă de ceva dulce, o prăjitură sau o înghețată. „Unde vrei să mergem?” am întrebat-o. „La Scala sau la Casata?” „Indiferent”, mi-a zis ea, „unde vrei tu.” Și s-a uitat lung în ochii mei și mi-a zîmbit cu același zîmbet din ziua cînd ne cunoscusem. Doamne, cît de mult am iubit-o în clipa aceea, cît de fericit eram, atît de fericit încît simțeam nevoia să fac un sacrificiu sau o faptă extraordinară, ceva care să-i arate dragostea mea fără sfîrșit. Mergeam încet, ținîndu-ne strîns de mînă, eu sărutînd-o din timp în timp pe tîmplă, ea sărutîndu-mi mîna în clipa imediat următoare. La nouă și un sfert eram în piața Cosmonauților. Peste trei minute intram în cofetăria Casata. Toate mesele erau ocupate. „Hai să mergem în altă parte, mi-a zis ea. Hai la Scala.” În clipa aceea – cea mai nenorocită clipă din viața mea... Înțelegeți de ce?

— Nu, spuse Nela, care asculta înmărmurită, cu sufletul la gură.

— Pentru că, dacă plecam atunci, cînd a zis ea să plecăm, cutremurul ne-ar fi prins pe stradă, cam prin dreptul cinematografului Patria, și nu s-ar fi întîmplat nimic. Adică nouă nu ni s-ar fi întîmplat nimic. Dar în clipa aceea nefericită și blestemată, nici nu știu cum să-i spun, am zărit lîngă fereastra dinspre bulevard o masă la care nu erau decît un bărbat și o femeie. El, îmi aduc bine aminte, era ofițer, maior. Am luat-o de mînă pe soția mea, scumpa și draga mea soție, ne-am îndreptat spre masa respectivă și am cerut îngăduința să ne așezăm pe celelalte două scaune libere. Perechea respectivă a acceptat cu amabilitate, ne-am așezat și i-am comandat fetei care servea două înghețate. În clipa următoare m-am apropiat cu gura de urechea soției și i-am șoptit: „Te iubesc pîn’ la sfîrșitul lumii”. Era un vers stupid și absurd dintr-un text de muzică ușoară pe care ea îl descoperise și, de cîte ori o întrebam dacă mă iubește, îmi răspundea: „Te iubesc pîn’ la sfîrșitul lumii”. În acea clipă a început cutremurul, cu o mișcare, după cum știți, verticală; masa tremura, paharele, ceștile, farfurioarele dansau pe masă ca într-un film de desene animate. Nimeni nu și-a dat seama despre ce e vorba. Numai eu am înțeles și, cu un sînge rece pe

care nu mi-l bănuiam, am luat scaunul de sub mine și l-am aruncat în vitrină; vitrina s-a spart numai pe jumătate; am luat și scaunul ei și am spart cealaltă parte a geamului vitrinei. Apoi s-a stins lumina. Am avut însă timp s-o prind de mînă și să zbor cu ea prin vitrină și să ajungem pe cel de-al doilea trotuar, adică la o distanță de zece metri. În clipa următoare blocul s-a prăbușit cu un zgomot înfiorător, aruncînd în aer un imens nor de praf, care ne-a acoperit pe toți cei care ne aflam în stradă. Mulți strigau, alergau, țipau, plîngeau. Numai eu am rămas nemișcat, ținînd-o de mînă strîns, strîns de tot, lipsit de orice gînd și de orice voință. Mă simțeam sfîrșit, epuizat, încercam să-mi revin, să mă calmez, ca să-i pot spune ceva. Nu știam ce să-i spun, ce să-i explic, cum s-o liniștesc, așteptam, totuși, să-mi revină glasul. Și glasul nu-mi revenea. Trecuseră, cred, zece minute, începeam să disting figurile oamenilor, l-am văzut pe actorul Ion Besoiu traversînd strada și strigîndu-și soția, adică îmi revenisem oarecum, dar încă nu putem vorbi. Și atunci am simțit o bucurie dementă că trăim, am strîns-o în brațe pe soția mea, am sărutat-o pe obraji, pe ochi, pe gură, pe păr... Și... Nedelcu se opri, cu privirea pierdută spre fereastră.

— Și? întrebă Nela, îngrozită.

— Și... atunci mi-am dat seama că nu e ea. Femeia ta are ceva inconfundabil, o mireasmă a ei proprie, numai a ei. Am înțeles: nu era ea.

— Nu înțeleg.

— E simplu: în secundele cît am spart eu vitrina s-a produs o mișcare la masă, o modificare a poziției celorlalte trei persoane. Și eu, prin întunericul absolut care s-a produs la stingerea luminii, am prins-o de mînă nu pe ea, ci pe soția acelui ofițer, am tîrît-o după mine și am sărit prin vitrină.

— Și ea? întrebă Nela într-un tîrziu. Ea, nevasta ofițerului, ce-a zis?

— N-a zis nimic. Plîngea. Am stat acolo, împreună, de vineri seară pînă marți, cînd ruinele au fost înlăturate. M-am dus apoi la morgă, ca să-i recunosc cadavrul soției. Nu i-am găsit decît o parte din trup, înecată în praf și moloz, adică ceea ce smulsese dintre ruine buldozerul. Am recunoscut-o după inelul de la deget și după ciorapii albaștri pe care-i purta. Miercuri am înmormîntat-o; eram singur, mătușa ei plecase din București, pe părinți nu i-am găsit. Am înmormîntat-o alături de

ofițerul în brațele căruia murise. Sînt convins că și ea a săvîrșit atunci o confuzie: s-a aruncat la pieptul lui, crezînd că sînt eu.

— Și ați rămas prieten cu soția acelui ofițer? insistă Nela, văzînd că Nedelcu a terminat prea repede relatarea întîmplării. Adică cu acea femeie căreia i-ați salvat viața?

Nedelcu primi întrebarea fără plăcere, amănuntul respectiv nu avea nici o valoare pentru el.

— Da, eram prieteni… într-un fel. Ne vedeam la cimitir în fiecare zi, plecam împreună, beam o cafea. Era și ea la fel de singură ca și mine, nu avea copii. Adică avea un băiat, dar era căsătorit în provincie, nu se căutau, era ca și singură. Încercam să-i dau curaj, să o ajut. După un an de zile, însă, s-a sinucis. Mi-a lăsat un bilețel în cutia care adăpostea candela de pe crucea mormîntului soției mele prin care mă ruga să am grijă și de mormîntul soțului ei… Cam asta e povestea pe care voiam să v-o spun, scumpă doamnă. Povestea soției mele, de pe urma căreia mi-a rămas o vioară și un caiet cu poezii.

— Poezii scrise de ea?

— Da, de ea, firește. Caietul avea acest motto:

Iubitule, așteaptă-mă, vin îndată.
De mine și de moarte nu vei scăpa niciodată.

Nela tăcea, îngîndurată.

— Și mie mi-au murit la cutremur cîțiva prieteni și prietene. Aveau un ceai, era ziua unei colege, Adina, în blocul de pe Arghezi numărul doi. I-au găsit pe toți, adunați unul lîngă altul, ca într-un snop. Un snop de vieți nevinovate.

— Sigur că dumneavoastră, care sînteți de meserie, ați putea să filozofați pe larg despre întîmplare, Destin, Coincidență, Fatalitate, dar cu ce ne pot ajuta cuvintele? Cum pot ele umple golul imens pe care l-au lăsat cei pierduți? Cu ce se poate compara spaima ei din acele clipe dinaintea morții? Cum pot eu să-mi iert că am putut să confund mîna ei cu mîna altei femei, ea, care avea o piele și o căldură a trupului care nu se puteau confunda?!

— E stupid să vă faceți un asemenea reproș.

— Nu e vorba de un reproș propriu-zis. E o constatare. O constatare inutilă, bineînțeles. Un medic, vecin cu mine, cu care stau, uneori, de vorbă, un tip înțelept, cinic și sceptic, ca toți oamenii înțelepți, îmi spune de cîte ori aduc vorba despre ea: „Nu-ți mai face gînduri. Atît a avut de trăit." Asta e, deci, concluzia: fiecare trăiește atîta cît are de trăit. Medicul de care vă spun lucrează la Spitalul de urgență și l-a văzut pe poetul Nichita Stănescu la cinci minute după ce a murit și mi-a dat telefon chiar atunci, în miez de noapte, știa cît de mult îl iubesc, cît de mult îmi plac poeziile lui, soția mea s-a dus odată la el acasă, de ziua lui, îi scrisese o poezie pe care i-o dedicase, îmi aduc aminte cîteva versuri:

Poetule, Dumnezeu al Cuvîntului,
Al aerului, al ierbii și al vîntului
Binecuvîntează cu privirea ta albastră
Pe roaba ta, pe roaba voastră.

Apoi i-a cîntat la vioară ceva din Paganini, iar el a cerut-o de soție. Poate că, atunci cînd dispărea, la el se ducea, dar ce importanță are acum? Voiam să vă spun despre moartea lui, a poetului. I-am spus doctorului, atunci, cînd mi-a anunțat vestea: „Dar știam că i s-a garantat de către cei mai mari specialiști că ficatul lui va mai rezista încă doi, trei ani?!" „Ce contează cît mai putea rezista ficatul, mi-a zis doctorul, el atît a avut de trăit."

— Da, da, da, zise Nela automat, probabil că...

Dar nu putu să-și continue ideea pentru că ușa se deschise brusc și intră Mitică valvîrtej. Amîndoi amuțiră. El începu să se dezbrace, cu o grabă teribilă.

— Mitică! strigă ea, uimită. Ți-au dat drumul?

— Nu, răspunse el, intrînd în baie. M-au chemat pentru o operație urgentă. Fac un duș și plec la spital. Pregătește-mi cîteva cămăși curate, chiloți, un pulover gros, ciorapi curați și groși. Mîine s-ar putea să mă mute la pușcărie. Pune-le într-o plasă, într-o valijoară sau altceva. Mîncare să nu-mi pui. Pune-mi o cutie cu cafea.

Nela intră peste el în baie și-l urmări încremenită cum face duș.

— Pot să vin și eu cu tine la spital?

— Nu.

— Și-atunci cînd vorbim?

— După operație trec pe-aici să-mi iau lucrurile. Tu ce faci? Cum te simți? Nu așteptă răspunsurile ei, continuă să vorbească. Să nu te muți de-aici. Eventual, dacă poți, așteaptă-mă, nu te mărita.

— Mitică, strigă Nela, răgușită, ce sînt tîmpeniile astea?

— Iartă-mă, vorbesc aiurea, sînt grăbit. Dă-mi un prosop. Și spune-mi cine-i tipul? Îți face curte?

— Nu, fii fără grijă.

După cinci minute, Mitică plecă la fel de brusc cum venise, nu avusese timp să facă cunoștință cu Nedelcu, abia putu să-i facă un semn ambiguu cu mîna.

— E tîrziu, spuse Nedelcu, după ce mai fumă o țigară. A trecut timpul fără să ne dăm seama. E trecut de două.

— Vă aștept și mîine seară, îi spuse Nela la ușă. Veniți?

— Da, vin cu cea mai mare plăcere. La revedere.

Nela era tulburată, nu putea dormi. Încercă să citească dintr-o carte oarecare, dar parcurgea rîndurile fără să priceapă nimic. O aruncă pe masă, dărîmînd ceștile de cafea. Apoi, fără nici o noimă, îi veni în minte ce spusese cîndva un filozof român plecat de mult în străinătate: „A exista nu e un fenomen care trebuie luat în serios. La intrarea în cimitire ar trebui scris: «Nimic nu e tragic, totul e ireal.»" Avea și ea, uneori, senzația că anumite întîmplări pe care le trăia sînt ireale, fictive, imaginare, prelungiri incontrolabile și imprevizibile ale trăirilor concrete, autentice. „Totul e să nu mă sperii de nimic. Singura mea armă de foc pe frontul vieții e liniștea, calmul în fața a totul și a toate, în fața întîmplării. Totul e o întîmplare. Viața însăși e o întîmplare, o..."

Apoi adormi buștean. Nu-l auzi pe Mitică atunci cînd se întoarse după operație, însoțit de un milițian, ca să-și ia bagajele.

CAPITOLUL VIII

Deși se culcase abia de două ore, Mitică fu trezit la ora opt de către gardian.

— Tovarășul colonel dorește să vorbească cu dumneavoastră.

— Iar eu doresc, spuse Mitică, întorcîndu-i spatele, să mă pupe-n cur.

Gardianul făcu o figură foarte comică, uimindu-se cu o strîmbătură pe obrazul drept și cu închiderea simultană a ochiului stîng.

— Bravo, Marine, își zise, ieșind, să te văd cum raportezi tu chestia asta fără să iei zece pumni în ceafa și zece înjurături de mamă.

Peste două ore, gardianul veni din nou. De astă dată, Mitică era treaz.

— Mergem? întrebă gardianul.

— Mergem, răspunse Mitică, sorbindu-și ceaiul.

— Ehe, dom' doctor, îi spuse Marin, melancolic, ce-ați fi pățit dumneavoastră pentru vorbele-alea de dimineață dacă nu erați doctor!

— Ce pățeam?

— Oho!

— Adică?

— N-are importanță. Problema care e: că eu sînt vechi în meserie, mai am trei ani pînă la pensie și pot să vă spun orice, că nu mi-e frică. Singurii care nu sînt chelfăniți, adică singurii care sînt tratați cu respect, aici, la noi, sînt doctorii. Cum să dai, domnule, într-un doctor, cînd el îți salvează viața? Nu se poate! Odată însă am luat plasă, vă spun sincer. Funcționam ca paznic la o pușcărie, unde se afla internat (dacă înțelegeți ce vreau să spun) și un doctor care făcuse chiuretaj unei minore și față de care eu m-am purtat salon. Cînd iese, îl întreb: „Dom'le doctor, ce fel de doctor sînteți, că poate am și eu vreo nevoie,

vreodată, mă cam doare stomacul, mă doare vezica, rinichiul drept și testicolul stîng". „Eu sînt doctor în drept", mi-a zis el, „adică jurist. Mă cauți cînd ai o belea la tribunal." „Bravo, Marine", mi-am zis, „uite pe cine ai cocoloșit tu un an și șase luni, așa-ți trebuie dacă ești vită și nu ți-a plăcut cartea." Explicați-mi și mie: de ce există și doctori care nu sînt doctori, adică doctori care nu lucrează în spitale sau policlinici?

Mitică terminase de băut ceaiul.

— Îți explic altădată. Du-mă la găinaru-ăla de colonel, să vedem ce vrea de la mine.

— Nu știu ce vrea, da' e nervos. A urlat la mine ca o fiară de grădină zoologică: „Du-te, mă, cretinule, și scoală-l, că doar nu-i la Hotel Lido aici, e la pușcărie!"

Colonelul era chiar comandantul Miliției, un bărbat mic, negricios, cu ochi mici, răi, fața lui arăta că se afla într-o stare de nervi neobișnuită. Făcea însă eforturi să vorbească normal, calm.

— Domnule doctor, vi s-a întîmplat vreodată să fiți înjurat de mamă?

— De mamă?! se miră Mitică. Cînd eram mic, da, dar acum, de cînd sînt matur, nu-mi aduc aminte. Adică n-am fost înjurat în față. În spate... oho...

— Aflați că eu am fost înjurat pentru prima oară de mamă în această dimineață, la ora șapte fără un sfert.

— De ce?

— Din cauza dumneavoastră.

— Cine v-a înjurat?

— Tovarășul prim. Nu știu dacă știți, dar dînsul are obiceiul să înjure, să vorbească așa, mai buruienos, dintr-o bucată. Nimeni nu se supără, pentru că nu o face cu răutate, ăsta e stilul lui de a se exprima. Nici eu nu mă supăram dacă mama mea n-ar fi pe moarte din cauza unui cancer. Vă spun sincer: am plecat de la dînsul cu lacrimi în ochi. Poate că în clipa asta, cea care m-a născut, m-a alăptat și m-a crescut ca vai de lume și-a dat sufletul.

— Lăsați, nu faceți din asta o tragedie, încercă Mitică să-l consoleze. Dar de ce spuneți că v-a înjurat din cauza mea?

— Vă spun imediat. Dumneavoastră ați operat azi-noapte o femeie, da?

— Da.

— Ce avea?

— Ulcer perforat.

— Știți cine e femeia respectivă?

— Nu.

— E chiar soția prim-secretarului.

Colonelul așteptă o reacție deosebită din partea lui Mitică, ceea ce nu se întîmplă.

— Și? întrebă Mitică.

— Păi asta e: că prim-secretarul a întrebat care e cel mai bun chirurg din oraș. Și i s-a spus că dumneavoastră. Și el a zis s-o operați dumneavoastră. Dar el nu știa că sînteți la noi în arest, că nu i-a spus nimeni. Adică eu l-aș fi informat, dar n-am avut cînd, pentru că procuratura v-a trimis în judecată în douăzeci și patru de ore.

— Spuneți, vă ascult.

— Și după operație a vrut să vă mulțumească.

— Așa...

— Și atunci a aflat că sînteți închis și că ați fost scos din arest pentru operație.

— Și?

Colonelul îi făcu semn să aibă răbdare, voia să-i expună cazul metodic, rar și explicit.

— Și m-a chemat pe mine și pe procurorul-șef, după ce mai înainte ceruse o informare despre caz: ce-a fost, cum a fost, etîcî. Și ne-a zis: „Mă, cu un doctor de calibru' lu' ăsta" – adică dumneavoastră – „vă războiți voi, care ar trebui să ziceți mersi că stă în județul nostru și nu pleacă la București, și pentru ce? Că i-a dat un picior în fund căcănarului ăla de procuror bețiv și escroc, pe care de mult trebuia să-l dăm afară?! P-ăsta, mă, îl băgați voi la pușcărie, fi-v-ar mama voastră a dracului de vite încălțate?! Ieșiți afară pînă nu vă dau cu ceva în cap, boilor!"

Colonelul tăcu din nou cîteva secunde, așteptînd din partea lui Mitică o participare la dramatica întîmplare pe care o trăise.

— Îmi pare rău că... Și pe urmă?

— Pe urmă, procurorul-șef a făcut recurs, acum două ore s-a judecat din nou procesul, adică în perioada cît dormeați, și ați fost achitat.

Mitică nu știa ce să zică. Să-i mulțumească? Pentru ce? El, colonelul, nu avea nici un merit. Să-i mulțumească pentru că n-a fost pus să spele scările și veceurile?

— În caz că o să mă cheme, spuse Mitică, voi încerca să-i explic că nu aveți nici o vină, că...

— Nu, nu, nu, îl întrerupse colonelul, speriat. Nu mai zgîndăriți rahatul, poate uită. Lăsați-o moartă. Aveți ceva bagaje jos?

— Da.

— Marine! Mă idiotule, du-te jos și adu bagajele domnului doctor! Pas alergător!

Marin dispăru într-o secundă. Colonelul îi zîmbi lui Mitică, colegial.

— Ce să fac? Îmi vărs și eu nervii pe cine pot. El și-i varsă, la rîndul lui, pe deținuți și-așa mai departe, de sus în jos. Acum se poartă stilul dur peste tot, din cauza stresului.

— Din păcate, zise Mitică, un „și-așa mai departe" nu există, pentru că deținuții n-au pe cine să se reverse. Ei sînt ultima treaptă.

— Nu aveți dreptate, există o ierarhie și în rîndul lor. Ăla mai tare se răzbună pe ăla mai mic. Acum o lună am avut cazul unui ruigbist pedepsit, un zdrahon cît un munte, care a violat trei deținuți, după ce mai înainte i-a snopit în bătaie, le lua din porții, îi punea la treabă. Adică unii dintre ei au posibilități de a-și cîștiga o anumită superioritate fie prin forța fizică, fie prin relații. Uitați, eu pun în fiecare dimineață niște fărîmituri de pîine pentru guguștiuci, vin băieții aici ca la cantină. Ei, e unul mai mare printre ei, mai zburlit, mai înfipt și mai al dracului, care-i alungă pe ceilalți, mănîncă el pe săturate și, după ce se satură, pleacă și le lasă mai nimic. I-am spus lui Marin să-mi facă o capcană, să-l prind și să-i sucesc gîtul, fir-ar mă-sa a dracului. Așa sînt și oamenii, ca guguștiucii, domnule doctor.

În clipa următoare intră Marin cu bagajele lui Mitică.

— Atunci, cu bine, zise Mitică, pe care povestea cu guguștiucii îl lăsase indiferent, aproape că-l adormise.

— Cu bine, dom' doctor, îi strînse colonelul mîna, și să ne scuzați dacă v-am supărat cu ceva, dar așa e specificul muncii noastre.

Mitică ieși în stradă, îngîndurat și plictisit, fără poftă de viață, și porni spre piață, unde cumpără niște mere. Aici o întîlni pe Nela, care se tîrguia pentru niște lobodă cu o țigancă.

— Ce părere ai? îi spuse ea, ca și cum întîlnirea lor era întrutotul firească, cioara asta vrea doi lei pe legătură.

Mitică nu-i putea răspunde, mușcase dintr-un măr și avea gura plină.

— Hai acasă, zise el, după ce înghiți. Mi-e somn.

— Ai scăpat?

— Da.

— Definitiv?

— Da. Din păcate.

Acasă, Mitică se dezbrăcă și se culcă în pat, dar nu putea dormi, era prost dispus. Nela făcu două cafele mari și tari și se așeză lîngă el, mîngîindu-l pe păr.

— Nu mă mîngîia, o repezi el.

— De ce?

— Mă gîdilă și mă enervează.

— Ești nervos? îl întrebă ea, calmă și cuminte, încercînd să nu-l enerveze cu nimic și să fie, în același timp, tandră.

— Da... Dar nu-mi dau seama de ce.

— Știi că noi nu ne-am sărutat pînă acum niciodată, deși locuim împreună de aproape cîteva luni?

— Da, știu, răspunse Mitică, încruntat. Și ce-i cu asta?

— Nimic. Era o constatare. Vrei cumva să ne căsătorim?

— Numai dacă ții neapărat.

— Tu, nu?

— Nu. Mi se pare stupid. Ție, nu?

— Ba da. Vreau, totuși, să-ți spun că...

— Că ce?

— Că dacă vrei să fiu soția ta – legală, nelegală, n-are importanță – e bine să știi că sînt virgină.

Mitică o privi enervat la culme.

— Nu trebuia să-mi spui amănuntu-ăsta idiot! Ce ți-a venit?

— Nu știu, se rușină Nela. Iartă-mă. De obicei, sînt o pudică. Acum sînt un pic derutată. Dar de ce ești nervos? Și de ce ziceai că... Cum ziceai? Că, din păcate, ai scăpat definitiv. De ce „din păcate”?

Mitică bău toată ceașca de cafea pe nerăsuflate. Apoi se strîmbă.

— Asta încerc să-mi explic și cred că am reușit să descifrez ceva. Adică...

— Spune.

— Adică, acolo, în celulă, îmi făcusem niște planuri de viitor în calitate de pușcăriaș, știam că vreme de un an și jumătate voi duce o altfel de viață, voi suferi, voi fi umilit, nefericit, voi deveni, poate, vicios, declasat, tu mă vei părăsi, scîrbită, adică clocisem în mine un proiect de viață foarte exact și convenabil, mă pregătisem să fiu victimă, îmi imaginasem și o eventuală grevă a foamei – bineînțeles, una experimentală, de dragul artei – ba chiar aveam de gînd să ies de acolo cu o idee de geniu, cu care să revoluționez medicina, eventual cu o carte scrisă pe pereții igrasioși ai celulei, poate chiar una în versuri, mă vedeam un erou, o figură romantică, exaltată, demonică... În fine, eliberarea asta intempestivă mi-a încurcat toate socotelile, nu contam pe ea. Înțelegi? M-a dat peste cap.

— Da, înțeleg, îi spuse Nela cu gravitate. Adică ți s-a răpit plăcerea de a suferi.

— Exact. Ăsta e cuvîntul.

Nela se ridică, sincer impresionată, pregătindu-se să plece la școală.

— Am să mă mai gîndesc la ceea ce mi-ai spus, zise ea, îndreptîndu-se spre ușă.

— Nu te mai gîndi, îi spuse Mitică, întorcîndu-se cu fața la perete. E o tîmpenie, nu-ți dai seama? Ți-am spus-o ca să vezi ce-i poate trece uneori prin cap unui idiot ca mine. Adu ceva de mîncare cînd te întorci, azi nu ies din casă. Noi, românii, continuă el, întorcîndu-se spre ea, avem o vocație ancestrală de victime împăcate cu suferința, ne place umilința, penitența, hăituiala, mocnim în noi cu veacurile, așteptînd dracu' știe ce, tăcem și pufnim, dar nu mîrîim, au stat turcii călare pe noi patru secole, ne luau copiii, femeile, tinerii, iar noi tăceam, ba chiar le împrumutam cuvintele: ciorap, tavan, ciorbă, mișmaș, cearceaf,

caraghios. Chiar că eram niște caraghioși, cum ieșeam noi din codri, cu săgețile și cu flintele, o dată la o sută de ani, și-i înghesuiam prin cîte o mlaștină, după care o tuleam iar la umbră deasă, luam cavalul și mai compuneam o doină nemuritoare. Asta e, ne place să suferim și, dacă ni se ia suferința, parcă ni se ia plăcerea de a trăi, cum mi s-a întîmplat mie acum... Stupid! Stupid! Stupid!

Între timp, Nela plecase și-l lăsase pe Mitică să vorbească singur. În drum spre școală îl întîlni pe director, care-i propuse să meargă amîndoi sub umbrela lui, întrucît începuse ploaia.

— Și dacă se interpretează și soția dumitale vine să-și înfigă mîinile în părul meu blond natural? îl întrebă Nela, continuînd să meargă prin ploaie.

— N-are curajul, îi răspunse directorul, cu gura deschisă larg, arătîndu-și lipsa majorității măselelor. Acum două săptămîni, la nunta unui nepot, am surprins-o sărutîndu-se cu un inginer tînăr și extrem de bine făcut.

— Unde se sărutau?

— Pe gură, bineînțeles.

— Asta e limpede, zise Nela, dar făceau chestia asta în public sau pe ascuns?

— Nici chiar în public, adică pe față, dar nici prea pe ascuns, preciză directorul. Adică în camera miresei, acolo unde se îmbrăca și se dezbrăca respectiva pereche, unde-și punea cadourile și alte marafeturi.

— Și ce i-ați făcut? insistă Nela, avidă, ca de obicei, de istorii și întîmplări excentrice.

— Ce să-i fac? Nu i-am făcut nimic, i-am spus doar că să nu se mire dacă o să-i fac și eu la fel.

— Și ea?

— Ea?! Mi-a zis: „N-ai decît, vreau s-o văd pe tîmpită-aia care ar fi în stare să se culce cu un urît ca tine”. Aveți impresia că sînt chiar așa de urît? Fiți sinceră.

Nela îl privi cu atenție, ca și cum pînă atunci nu s-ar fi uitat niciodată la el, urmînd să decidă pe loc.

— Nu, nu sînteți urît. Mă refer din punct de vedere fizic. Și chiar dacă ar fi așa, detaliul acesta este total lipsit de importanță.

— Credeți?

— Bineînțeles. Numai oamenii proști și reduși mintal acordă prioritate – scuzați formularea – frumuseții sau perfecțiunii fizice sau, și mai bine zis, armoniei trupești. Femeile superioare apreciază cu totul altceva la un bărbat.

— Ce? se interesă directorul, extrem de interesat, ceea ce o înduioșă pe Nela și o împiedică să izbucnească în rîs.

— Păi... depinde. Unele apreciază inteligența, altele unele extravaganțe sau chiar nebunia lor. O mătușă de-a mea și-a părăsit un bărbat frumos și distins, dar rece și protocolar, pentru un altul care era realmente slut, cu o față schimonosită, puțin cocoșat, cu un nume stupid și penibil, numai pentru că acesta s-a îndrăgostit de ea și a curtat-o vreme de patru ani ca un dement, stînd nopți întregi sub fereastra ei, în frig sau ploaie, rezistînd umilințelor ei, care-i arunca cu ghivece sau apă rece în cap, ca să nu mai vorbesc de bărbat-su care l-a bătut de cîteva ori.

— Și s-a căsătorit cu el?

— Da, și sînt de patruzeci și trei de ani împreună, au vreo optzeci de ani acum și se adoră, realmente, nu pot trăi o clipă unul fără celălalt, dacă ea pleacă de acasă pentru o oră (dă, uneori, meditații la orgă și chitară bas), el o urmărește ca un disperat, nu cumva să se întîlnească cu altul.

Directorul se înveseli pe loc, era fericit.

— Domnișoară profesoară, vă mulțumesc din suflet. Nici nu vă imaginați de cîte complexe de inferioritate m-ați eliberat, cît curaj mi-ați dat. Nu degeaba ați făcut o facultate de psihologie, știți ce e sufletul omenesc. Dar, dacă nu sînt indiscret, pot să vă mai pun o întrebare?

— Vă rog.

— Dumneavoastră ce anume apreciați mai mult la un bărbat?

— Eu?! se întrebă Nela, amuzată. Cred că umorul, originalitatea... originalitatea dusă la nebunie.

— Vă plac bărbații nebuni?

— Da. Adică fanatici... În stare să facă ceva imprevizibil, ieșit din comun. Nu neapărat pentru mine, ci așa, în general... pentru o idee... chiar pentru nimic... Ați fi în stare de așa ceva?

Directorul zîmbi, speriat și umilit.

— Am încercat. Nu sînt în stare. Apoi schimbă vorba. Ce face concubinul dumneavoastră, bietul doctor Bostan? Am aflat vești proaste despre el.

— Ce anume? se interesă Nela, curioasă să știe ce-a mai născocit lumea.

— Că ar fi evadat din închisoare.

— Așa... Și?

— Și că s-a dus la morgă și l-a mai spintecat odată pe acel nenorocit pe care l-a omorît cu premeditare, pentru a face nu știu ce experiență. E sau nu adevărat? Fiți sinceră.

— Nu știu nimic, răspunse Nela, îngîndurată, deoarece întrebarea directorului îi aduse aminte de Titi. Ce s-o fi întîmplat, oare, cu rămășițele lui pămîntești? L-or fi luat rudele acelea ca să-l îngroape?

Întrebarea aceasta i-o puse lui Mitică chiar în clipa în care se întoarse acasă, la prînz, iar Mitică se încruntă, încă buimac de somn.

— Bine că mi-ai adus aminte. Mă duc imediat la spital să văd ce s-a întîmplat.

La spital, Mitică descoperi următoarele: Butușină nu le dăduse cadavrul lui Titi rudelor care veniseră după el deoarece acesta trebuia să rămînă încă la dispoziția organelor judiciare. Apoi, după o săptămînă, răstimp în care se făcuseră două autopsii, de către două comisii, rudele renunțaseră la cadavru, refuzînd, paradoxal, să răspundă la telegramele lui Butușină.

— Și ce e de făcut? îl întrebă Mitică pe directorul-adjunct, care se speriase de moarte cînd îl văzu intrînd în biroul lui, convins că zvonul care circula prin oraș în legătură cu evadarea era adevărat.

— Păi... e simplu, spuse el, ținînd, din prudență, tot timpul un deget pe butonul soneriei. Adică...

— Adică, ce?

— Păi, știu și eu? Dacă nu vrea nimeni să-l îngroape... îl ardem în crematoriul spitalului.

— Îl îngrop eu, hotărî Mitică. Unde e actul de deces?

— Să-l caut.

— Caută-l acum. Aștept aici.

În clipa următoare intră secretara, care-i șopti lui Butușină:

— Vă caută de la cabinetul tovarășului prim-secretar.

Butușină o privi dintr-o parte, închizînd un ochi, cu fața aproape strîmbă de nedumerire.

— Pe mine mă caută?

— Da, da. Pe dumneavoastră.

— Alo! Da. Aștept. Să trăiți! Da, știu... Sigur că da... Păi e chiar aici, lîngă mine... Chiar aici, da, chiar aici. Poftiți.

Lăsă telefonul pe birou și-l privi pe Mitică lung, calm și decisiv.

— Tovarășul prim-secretar, rosti el, apăsat, m-a rugat să i te dau la aparat. Poftim.

— Alo, spuse Mitică, normal. Da, am fost acum zece minute. Totul e în regulă. Fiți fără grijă. Cu plăcere. Vă salut.

Între timp, Butușină scoase din sertar certificatul de deces al lui Titi.

— Poftim, tovarășe doctor, spuse el, oficial.

Mitică luă documentul și ieși, după care se întoarse imediat.

— În mod normal, zise el, cinic, ar fi trebuit să zic „mulțumesc" sau „bună ziua". Dar cum dumneata nu ești normal, n-am zis nimic.

Dar Butușină nu răspunse „provocării". Tăcea.

— Dragă, îi spuse Mitică Nelei, cînd ajunse acasă, trebuie să-l înmormîntăm pe Titi. Hai să ne uităm din nou prin caietul lui, poate are vreun testament, vreo ultimă dorință.

Nela scoase caietul de sub saltea, unde îl ascunsese după arestarea lui Mitică, și începu să-l răsfoiască de la pagina o sută înainte.

— Vrei să-ți citesc ceva interesant?

— Ce?

— Un capitol care se intitulează – nici mai mult, nici mai puțin – „Reabilitarea lui Iisus".

— Citește-l, dar pe sărite.

Nela începu:

— „Figura lui Iisus Hristos este prezentată în chip falsificat de către cei patru evangheliști și de către cei care au colportat scrierile lor. Dar, de fapt, nu se poate spune scrieri întrucît ei, evangheliștii-apostoli, fiind analfabeți, au pus în circulație niște povești care au devenit legende și care s-au deformat total în decursul secolelor, adică pînă cînd au ajuns să devină documente scrise. În plus, acești evangheliști erau

oameni fără învățătură, de origine modestă (pescari, tîmplari etc.), care nu-l puteau înțelege pe Iisus, care era, fără îndoială, un intelectual de geniu, o ființă extraordinar de înzestrată din toate punctele de vedere. În decursul adolescenței și tinereței sale el a făcut studii foarte intense într-o localitate din Mesopotamia, cunoscută în acea vreme ca orașul cu cele mai multe școli și cu cei mai celebri oameni învățați, savanți în toate domeniile." Mai continui?

— Da, da.

— „Acolo, tînărul Iisus a învățat științele politice și cele medicale, iar profesorii săi i-au zis la plecare: «Du-te în țara ta și acolo, cu mintea ta grozavă, vei ajunge rege». Venit în Iudeea cotropită de romani, el a început să-și adune adepți pentru a organiza o răscoală. În scopul de a-și face popularitate, el ținea discursuri politice și vindeca oameni de diferite boli, dezvăluindu-și puteri miraculoase. Cu ajutorul magnetismului său nativ și al hipnozei, Iisus trezea bolnavii din comă, dînd celor din jur impresia că i-a înviat din morți. La nunta din Cana Galileii a făcut o hipnoză generală asupra mesenilor și le-a creat senzația că apa a devenit vin. Și așa mai departe. Unii cercetători (care au fost lichidați de Inchiziție și, mai tîrziu, de către papalitate) au dovedit cu documente marele talent politic al lui Iisus, extraordinara sa strategie practică. Omul lui de încredere, cel cu care lucra mînă în mînă și pe care l-a folosit pentru a-și atinge scopul, a fost Iuda Iscariotul, cel care, în mod cu totul și cu totul eronat, este considerat un odios trădător. În clipa în care și-a dat seama că romanii sînt prea puternici pentru a fi învinși pe calea armelor, Iisus s-a sfătuit cu Iuda și au ajuns la concluzia că singura soluție de a-i învinge pe cotropitori este de a crea o nouă religie care să-i unească pe locuitorii de atunci ai Orientului Apropiat pentru totdeauna împotriva romanilor. Dar pentru a intra în conștiința umanității era nevoie de un sacrificiu conștient și spectaculos care să provoace o emoție extraordinară și să zguduie lumea respectivă. Drept pentru care, la sugestia lui Iisus, Iuda s-a dus și l-a trădat pe mentorul său lui Pilat, guvernatorul roman, care l-a dat apoi pe mîna judecătorilor. Pilat nu dorea să-l omoare pe Iisus, pentru a nu provoca nemulțumiri în rîndul maselor iudaice, dar Iisus a ținut morțiș să i se ia viața pentru a-și atinge țelul. Tot cu ajutorul lui Iuda, Iisus a aranjat ca trupul lui să dispară din mormînt, pentru ca legenda să

ia formele cele mai fantastice cu putință. La rîndul lui, după ce toată afacerea s-a încheiat cu bine, Iuda s-a sinucis, intrînd și el în istorie pentru totdeauna. Dacă îmi va permite sănătatea voi scrie o carte pe această idee, iar dacă eu nu voi putea s-o realizez dăruiesc ideea celui care se va simți capabil s-o scrie, dezvăluind adevărata realitate despre Iisus și eliberîndu-l de aureola mistică ce s-a creat, în chip fals, în jurul figurii sale extraordinare."

— Dacă te interesează, spuse Mitică, ia ideea și pune-te pe lucru.

— Cartea asta s-a scris deja acum cîțiva ani de către un francez, îi răspunse Nela, fără să glumească. Acum se ecranizează. În rolul lui Iisus, Alain Delon.

— Vezi dacă găsești testamentul.

Nela răsfoi cu atenție tot caietul. Cînd găsea ceva interesant, citea cu glas tare.

— Fii atent ce spune Titi aici: „Toate marile evenimente ale omenirii au fost declanșate de către nebuni, majoritatea lor fiind mediocri ca intelect. În mod sigur, sfîrșitul acestei lumi, adică al acestei civilizații, va fi opera unui bolnav mintal care va avea ambiția să nu moară singur, ci cu încă cîteva «miliarde de semeni împreună»." Sau o altă idee despre școala pe care voia s-o întemeieze în satul lui: „Apostolii mei vor fi cu toții tineri și vor fi educați în spirit spartan. Trezirea va avea loc la ora patru dimineața, urmînd să facă cu toții exerciții fizice pînă la ora șase: gimnastică, alergări, tăierea lemnelor, cosirea fînului și altele. Apoi, masa, timp de treizeci de minute, în tăcere deplină, o masă vegetariană, plus brînzeturi și lapte. Apoi, program de învățămînt pînă la ora douăsprezece, lecțiile mele despre noua morală, despre viața lui Iisus, lecții de psihologie modernă, lecții de esperanto. De ce esperanto? Pentru că aceasta este singura limbă de circulație mondială, iar ei, apostolii mei, vor trebui să colinde întreaga lume și să fie înțeleși. După masa de prînz, de la ora douăsprezece, care se va desfășura tot în tăcere deplină, apostolii vor avea două ore pentru odihnă sau pentru discuții libere și plimbări de voie. După-amiază vor avea loc lecțiile de medicală naturală, adică vindecarea unor boli cu plante și cu extracte de plante, presopunctură și hipnoză. (În acest scop a se angaja cîțiva specialiști, printre care și fostul fotbalist Panait, vindecătorul de boli

de piele, plus dr. Brătilă pentru acupunctură; poate și unul priceput în terapie pe bază de produse din miere de albine și venin de șarpe: a se consulta cu moș Ion din satul Blăjani, care a avut o crescătorie de șerpi și șopîrle ce i-a fost distrusă de către Sanepid după arestarea lui și trimiterea la Canal în 1952. Culcarea va avea loc la orele nouă seara, după o plimbare și după o repetiție colectivă a jurămîntului pe care îl vor depune la terminarea cursurilor și plecarea lor în lume. Ei vor avea dreptul să se căsătorească, cu condiția să-și transforme soțiile în adepte ale religiei mele și să nu facă copii, ceea ce le-ar dăuna libertății de mișcare. De asemeni, pentru libera lor circulație prin lume se va lua legătura cu diferite alte mișcări similare (adventiști, penticostali, baptiști, yogiști, transcedentali, eventual cu ONU) pentru a li se putea elibera pașapoarte și vize universale. Se va redacta un statut și un regulament (a se consulta doctorul Bostan) de funcționare a mișcării, deviza ei fiind egalitatea materială perfectă între oameni pe baza liberului consimțămînt, dovedit fiind că, prin constrîngere, omul de azi sau de ieri nu dă și n-a dat nimic din bunurile sale materiale sau spirituale. Cei care stau în palate, indiferent de convingerile lor moral-politice, nu vor înțelege cu adevărat necesitatea egalității pînă cînd nu vor renunța la aceste privilegii. Nota nr. 1: a nu se înțelege prin egalitate uniformizare. Ideea este, în primul rînd, de ordin filozofic și apoi de ordin practic. Mai întîi, trebuie înțeleasă bine ideea, necesitatea din punct de vedere teoretic. Cu cît se va înțelege mai repede cu atît va putea fi salvată cu adevărat omenirea. Aceasta este singura cale de salvare. Nota nr. 2: a se lua legătura cu un filozof sau mai mulți pentru elaborarea unei argumentații științifice a Egalității. Cît trebuie să dea și cît trebuie să ia fiecare. Principiul trebuie să fie nou. Se poate porni de la cel chinez sau cel creștinesc, dar se va lua din fiecare ce e bun și avantajos. Eventual, principiul comunei primitive, cu alternarea patriarhatului și a matriarhatului, într-o treaptă nouă, modernă. De pildă, un an să conducă femeile societatea, un an bărbații. (A se revedea și problema căsătoriei, care se va suspenda o perioadă de timp, pînă cînd egalitatea între sexe se va rezolva definitiv.)”

— Mai e mult? întrebă Mitică. Mă grăbesc, mai am de făcut niște formalități.

— Încă vreo zece pagini.

— Treci mai departe. Caută testamentul.

În caiet nu exista însă nici un testament.

— Ce facem? întrebă Mitică. Îl ducem la el în sat?

— E departe?

— Vreo cincizeci de kilometri. Ne trebuie bani de mașină. Eu n-am decît cinci sute. Tu ai ceva?

Nela căută în poșetă.

— Două sute. Dar mă pot împrumuta.

— Bine. Du-te. Mă duc și eu să fac niște acte la Sanepid, să caut o mașină, să cumpăr un coșciug etc. Mîine îl ducem.

— Cred că-i trebuie și un costum de haine.

— Nou?

— Așa se obișnuiește.

— Situația se complică, spuse Mitică, dar o să încerc să fac o colectă la spital. Tu încearcă să faci rost de niște bani.

La spital, Mitică adună opt sute de lei; trei de la un doctor (sub formă de împrumut) și cinci de la bolnavii din salon și asistente. Cineva îi făcu cadou o haină aproape nouă.

— Dom' doctor, e cam deschisă la culoare, spuse donatorul, dar nu contează dacă mortul e tînăr.

— Perfect, îi spuse Mitică. O pereche de pantaloni am eu, pantofi îi iau de la magazin, plus cravată.

Coșciugul, deși făcut din plăci aglomerate, costă cinci sute șaptezeci și cinci. Cînd văzu bonul, Mitică făcu o criză de isterie și urlă la vînzător:

— Cum, dom'le, să coste patru scînduri, care nici măcar nu sînt scînduri adevărate, atîția bani?! Ce-i bătaia asta de joc?

Responsabilul, un tip înalt, atletic, negricios, apăru imediat la locul scandalului.

— Dom'le, ce dorești dumneata? îl întrebă el pe Mitică, agresiv. Era mai înalt cu un cap și avea ochii strălucitori, parcă erau de porțelan.

— În primul rînd, îi spuse Mitică, sever, nu te înfige în mine, păstrează distanța legală, nu mă obliga să-ți suport respirația dumitale infestată de tutun și alcool. În al doilea rînd, vreau actele care să dovedească legal prețul acestui coșciug: cît au costat scîndurile și manopera etc.

— Auzi, tăticu', îi zise responsabilul, păi ce, noi facem coșciuge aici? Noi sîntem serviciu de pompe funebre, coșciugele le face cooperativa meșteșugărească de invalizi. Ei fixează prețul de cost. Noi punem doar procentul de beneficiu. Dacă vrei să faci scandal, du-te la ei.

— Dom'le, aș face, răspunse Mitică sincer, dar n-am timp. Cît mă costă o mașină mortuară de-a dumitale pentru cincizeci de kilometri?

— O mie două sute.

— Mult. Dă-mi coșciugul.

— Ce lungime are mortul?

— Circa un metru șaptezeci.

— N-am decît de unu' șaizeci și cinci sau de unu' optzeci. Diferență de optzeci și șapte de lei.

— Dă-l p-ăla mai mic. Îl îndesăm cum om putea. Dar cum îl duc pînă la spital?

Responsabilul avea omul lui: un bețiv care își făcea veacul la bufetul de vizavi. Acesta execută prompt transportul respectiv contra a douăzeci și cinci de lei. El ducea sicriul, ținîndu-l așezat pe cap cu partea interioară (din această pricină nu vedea prea bine și lovea trecătorii), iar Mitică purta la subțioară capacul. Suzi se ocupă personal de pregătirea lui Titi: bărbieritul, potrivirea părului, îmbălsămarea, îmbrăcarea și așezarea în sicriu, răstimp în care îl mîngîia și îi vorbea cu tandrețe: „Mai ții tu minte, Titi, cînd m-ai cerut în căsătorie, într-o noapte, cînd eram de gardă, iar eu am zis da și ne-am pupat pe ruptele, pentru ca pe urmă să mă uit mai atent în fișa ta și să văd că ești în pom cu sănătatea și că n-are rost să facem gestul respectiv, ceea ce ție ți-a picat foarte rău la moral?! Amărîtule! Ce milă mi-a fost de tine!" Între timp, Mitică aleargă în dreapta și-n stînga după o mașină. Găsi cu greu un camion la fabrica de ciment, printr-un șef de garaj pe care-l operase la vezică. Dar camionul, ca să poată face cursa, trebuia să ducă un transport de ciment la un baraj, aflat la jumătate de drum, sicriul cu trupul neînsuflețit al lui Titi urmînd a fi ascuns printre saci. Treaba nu se dovedi prea lesnicioasă deoarece, la ieșirea din oraș, la postul de control, Miliția economică organizase un filtru (se furaseră multe materiale de construcție de pe șantiere), ceruse actele, apoi se apucase

să numere sacii și, firește, fu descoperit sicriul. Nela (se învoise de la școală ca să vină și ea) izbucni în rîs:

— Ăștia sînt în stare să-i impute șoferului mortul.

— Nu fă bancuri tîmpite! se supără Mitică, coborînd. Milițienii cerură să se deschidă capacul sicriului, voiau să se convingă că înăuntru există, într-adevăr, un mort, și-i explicară lui Mitică de ce: sînt șmecheri care fură porumb, grîu, struguri, ciment și chiar benzină ascunzînd acestea chiar și în sicrie.

— Dom'le, nici nu vă imaginați ce le trece șoferilor prin cap, sînt cele mai grozave haimanale care au existat în țara asta.

Drept pentru care, cînd ajunseră la șantierul digului unde descărcară cimentul, șoferul refuză să meargă mai departe, se temea de încurcături.

— Dom'le doctor, îmi pare rău, dar vedeți și dumneavoastră cum s-au pus ăștia cu otozbirul pe noi. Nici n-apuci să deschizi gura, că te-au pocnit la mir cu amenda.

Mitică și Nela își luară mortul și făcură autostopul în trei etape: cu un camion, cu un tractor cu remorcă și cu o căruță, astfel că ajunseră în satul lui Titi cînd se însera. Căruțașul îl știa pe Titi de copil, îi știa neamurile și-i duse direct la ruda care venise să ceară, cu o săptămînă în urmă, la spital, despăgubiri. Acasă nu era decît bărbatul, individul mic și bondoc, cu voce efeminată, căruia Mitică îi dăduse mai mulți pumni în ceafă. Acesta refuză categoric să primească mortul.

— Soția mea nu e acasă, e plecată la sora ei la oraș, care naște, iar eu nu pot să hotărăsc fără ea. Și nici nu sînt pregătit pentru așa ceva, adică să primesc un mort în casă, hodoronc-tronc.

— Și atunci? întrebă Mitică.

— Nu știu, răspunse bondocul. Nu mă bag. Dacă actele nu sînt în regulă? Dacă faceți o înmormîntare ilegală?

— Toate actele sînt în regulă. Verifică-le.

— Nu mă bag.

Și le închise poarta în nas.

— Nu există altă soluție decît să-l înmormîntăm noi. Dar neapărat în seara asta, îi spuse Mitică Nelei, pentru că eu, mort-copt, trebuie să fiu mîine dimineață la spital, am două operații.

— Și eu trebuie să fiu la școală.

Căruțașul îi duse la primar acasă. Primarul, un bărbat tînăr, solid, roșu în obraji de băutură, cercetă actele și hotărî pe loc:

— Gata, dom'le, îl înmormîntăm.

— Dragă, strigă o femeie din casă, probabil nevastă-sa, unde ai mai pomenit tu înmormîntare de creștin noaptea? Ești nebun?

— Titi era ateu, n-are nici o importanță, răspunse el, scurt. Apropo, i se adresă el lui Mitică, chemăm și popă?

— Cum credeți.

— Să-l chemăm, ca să fie. Are voce, place la lume.

— Care lume? întrebă Mitică. Cine-o să vie la înmormîntare la ora asta?

— Păi nu-i pun să tragă clopotele?! Într-un sfert de ceas cimitirul e plin, lumea e curioasă. La muncă trebuie să tragi de ei cu tractorul, dar ca să caște gura dau năvală singuri.

Între timp, trei oameni săpau groapa de zor, iar altul trăgea clopotul; preotul, care venise rapid, călare pe o Mobră, își punea odăjdiile în altar. Era proaspăt absolvent al Facultății de Teologie, căsătorit cu o profesoară de desen, avea doi copii, trăia în concubinaj cu secretara școlii, fuma și bea pe ruptele, pescuia, vîna. Informațiile respective îi fuseseră furnizate lui Mitică de către primar. Într-adevăr, într-o oră cimitirul era plin de lume, mai ales tineri, băieți și fete, care se zbenguiau și rîdeau, fericiți că li se dăduse prilejul neașteptat de a ieși din casă la o asemenea oră. Peisajul era straniu și tulburător pentru Nela: sute de lumînări aprinse, o lună galbenă și mare pe cer, miros de fîn, glasul splendid al preotului.

— Și-l așază pe el la loc de odihnă și loc cu verdeață... Și iartă-i lui păcatele, cele cu voie și cele fără voie, că nu e om care să nu greșească, numai tu ești fără de prihană... Doamne Dumnezeule... Veșnica lui pomenire... veșnica lui pomenire...

— Auziți ce voce are? se lăudă din nou primarul cu preotul, al cărui glas ușor tremolat înfiora asistența. Să-l ascultați ce romanțe cîntă, ce balade și ce cîntece de petrecere: *Mamă, mamă, dor de mamă, Deschide, gropare, mormîntul, Magdalena, Bidineaua*... A luat premiul doi pe județ în „Cîntarea României”, dacă nu era față bisericească îl lua pe primul. După înmormîntare mergem la el să tragem un chef.

Într-adevăr, după ce ultimii bulgări de pămînt căzură peste sicriul în care se afla Titi (nimeni nu-l bocise, nici măcar de conveniență, doar primarul spusese cîteva fraze insignifiante: „A fost un cetățean al comunei, entuziast, inteligent, săritor și cuviincios, saluta pe toată lumea... regretăm că-l pierdem în floarea vîrstei etc"), se plecă la preot acasă. Soția acestuia, o femeie slabă, palidă și ridată, cu o gură strîmbă, aproape caricaturală, nu-i primi cu plăcere, dar nici nu protestă în vreun fel, mai ales că Mitică fu invitat să consulte unul dintre copii, care era bolnav (gest pentru care i se puseră într-o sacoșă zece ouă de gîscă, zece de rață și cîteva prescuri).

— Ni s-a zis, îi explică preoteasa, că are creierul sclerozat, adică nu-i mai crește de la vîrsta de patru luni.

— Cîți ani are? întrebă Mitică.

— Doi. Dar nu vorbește și nu vede. Cît o să trăiască?

— Cel mult douăzeci de ani.

— Vai de mine! Ce chin pe capul nostru, Doamne! Am făcut o gripă cînd eram în luna a treia și medicii mi-au zis să întrerup sarcina, dar n-a aprobat procuratura, era după Decret. Soțul e de părere să-l înfometăm pînă moare, dar eu nu pot. Copilul e inconștient, are poftă de mîncare, cînd îl hrănesc rîde, e vesel, se bucură. Cum să nu-i dau de mîncare?

— Da, vă înțeleg, spuse Mitică, întristat, dar nu pot să vă ajut cu nimic. Chinuiți-vă cu el sau dați-l la un azil.

Între timp, Nela găsise în biblioteca preotului o traducere veche din Kant și se retrăsese singură într-o cameră, o durea capul cumplit, voia să stea liniștită, mai ales că primarul – infatuat și agresiv – o scotea din minți, simțea nevoia să-i dea cu ceva în cap.

— Bănuiesc că va avea loc o beție lungă și plicticoasă, așa că prefer să fiu singură, îi spuse ea lui Mitică pe un ton casnic. Nu uita că mîine dimineață ai o operație.

— Gata! o repezi Mitică. Nu deveni nevastă.

Masa, pregătită, așezată și servită chiar de preot, era un adevărat regal: pastramă de ied, uscată la vînt, pastramă de gîscă, cîrnăciori afumați, ghiudem de casă, păstrăv afumat, slăninuță, ceapă, usturoi, roșii, gogoșari, ardei iute, piper. Apoi, friptură de iepure și de gîscă, caș

afumat, mămăliguță și pîine de casă. Vinul era un roze acrișor, gustos și de o limpezime perfectă.

— Din ăsta bea și Dumnezeu, părinte? întrebă primarul care se și aruncase asupra mîncării, disperat; mînca fără întrerupere, grăbit.

— Din ăsta, dar nu mai am decît o damigeană, așa că Atoategustătorul o să cam înghită în sec, spuse părintele, trăgînd un păhărel de țuică. Dumneavoastră, dom' doctor, nu luați o tărie înainte?

Tocmai atunci intră preoteasa cu niște colaci.

— Dacă te îmbeți iar și te apuci de cîntat, îl avertiză ea, te rog să închizi ferestrele, ca să nu te audă tot satul cum behăi ca un măgar.

— Mulțumesc pentru grijă, îi răspunse preotul, conducînd-o fals-amabil spre ușă, unde aceasta îi dădu ultimul sfat, în șoaptă:

— Dacă se discută politică, nu zi nici da, nici nu, fii ambiguu.

Discuția luă, într-adevăr, foarte repede, o turnură politică, atunci cînd Mitică se declară uimit față de bogăția de bunătăți care se afla pe masă.

— După cîte văd, n-o duceți tocmai rău.

— Deocamdată, răspunse preotul. Deocamdată mai avem.

— Domnule doctor, spuse primarul, care continua să mănînce cu lăcomie, românul e dat în mă-sa: se vaită toată ziua că n-are de nici unele, dar mănîncă de crapă. Vorba lui tata, Dumnezeu să-l ierte: de bine, de rău, o ducem bine.

Mitică, deși antialcoolic convins, nu rezistă tentației și bău două pahare de vin, unul după altul. Era excelent, așa că își propuse să bea încă două, spre finalul mesei, unul la friptură și altul la brînză.

— Deși soția mea preaiubită..., spuse preotul, după ce așeză toate bucatele pe masă și aruncă pe gît încă un păhărel de țuică galbenă ca undelemnul, dar primarul îl întrerupse:

— Preaiubită de cine? De dumneata sau de Dumnezeu?

— De mine în nici un caz. Deci, deși dumneaei, preoteasa, mi-a recomandat confidențial să nu mă bag în discuții politice, eu am să vă spun un adevăr. Adevărul meu strict personal. Atîta vreme cît va mai exista ceva țărănime în țara asta, o să ne descurcăm. Întrebarea e: ce ne facem cînd n-o mai fi deloc?

Mitică tăcea. Tăcea și primarul, care continua să mănînce cu lăcomie.

— Sînteți născut la țară, domnule doctor? întrebă tînărul preot.

— Da.

— Dintr-o familie de țărani sau de intelectuali?

— De țărani.

— Și ce părere aveți despre situația actuală a țărănimii?

— Am să vă spun, zise Mitică, trei constatări personale în urma vizitei pe care am făcut-o acasă acum cîteva luni. Ai mei cumpără pîine de la oraș, de la brutărie. Cu alte cuvinte, din producători de pîine au devenit cumpărători de pîine. A doua constatare: cînd eram eu mic, tata avea două sute de oi ale lui. Acum are o oaie și o capră, care pasc, legate cu frînghia, pe marginea șanțului, riscînd să fie călcate de camioane sau tractoare. A treia constatare: nouăzeci și nouă la sută dintre bărbații apți de muncă sînt navetiști, adică lucrează în industrie; dimineață, la patru jumate, încep să trosnească motoretele Mobra de parcă se trage cu mitraliera. Am vrut să mă culc pe troscotul din curte, ca-n copilărie; n-am putut, era plin de pete de motorină. Primarul se opri din mîncat și i se adresă lui Mitică pe un ton agresiv:

— Domnule doctor, vreau să vă avertizez că, dacă vreți să facem politică, atunci să facem politică, nu poezie. Pe mine nu mă interesează troscotul din curtea dumitale părintească, nici mușețelul, nici codița-șoricelului, că nu sîntem la Plafar! Noi discutăm problema din punct de vedere economic și politic. Să nu deviem. De acord?

— De acord, spuse preotul, deși aspectul poetic poate căpăta, la rîndul lui, un aspect politic, nu?

— Vă rog, interveni, din nou, primarul, hotărît, ca și cum el ar fi fost instituit în calitate de conducător al discuției. Fără poezie! Să discutăm fapte concrete. Continuați.

— Eu am terminat, spuse Mitică și se apucă de mîncat. Deocamdată. Poate mai revin.

— Satul nostru, domnule doctor, continuă preotul, are un specific al lui, adică e o localitate care nu poate fi luată ca termen de comparație.

— Părinte, interveni primarul, spui o tîmpenie.

— De ce?

— Așa. Pentru că vorbești aiurea. Nu există sat tipic sau netipic.

Preotul nu se supără, discuții de acest gen, cu folosirea unor expresii fruste, aveau loc între ei, probabil, destul de des. Bău încă un păhărel de țuică galbenă, după care puse sticla într-un bufet și i se adresă exclusiv lui Mitică.

— Domnu' primar Teofil, după cum vedeți, folosește expresii științifice, adică „tipic”, „netipic” etîcî, întrucît dînsul – fac această paranteză – este intelectual la bază, a fost șef de secție agrară la ziarul județean, de unde a fost dat afară din cauza unor dificultăți la dosar, adică curvăsăraie și preacurvăsăraie, beții, jocuri de noroc și patimă, plus altele.

— Mai exact, pentru că am băgat divorț de nevastă-mea, preciză primarul. Să nu exagerăm și să nu mîncăm rahat mai mult decît trebuie.

— Deci e mai în temă decît mine și decît dumneata, avînd la bază un liceu economic și o școală de partid... De cît? De un an?

— De doi.

— Așa că noi o să ne spunem părerea noastră de ageamii, lăsîndu-l pe dînsul, care e politician profesionist, să tragă concluziile. Satul nostru, domnule doctor, ca să fiu cît mai scurt, are o anumită mentalitate precisă: oamenii vor să trăiască bine, dar muncind cît mai puțin sau chiar deloc. La ceape nu vin decît femeile și numai atît cît să-și îndeplinească baremul pentru a-și menține lotul personal. Bărbații lucrează la oraș, dar nu în producție, adică la mașină, avînd o calificare anume. Nu. Majoritatea, adică nouăzeci la sută, sînt paznici de zi și de noapte, portari sau curieri, noi fiind, cred eu, satul cu cel mai mare procent din Europa de oameni fără meserie. Ce fac ceilalți zece la sută, care sînt țigani? Fură. De unde? Din loturile ceapeului, ale iaseului, adică grîu, porumb, fasole, cartofi, legume, fructe, tot ce găsesc. Îmi permiteți să vă întreb sincer? Ăsta e țăranul român, creatorul *Mioriței* și talpa țării?! Găinaru-ăsta?! Vagabondu-ăsta?! Golanu-ăsta?!

— Gata, părinte! îl opri primarul, enervat. Ai început să devii patetic și penibil.

— Mă rog, m-am oprit. Să-l auzim pe dom' doctor.

Mitică sorbi o gură de vin și tăcu îndelung.

— Eu sînt subiectiv și poetic, ceea ce n-o să-i placă domnului primar și-o să-l oblige să mă contrazică din nou.

— E dreptul meu! spuse primarul, ridicînd mîna dreaptă, în care avea paharul cu vin. Dar asta nu înseamnă că nu ascult cu tot interesul părerea dumitale.

— Părerea mea în privința agriculturii este că colectivizarea a fost cam grăbită.

Primarul confirmă:

— Da, așa e. A fost grăbită. Adică a fost așa cum ne-am propus.

— Lăsați-mă să vorbesc. Vreau să spun că a fost prematură, nepregătită economic și, mai ales, moral. Țăranul abia fusese împroprietărit de regim și – harșt! vii tot tu, regimul, și i-l iei.

— Nu l-a luat nimeni, tot al lui a rămas.

— Teoretic, da. Mă rog, și industrializarea a fost forțată, dar aici nu exista altă soluție, trebuia dat oamenilor de lucru. În fine, nu despre chestiune în liniile ei foarte mari vreau să vă vorbesc, ci despre cîteva chestiuni mai mici, care m-au deranjat pe mine din punct de vedere sentimental. De pildă, odată cu colectivizarea, sub pretextul lichidării exploatării, au fost lichidați cei mai buni gospodari ai satului, așa-zișii chiaburi, care, în loc să fie încurajați să producă, au fost trimiși să sape cu cazmaua la Canal. Ce chiaburime am avut noi? Ce exploata și pe cine această așa-zisă pătură dușmănoasă? Cîte un argat recrutat din rîndul oligofrenilor și înapoiaților mintali. Dar moșieri cîți am avut în toată România? Cîteva sute. Se poate vorbi de o clasă formată din două sute de indivizi? A doua greșeală – și aici voi intra precis în conflict cu domnul primar – este descurajarea pînă la lichidare a pitorescului rural. Vrem să fim o țară turistică, dar îi obligăm pe țărani să-și construiască locuințe cu etaj, altfel nu primesc autorizație, făcînd satul să semene cu o mahala orășenească de prost gust; rîurile s-au poluat, pescuitul aproape a dispărut, ciobanii au fost băgați la ilicit și s-au lăsat de meserie, la piață nu mai găsești o bucată de caș sau de urdă, se stă la coadă la faină și mălai. Unde? Într-o țară care a fost eminamente agricolă, care a avut trei sferturi de populație în zona rurală. S-au dereglat niște mecanisme în relația sat-oraș, domnule primar,

ești de acord cu mine? A ajuns țăranul să cumpere pîine de la oraș! Eu, personal, cînd mă duc la ai mei, la țară, le duc pîine, faină și brînză. Păi de ce să le duc eu lor, în loc să-mi dea ei mie?!

— Domnule doctor, spuse primarul dînd farfuria din fața lui deoparte, în semn că renunța să mai mănînce, cel puțin în răstimpul în care avea să vorbească, vreau să discutăm mai înainte o chestiune de procedură. Mai exact, vreau să vă pun o întrebare deschisă: vă deranjează dacă discutăm lucrurile pe șleau, fără protocol și alte farafastîcuri de limbaj ortodox? Că părintele mă știe și nu se supără.

— Vorbiți cum vă vine la gură, nu mă deranjează.

— Bun. Trecem la subiect. S-o luăm pe rînd și din aproape în aproape. Dumneata, domnule doctor, și dumneata, părinte, ați făcut aici politică la nivelul unor pensionari care stau la coadă la carne, în piața Matache, lîngă Gara de Nord, și care discută ca să nu-i prindă somnul. Adică o politică la botul calului, ceea ce pe mine nu mă interesează. Pe mine mă interesează politica adevărată, cu argumente științifice, nu sentimentale. Ce vreau să vă spun? Că nu aveți nici un pic de dreptate în ceea ce spuneți, și am să vă zdrobesc fiecare afirmație în parte. S-o luăm, deci, pe puncte. Unu: părintele susținea adineaori cum că, în curînd, n-o să mai avem pastramă pe masă, țuică, vin, mămăligă și ouă din cauză că nu mai există țărănime în țara noastră. Fals. Avem țărănime. Adică avem cît ne trebuie. Dacă ar fi mai mulți țărani ce-ar face ei? Că semănatul grîului și porumbului se execută mecanic, culesul grîului mecanic, floarea-soarelui mecanic, etîcî, etîcî, ce-ar avea ei de lucru în răstimpul primăverii, verii și iernii? Ar avea de lucru la prașilă (parțial!) și toamna, cînd s-ar culege porumbul (deși aici intervine din ce în ce mai mult mecanizarea) și strugurii. În rest, nea Ion și nea Gheorghe ar sta toată ziua cu cracii pe pereți sau la bodegă, unde ar pune țara la cale sau i-ar înjura pe anglo-americani că nu ne-au ocupat înaintea rușilor, adică s-ar crea un plus de mînă de lucru.

— Cu alte cuvinte, interveni preotul, dumitale, domnule primar, îți convine situația ca la strînsul recoltei să fie aduși elevi, studenți, militari și funcționari de la oraș?

— Da, îmi convine. Statul e în cîștig, iar elevul, studentul sau funcționarul învață, cu ocazia asta, că dacă vrea să aibă pîine pe masă,

să muncească! Cînd e vorba de pîine, nimeni nu are voie să facă pe indignatul, că uite, domnule, intelectualii au ajuns, săracii, la munca cîmpului. Păi de ce să nu ajungă? E o plăcere și o onoare pentru ei!

— Ia te uită, i se adresă preotul lui Mitică, chestia cu plăcerea și onoarea n-o mai auzisem.

— Trecem la punctul doi, strigă primarul, lovind cu paharul în masă, autoritar, neîngăduind să fie întrerupt. S-a afirmat de către domnul doctor că statul i-a distrus, la vremea respectivă, pe moșieri și chiaburi. În mod obiectiv, moșierii trebuiau expropriați, existența lor era un anacronism, sper că sînteți de acord cu mine, mai ales că agricultura făcută de ei era la cel mai de jos nivel. Rămîn chiaburii. Ce s-ar fi întîmplat dacă ei ar fi lăsați în pace sau chiar încurajați, care ar fi fost avantajele economice pentru societate? Aproape niciunul. Produsul lor destinat pieții era foarte mic, aproape nul. Nu făceam altceva decît să încurajăm specula. Sigur că nu sînt de acord cu exterminarea lor fizică, cu trimiterea lor la muncă forțată, dar asta e altceva. Și, pentru că a venit vorba de cuvîntul „forțată”, să ajungem la colectivizare. Ce se alegea de agricultura noastră dacă pămîntul agricol rămînea împărțit într-un milion de gospodării mici? Rămînea o agricultură mediocră, în care o parte din țărani se îmbogățeau de pe urma speculării populației orășenești, așa cum se întîmplă în unele țări care construiesc socialismul doar pe jumătate sau chiar pe sfert. Tot marea agricultură e valabilă, frații mei, tot agricultura pe scară industrializată, centralizată și condusă de stat e logică și normală, tot metodele moderne rezolvă problema, nu mica gospodărie patriarhală.

— Și ce facem cu piața liberă, întrebă preotul, unde nu găsești mai nimic? Țăranul nu mai are ce vinde.

— Vinde statul. Și vinde și țăranul: piețele sînt pline de roșii, de castraveți, de gulii și verdețuri. Am văzut cu ochii mei la București, la piața Amzei. Nu vă mai văitați.

Cum Mitică tăcea, preotul se simți dator să ajute el discuția cu o nouă intervenție.

— Dragă primare, eu nu știu atîta economie agrară și politică, nu mă pricep ca dumneata la speculații, eu mă iau după bunul-simț. Al meu și al țăranilor. Unul dintre aceștia, un om înțelept, cu multă experiența de viață, în sensul că toată viața lui numai agricultură a

făcut, și care a meditat asupra situației actuale îndelung, a ajuns la următoarea concluzie: „Părinte", mi-a zis el, „știți de ce merge agricultura românească așa cum merge? Din cauza industriei." „Păi cum", zic, „că industria ne ajută." „Ne ajută", mi-a zis țăranul, „dar ne și lovește. Și uite cum: din cauza fumului care iese de la industrie, adică a poluării, plouă mai mult peste orașe. Vorbesc într-o zi, la telefon, cu fi-miu de la București, ca să-i cer niște medicamente pentru mă-sa. «Mă», zic, «cum e vremea pe-acolo?» Cică: «plouă pe rupte». «Cum plouă, mă, că pe la noi n-a dat o picătură?!» Și de cîte ori îl întreb e la fel: la ei plouă, la noi nu. Asta-i una. A doua: industria ne dă nouă combine", zicea țăranul, „cu care adunăm de pe cîmp grîul, porumbul, floarea-soarelui. Ei, aceste combine sînt făcute în așa fel încît lasă în țărînă jumătate din boabe. Jumătate! Păi ce paștele mă-sii, să mă iertați, noi am semănat porumb ca să hrănim ciorile?" Ați fost atent, domnu' primar?

Primarul se apucase din nou de mîncat și de băut, pofta lui era, practic, de nepotolit.

— Ne întoarcem de unde am plecat, spuse el, adică la legende și povești. Sigur că combinele noastre nu sînt atît de perfecționate ca cele americane, să zicem, dar o să le perfecționăm. O să mă întrebați dacă nu e mai bine să le cumpărăm de la străini decît să le producem noi? Nu, vă răspund eu, pentru că de-aia am făcut industrializare forțată, ca să ni le producem noi, că dacă importam tot ce ne trebuia și nu făceam industrie, azi eram pe drumuri, datori vînduți.

— Păi acuma nu sîntem datori? întrebă Mitică.

— Sîntem, dar nu foarte mult. În comparație cu alții avem puțin. Și avem nu din cauza noastră, adică a industriei, sîntem datori din cauza crizei mondiale de energie și a politicii porcești a băncilor străine. Mai ales cele americane. Ordinarii de americani vor să supună lumea cu ajutorul dolarilor și al dobînzilor. Vor mînca un mare rahat pînă la urmă, pentru că n-o să le plătească nimeni datoriile. Toate țările din lume sînt datoare, în afară de Japonia. Toate. Și dacă toate țările le zic americanilor „hai, sictir", americanii rămîn cu buza umflată, vor fi boicotați din punct de vedere politic și comercial de toată lumea și-or să rămînă izolați ca înainte de Columb. Numai noi sîntem cinstiți pînă la prostie și ne plătim datoriile. Alții nu plătesc nimic. Țările latino-americane i-au și amenințat oficial: „puneți-vă pofta-n cui, nu

vă dăm nimic”. Dar Israelul și Egiptul ce-o să le dea? Nisip? Vă spun eu și țineți minte ce vă spun, că mai avem de trăit, domnule doctor și Sfinția-ta părinte: cel mai prost om de pe lume e americanul. El crede că tot ce zboară se mănîncă: or, avioanele nu se mănîncă, ciorile nu se mănîncă, muștele nu se mănîncă, papagalii nu se mănîncă. Dar, mai ales, oamenii nu se mănîncă. Și țineți seama că oamenii zboară și ei.

— Domnule, îi zise Mitică, mai mult amuzat decît enervat, dumneata ești un optimist fanatic. După dumneata, situația noastră este perfectă, nu ai nimic de reproșat, nimic nu te deranjează.

Primarul era stăpîn pe el și pe situație și continuase:

— Dragă doctore, nu mă înțelegi. Eu vorbesc aici despre chestiuni de ordin general, despre probleme care privesc direcția de mers a societății, pe care o găsesc dreaptă și singura posibilă. Dar nu afirm că nu am nimic să-i reproșez sau că ea nu e perfectibilă. Înțelegi?

— De pildă, ce ai dumneata de reproșat? întrebă preotul.

— Multe. Iau numai cîteva, care m-au supărat cel mai mult. De exemplu, faptul că am distrus burghezia într-un ritm rapid și nemilos, lucru care nu era necesar, burghezia noastră fiind pozitivă în linii mari, nu periclita regimul politic, era cuminte, folositoare și nu aveam de ce să ne răzbunăm pe ea. Cîți comuniști a omorît burghezia? Cîțiva, doi sau trei. Cîți am lichidat noi din rîndul burgheziei? Zeci de mii. N-a fost fairplay din partea noastră. În plus, am distrus odată cu ea și floarea intelectualității produsă între cele două Războaie Mondiale: ingineri, juriști, filozofi, istorici, scriitori, artiști, inclusiv opere de artă așa-zis burgheze. „Coloana infinită” a scăpat printr-un miracol de la topire (s-a rupt șufa care trăgea un tractor de ea), ca să nu mai dau și alte exemple. Mai am un reproș de făcut, dacă vă interesează: acum douăzeci și ceva de ani am luat de la Stalin cea mai falimentară idee care s-a născut în acest secol: că cibernetica e o diversiune a imperialismului american, descurajînd tocmai acea ramură a științei care a dat una dintre marile minuni ale lumii. Dar, mă rog, nici asta nu contează, mai repede sau mai încet, adevărurile se limpezesc. Așa că eu vă spun o chestie: fiți calmi, c-o să fie bine. Nu se știe cînd, dar o să fie bine. Drept pentru care vă propun să ne îmbătăm imediat și temeinic, așa cum stă bine unor bărbați care iubesc viața și beneficiile ei trecătoare. Părinte, bruderșaft!

Cei doi își încolăciră mîinile, în stil nemțesc, băură paharele pînă la fund și se pupară direct pe gură, ceea ce pe Mitică îl umplu de greață. Primarul se trînti apoi pe scaun, rîzînd fără motiv, cu privirile încrucișate. Fața i se înroși cumplit, acoperindu-se de transpirație, iar vocea i se dogi; se îmbătase brusc și devenise violent.

— Doctore, te fac un bruderșaft?

— Nu, mulțumesc, eu am alt stil.

— Părinte, urlă primarul, dacă nu ne cînți ceva, să fiu al dracului dacă nu-ți închid biserica! Declar molimă și epidemie locală, îți închid biserica și te las șomer, te trimit la muncile agricole!

Preotul bău încă un pahar de vin pînă la fund, apoi pe-al doilea și se îmbătă și el.

— Ce să cînt, comandante? întrebă, ridicîndu-se și luînd o poziție corespunzătoare, de solist aflat pe scenă, în fața publicului, cu pieptul bombat.

— Repertoriul dinainte stabilit, comandă primarul, începe cu o *Magdalenă*. Îți dau prima strofă:

Magdaleno, de ce minți,
Că albina n-are dinți.
N-are dinți, n-are măsele,
Ca să te muște cu ele.
Cît am fost eu militar
Te-ai servit particular
La, la, la, la, la...

— Să închidem mai întîi ferestrele, propuse preotul, că mă aud enoriașii.

Primarul se ridică brusc, răsturnînd scaunul și vărsînd un pahar cu vin.

— Îi bag în paștele mă-sii de enoriași! Îi arestez pe toți!

După care se repezi la fereastră și urlă, ieșit din minți:

— Mă, enoriașilor! Tu-vă paștele și evanghelia mamelor și taților voștri! La muncă, ortodocșilor!

Urletele o treziră pe preoteasă, care apăru în cadrul ușii, zburlită și indignată.

— Dom'le, îmi trezești copiii, domnule! Ce dracu'!? Nu mai sînteți oameni, domnule?

— Părinte, strigă primarul, dezlănțuit, aresteaz-o! Aresteaz-o pe loc!

Nela se trezi și ea, speriată, credea c-a ieșit cu bătaie. Cînd o văzu, primarul se îndrăgosti subit de ea, nu se mai putu stăpîni și se repezi s-o ia în brațe și s-o pupe, dar fu așezat cu forța pe scaun de către preot.

— Primare, stai blînd, că te pleznesc, îl avertiză acesta, energic. Respectă-mi casa și musafirii!

— Părinte, răspunse primarul, umil, dacă am fost obraznic, te rog să-mi dai două palme.

— Dă-ți-le singur.

Primarul se aplecă sub masă și se pălmui scurt și sonor, după care deveni pașnic și rezonabil.

— Domnule doctor, întrebă el, dumneata, care ești, ca să zic așa, un nasol din punct de vedere fizic, unde ai găsit splendoarea asta de femeie? Eu, cînd văd o femeie frumoasă, sărut pămîntul și strig: „Natură, binecuvîntată să fie clipa cînd ți-a venit ideea să creezi femeia, cea mai mare minune a ta! Piramidele – vax! Grădinile Semiramidei – vax! Colosul din Rodos – vax! Femeia, cu ochii, cu buzele, cu sînii, cu vorba ei dulce, cu rîsul și suspinul ei – ea e minunea!"

Era pentru prima oară cînd lui Mitică i-ar fi făcut plăcere să se îmbete și să se dea puțin în stambă cu cei doi simpatici companioni, dar n-o putea face din cauza operației de la ora nouă dimineață, o operație migăloasă și obositoare.

Puțin după miezul nopții, Mitică și Nela plecară spre gară, dar nu singuri, ci conduși de preot și de primar. Preotul o ducea pe Nela pe Mobră, producînd zgomot infernal, care îngrozi tot satul, iar primarul îl conducea de braț pe Mitică, în mîna cealaltă ținînd o sticlă cu vin.

— Domnule doctor, îi spuse el la plecare, cuprins de o criză sentimentală, te iubesc pentru că ești deștept. Știi de ce ești deștept?

— Nu, răspunse Mitică, serios.

— Pentru că proștii vorbeau tot timpul, în timp ce deștepții ascultă. Dumneata asculți dumnezeiește de frumos, adică îi dai vorbitorului impresia că-l iei în serios. Dumneata m-ai stimulat pe mine în

seara asta să vorbesc mult, și asta mi-a făcut plăcere. Ești un înțelept. Cînd îți mai iei nevasta și mai vii pe la noi?

— Cînd o da Dumnezeu.

— Ești invitatul meu personal. Oricînd găsești aici ceva de mîncat, de băut, și de vorbit, un suflet cinstit, de om simplu și trecător pe lume. Căci ce este omul? Omul este... Spune dumneata ce este omul, că ai studii superioare.

Trenul se afla deja în gară, așa că Mitică și Nela se urcară repede, scăpînd de pupăturile celor doi bețivi, care își continuară cheful, apoi, pînă în zori, la cimitir, pe mormîntul lui Titi.

CAPITOLUL IX

Mitică se întoarse acasă abia după miezul nopții; bolnava pe care o operase nu avusese ceea ce credea el, era ceva mult mai grav, reanimarea și scoaterea în afară de pericol fiind extrem de anevoioase. Nela nu se culcase, era îngrijorată.

— Mi-a fost frică să nu fi pățit ceva, să nu te fi umflat iar Miliția.

— Dimpotrivă. Nevasta șefului de județ a ieșit din spital bine-mersi, iar bărbat-su ne-a invitat să luăm duminică masa cu el la o cabană de vînătoare.

— Și ai acceptat?

— Mai mult pentru tine. Oricum, aveam de gînd să te scot undeva în lume, să ne afișăm și noi ca concubini oficiali.

— Mănînci ceva?

— Nu. Sînt dărîmat. Mă culc.

Mitică se aruncă pe pat, istovit. Nela îi scoase pantofii, pantalonii și cămașa, lăsîndu-l în chiloți.

— Vrei să-ți fac o baie fierbinte la picioare? îl întrebă ea cu duioșie. Ai labele umflate ca niște pîini. Mi-e milă de tine.

— Numai dacă gestul nu ți se pare prea umilitor.

— Nu, nu mi se pare.

— În fond, și Maria Magdalena i-a spălat picioarele iubitului ei Iisus. Apropo, n-ai găsit nimic prin însemnările lui Titi despre Magdalena, prostituata care se devotează Mîntuitorului?

— Nu, dar am să caut.

— Vezi, continuă Mitică, în timp ce ea îi săpunea labele picioarelor și i le clătea cu apă călduță, atît de plăcută, aproape toate

curvele au în viață momente de supremă devoțiune față de bărbați cărora nu le datorează nimic, devenind soții și mame excelente. E din cauza remușcărilor?

— Nu, răspunse Nela, sigură pe problemă. Din dezinteres față de ele înșile, dintr-o disponibilitate pe care o au numai ființele înzestrate cu firi artistice. Curvele nu sînt decît niște poete care-și scriu opera cu trupul, pînă își termină rezervele. Pe urmă devin sfinte.

— Bravo, o felicită Mitică. Ideea că preacurvia e un gest poetic îmi place. În fond, orice act uman are poezia lui dacă e făcut cu sinceritate și dezinteres. Am citit undeva că un violonist celebru încerca să-l convingă pe măcelarul lui că și spintecarea unei vite e o artă, cu condiția să fie făcută cu desăvîrșire. Mulțumesc pentru baie și-ți rămîn îndatorat.

Cînd Nela intră în baie ca să arunce apa din lighean cineva ciocăni la ușă. Mitică se duse și deschise. Era Nedelcu, puțin intimidat, cu un buchet de flori în mînă. Mitică îl invită să intre.

— Iertați-mă, spuse musafirul, că am îndrăznit să vă deranjez la această oră, dar mai înainte de a ciocăni la ușă am ascultat să văd dacă dormiți sau nu și, cînd v-am auzit vorbind, am îndrăznit. Stimată doamnă profesoară, vă rog să luați aceste flori drept un omagiu.

— Mulțumesc, spuse Nela, așezînd cele cinci garoafe într-o cană de ceai. Luați loc. Soțul meu sau, mai bine zis, concubinul meu, e cam dărîmat de oboseală, el nu vine acasă decît ca să doarmă, dar nu înseamnă că noi nu puteam să tăifăsuim puțin în șoaptă și să bem o cafea.

— Puteți vorbi și tare, le spune Mitică, pe mine nu mă deranjează. În orice caz, dacă vă lungiți pînă spre ora patru, treziți-mă, ca să dau o fugă pînă la spital. Dacă nu, puneți-mi ceasul să sune. Noapte bună.

— Noapte bună, domnule doctor, spuse Nedelcu, dar vă rog să nu adormiți pînă nu-mi răspundeți la o mică întrebare.

— Ascult.

— Vreau să mă căsătoresc zilele astea și aș dori ca dumneavoastră și doamna... sau domnișoara...

— Ea pretinde că e domnișoară, preciză Mitică, dar vom vedea la momentul potrivit.

— Aș dori, zic, ca domnișoara și dumneavoastră să-mi fiți nași.

— În ce sens? întrebă Mitică, surprins.

— În orice caz, preciză Nedelcu, zîmbind politicos, nu religios, ci pur și simplu simbolic. În sensul de a avea pe cineva alături de mine în momentul respectiv, eu fiind absolut singur în acest oraș, domnișoara știe asta.

— Dacă doriți, cu plăcere, spuse Mitică, după care își puse perna peste cap și adormi.

Nela pregăti două cafele mari; vizita neașteptată a ciudatului său prieten picase bine, n-avea chef să doarmă sau să-l vegheze pe Mitică (acesta povestea noaptea, în somn, tot ce făcea ziua, se zbătea, dînd din mîini și din picioare, plîngea, rîdea, gemea).

— Nu vă supărați, spuse Nedelcu, în șoaptă, că am venit în miez de noapte, dar simțeam neapărat nevoia să vă văd și să vă vorbesc.

— Probabil că astăzi vi s-au întîmplat lucruri cu totul deosebite.

— Da, într-adevăr. Cum v-ați dat seama?

— Sînteți îmbujorat la față, agitat... emoționat...

— Da, într-adevăr. Într-adevăr, sînt emoționat.

— Dar cum v-ați decis să vă căsătoriți? Nu mi-ați vorbit nimic de această intenție.

— Am să vă povestesc acum totul. Astăzi am trăit două momente importante din viața mea, două momente fericite: i-am învins pe mafioți și am decis să mă căsătoresc.

Nela se așeză pe salteaua gonflabilă la picioarele lui, cu cana de cafea în mînă, gata să asculte.

— I-ați învins? întrebă ea, nerăbdătoare.

— Da. Vin direct de la prim-secretar. În clipa asta indivizii sînt arestați. De fapt, unii erau arestați dinainte, dar cei principali, conducătorii lor, continuau să fie liberi, lipseau dovezile concrete, documentele.

— Și dumneavoastră tocmai asta ați făcut, nu? Adică ați scos la iveală dovezile.

— Bineînțeles.

Nedelcu zîmbea, superior și calm, era mîndru de victoria lui și-i făcea plăcere că Nela, o femeie inteligentă și frumoasă, îl admira în chip fățiș, aproape fără rezerve.

— Sînteți un erou, îi spuse ea.

— Nu chiar așa, zise el, zîmbind din cochetărie. Deși, în fond, de ce nu?

— Asta zic și eu. Adică de ce ar fi erou un cosmonaut, un pilot de încercare, un scafandru, un cuceritor al Everestului, un savant care încearcă pe propria sa piele și carne un medicament nou, iar un revizor contabil, nu?! De ce?

— Ca să fii erou, protestă Nedelcu, este obligatoriu să-ți sacrifici viața. Este o condiție sine qua non.

— Există și eroi care trăiesc.

— Există, dar foarte puțini. Iar acești puțini cîți sînt reușesc cu greu să-și poarte cu demnitate gloria cîștigată, mai ales dacă trăiesc mult. Eu, dacă aș fi cu adevărat erou aș consimți să mor la timp, pentru a sluji cu adevărat ideea în numele căreia am acționat.

— Problema e, spuse Nela, după ce sorbi cu poftă din cafea și din țigară, dacă merită să-ți sacrifici viața pentru o idee, știut fiind că majoritatea ideilor nu rezistă în timp, se dovedesc false. Nu e stupid să mori pentru ceva abstract?

— Nu, răspunse Nedelcu, decis. Tocmai în asta, adică în idee, constă noblețea actului respectiv, caracterul său sublim, total dezinteresat, ideal.

— Dar din dragoste merită să mori?

— Depinde, răspunse Nedelcu, expert. Dacă e vorba de o dragoste neîmpărtășită, nu. Asta nu înseamnă să te răzbuni pe partener. „Nu mă iubești? Atunci mă omor, ca să te pedepsesc.” Numai dragostea combinată cu onoarea merită sacrificiul suprem. Romeo – nu-i așa? – s-a omorît pentru a-i dovedi Julietei că e un gentlemen.

— În sfîrșit, să revenim de unde am pornit. Mi-ați promis că îmi veți povesti totul cu lux de amănunte.

Nedelcu izbucni în rîs, măgulit de interesul pe care îl stîrnise.

— Ei, nici chiar așa! Nu v-am promis niciodată că voi dezvălui amănunte, și încă făcînd risipă. Nu, din păcate, așa ceva nu se poate, aceste amănunte sînt încă secrete și, probabil, vor rămîne secrete, ele sînt acum în mîinile procuraturii și ale altor organe superioare. Ceea ce pot să vă destăinui – și asta se va spune în curînd oficial – este că e vorba nu de o bandă oarecare de răufăcători, de niște indivizi puși pe

jaf în scop de căpătuială personală. Nu. E vorba de un fel de asociație care avea scopuri mult mai subtile și mai îndepărtate, altfel nu s-ar fi justificat amploarea acțiunii lor și suma enormă pe care au adunat-o.

— Despre ce sumă e vorba?

— Aproape o sută de milioane. Plus sume importante de valută forte trimise în străinătate. Adică se urmăreau scopuri de un anumit gen, pe care eu nu le cunosc bine, dar pe care le intuiesc. Sarcina mea a fost să demasc tehnica scriptică cu care au reușit să fure, tertipurile pe care le-au folosit și care aparțineau unui tip aflat în umbră, un tip excepțional în materie, un pensionar care a murit între timp.

— Totuși, ce urmăreau ei? insistă Nela. Pentru ce trimiteau banii în străinătate?

— V-am spus că eu nu am avut sarcina să mă ocup de acest aspect, tot ce am aflat, adică cîteva amănunte, le-am aflat întîmplător. Se pare că e vorba de finanțarea unei organizații de fanatici, dar nu știu de ce gen, care trebuiau susținuți aici, dar și în străinătate, unde trebuiau să urmeze niște studii speciale, e ceva foarte complicat și ambiguu, nu cunosc totul și nu vreau să mă amestec. De altfel, sper că tot ce vorbim rămîne strict între noi.

— Vă asigur. Pot să și jur.

— Nu-i spuneți nici măcar doctorului.

— Pe el nu-l interesează așa ceva.

— Nu pentru că n-aș avea încredere în el și-n dumneavoastră, mai ales, preciză Nedelcu, dar nu știu încă ce va ieși la iveală pînă la urmă și ce anvergură va avea scandalul. Eu sînt mulțumit că mi-am făcut datoria.

— Bineînțeles că sînteți mulțumit, dar eu nu sînt, spuse Nela, supărată că Nedelcu își vindea cu greu secretele. Cum v-ați făcut datoria, adică cum i-ați descoperit?

— Greu, bineînțeles. V-am spus că, că în momentul în care am intrat eu pe fir, se știau unele lucruri despre ei, unii erau deja arestați. Dar cine erau cei arestați? Piesele cele mai slabe, figurile cele mai rudimentare, lacomii, mitocanii, țoapele, cei care și-au dat în petic. Și încă cum. Unul, de pildă, care avea pe mînă aprovizionarea cu carne a orașului, și-a construit o vilă superbă (pentru care avea ceva dovezi, o

moștenire din partea soției și alte venituri legale), dar asta nu i-a fost de ajuns, tipul a tras în secret o conductă de apă minerală direct în bucătăria lui, ca să aibă borviz proaspăt pentru șpriț la orice oră, sau pentru cură, sau pentru baie. Chestiunea pare absurdă, dar e adevărată, ca și gestul dement al unui șef de restaurant care s-a îndrăgostit de o dizeuză[1] care nu voia să-i cedeze cu nici un chip și pe care cum credeți că a înduplecat-o?

— Cum?

— I-a confecționat o rochie din sute. Adică a cusut bancnotă lîngă bancnotă și i-a făcut o rochie de seară, lungă pînă la călcîie. Dizeuza, cînd s-a văzut în posesia unui asemenea obiect care n-a figurat pînă acuma nici în filme, nici măcar în *Dolce vita*, și-a pierdut mințile și a dat o serată la care a invitat diferite prietene pe care le-a făcut să leșine de invidie și care au turnat-o, firește.

— Și cîte sute erau în rochia respectivă? întrebă Nela, amuzată la culme.

— Nu știu exact, dar aproximativ vreo mie de bucăți. Adică o sută de mii de lei.

— Gestul e superb din partea unui bărbat, nu?

— Luat în sine, da, îți trebuie o anumită nebunie ca să săvîrșești așa ceva, acceptă Nedelcu, care se ambalase puțin, adică căpătase plăcerea de a povesti. Dar nu aceștia erau pilonii principali ai afacerii, ei erau adiacenții, găinarii; boșii erau alții, oameni deștepți, instruiți, puși în slujba unei idei, așa cum v-am mai spus. Schema lor era excelent concepută de acel specialist pensionar. Cum am ajuns în posesia cheii care descifra schema? Aici e aici!

— Cum ați ajuns?

— Datorită unei șanse. O șansă pe care o au toți cei care urmăresc cu perseverență dezlegarea unui mister. Pentru că orice mister are o supapă pe unde scapă un firicel de adevăr. Iar acesta iese la iveală în mod obișnuit, firesc, atunci cînd nu te aștepți.

Nedelcu o privi pe Nela fix, concentrîndu-se și tăcînd vreme îndelungată.

— Iertați-mă, spuse el, solemn, dacă insist asupra caracterului strict confidențial al mărturisirilor mele, nu vreau cîtuși de puțin să

[1] Cîntăreață de muzică ușoară *(n. r.)*

vă jignesc, dar aici e o chestiune de onoare la mijloc... Sau poate chiar de viață și de moarte.

— Chiar așa?! se sperie Nela.

— Da, chiar așa, preciză Nedelcu.

— Atunci, prefer să nu-mi spuneți nimic. Nu pentru că nu aș fi capabilă să păstrez secretul cu desăvîrșire...

— Iertați-mă, se apără Nedelcu, dar am spus ceea ce am spus pentru ca să înțelegeți mai bine importanța mărturisirii pe care vreau să v-o fac. Dar mai înainte am să vă întreb ceva, un detaliu, poate o să vi se pară pueril și... Nedelcu zîmbi jenat și stînjenit. Adică ce se întîmplă la ofițerul Stării Civile dacă unul dintre parteneri este surdomut?

— Nela nu înțelese imediat despre ce este vorba.

— Cum adică? Nu înțeleg.

— Ce se întîmplă, vreau să zic, dacă femeia cu care doresc să mă căsătoresc nu poate spune cu vocea „da” sau „nu”?

— E mută?

— Da. Mută și surdă.

Nela îl privi încremenită.

— Glumiți?

— Nu, nu glumesc. Are șaisprezece ani abia împliniți și va trebui să capăt o dispensă pentru căsătorie, dar o s-o obțin fără probleme, întrucît e însărcinată. Această fată m-a ajutat să rezolv afacerea. Să vă spun cum.

— Spuneți-mi.

— Ea e nepoata pensionarului, adică a eminenței cenușii în casa căruia ea trăia și în care se întîlneau în secret capii afacerii. Știind-o surdă și mută, ei nu se fereau de ea, socotind-o inofensivă, ceea ce și era, de fapt, întrucît ea nu realiza motivele ședințelor lor, ba chiar o puneau să redacteze diferite documente. Punînd mîna pe aceste documente, am dezlegat cheia afacerii.

Nela tăcu o vreme, trăgînd adînc din țigară. Era stupefiată.

— Și vă căsătoriți cu fata respectivă din recunoștință sau...?

— Nu. Din cele mai sincere și curate sentimente.

— Și cum vă înțelegeți?

— Am învățat limba ei.

— Da?! se miră Nela. Cum se spune, de pildă, „te iubesc” în această limbă?

Nedelcu tocmai îi explica cu mișcări ale mîinilor și ale buzelor cum se spune „te iubesc”, cînd Mitică se trezi și întrebă, mirat:

— Ce sînt semnele astea? De cine vă feriți?

Nela începu să rîdă.

— Învăț încă o limbă străină: surdomuta.

Mitică se îmbrăcă grăbit, apoi își făcu un nes rece pe care îl bău în picioare.

— N-ar fi exclus, spuse el, serios, ca viitoarea limbă universală să se exprime prin gesturi. Sau și prin gesturi.

— Credeți că e neapărat nevoie de o limbă universală? întrebă Nedelcu.

— Da. E neapărat nevoie. Altfel nu va fi posibil progresul rapid al științei și circulația informațiilor. Va fi un cîștig imens pentru umanitate.

— Da, îl contrazise Nela, dar va fi și o imensă pierdere. Vor dispare limbile naționale: Eminescu, *Miorița*, *Amintirile din copilărie*, *Craii de curte veche* și atîtea care nu vor mai avea farmecul cuvîntului unic și intraductibil.

— Da, dragă, spuse Mitică, deschizînd ușa. E ca industrializarea, care ne-a adus beneficii enorme, dar ne-a adus și poluarea. Asta e.

După ce plecă Mitică, Nela îl privi lung și insistent pe Nedelcu, dîndu-i, parcă, un avertisment.

— Vă aștept. Vorbiți.

— Da, spuse el, parcă surprins, puțin descumpănit. Păi... cu ce să încep?

— Continuați povestea cu fata. Cum ați cunoscut-o, cum v-ați îndrăgostit, cum...

— Da, să continui povestea cu fata, consimți el. E o poveste ciudată. De fapt, eu am avut parte în viață numai de femei ciudate, deosebite, poate nu numai din întîmplare, ci pentru că îmi plac astfel de ființe, știu să mă apropii de ele și să le cultiv, mă pasionează comportarea lor ieșită din comun, imprevizibilă. V-am spus că ea era crescută de acel pensionar care-i era unchi și căruia îi făcea menajul. Organele locale îl

suspectau de mult pe acest fost revizor contabil celebru că ar avea legături suspecte cu unii dintre mafioți, aceștia se adunau să joace pocher sau bridge la el în fiecare joi și sîmbătă, dar nu descoperiseră nimic, deși încercaseră tot felul de tertipuri, inclusiv, ascultarea telefonului și introducerea de microfoane. Pensionarul a fost anchetat de cîteva ori, dar fără să i se poată imputa nimic, în afară de faptul că în casa lui se jucau jocuri de noroc, dar el protestase, susținînd că bridge-ul nu e joc de noroc din moment ce presa noastră are rubrici dedicate acestei îndeletniciri, din moment ce există cluburi și campionate naționale și mondiale de bridge. Fapt este că, după un astfel de interogatoriu, bătrînul pensionar, deși se ținea foarte bine pe picioare, a murit subit, organele întrebîndu-se, pe drept cuvînt, dacă nu cumva a fost suprimat de către oamenii pe care-i servea. Eu am avut o intuiție și o speranță, ca să zic așa: fata, această ființă surdomută, anonimă și discretă, ar putea să furnizeze anumite detalii, insignifiante la prima vedere, dar care ar putea deveni puncte de pornire pe o pistă decisivă. În consecință, am luat lecții intensive, timp de zece zile, de vorbire surdomută...

— Știți, probabil, îl întrerupse Nela, că la televiziunile occidentale buletinele de știri sînt transmise și pentru surdomuți?

— Da, știu. După aceasta, am intrat în vorbă cu ea, ca din întîmplare, spunîndu-i că și eu am suferit, la un moment dat, de surdomuțenie...

— Ceea ce era o minciună, interveni Nela din nou.

— Nu, nu era o minciună. După cutremur, am suferit un șoc... un șoc teribil... Mă duceam spre cimitir, la mormîntul soției, și în troleibuz am văzut, la un moment dat, o femeie care semăna leit cu ea, dar știți cum? Leit! Parcă ar fi fost gemene. Am acostat persoana respectivă și am întrebat-o dacă nu are o soră geamănă, pentru ca în noaptea în care a urmat să-mi fie rău, adică să fac o congestie cerebrală și să devin surdomut, credeam că așa voi rămîne toată viața. Din fericire, mi-am revenit în cîteva săptămîni. În fine, revin la Maria, așa o cheamă, o invit la plimbare, la film, la cofetărie, ne împrietenim, vreau să vă spun că nu știam că e minoră, arăta încă de atunci ca de douăzeci de ani, înaltă, împlinită, blondă și cu ochii albaștri, de o sensibilitate și o candoare care mă copleșeau, pur și simplu am uitat că încropisem

această relație din interese străine de orice sentiment personal, i-am declarat că o admir, că fiecare întîlnire cu ea mă emoționează, iar ea s-a îndrăgostit de mine demențial, nu exagerez, nu se mai putea despărți de mine, m-am mutat la ea o vreme, ea mi s-a dăruit și... asta e... M-am îndrăgostit și am decis să ne căsătorim.

— După ce a rămas însărcinată?

— Da. Altfel, nu m-aș fi grăbit.

— Și?

— Și ce?

— Și ce profit ați avut din această poveste sentimentală pentru ancheta pe care o desfășurați?

— A, da! tresări Nedelcu. Am găsit niște hîrtii notate de ea. Niște mesaje scrise pe care le ducea de la unul la altul... Plus alte hîrtii cu diferite calcule... În fine, unele lucruri mi le-a spus și ea, la cererea mea... Firește, fără să bănuiască scopul.

— Deci, ea nu știe motivul pentru care v-ați împrietenit la început?

— Nu. E nevinovată. Nu bănuiește nimic, dar cred că am să-i spun mai tîrziu, n-aș putea suporta să existe între noi această minciună, m-ar apăsa.

— Nu cred că ați face bine, îi spuse Nela. Nu știu de ce, dar cred că ați dezamăgi-o. E, totuși, un copil, o ființă naivă și candidă. Ar putea avea un șoc.

— Credeți?

— Nu sînt sigură, dar e riscant. Riscați să-i pierdeți încrederea. Depinde și ce moment alegeți. Dar nu mi-ați vorbit nimic despre scopurile acestei organizații pe care ea a servit-o fără să vrea.

— Nu știu dacă era sau nu o organizație, propriu-zis, se apără Nedelcu, prudent. În orice caz, erau niște oameni care aveau de gînd să inspire unor tineri ideea sacrificiului suprem pentru o idee sfîntă, să facă din ei niște cavaleri care urmau să-și închine viața acestui ideal.

— Și care era ideea sfîntă?

— Nu știu exact. Știu că recrutaseră deja vreo douăzeci de indivizi, dintre care cinci erau plecați deja în străinătate la pregătire.

— E vorba de un grup terorist?

— O, nici vorbă de așa ceva. Din cîte am înțeles, rolul lor era întrutotul pozitiv, adică ei trebuiau să devină specialiști eminenți, să ocupe apoi toate posturile-cheie în ierarhia socială și așa mai departe, să se ajute unii pe alții, promovîndu-se reciproc, cu scopul de a face din România, în scurt timp, o superputere mondială. Cum? Din cîte am înțeles, cu ajutorul unei descoperiri fundamentale de ordin tehnic, economic și social, un nou sistem de organizare a economiei și repartiției, ceva complicat, din documentele care mi-au trecut prin mînă și din ceea ce mi-a spus fata n-am înțeles prea bine.

— O mafie?! Un comando?!

— Spuneți-i cum vreți. Organizația clandestină care îi recruta se pare că avea în vedere ca măcar unii dintre aceștia să vină de acolo, în circa zece ani, cu mintea doldora de idei formidabile. Aproape toți știu cîte șapte-opt limbi străine, printre care japoneza era obligatorie.

— Și urmau să fie scoși din țară clandestin?

— Altfel cum?!

Nela era într-o stare de perplexitate totală, cînd ducea țigara la gură îi tremura mîna.

— Iertați-mă, domnule Nedelcu, dar dacă această organizație avea scopuri atît de generoase, adică voia binele acestei țări amărîte și ruinate, de ce vreți să-i distrugeți?

— Pe cine?

— Pe ei.

— Care ei?

— Cei care au avut ideea organizării acestui superb comando. De la cine au furat banii, adică fondurile necesare? De la stat, nu? Și spre binele cui? Al statului, al poporului. Sper că mă înțelegeți bine, nu sînt o provocatoare și nu vreau să vă influențez cu nimic.

— Domnișoară Nela, nu m-ați înțeles. Eu am cercetat delapidarea ca atare, nu și scopul ei. Scopul ei l-am aflat fără să vreau, prin investigațiile mele personale și suplimentare. Or, acestea s-ar putea să fie doar o legendă, tot ceea ce vă spun e neverificat. Eu nu mi-am făcut, de fapt, decît datoria mea modestă de revizor. Ca dovadă, n-am spus nimănui, și nici nu voi spune, despre acest comando, cum i-ați spus dumneavoastră atît de inspirat, despre scopurile secrete ale uriașei delapidări.

— Mulțumesc.

— Pentru ce?

— Pentru tot ce mi-ați spus. Pentru faptul că ați avut încredere în mine. Mai vreți o cafea?

— Nu, mulțumesc. Trebuie să mă duc să lucrez. Azi trebuie să termin de redactat raportul către șeful meu. Am să i-l duc eu personal peste cîteva zile, adică după căsătorie.

— Care cînd va avea loc?

— Actele sînt depuse. Cred că mîine, poimîine. Rămîne să primesc dispensa, care e o formalitate. Dar, pînă atunci, v-aș ruga s-o cunoașteți pe Maria. Țin neapărat la asta.

— Cu mare plăcere. Treceți mîine după-amiază cu ea pe-aici.

— Pe la șase e bine?

— E perfect.

— Mulțumesc. Mă duc și vă mulțumesc din suflet că ați fost atît de amabilă și v-ați cheltuit această noapte cu mine.

Între timp, la spital, după ce dăduse îngrijirile necesare bolnavului pe care îl operase cu o zi înainte (după părerea lui, nu operația în sine e hotărîtoare, ci ceea ce se întîmplă după operație, cum îl îngrijești pe bolnav în așa fel încît să-l ferești de complicații), Mitică bea în cabinetul lui cea de a doua cafea, cînd intră, întîmplător, asistenta Suzi.

— Suzi, îi spuse Mitică, tot vreau să te întreb ceva și uit mereu. Acum mi-am adus aminte. Cine mi-a omorît cîinele?

— Care cîine, dom' doctor? se miră Suzi.

— Nu face pe tîmpită, că nu ține! Cît am fost eu închis, cineva mi l-a omorît pe Gioni, cîinele pe care făceam experiențele pentru doctorat. Știi ceva?

— Nu știu nimic. Într-o dimineață, cînd m-am dus să-i schimb tuburile, l-am găsit mort.

— Și n-ai observat nimic suspect?

— Tubul de la jugulară era rupt.

— Și cum s-a rupt? insistă Mitică, cu un ton crîncen. S-a rupt singur?

— S-o fi zbătut?

— Exclus. Cîine era blînd ca un miel. Cineva mi l-a lichidat. Tu trebuie să-l știi pe acel cineva.

— De unde să-l știu?

— Pentru că tu știi absolut tot ce se întîmplă în spital. Dacă nu-mi spui, îți dau cuvîntul meu de onoare că nu-ți mai vorbesc un an de zile și că ai pierdut prietenia mea pe viață.

Suzi se așeză pe un scaun, își propti capul de masă și începu să plîngă în hohote.

— Dom' doctor, cum puteți să spuneți așa ceva? Cum puteți să mă amenințați în halul ăsta cînd știți că vă iubesc ca pe ochii din cap și că sînteți singurul om din viața mea nenorocită de care mă simt legată?!

Mitică era de neclintit.

— Lasă lozincile, spune-mi cine e ticălosul! Îți promit că nu va afla că știu de la tine.

Suzi se ridică brusc, fugi pînă la ușă, dar Mitică o ajunse și o blocă.

— Spune, că altfel te strîng de gît!

Suzi oftă adînc, trase aer în plămîni de cîteva ori, apoi îi șopti:

— N-aș vrea să fac un păcat, nu știu precis, dar cred că doctorul Ursulescu.

— Nu Butușină?

— Eu așa bănuiesc. Nu știu nimic precis, nu vreau să fac un păcat.

Mitică o privi lung în ochi pe Suzi, gîndindu-se îndelung.

— Doctorul Ursulescu e în spital?

— Da. A venit adineaori.

— Bine. Mersi. Du-te și adu-mi un bisturiu.

— Doamne ferește!

— Fă ce-ți spun! Hai!

După ce plecă Suzi, se spălă pe față cu apă rece de la chiuvetă și făcu cîteva mișcări de înviorare. Suzi se întoarse imediat, cu fața desfigurată de plîns.

— Dom' doctor, îmi pare rău, dar eu nu pot să vă dau ce mi-ați cerut. Nu pot.

— Bine, Suzi, ai dreptate. Armele tăioase sînt periculoase.

După care ieși și se duse spre cabinetul doctorului Ursulescu, care era la capătul culoarului. Nu bătu la ușă, intră direct. Doctorul

Ursulescu, un bărbat înalt, zdravăn, cu părul puțin încărunțit, ședea la birou și scria o rețetă. Avea o figură de om simplu și vesel.

— Bună dimineața, spuse Mitică.

— Bună, spuse Ursulescu, fără să-și ridice privirea. Zi-i cu ce te pot servi.

Mitică se așeză pe scaunul din fața lui și tăcu o vreme, pînă cînd acesta termină ceea ce avea de scris.

— Ascultă, doctore Ursulescu, vreau să-ți spun următoarele: în zilele cînd eu am lipsit din spital, din motivele pe care le știi, dumneata mi-ai omorît cîinele pe care eu făceam experiențe de șase luni de zile. Am venit să-ți cer socoteală.

— Nu înțeleg. Despre ce cîine e vorba?

— Știi dumneata foarte bine. Înțeleg perfect de ce ai săvîrșit mîrșăvia: „Adică piticul de Bostan să-și dea doctoratul, să ajungă medic primar, iar eu nu? Ia să-i fac figura." Și mi-ai făcut-o. Problema care este: ori recunoști că ai săvîrșit o faptă urîtă, necolegială și-ți ceri scuze, ori te bat de te nenorocesc.

Doctorul Ursulescu zîmbi cu toată gura, arătîndu-și patru măsele de aur și-și aprinse o țigară Kent.

— Dragă Bostane, cîte kile ai dumneata?

— Cincizeci și opt.

— Știi cîte am eu? Nouăzeci și patru.

— Cam mult, observă Mitică, grav. Ar trebui să dai jos cel puțin zece și să te lași de fumat.

— De acord, sînt nițel cam superponderal, dar nu asta contează acum. Dacă vrei să te bați cu mine, din primul pumn te înfund în parchet. Sînt născut în Brăilița, care a fost academia barbugiilor și a caftangiilor.

— M-am gîndit la chestia asta înainte de a veni aici, continuă Mitică să analizeze situația la modul cel mai calm, și mi-am făcut următorul calcul: să zicem că dumneata, fiind mult mai înalt și cu mîinile mult mai lungi, vei reuși să-mi aplici primii zece pumni.

Întrucît am făcut în tinerețe box profesionist, adică am participat la campionatele republicane, este exclus să nu rezist la o asemenea rafală. După cum este exclus ca în acest răstimp să nu-ți prind și eu o lovitură la ficat și să te lungesc la pămînt.

— Bine, zise Ursulescu, rîzînd. După care își stinse țigara și se ridică. Închide ușa cu cheia.

Mitică închise ușa, apoi se întoarse. În fața lui, în mijlocul încăperii, se afla Ursulescu, mai înalt cu treizeci și doi de centimetri, stînd drept și țeapăn pe picioare. Acesta întinse mîna dreaptă și-l lovi ușor în nas pe Mitică, tatonîndu-l. Imediat sîngele începu să-i curgă pe o nară. Mitică se șterse cu stînga și încercă să lovească cu dreapta, dar Ursulescu se eschivă cu ușurință.

— Continuăm? întrebă Ursulescu, rîzînd.

— Continuăm, continuăm, răspunse Mitică, serios.

— Hai dom'le, ce dracu', sîntem oameni serioși, dacă ne vede cineva, ne facem de rahat.

— Nu ne vede nimeni. Îți ceri scuze?

— Nu. N-am de ce și n-am în fața cui. Dumneata ești un nimenea. De altfel, vei fi scos din spital în curînd. Înainte de plecare nu-ți strică o bătaie bună. Ești de-o obrăznicie rar întîlnită.

Și-l lovi încă de două ori cu dreapta, spărgîndu-i o arcadă.

— Vrei să ne întrerupem ca să te speli de sînge? propuse, sportiv, Ursulescu.

— Nu. Mergem înainte.

În clipa următoare, Mitică se aplecă mult, aproape ghemuindu-se și lovi, fulgerător, de două ori în ficat. Ursulescu gemu și se aplecă din cauza durerii. Atunci Mitică nu mai avu de îndeplinit decît o formalitate: un upercut la bărbie și Ursulescu se prăbuși pe podea, de unde privea tavanul abulic, năuc, fără să priceapă nimic. Mitică se spălă de sînge la chiuvetă, se șterse cu prosopul, după care îi spuse adversarului, calm:

— Dacă nu-ți ceri scuze, vin și mîine dimineață și te bat. Pe urmă vin și poimîine. Adică te bat în fiecare dimineață, pînă cînd recunoști că ești un ticălos. La revedere. Mi-a făcut plăcere.

Deschise ușa și plecă spre saloane. Pînă la prînz așteptă să fie chemat la Butușină, dar aceasta nu se întîmplă. La ora unu, primi, însă, un bilet de la Ursulescu: *Ți-am pus în boxă două exemplare canine în stare de perfectă sănătate, luate de la ecarisaj. Te rog ca totul să rămînă între noi.* Mitică îi trimise prin Suzi un bilet pe care scria doar atît: *O.K.*

Pe la două primi vizita unui tip de vreo cincizeci de ani, cu

alură de boxer, ras în cap, cu ochii mici și sticloși. Acesta îl trase undeva, într-un colț mai întunecos al culoarului. Mitică păstră distanța legală, din prudență: nu cumva tipul era trimis de Ursulescu să-l cotonogească?

— Domnule, îi spuse acesta în șoaptă, am auzit despre dumneata că ești cel mai deștept doctor din județ. Adică ești o capacitate.

— Mă rog...

— Vrei să dăm o lovitură amîndoi?

— Depinde ce fel de lovitură.

— Eu vindec cancerul de sîn.

— Serios?!

— Da. Îl vindec sută la sută.

— Pe cine ai vindecat? întrebă Mitică, enervat că acesta se îndesa în el.

— Pe nevastă-mea.

— Cum?

— Cu niște ceaiuri de plante și cu unguent tot pe bază de plante.

Mitică zîmbi, amuzat.

— Domnule, scuză-mă, dar cancerul nu se poate vindeca cu plante.

— De unde știi dumneata? Vrei să vii cu mine acasă s-o vezi pe nevastă-mea? Sînt cu mașina, te duc și te aduc.

— Bine, acceptă Mitică. Așteaptă-mă cinci minute. Vindecătorul de cancer locuia la etajul opt al unui bloc de la marginea orașului.

— Îmi pare rău, dar liftul nu funcționează de circa trei luni, se scuză el.

— Nu-i nici o problemă, urcăm pe jos.

Una dintre cele trei camere ale apartamentului era transformată în laborator, adică cu rafturi încărcate cu borcane, retorte, boluri etc., plus tot felul de plante uscate, unele fărîmițate și așezate în borcane, altele întinse la uscat.

— Ce plante sînt astea?

Tipul ras în cap rîse cu gura pînă la urechi, amuzat la culme.

— Păi, asta e, că nu pot să spun secretul oricui. Înțelegi? Aici e munca mea de trei ani de zile, am fost pe cîmpuri, pe dealuri, prin munți și am cules frunză cu frunză.

— După ce criteriu? se interesă Mitică.

— Păi, uite cum e chestia: nevastă-mea a fost operată la Fundeni, adică i s-a extirpat sînul, i s-a spus că are cancer și că să aștepte ce-o da Dumnezeu. Am adus-o acasă, ne uitam unul la altul și plîngeam. „Mă, Nelule”, îmi zicea ea, „ce fac eu dacă mor, cui las copilașii, că tu ești bețiv și n-am nici o nădejde în tine.” „Dragă”, îi ziceam eu, „ai răbdare, că încă n-ai murit și poate că se rezolvă.” „Se rezolvă pe dracu”, zicea ea, „ai văzut tu om scăpat de boala asta?” Din cînd în cînd, se ducea la București și făcea raze cu cobalt, am dus-o și la Leontopol ăla cu pastilele lui – nimic, boala evolua. Atunci mi-am adus aminte de mama mea de la țară și m-am dus la ea.

— Unde e soția? întrebă Mitică, plictisit de povestea prea lungă a tipului cu alură de boxer.

— Vine imediat, e la Alimentară, la ouă. Și cum îți spuneam, domnule doctor, mă duc la mama mea bătrînă de la țară și-i zic: „Mamă, tu ai avut cu ani în urmă o bubă mare și rea la sîn și ziceai mereu c-o să mori, că ai dalac, adică cancer. Cum te-ai vindecat?” Ce mi-a răspuns mama? Că a învățat-o o bătrînă să ia niște plante care au un anumit suc și să se ungă cu ele pe rană. Așa a făcut și s-a vindecat. M-am dus cu ea pe cîmp și prin pădure și am găsit o parte din plantele respective. Apoi am cumpărat o carte despre flora țării noastre și am studiat-o pagină cu pagină. Pe urmă, mi-am luat concediu fără plată, mi-am pus o raniță în spinare și am plecat de nebun prin țară, adică prin zone de cîmp, de deal, de munte. Și ce-am făcut? Mi-am făcut cîteva tăieturi cu lama de ras pe mînă. Și cum găseam o plantă care îmi dădea mie o nădejde mă ungeam cu ea pe rană să văd dacă mă vindec sau nu. Și așa am selecționat plantele care vindecă. Am venit acasă și am început experiențele pe nevastă-mea: adică cu o parte din plante îi făceam ceaiuri care să-i întărească organismul și să-i scoată toxinele din el, otrava pe care i-o dăduse boala, iar cu alte plante o ungeam pe rană. Și în două luni de zile s-a vindecat.

— Cît a trecut de-atunci?

— Păi a trecut mai bine de doi ani și nu are, cum se zice, nici o recidivă.

— Ce profesie ai dumneata?

— Croitor.

— Particular?

— Nu. La cooperativă. Nu serviți ceva? O vișinată?

— Nu, mulțumesc.

— Uitați că a venit soția.

Pe ușă intrase o femeie surprinzător de măruntică și slabă, aproape o pitică, cu chipul vesel și binevoitor, avea o mină de om perfect sănătos.

— Victorița, dragă, dînsul e domnul doctor Bostan, de care ți-am vorbit. Vrea să vadă și dînsul rana care s-a vindecat.

— Stai să pun ouăle în frigider și vin imediat.

Mitică studie sînul extirpat și, într-adevăr, plaga arăta întrutotul vindecată.

— Mulțumesc, doamnă. Puteți să vă îmbrăcați. Domnule... Cum te numești dumneata?

— Colțea.

— Ai nume de spital.

— Da. Ce să fac, așa mă cheamă: Colțea Gheorghe.

Mitică se așeză pe un scaun.

— Domnule Colțea, chestiunea are mai multe aspecte: în primul rînd că nu se știe exact dacă a fost sau nu cancer.

— A fost! se revoltă croitorul. Vă arăt analizele.

— Lasă, domnule, că știu eu cum e cu analizele. În al doilea rînd, cancerul de sîn, ca și cel de piele, se vindecă în mod frecvent, fie prin chimioterapie, fie prin alte mijloace. Așa că nu e exclus ca soția să se fi vindecat în urma tratamentului cu cobalt.

— Domnule doctor, vă rog să mă credeți că...

— Un moment. În al treilea rînd, eu nu pot să mă pronunț pînă cînd nu știu exact despre ce fel de plante e vorba și cum a fost preparat unguentul respectiv.

— Uite ce e, zise Colțea, hotărît. Îți spun dumitale totul, absolut totul. Cu ce scop? Ca să aplicăm tratamentul și la alte cancere. Eu ca croitor nu am acest drept și pot avea dificultăți de diferite genuri. Dacă lucrez cu un doctor e altceva. Dar cu două condiții: să împărțim pe din două tot ce iese.

— Te referi la bani sau la glorie? îl întrebă Mitică, cu o ironie evidentă.

— La ambele, preciză croitorul, serios. În al doilea rînd, mergi cu mine la biserică și te juri în fața icoanei că nu divulgi la nimeni secretul.

Mitică începu să rîdă.

— Domnule Colțea, nu cred că putem face afacerea. În primul rînd, eu nu sînt credincios, așa că jurămîntul meu n-ar avea nici o valoare. În al doilea rînd, păstrarea secretului în cazul unui medicament nou și salvator e o șarlatanie. Datoria unui medic adevărat este să facă un bun public din tot ce află nou și folositor. Pentru asta există congrese și publicații medicale, ca noutățile să circule de la unul la altul.

După care se ridică și plecă spre ușă.

— Dacă vrei să încercăm ceva împreună, eu sînt dispus, dar numai în aceste condiții, îi spuse Mitică la ieșire.

— Acesta e ultimul dumitale cuvînt? întrebă Colțea, cu o tristețe sinceră.

— Da, e ultimul.

— Totuși, eu am să te mai caut.

— Te rog.

— E păcat de omenire.

— Știu. Mi se rupe sufletul de ea. Fac tot ce pot ca s-o ajut. Bună ziua.

Acasă îi găsi pe Nedelcu și pe viitoarea sa soție, surdomuta, stînd la cafele cu Nela. Tipa îi deveni antipatică din prima clipă, fără să-și dea seama de ce. Abia peste vreo zece minute observă că aceasta avea sprîncenele roșcate, iar el făcea alergie la culoarea respectivă. Nedelcu îi traduse cîteva fraze convenționale din partea ei: că a auzit de el numai lucruri minunate, că are o mînă de aur și că toți bolnavii dau acatiste pentru sănătatea lui etc. Mitică îi mulțumi și o felicită pentru apropiata căsătorie. Apoi, cei doi plecară ținîndu-se strîns de mînă, ca doi îndrăgostiți, reînnoindu-le, înainte de a ieși pe ușă, invitația de a lua parte la cununia lor civilă, care se stabilise definitiv peste două zile.

— Am aflat cîteva lucruri interesante, îi spuse Nela, apoi.

— De la cine? De la el sau de la ea?

— De la el. Ea n-a scos aproape nici un cuvînt, adică n-a făcut nici un gest în sensul că ar avea ceva de spus.

— Ce-ai aflat?

— Titi, prietenul tău, se pare că făcea și el parte din organizația respectivă. Venea des în casă la surdomută. Mai mult, îi scria scrisori de dragoste de cîte zece, douăzeci de pagini. A doua chestie: fata ar fi trebuit să fie arestată, dar Nedelcu a salvat-o cu eforturi disperate din cauză că s-a îndrăgostit crîncen de ea.

— Ca să vezi! spuse Mitică, plictisit și obosit.

— Nu fi cinic. Respectă oamenii loviți de sentimente înalte. Dacă vrei să știi, de-abia aștept să te îndrăgostești de mine, ca să te umilesc și să te chinui ca pe hoții de cai.

— Stai pe-aproape, să nu pierzi ocazia.

— Urîtule!

— Gura! Vreau să dorm.

A doua zi, fiind duminică, Mitică se duse la spital mai tîrziu, pentru o vizită scurtă, de rutină. La poartă îl aștepta o mașină neagră din partea prim-secretarului. Erau invitați să ia masa împreună la o cabană de vînătoare, șoferul avînd misiunea să-i ducă pe ei mai întîi (adică pe el și pe Nela), urmînd să revină după aceea cu șeful său și cu soția acestuia. O luară pe Nela din mers și plecară pe un drum bine îngrijit, care străbătea o pădure superbă de stejari. Cabana era așezată într-o poiană spațioasă și era atît de bine îngrijită, încît părea desenată pe o carte poștală. Pădurarul, un om zdravăn, cu mustăți pe oală, îi primi vesel, iar nevastă-sa, durdulie și plină de zîmbete, o sărută pe Nela pe amîndoi obrajii, entuziasmată.

— Doamne, frumoasă mai sînteți! Ferice de mama care v-a făcut.

Nela n-avu, însă, răgazul să se bucure de primire și de peisaj deoarece un urs imens veni spre ea și se ridică în două picioare, mormăind fioros.

— Maică, strigă ea spre nevasta pădurarului, îngrozită, ce e cu ăsta? Ce vrea?

— Nici o grijă, doamnă, o liniști pădurarul (îl chema Teofil) e de-al casei. Mîngîiați-l un pic pe creștet, c-o să-i facă plăcere.

— Și nu mă mușcă?

— Cum să vă muște cînd l-am crescut noi cu biberonul, de cînd era cît un cățel?!

Într-adevăr, ursul (avea un nume: Costel) se lăsă mîngîiat pe frunte, după care făcu cîteva tumbe demonstrative. Masa era așezată afară și pe ea se aflau deja niște farfurii cu caș proaspăt, cu păstrăv afumat, ouă fierte și diferite alte gustări.

— Dacă nu vă supărați, spuse Mitică, eu aș ciuguli ceva pînă vine ștabul, mi-e o foame de crăp.

— Dar sigur că da, poftiți, îi invită pădurăreasa, serviți și o țuiculiță între timp, sau poate un uișchi, că domnul prim asta bea, din cauza inimii.

Cît mîncară, Teofil bău două păhărele de țuică, întări focul de sub grătar și le povesti pe scurt viața lui Costel, adică a ursului.

— Dom'le, uite cum a fost. Mama lui Costel a mîncat vaca unui om dintr-un sat de aici, adică i-a spart ușa grajdului și-a făcut vaca harcea-parcea și, dacă ar fi fost a vreunuia mai înstărit, treacă-meargă, dar era amărît cu trei copii, le-a luat laptele de la gură. Ce i-a trecut lui prin cap? A făcut o capcană, adică o groapă acoperită cu crengi, a prins ursoaica acolo și-a omorît-o cu toporul. Acuma, în mod normal, eu trebuia să-l dau pe mîna procuraturii, dar puteam să fac asta, cînd știam că omului îi omorîse ursoaica vaca de lapte și că ADAS-ul n-a vrut să-i dea nici cinci lei?!

— Păi era asigurat? se interesă Mitică.

— Nu era, tocmai de-aia nici nu i-a dat. Eu știam unde are bîrlogul ursoaica și că are doi pui de nici două săptămîni. Mă duc să-i iau, dar nu-l mai găsesc viu decît pe unul, ălălalt murise de foame. Îl iau în brațe, îl aduc acasă și i-l dau neveste-mii în primire: „Ia-l și crește-l ca pe copilul tău, că e orfan". Nevastă-mea i-a făcut culcuș în antreul casei, într-un coș, și-i dădea lapte cu biberonul. A crescut el de cîteva luni, s-a împrietenit cu mieii și cu iezii, era o joacă și o zbenguială pe ei de ți-era mai mare dragul. Ca să nu mai zic că nu vrea să doarmă decît în casă, dacă-l lăsam noaptea afară, dădea cu capul în ușă s-o spargă. Deci, era cum vă spun, a crescut numai aici în curte la noi, noi l-am hrănit, l-am dresat să păzească vacile cînd plecau la păscut, seara le aducea acasă, ședea lîngă mine cînd le mulgeam, ca să-și ia porția de lapte, în general, cum să vă spun, înțelegea tot ce-i spuneam. „Costele, ia mai du-te tu, tată, prin pădure și mai halește ceva fructe, că viața e

scumpă și nu pot să-ți dau numai pîine albă, plus că ai nevoie de vitamine.” Și se ducea. Ce se întîmplă într-o zi? Vine dom' inginer Ionescu de la asociația de vînătoare și-mi spune: „Teofile, am primit telefon de la București să pregătim un urs de patru sute de puncte pentru nu știu ce mare mahăr american, care a plătit două mii cinci sute de dolari”. „Păi”, îi zic eu, „n-avem așa ceva în zona noastră, că-i știu pe toți ca pe buzunarele mele, să se ducă spre Buzău sau spre Sălaj.” „Nu”, zice, „la noi a fost trimis, dacă n-ai altceva, i-l dăm pe Costel al tău.” Cînd aude nevastă-mea, să leșine, zice: „Păi ce facem, că vin nepoții în vacanță și, dacă nu-l găsesc pe Costel, ăia mă strîng de gît”. Vreau să vă spun că nepoții mei l-au dresat, de fapt, pe Costel, adică au făcut din el o minune; joacă fotbal cu ei ca un om, pe cuvînt dacă exagerez, l-au și filmat niște tovarăși de la televiziune. În fine, ce credeți că fac? În ziua cînd trebuia să vină turistul străin, îl iau din zori pe Costel și plec cu el în pădure, la vreo cinci kilometri, îl leg cu lanț gros de fier de un copac și-i zic: „Stai aici cuminte, ca porcu-n păpușoi, că altfel o mierlești, te găurește americanul cu dum-dum-ul drept în fruntea capului tău de animal tîmpit”. Îl las acolo, vin acasă, vine și americanul cu inginerul și cu un traducător și scoate, dom'le doctor, să fiu al dracului dacă vă mint, trei puști ce n-am văzut în viața mea, operă de artă, nu altceva, cred că costau o avere. Îi pun masă bogată, îi dau țuică din belșug, să-l amețesc, gîndul meu care fiind? În loc de un exemplar mare, de o mie de puncte, să-i dau doi de cinci sute, aveam eu două jigodele pe-aproape, îi luam ca din oală. Dom'le, și tocmai cînd terminăm noi masa și ne pregătim să mergem la treabă, cine apare? Costel! Rupsese, dom'le, copacul din rădăcină și venea cu el tîrîș. Americanul, cînd îl vede, matol cum era, scoate un chiot și pregătește pușca. Eu, săr în fața lui și-i zic traducătorului ce-mi trece prin minte în clipa respectivă: „Dom'le american, nu te supăra, dar ursul ăsta nu poate fi împușcat întrucît nu este al nostru, este al cinematografiei și e împrumutat de la circ și au venit cu el aici ca să facă un film”. „Nu contează”, zice americanul, „plătesc despăgubire, eu pe-ăsta vreau să-l împușc!” Dom' inginer Ionescu sare și el cu gura pe mine: „Lasă-i-l, Teofile, dă-l dracului de animal, îți crești tu altul, vrei să avem reclamații, știi bine ce prost stăm cu planul valutar”. „Dom' inginer”, zic, „eu pe Costel nu-l las să-l împuște sub nici un motiv, să știu de bine că fac ca arabul cu El-Zorab.”

— Și cum l-ați salvat? întrebă Nela, care era înnebunită de curiozitate.

— Nu mă-ntrebați prin ce-am trecut. Cît ne-am ciorovăit noi în curte, aici, nevastă-mea l-a luat și l-a ascuns în grajd, sub ieslea vacilor și l-a acoperit cu paie. „Unde-i ursul, unde-i ursul?” striga americanul, zic: „Tată, a fugit în pădure, hai după el”. Pînă la urmă i-am plasat cele două jigodii, l-am îmbătat pulbere, și-a plecat mulțumit.

— Domnule Teofil, se interesă Nela, spuneți-mi ceva: animalele sălbatice sînt mai inteligente decît cele domestice?

Teofil se simțea măgulit de atenția pe care i-o acorda Nela și o sorbea din ochi fără încetare.

— Dragă doamnă, n-aș putea să vă răspund cu precizie, deoarece eu am crescut și de unele, și de altele. Dar parcă ălea sălbatice, luate în îngrijire de mici, sînt mai dotate cu inteligență. Nu toate, ci numai unele. Și am să vă dau un exemplu. Aveam o veveriță pe care o crescusem de mică, se obișnuise să mănînce împreună cu animalele noastre, era blîndă, intra în casă. Într-o zi, nevastă-mea îmi zice: „Măi, Teofile, să știi că Gherghina e bolnavă, are botișorul uscat, o iau în noaptea asta să doarmă în casă”. O luăm în casă, se cuibărește ea sub pat, ne culcăm și noi, ca, la un moment dat, să sară din culcuș, să se repeadă pe pereți și pe ușă și să țipe groaznic. „Mă, ce-o fi?” Îi dăm drumul afară, ieșim și noi și auzim vacile mugind, porcul guițînd, păsările zbătîndu-se. Peste cinci minute a început cutremurul.

— Într-adevăr, toate păsările și animalele simt cutremurele mai devreme și mai acut decît oamenii.

— De acord, dar să vă spun altă figură. Într-o zi, îmi pierd din buzunarul de la spate al pantalonilor un mic portmoneu în care țineam bonurile pe care le primeam pentru animalele vînate în ultima săptămînă, chestie de peste cinci mii de lei. Îl caut peste tot de înnebunesc – nimic. A doua zi, veverița mi-l aduce pe prispă. Îl găsise în grajd, căzuse în paie, nu-l mai găseam în vecii vecilor.

Chiar atunci sosi și prim-secretarul cu soția, cerîndu-și scuze pentru întîrziere, primise vizita cuiva de la București, nu putuse scăpa mai repede. Se așezară și ei la masă, iar Teofil și nevastă-sa aruncară fripturile pe grătar. Prim-secretarul – mărunțel, slăbuț, palid – arăta obosit și îngîndurat, deși dăduse pe gît două păhărele de whisky, unul

după altul. Mitică ședea chiar în dreapta lui și, profitînd de neatenția celor două femei, care vorbeau între ele, îi șopti:

— Nu vreau să vă sperii, dar aveți o stare hepatică înaintată.

— De unde știți?

— N-are importanță. Vă spun asta în mod sigur.

— Mi-am făcut acum șase luni toate analizele.

— N-are importanță. Aveți o hepatită cronică în mod cert. Trebuie să vă internați și să stați la pat cel puțin o lună de zile, plus un regim alimentar extrem de sever.

Prim-secretarul se încruntă și mai bău un păhărel de whisky.

— Mi-e imposibil să mă internez. Cel puțin în următoarele trei luni.

— Treaba dumneavoastră. Eu v-am avertizat. Dacă nu vă îngrijiți, vă curățați în maximum doi ani. Nu glumesc cîtuși de puțin. Ce vîrstă aveți?

— Patruzeci și nouă.

— Ar fi păcat.

— Un coleg de-al meu, prim-secretar la județul P., s-a curățat la patruzeci și șase. Tot cu ficatul.

— Păi vedeți?! Vă cere cineva să vă sacrificați viața? Doar trăim în vremuri normale.

— Da, aparent normale, spuse prim-secretarul, aprinzînd o țigară. Fumați?

— Nu. Mulțumesc. Aveți copii?

— Doi.

— Atunci există cel puțin un motiv ca să trăiți. Țineți seama de următoarele recomandări: renunțați la alcool, la tranchilizante, rugați soția să nu vă gătească în vase de aluminiu, mîncați în fiecare zi mere și salată de varză roșie și încercați să vă exteriorizați cît mai mult cu putință.

Prim-secretarul îl privi amuzat:

— Dumneavoastră urmați aceste sfaturi?

— În general, da.

— Și vă simțiți bine?

— Excelent.

— Munciți mult?

— Tot timpul, cu excepția orelor cînd dorm.

Cînd se termină masa și plecară spre oraș, prim-secretarul îi spuse lui Mitică, confidențial:

— Mulțumesc pentru sfaturi. Întîlnirea cu dumneavoastră s-ar putea să însemne ceva în viața mea viitoare.

— M-aș bucura să aud că sînteți sănătos. Fericirea nu e altceva decît sănătatea și mulțumirea pentru ceea ce faci, nu?

— Așa e.

Noaptea care urmă fu crîncenă și pentru Mitică, și pentru Nela. Din cauză că mîncaseră prea mult nu puteau dormi, îi durea stomacul, aveau palpitații.

— Vezi, îi spuse el Nelei, care-și pusese o compresă cu spirt pe burtă, de-aia trăiesc săracii mai mult decît bogații, pentru că mănîncă mai puțin și mai prost. Ca să nu mai vorbesc că mulți dintre cei care fac pușcărie ani îndelungați ies de-acolo sănătoși tun.

— Termină cu prostiile, îl bruscă Nela, strîmbîndu-se de durere. Mai bine povestește-mi sau citește-mi ceva, că să mă liniștesc.

— Ce să-ți povestesc?

— Orice. O chestie stupidă, ceva absurd, idiot, care să mă facă să rîd.

— O chestie idioată?! se întrebă Mitică. Stai că știu una, mi-a povestit-o un bolnav acum cîteva zile, înainte de operație. Știi că eu, înainte de operație, stau o oră de vorbă cu bolnavul, îi fac o pregătire psihologică, îi scot obsesiile din cap, înțelegi? Nu știu cum a venit vorba de amor și tipul îmi povestește prima lui dragoste din viață, o chestie foarte nostimă. Avea șaptesprezece ani și se îndrăgostise crîncen de vara sa primară, care avea șaisprezece ani, spre stupefacția, oroarea și indignarea ambelor familii, care-i persecutau violent. Dar, pe măsură ce creșteau persecuțiile...

— Creștea și amorul.

— Exact. Drept pentru care, cei doi se gîndesc ori să-și ia lumea în cap și să fugă unde-or vedea cu ochii, ori să se sinucidă. Fură ei niște bani și niște bijuterii de la părinți și se urcă în tren, dar, fiind vreme de război, se face o razie, sînt prinși și trimiși înapoi acasă, sub arest – alte bătăi, alte persecuții. Ce le mai rămînea? Să se sinucidă. Drept pentru care el, Romeo...

— Sper că nu-l chema chiar Romeo?

— Nu. Îl chema Pompiliu. Se duce la un farmacist bătrîn, cunoscut al familiei, și-i spune că l-a trimis taică-su să-i dea niște otravă pentru șobolani, dar ceva puternic, pentru că aceștia sînt mari și rezistenți, le-au invadat subsolul casei și nu mai pot scăpa de ei. Farmacistul îi dă otrava, fata îl așteaptă afară, el o ia de mînă, se duc la un hotel, închiriază o cameră, se încuie pe dinăuntru și aruncă cheia pe fereastră. „Gata”, a zis Romeo, înfierbîntat, „acum le-o facem”, adică, cu alte cuvinte, ei se sinucideau nu pentru că simțeau vreo nevoie urgentă de moarte și eternitate, ci ca să se răzbune pe părinți, să-i pedepsească în chip exemplar pentru persecuțiile la care-i supuseseră. Și, ca lovitura să fie și mai cumplită, cei doi rămaseră virgini, nu păcătuiră cu nimic, dragostea lor era mai presus de tot ce e pămîntean și trecător.

Nela începu să rîdă, ținîndu-se cu mîinile de burtă.

— De ce rîzi? o întrebă Mitică, curios. Știi ce va urma?

— Nu. Rîd de felul cum povestești tu. Povestești ca și cum ai fi fost de față.

— Povestesc așa cum mi-a povestit autorul întîmplării.

— Și?

— Cei doi înghit otrava pe din două, se așază în cîte un fotoliu și așteaptă să moară. Trece o oră, trec două, nimic. Adică nu simțeau nimic rău, nici măcar o amețeală. Pentru ca, la un moment dat, să-i apuce o durere de burtă cumplită. „Gata”, au zis ei, „a venit momentul să murim”, s-au îmbrățișat, plîngînd, și-au luat adio, dar, în loc să moară, lor le venea să facă ceva mult mai urgent. Din nenorocire, hotelul fiind de clasa a doua, nu avea baie și closet, acestea erau pe culoar, bat ei în ușă, nu-i aude nimeni, nu se mai pot ține și fac treabă mare în cameră, el într-un colț, iar ea în alt colț. Ai înțeles, sper, că farmacistul a intuit despre ce-i vorba și le dăduse în loc de otravă niște purgative.

— Și?

— Și asta e: că au făcut întruna treabă mare pînă a doua zi, ținîndu-se de mînă, umplînd camera de rahat, cînd au venit părinții și i-au luat. După care amorul lor s-a dus dracului.

Nela rîdea demențial, nu se mai putea opri, scotea niște țipete teribile – și din cauza rîsului, și din cauza durerilor de burtă – încît

doamna Gica, gazda, se trezi și veni să vadă dacă nu s-a întîmplat ceva. Mitică îi povesti și ei întîmplarea, începu și ea să rîdă nebunește, după care se puseră pe spus bancuri pînă dimineața.

— Asta nu-i a bună, proroci doamna Gica, plecînd cu lacrimile curgîndu-i pe obraji, rîsul prea mult aduce rău.

— S-ar putea, zise Nela, eu am verificat chestia.

Dovadă că la prînz, cînd se duse la școală, Dudu o anunță că părinții săi doresc să-i vorbească.

— E ceva urgent? se interesă Nela.

— Da. Mi-au zis să veniți chiar azi, dacă puteți.

— Știi despre ce e vorba?

— Știu.

— Bine. Atunci, la sfîrșitul orelor, plecăm împreună și-mi spui pe drum.

Nela avea o bănuială și aceasta i se adeveri: familia Duduveche hotărîse să-și retragă copilul din grupa superilor.

— De ce, Dudule, vrei să te retragi?

— Să vă spună ei. Eu nu știu de ce.

— Dar tu vrei să te retragi?

— Nu vreau.

O găsiră pe fosta prințesă în grădină, în bucătăria de vară, unde făcea dulceață de gutui. Aroma gutuilor care fierbeau molcom în sucul gros și zaharat o înnebuni pe Nela.

— Doamnă, spuse ea, așezîndu-se lîngă foc, un miros atît de divin n-am mai cunoscut încă în viață. Îmi vine să leșin de plăcere.

Mama lui Dudu era roșie la față din cauza căldurii, și parcă întinerise. Purta un capot care-i pica bine pe trupul durduliu, conturîndu-l armonios și apetisant.

— Cînd e gata, vă dau un borcan.

— Mulțumesc. Ce-mi aud urechile? Că vreți să mi-l luați pe Dudu? Ce s-a întîmplat?

— Du-te și scoală-l pe taică-tu, îi spuse prințesa băiatului.

Duduveche veni în pijama, cu o figură spășită, vinovată, și se scărpină cîteva minute bune în creștetul capului pînă să se decidă să vorbească.

— Doamnă profesoară, uitați cum s-a întîmplat: acum două zile, diriginta a organizat o ședință cu părinții. O știți pe dirigintă, e profesoară de matematică.

— Da, și secretară de partid.

— Asta nu știam. Am discutat diferite aspecte, despre Dudu mi-a zis că e un băiat foarte bun în continuare, dar că s-a schimbat în ultimul timp. „Cum adică în ultimul timp, tovarășă profesoară?” am întrebat eu și ea mi-a răspuns că „de cînd tovarășa profesoară Pop face experiențe pe el și pe alți copii”.

— Adică în ce sens s-a schimbat Dudu? se interesă Nela. În bine sau în rău?

— Nu mi-a precizat exact, răspunse Duduveche, dar am înțeles că nu înspre bine. Adică s-a schimbat ceva în atitudinea lui, nu se mai joacă cu ceilalți, în recreații rămîne în clasă și citește, e cu nasul pe sus, se dă mare, răspunde numai la întrebările cu cheie, adică s-a îngîmfat, doamnă, cam asta mi-a dat de înțeles.

Dudu rămăsese în casă, nu se întorsese cu taică-su în grădină.

— Ați discutat cu el?

— În linii mari, da.

— Și credeți că ăsta e un motiv ca să-l retrageți din grupă?

Duduveche era evident jenat de lașitatea lui.

— După aceea am stat de vorbă și cu directorul și am aflat că încă două familii vor să-și retragă copiii din grupa respectivă. Pe urmă, am discutat și cu soția și am ajuns la concluzia că copilul e un lucru gingaș, n-ai voie să faci experiențe cu un suflet atît de delicat.

— Depinde ce fel de experiențe. Experiența mea urmărește să le stimuleze pasiunea pentru cunoaștere, pentru autodepășire, pentru dezvoltarea rapidă a înzestrărilor native, știți foarte bine despre ce-i vorba.

— Da, sigur că știu, dar asta discutam și cu soția: de ce să nu lăsăm copilul să se dezvolte normal, la fel ca ceilalți?

Nela începu să se enerveze, vorbea puțin cam tare.

— Pentru că este un copil de excepție și trebuie să aibă condiții de dezvoltare deosebite!

Duduveche ajunsese la concluziile lui precise din care nu putea fi clintit.

— Doamnă, eu am cunoscut mulți oameni în viață: și oameni proști, și deștepți, și de rînd, adică obișnuiți. Ăia foarte deștepți n-au fost niciodată fericiți. Ca să nu mai vorbesc de genii, care au sfîrșit rău: ori au înnebunit, ori s-au sinucis, ori au murit repede. Îi iau ca exemplu numai pe Eminescu și Bălcescu.

— Sînt simple coincidențe. Vă pot da și eu exemple, mult mai multe, de genii care au trăit bine-mersi pînă la adînci bătrînețe. Dar eu n-am spus niciodată că copilul dumneavoastră e un geniu. Am spus doar că are o inteligență aparte decît ceilalți copii și că merită să fie stimulat. Doriți să rămînă un copil mediocru?

— Da, răspunse Duduveche, zîmbind dezarmant. V-am mai spus că nu vreau să atragă atenția asupra lui. Originea lui nu e bună, așa cum v-am spus: eu exclus din partid, maică-sa dintr-o familie de foști, plecați în străinătate. El trebuie să se strecoare prin viață ca gîsca prin apă. Să iasă un profesoraș, un inginераș, un avocățel...

— Bine, zise Nela, nervoasă, și se ridică, decisă. Faceți cum credeți. La revedere, doamnă.

— La revedere.

Duduveche o conduse pînă la poartă.

— Doamnă, îi spuse el, jenat, vă rog să nu ne disprețuiți și să mai veniți pe la noi, să ne considerați prieteni în continuare.

— Bine, spuse Nela, zîmbindu-i cu tristețe.

Pe drum, își aduse aminte că secretara școlii îi dăduse o scrisoare pe al cărei plic scria doar numele ei și orașul. Poșta o descoperise și i-o lăsase la școală, ceea ce însemna că această instituție merge încă destul de bine. Deschise scrisoarea și o citi din mers: fratele ei o anunța, în cîteva rînduri, că mama lor e grav bolnavă și că, dacă vrea s-o mai vadă în viață, trebuie să vină de urgență la București, ceea ce o enervă cumplit. Își ura mama și se jurase să n-o mai vadă niciodată, dar va trebui să se ducă.

Acasă, îl găsi pe Mitică încercînd un costum de culoare închisă, împrumutat de la fratele doamnei Gica, care îl făcea să semene cu Charlot, adică haina era prea mică, iar pantalonii prea lungi.

— Tu nu ai nici un costum? îl întrebă Nela.

— Nu. Numai pulovere și un cojocel pentru iarnă. Pot să merg la nuntă în pulover și blugi?

— Dacă n-ai altceva, mergi așa.

Plecară repede, erau în întîrziere, la florărie nici vorbă de gladiole, abia găsiră, cu ciubuc, șapte garoafe roșii, luate de la o coroană mortuară. Cînd ajunseră la Consiliul Popular și întrebară portarul unde e sala ofițerului Stării Civile, acesta le spuse că e închisă și că nu e nici o căsătorie planificată pentru ziua respectivă. Nela se enervă și-l repezi:

— Dumneata spune-ne unde e sala și care e ușa din spate pe care intră ofițerul.

— Ei, bravo, se miră portarul, cum o să vă spun așa ceva?!

Găsiră, în sfîrșit, sala, cu ajutorul unui funcționar binevoitor, bătură în ușă cu insistență și li se deschise. Ceremonia era pe sfîrșite, ofițerul (era o femeie) le dădea tinerilor căsătoriți sfaturi din Codul familiei.

— Ascultă, îi șopti Nela lui Mitică (se aflau la zece metri în spatele proaspeților căsătoriți), nu ți se pare că tipa are burta cam mare?

— Cam mare în comparație cu ce?

— Nedelcu mi-a spus că se află aici de circa patru luni. Ori individa arată o sarcină de cel puțin șase luni.

— Și? Ți se pare suspect?

— Da, mi se pare.

Peste cîteva clipe izbucni un mic scandal, care, apoi, luă proporții. Femeia, care era ofițer al Stării Civile, își îngădui să-i dea lui Nedelcu cîteva sfaturi suplimentare față de cele care se dau în mod obișnuit.

— Dumneata, îi zise ea mirelui, care văd că ești mult mai în vîrstă decît soția...

— Cu cincisprezece ani, preciză Nedelcu.

— Acum vorbesc eu, îl reteză respectiva. Trebuie să ai grijă de această femeie nu numai pentru că e infirmă și minoră, ci și pentru că e însărcinată.

Nedelcu, care era, în mod obișnuit, o ființă pașnică și decentă, reacționă violent.

— Dumneata ești aici pe funcție de ofițer de Stare Civilă sau de moașă comunală?

— Dumneata, dacă ești obraznic, răspunse ofițereasa, oripilată de jignirea ce i se adusese, eu îți anulez căsătoria pe loc!

— Ce vorbești?! se oțărî Nedelcu. Învață mai întîi legile! O căsătorie nu se poate desface decît prin hotărîre judecătorească. Du-te la școală!

Mitică simți nevoia să intervină, dar nu ca să împace lucrurile, ci dimpotrivă:

— Cucoană, ce grad ai dumneata, de fapt, ca ofițer? Locotenent, plutonier-major sau căprar?

De-abia cînd se ajunse la amenințări cu Miliția și darea în judecată pentru jignire în exercițiul funcțiunii, Nela reuși să-i scoată afară din sală. La restaurant, unde urmau să sărbătorească evenimentul, ospătarul îi anunță de la început:

— Azi avem zi fără carne.

— Adică cum? întrebă Mitică, uluit.

— Adică, de două ori pe săptămînă, servim numai mîncăruri pe bază de legume. Azi avem ghiveci călugăresc și vinete umplute.

— Umplute cu ce? se interesă Nela, amuzată.

— Cu ce s-a găsit.

— Dă-ne ce vrei dumneata.

În timpul mesei festive, care nu dură decît douăzeci de minute, Nedelcu îi povestea prin gesturi proaspetei lui soții despre scandalul de la ofițerul Stării Civile, iar aceasta rîdea de se prăpădea. Rîdea e un fel de a spune, pentru că rîdea mutește, fără glas, ceea ce pe Nela o înfioră de oroare și milă. Ea îi anunță pe Mitică și Nedelcu că trebuie să plece în aceeași seară spre București, iar acesta din urmă îi spuse că vor călători împreună, deoarece și el trebuie să fie a doua zi la șeful său direct, ministrul de resort.

— Și ce aveți de gînd să faceți cu soția? se interesă Nela. O veți lua la București?

— Bineînțeles. Dar mai întîi trebuie să zugrăvesc casa, vreau s-o primesc în condiții dintre cele mai omenești.

După care o mîngîie pe păr și o sărută pe tîmplă. Surdomuta îi răspunse cu un zîmbet scurt și formal. Cel puțin așa i se păru Nelei.

CAPITOLUL X

Seara, în timp ce se plimbau pe peronul gării, în așteptarea trenului, Nela și Mitică îi văzură pe cei doi retrași după chioșcul de ziare și discutînd cu gesturi repezi și agitate, cu chipurile crispate.

— Am impresia că junii căsătoriți sînt în conflict, observă Mitică.

Apoi nu-i mai văzură. Cînd trenul sosi, peste zece minute, Nela se urcă în vagon, fără să-l sărute pe Mitică sau să-i dea măcar mîna, gesturile tandre lipsind complet din relațiile lor obișnuite.

— Cînd vii? o întrebă el, cînd ea apăru la fereastra compartimentului.

— Poimîine, dacă nu intervine ceva deosebit. Să te sun mîine la spital?

— Nu. N-ai de ce. Pa!

— Pa!

După ce plecă trenul, Nela aștepta să apară Nedelcu, aveau locurile alături, cumpărase chiar ea biletele de la agenție. Bănui că s-a oprit la vagonul-restaurant și deschise o carte. Dar, după ce parcurse o filă, își aduse aminte că trenurile de noapte nu au vagoane-restaurant. Nu-l descoperi nici în Gara de Nord, la sosire, deși îl așteptă în capătul peronului pînă trecură toți călătorii. Apoi se grăbi să-i telefoneze fratelui său, la servici, de la care află spitalul în care era internată mama lor.

— După aia treci să te văd și eu? o întrebă fratele.

— Nu e neapărat nevoie, îi răspunse Nela, rece, și închise telefonul.

În drum spre spital intră într-o autoservire și întrebă o vînzătoare dacă au portocale. Aceasta se uită la ea bănuitoare, vrînd să știe dacă nu e luată cumva peste picior.

— Încercați la farmacie, îi răspunse, apoi.

Cumpăra niște compoturi bulgărești și niște fursecuri de la Cofetăria Capșa. Nu știa ce boală are maică-sa și nici ce avea voie să mănînce. Plecă pe jos spre Spitalul Brîncovenesc, parcurgînd Calea Victoriei, Piața Operetei și o parte din Calea Rahovei, trecînd pe lîngă Tribunalul mare. Bucureștiul îi făcu o impresie dezolantă, o întrista: vreme urîtă, oameni grăbiți, care te înghionteau din mers, mulți provinciali care umpleau trotuarele din fața magazinului Victoria și ale Lipscaniului, țigănci care cerșeau sau vindeau gumă de mestecat, mașini multe, o coadă imensă la Casa de comenzi Mercur și la magazinul Gostat. „Coadă la ce?" întrebă ea o femeie tînără, care ținea un copil de mînă. „La ce-o fi!" îi răspunse aceasta, enervată.

Nu era oră de vizită la spital, dar portarul o lăsă să intre contra unei atenții de douăzeci și cinci de lei, iar dintr-o cameră alăturată primi un halat alb, tot contra a douăzeci și cinci de lei și buletinul garanție. Spitalul – vechi, murdar și igrasios – îi dădea senzația de panică, aglomerație și isterie: medici, surori, studenți, bolnavi, vizitatori – toți mergeau grăbiți și nervoși. Singurul calm era vînzătorul de la standul de cărți din holul de la parter, un bărbat în vîrstă, distins, care-i explica unui medic: „Îmi pare rău, dar *Cel mai iubit dintre pămînteni* a ajuns la o mie de lei și mă tem c-o să urce. Nu-l mai pot procura."

Își găsi mama cu greu, după ce cercetă patru saloane. Era în pat cu o altă femeie, așezate în sens invers și, cum avea un prosop peste cap, trebui să dea prosopul la o parte și s-o privească De aproape ca s-o recunoască. Îmbătrînise enorm, avea fața buhăită și vînătă, ochii apoși și bulbucați. O ajută să se ridice și o întrebă dacă poate veni cu ea pe culoar, în salon nu exista nici un scaun, iar pe pat nu îndrăznea să se așeze, ca să n-o deranjeze pe cealaltă bolnavă, o țigancă știrbă și grasă, care o privea insistent, zîmbind cu satisfacție.

— O luați acasă? întrebă ea, dar Nela nu-i răspunse.

Sprijinind-o pe bolnavă de braț, ieșiră pe culoar, apoi în curte, unde se aflau cîteva bănci. Nela nu o iubise pe maică-sa niciodată, iar de cînd aceasta își părăsise soțul, adică pe tatăl ei, știindu-l grav bolnav și foarte aproape de moarte, o ura. Acum îi era milă de ea, milă și oroare față de decrepitudinea în care se afla.

— De ce suferi, mamă? Ce ai?

— Enfizem pulmonar, răspunse ea încet, nu mai avea putere să vorbească tare. Vor să mă trimită acasă cu forța, dar eu nu plec. Ce să fac singură? Frate-tu e ocupat, tu ești plecată. Stau aici.

— Ești bine îngrijită?

— Nu. Îmi fac o injecție pe zi, atît. Și mi-au pus o țigancă în pat, care a venit cu pureci și ploșnițe pe ea.

— Nu le-ai cerut să te mute?

— Le-am cerut, dar în toate paturile sînt cîte două și nimeni nu vrea să se mute cu țiganca. Noaptea mă lovește cu picioarele în burtă.

Nela își aduse aminte că maică-sa nu are decît cincizeci și cinci de ani, fusese o femeie frumoasă, cochetă, cu un trup aproape perfect, cum de o adusese boala într-un asemenea hal?

— Vrei să vorbesc eu să te mute? întrebă Nela.

— Nu, că pe urmă sora-șefă o să mă persecute și mai rău. Nu știu de ce nu mă suferă, am vrut să-i dau un cadou și l-a refuzat. Nici doctorul n-a vrut să primească. Am vrut să-i dau cinci sute de lei.

— De ce crezi că n-a vrut?

— Mi-a zis că tot n-are ce-mi face, de ce să-mi ia banii degeaba.

Maică-sa trăise în ultima vreme cu un fost ofițer de tancuri rezervist, mai tînăr ca ea cu zece ani, bețiv notoriu și escroc, îi tocase pensia și mobilele din casă.

— Georgică nu vine să mă vadă decît o dată pe săptămînă, și atunci vine beat și mă înjură, că nu mai am bani destui să-i mai dau.

— Îi mai dai și-acum? o întrebă Nela, cu silă.

— Îi mai dau cîte o sută, două. O să vii la înmormîntarea mea? întrebă bolnava, jenată.

— Ce întrebare e asta? se enervă Nela. Spune-mi ceva, dar să fii sinceră. De ce l-ai părăsit pe tata, cînd știai bine că are cancer și c-o să moară în curînd? Poți să fii sinceră?

— Da, sînt sinceră. Am vrut să-l pedepsesc pentru un rău pe care mi l-a făcut odată, cînd erați voi mici.

— Ce rău ți-a făcut?

— Lasă, nu trebuie să știi nici tu, nici frate-tu. Nu vă folosește la nimic.

— Totuși, eu vreau să știu. Te rog să-mi spui.

— Dacă vrei, îți spun. După vreo zece ani de căsătorie, prin ’54, cînd trebuia să i se dea o funcție mare în Securitate, mi se pare că șef al Pașapoartelor sau altceva, a fost întrebat dacă eu nu sînt cumva evreică.

— Era un reproș?

— Nu, dimpotrivă. Pe vremea aia era un avantaj să ai o nevastă evreică. Eu i-am spus că nu.

— Și?

— M-a ținut sub teroare cîteva luni de zile, mă trezea noaptea din oră în oră ca să mă ancheteze, eu eram frîntă de oboseală, tocmai te născusem pe tine și te alăptam, dar el n-avea nici o milă: „Spune!” îmi striga. „Spune tot!” Mi-a cercetat toate neamurile, pînă la a treia generație și mi-a descoperit o bunică din Botoșani cu numele de Melțer, i-am spus că nu era evreică, era austriacă, dar era convins că l-am mințit, mă amenința că divorțează și mă lasă cu doi copii sau mă împușcă, ținea tot timpul un pistol în noptieră. Avea fixația asta cu adevărul. Plus că era gelos, mă teroriza că pe tine te-am făcut cu altcineva.

— Crezi că tata ar fi fost în stare să te părăsească sau să te omoare dintr-un asemenea motiv? întrebă Nela, îngrozită.

— Uneori era în stare de orice, nu știa ce e mila.

— Și atunci ai jurat să te răzbuni pe el?

— Da, atunci am jurat, dar n-am putut s-o fac decît cînd a ieșit la pensie și cînd voi erați mari. Și nu știam că are cancer. Mie mi-a spus că nu are nimic și că chiar îi face plăcere să nu mă vadă în preajma lui, mă ura. Să nu fii supărată pe mine.

— Nu sînt.

— Și să-ți mai spun ceva, ca să știi: în trecut, adică în ilegalitate, cum se zice, el n-a făcut nici o brînză. Meritul lui era că știa să se ascundă. Pe el și pe alții. Atîta tot. Vrei să-ți spun ce făceau ei în podul casei, cînd se adunau pentru ședință? Vrei să-ți spun?

Bătrîna se îndîrjise, devenise foarte palidă și ochii i se umflaseră de efort. Nela se sperie.

— Nu e nevoie să-mi mai spui nimic, mamă. Hai să te duc înapoi în salon, s-a făcut frig.

Nela se duse apoi la crematoriu, unde se afla urna cu cenușa tatălui său. Venise cu intenția să pună cîteva flori lîngă ea, dar apoi se răzgîndi, profită de neatenția femeii care păzea incinta și o fură, ascunzînd-o într-o sacoșă de plastic. Așa că, atunci cînd se întoarse acasă (în aceeași zi) și Mitică o întrebă ce are acolo, adică în sacoșă, ea îi răspunse simplu:

— Pe tata.

Îi explică apoi că una dintre dorințele lui, ale decedatului, fusese ca cenușa să-i fie îngropată sub un nuc, undeva, într-un cîmp sau pe un deal necunoscut al acestei țări.

— Cunosc eu unul superb, îi spuse Mitică, e în mijlocul unei livezi de meri care, cînd înflorește, e dumnezeiesc de frumoasă. Mîine îl ducem acolo.

— Perfect. Îți mulțumesc. Ce s-a întîmplat cu Nedelcu? Nu ne-am întîlnit în tren.

— Nici n-aveai cum. A murit.

— Cînd?

— Chiar atunci.

— Nu înțeleg.

— Cînd a intrat trenul în gară, cineva i-a dat un brînci pe linie și-a fost călcat.

Nela rămase înmărmurită. Avea junghiuri la inimă.

— Cine i-a dat brînci? Ea?

— Probabil. Acum e arestată. M-au chemat să dau o declarație. Trebuie să te duci și tu.

— Nu mai înțeleg nimic, spuse ea, obosită și disperată.

— Nici nu ai ce, îi spuse Mitică, ungîndu-și o bucată de pîine cu gem. Mînca enorm de multe dulciuri, ceea ce pe Nela o enerva teribil. Ce-am aflat pînă acum de la bursa neagră din spital? Că tipa era, într-adevăr, însărcinată cu pensionarul care a murit, observația ta a fost justă în timpul cununiei, sarcina era anterioară cunoștinței lor, dar el știa chestia? Asta e! Bineînțeles, pensionarul era unchiul ei cum sînt eu bunicul tău, se zice că o luase de mică de la orfelinat. Dar de ce s-a măritat cu Nedelcu atît de rapid? Ca să mușamalizeze povestea cu sarcina sau pentru ca să-l lichideze, în sensul că avea sarcina asta din partea organizației lor suspecte?

Nela tăcu îndelung, apoi îl întrebă:

— Și-a recunoscut crima?

— Nu. Zice, adică scrie, de fapt, că ar fi alunecat în momentul în care a intrat trenul în gară, a avut o amețeală, un vertij din cauza sarcinii, el s-a repezit s-o sprijine și-a căzut singur în fața locomotivei. Mă tem că nu va ști nimeni niciodată adevărul.

— Mitică, îi spuse Nela, ridicîndu-se, du-mă acolo și ajută-mă să stau de vorbă cu ea.

— De ce?

— S-ar putea să aflu adevărul. Sînt datoare cu asta față de Nedelcu. Te rog.

Mitică începu să se îmbrace.

— Ce destin nenorocit a avut acest om, Doamne! șopti Nela, cu capul în mîini.

— Crezi că se aștepta să pățească așa ceva, bănuia că se vor răzbuna pe el?

— Da, bănuia. Știa că-și riscă viața, mi-a spus-o de la început. Îmi făcea atît de multă plăcere să stau de vorbă cu el, povestea frumos, curgător, era sincer, politicos, curat sufletește. Cum a putut să moară atît de stupid?

Mitică era gata și plecară imediat.

— În caz că nu are pe nimeni pe lume, tot noi o să ne ocupăm și de înmormîntarea lui.

— Da, cred că nu are pe nimeni, răspunse Nela. O să ajungem niște ciocli.

Mitică îi spuse ofițerului de serviciu numele cuiva care îl chemase pentru declarație în dimineața zilei respective și fură conduși imediat în biroul acestuia. Era colonelul cu care se întreținuse Mitică la eliberarea sa din detenție, după scandalul cu rudele lui Titi.

— Poftiți, domnule doctor, sări el înaintea lor, extrem de politicos. Poftiți, luați loc. Doriți cîte o cafea?

— Nu, mulțumesc, spuse Mitică. Așa cum mi-ați cerut, am venit cu viitoarea mea soție pentru declarație.

— Mulțumesc, doamnă, că v-ați deranjat, spuse colonelul. Aveți o coală de hîrtie și un pix pe masă, puteți să scrieți, noi mai pălăvrăgim între timp.

— De fapt, spuse Nela, eu nu am de spus nimic în plus față de soțul meu, deoarece atunci, în gară, eram alături și am văzut același lucru amîndoi: că se plimbau și că vorbeau puțin agitați. Eu aș vrea, însă, altceva, dacă se poate.

— Spuneți.

— Să stau cu ea de vorbă între patru ochi.

Colonelul tresări.

— De ce?

— Am această curiozitate personală. De fapt, nu o curiozitate, ci o datorie. Cred că aș putea să aflu ceva în plus față de ce v-a spus dumneavoastră.

— Dar de unde știți ce ne-a spus nouă?

— Bănuiesc. A recunoscut ceva?

Colonelul tăcu. Își aprinse o țigară, cu scopul evident de a cîștiga cîteva clipe de gîndire înainte de a răspunde.

— Uitați cum facem, spuse el, eu nu am nimic împotrivă să stați de vorbă cu ea, dar trebuie să-l întreb și pe tovarășul care a venit de la București special pentru acest caz. Așteptați-mă cîteva minute. Plecă spre ușă, aranjîndu-și ținuta, apoi se opri. Între timp, dumneavoastră scrieți declarația.

Nela nu avu vreme să scrie decît cîteva rînduri, colonelul se și întorsese cu răspunsul.

— Dorința dumneavoastră, tovarășă profesoară, spuse el, cu o frază cam aiuristică, a fost aprobată spre a fi satisfăcută. Poftiți.

— Pot să merg și eu? întrebă Mitică.

— Da, sigur că da, răspunse colonelul, surprins. În principiu, sigur că da, poftiți.

Îi duse pe un culoar nu prea lung, aflat la același etaj, și se opriră în fața unei uși cu numărul douăzeci și opt. Colonelul descuie ușa (acesta avea o încuietoare specială, cu niște gheare de metal sofisticate, lungi de peste zece centimetri; se deschidea, însă, cu o cheie neverosimil de mică, fără nici un zgomot) și intrară într-o încăpere care nu era o celulă, ci o cameră-birou, în care se afla o masă de lucru, cu o veioză pe ea, și o canapea îmbrăcată în stofă gri, pe care ședea întinsă Maria, soția lui Nedelcu. Avea o pernă sub cap, era așezată cu fața în

sus și își ținea mîinile peste ochi. Probabil dormea. Cei trei se opriră o clipă lîngă ușă, derutați oarecum.

— Mitică, îi spuse Nela în șoaptă, ca și cum ar fi fost pericolul ca ea să-i audă. Lasă-mă, totuși, singură.

Colonelul dădu din cap în semn de aprobare.

— Și eu cred că e mai bine așa, zise el. Femeile se înțeleg altfel cînd sînt între ele.

Mitică și colonelul plecară, încuind pe dinafară, înțelegîndu-se ca Nela să bată în ușă atunci cînd va încheia convorbirea, se va afla cineva acolo care-i va deschide imediat. Cei doi se întoarseră în biroul de unde plecaseră, unde colonelul își făcu de lucru răsfoind niște dosare, iar Mitică luă din bibliotecă un volum de Lenin și-l deschise la întîmplare. Citi vreme de aproape o oră, oarecum interesat de o vehementă dispută a corifeului Revoluției din Octombrie în chestiunea țărănească, fără să-și dea seama că Nela întîrzie cam mult.

— A trecut o oră, spuse colonelul, îngrijorat. Le mai lăsăm?

Dar Nela intra chiar în clipa respectivă; era palidă și tulburată. Cei doi se ridicară deodată, dar nu o întrebară nimic, așteptau.

— Tovarășe colonel, spuse ea, am să scriu declarația acasă și v-o aduc mîine la prînz. Sînteți de acord?

— Da, sigur că da. Dar nu mai tîrziu de mîine la prînz.

— În mod sigur.

Îi conduse pînă în stradă, unde-i salută cu efuziune. Noaptea era răcoroasă, bătea un vînt tăios, în rafale, care intra pe sub îmbrăcăminte cu dușmănie. Nela tremura atît de tare, încît îi clănțăneau dinții în gură. Mitică îi puse haina lui pe umeri, rămînînd în cămașă.

— Ai să răcești, îi spuse ea, fără să refuze haina.

— Spune ce-ai aflat? o întrebă el. Ai aflat ceva?

— Da, spuse Nela, fără să-și poată opri tremuratul și clănțănitul dinților, am aflat niște chestii îngrozitoare. Îți spun acasă, după ce beau ceva cald.

Acasă, Nela pregăti pentru ea o cafea mare, iar pentru Mitică un ceai de tei; el nu bea niciodată, seara, altceva, și nici nu mînca.

— În primul rînd, spuse ea, după ce bău o jumătate din cană, revenindu-și, cred că tipa e schizofrenică.

— Asta în mod sigur, confirmă Mitică. Am vrut să-ți atrag atenția din ziua cînd am văzut-o prima oară. Mi-am dat seama după privire. A recunoscut că l-a împins pe Nedelcu sub tren?

— Aproape. Adică, atunci cînd i-am pus întrebarea, a întors capul și a început să plîngă. N-am mai insistat. Dar nu asta e important, altceva e important. Important e puțin spus, e de-a dreptul îngrozitor, abominabil. Individa m-a rugat s-o ajutăm să nască acum.

— Cum adică?

— Sarcina ei e în luna a șaptea. Vrea să i se facă cezariană imediat, să i se scoată copilul afară și să fie alăptat de altcineva, nu-l mai suportă în ea, înțelegi? O jumătate de oră mi-a explicat asta, m-a implorat, s-a tîrît la picioarele mele.

— Dar de ce? întrebă Mitică, uluit.

— Ți-am spus că nu mai suportă copilul în ea. Avea momente cînd încerca să-și sfîșie singură burta cu ghearele.

— Are remușcări?

— Probabil, nu mi-a spus nimic, totul e foarte confuz. Din cîte am intuit, nu e vorba de remușcare, cred că vrea să se sinucidă, probabil că șefii ei i-au dat acest ordin expres: în caz că va fi prinsă, să se sinucidă. Mitică! strigă Nela deodată, și el sări din pat, speriat.

— Ce e?

— Știi ce e mai groaznic?

— Ce?

— Tipa nu e surdomută! Vorbește. Pînă acum și-a mimat invaliditatea. Vorbește și aude. E perfect normală din acest punct de vedere.

Mitică se așeză pe pat, pleoștit. Se gîndi cîteva clipe.

— Înseamnă că...

— Stai, îl întrerupse Nela. Îți spun eu ce cred că e la mijloc. Pensionarul și amantul ei a pus-o să se prefacă surdomută pentru ca cei care se adunau în casă la el și puneau treburile organizației la cale să nu se ferească de ea. Înțelegi? Ăsta cred că a fost motivul.

— Da, mai mult ca sigur, confirmă Mitică. Și acum ce faci? Spui în declarație tot ce-ai aflat?

— Nu știu, spuse Nela. Trebuie să mă sfătuiesc cu tine. Mi-e milă de ea. Mă gîndeam acolo că ar fi mai bine să fie lăsată să se sinucidă. Bineînțeles, după ce va fi salvat copilul.

— Nu știu ce sfat să-ți dau. Nu mă amestec, toată povestea asta mi se pare confuză și bizară. Aș prefera să nu te amesteci nici tu. Mă rog, doar în cazul în care te pasionează. Acum trebuie să mă duc la spital, te las. Am o operație grea.

Mitică se ridică.

— Acum, noaptea?! Ce dracu', se enervă Nela, mă lași singură într-o situație ca asta?

— Eu operez mai mult noaptea. Mă concentrez mai bine.

Și plecă. Nela își făcu încă o cafea și rămase trează pînă dimineața. Cînd se întoarse, la șase și jumătate, Mitică o găsi plîngînd. Era foarte palidă și avea cearcăne vineții în jurul ochilor, slăbise și se urîțise.

— Ce-i cu tine? o întrebă el, îngrijorat, și, pentru prima oară de cînd erau împreună, o mîngîie pe păr, cu duioșie. Ea își lipi un obraz de mîna lui.

— Nu știu. M-am gîndit la tata și la Nedelcu. Am stat toată noaptea și i-am privegheat, m-am rugat pentru ei – nu știu cui m-am rugat – m-am rugat să le fi fost ușoară ultima clipă de viață, clipa morții, cea mai grea, cea mai lungă și mai neiertătoare. Vai de ei și de păcatele lor știute și neștiute!

Mitică ascultă în tăcere, apoi își scoase hainele, rămînînd gol, și se îndreptă spre baie ca să facă un duș.

— Mitică! strigă Nela, deodată, cu glasul schimbat, privindu-l lung și pătrunzător. Vreau să-ți spun ceva.

— Spune, îi zise el, speriat.

— Vreau să fac un copil cu tine!

Mitică zîmbi ușurat.

— Din flori sau...?

— Nu glumesc. Ce părere ai de ideea mea?

— În principiu, e normală. Dar mă întreb ce copil ar putea ieși din noi doi, niște bezmetici și niște descreierați.

— S-ar putea, spuse Nela, continuînd să-l privească cu insistență, să iasă ori un tîmpit, ori un geniu.

— Asta e clar, aprobă Mitică. Dacă iese normal, îl strîng de gît. Cum o să se descurce în viață dacă e normal? În orice caz, în timpul dușului mă mai gîndesc. S-ar putea să mă tenteze ideea.

Intră în baie, dar reveni în aceeași clipă.

— Și fii atentă, spuse el, sobru, dacă facem unul, nu ne oprim, îl facem și pe-al doilea. De ce? Așa mi-a spus mie, cîndva, un birocrat fanatic: tot ce faci în viață, fă cu copie, că nu se știe.

Apoi reintră în baie, unde începu să fluiere.

Nela se clătină de uimire: îl iubea.

S F Î R Ș I T

București, mai – august 1984